

Obsah

I *Uznesenia, odporúčania a stanoviská*

STANOVISKÁ

Európsky hospodársky a sociálny výbor

534. plenárne zasadnutie EHSV, 18.4.2018 – 19.4.2018

2018/C 262/01	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Financovanie Európskeho piliera sociálnych práv (stanovisko z vlastnej iniciatívy)	1
2018/C 262/02	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Stratégia LeaderSHIP 2020 ako vízia pre odvetvie námorných technológií – smerom k inovatívnemu, udržateľnému a konkurencieschopnému námornému odvetviu v roku 2020 (stanovisko z vlastnej iniciatívy)	8
2018/C 262/03	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Hospodárska a sociálna súdržnosť a európska integrácia západného Balkánu – výzvy a priority (prieskumné stanovisko)	15
2018/C 262/04	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Dokončenie programu lepšej právnej regulácie: lepšie riešenia v záujme lepších výsledkov [COM (2017) 651 final] (stanovisko z vlastnej iniciatívy)	22

III Prípravné akty

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

534. plenárne zasadnutie EHSV, 18.4.2018 – 19.4.2018

2018/C 262/05	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Oznamenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade a Európskej centrálnej banke – Ďalšie kroky na ceste k dobudovaniu európskej hospodárskej a menovej únie: časový plán [COM(2017) 821 final], Oznamenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade a Európskej centrálnej banke – Nové rozpočtové nástroje pre stabilnú eurozónu v rámci EÚ [COM(2017) 822 final], Oznamenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade a Európskej centrálnej banke – Európsky minister hospodárstva a financií [COM(2017) 823 final], Návrh smernice Rady, ktorou sa prijímajú ustanovenia týkajúce sa posilnenia fiškálnej zodpovednosti a strednodobého rozpočtového smerovania v členských štátoch [COM(2017) 824 final – 2017/0335 (CNS)] Návrh nariadenia Rady o zriadení Európskeho menového fondu [COM(2017) 827 final – 2017/0333 (APP)]	28
2018/C 262/06	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o prudenciálnych požiadavkách na investičné spoločnosti a o zmene nariadenia (EÚ) č. 575/2013, nariadenia (EÚ) č. 600/2014 a nariadenia (EÚ) č. 1093/2010 [COM(2017) 790 final – 2017/0359 (COD)], Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o prudenciálnom dohľade nad investičnými spoločnosťami a o zmene smerníc 2013/36/EÚ a 2014/65/EÚ [COM(2017) 791 final – 2017/0358 (COD)]	35
2018/C 262/07	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Návrh odporúčania Rady týkajúceho sa európskeho rámca pre kvalitnú a účinnú učňovskú prípravu [COM(2017) 563 final – 2017/0244 (NLE)]	41
2018/C 262/08	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 1073/2009 o spoločných pravidlách prístupu na medzinárodný trh autokarovej a autobusovej dopravy [COM(2017) 647 final – 2017/0288 (COD)] .	47
2018/C 262/09	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení smernica 92/106/EHS o stanovení spoločných pravidiel pre určité typy kombinovanej dopravy tovaru medzi členskými štátmi [COM(2017) 648 final/2 – 2017/0290 (COD)]	52
2018/C 262/10	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení smernica 2009/33/ES o podpore ekologických a energeticky úsporných vozidiel cestnej dopravy [COM(2017) 653 final – 2017/0291 (COD)]	58
2018/C 262/11	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení smernica 2009/73/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom [COM(2017) 660 final – 2017/0294(COD)]	64
2018/C 262/12	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Oznamenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Dosiahnuť čo najširšie využívanie alternatívnych palív – Akčný plán týkajúci sa infraštruktúry pre alternatívne palivá podľa článku 10 ods. 6 smernice 2014/94/EÚ vrátane posúdenia národných politických rámcov podľa článku 10 ods. 2 smernice 2014/94/EÚ [COM(2017) 652 final]	69

2018/C 262/13	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Nízkoemisná mobilita sa stáva skutočnosťou Európska únia, ktorá chráni planétu, posilňuje postavenie spotrebiteľov a obraňuje svoj priemysel a pracovníkov [COM(2017) 675 final]	75
2018/C 262/14	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Oznámenie o posilňovaní európskych energetických sietí [COM(2017) 718 final]	80
2018/C 262/15	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru, Výboru regiónov a Európskej investičnej banke – Tretia správa o stave energetickej únie [COM(2017) 688 final]	86
2018/C 262/16	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovuje rámec na preverovanie priamych zahraničných investícií do Európskej únie [COM(2017) 487 final – 2017/0224 (COD)]	94
2018/C 262/17	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Akčný plán EÚ na roky 2017 – 2019 – Riešenie rozdielu v odmeňovaní žien a mužov [COM(2017) 678 final]	101

I

(Uznesenia, odporúčania a stanoviská)

STANOVISKÁ

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

534. PLENÁRNE ZASADNUTIE EHSV, 18.4.2018 – 19.4.2018

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Financovanie Európskeho piliera sociálnych práv

(stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2018/C 262/01)

Spravodajkyňa: **Anne DEMELENNE**

Rozhodnutie plenárneho zhromaždenia	15. 2. 2018
Právny základ	článok 29 ods. 2 rokovacieho poriadku stanovisko z vlastnej iniciatívy
Príslušná sekcia	sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť
Prijaté v sekcii	26. 3. 2018
Prijaté v pléne	19. 4. 2018
Plenárne zasadnutie č.	534
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	155/3/4

1. Závbery a odporúčania

1.1 Zásady Európskeho piliera sociálnych práv (ďalej len „sociálny pilier“) a potreba jeho vykonávania spolu s vykonávaním Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj by v rokovaniach o budúcom viacročnom finančnom rámci EÚ po roku 2020 mali predstavovať jednu z hlavných línií.

1.2 Na uskutočnenie sociálneho piliera budú v členských štátoch potrebné zlepšenia. Sociálny prehľad, vypracovaný spolu s pilierom, poukazuje na nedostatky a výrazné rozdiely v celej EÚ. Na odstránenie týchto nedostatkov bude potrebné úsilie všetkých úrovní vrátane členských štátov, sociálnych partnerov a aktérov občianskej spoločnosti. Bude si to vyžadovať aj silnú rozpočtovú základňu, investície a bežné výdavky. Treba zvážiť, akým spôsobom sa bude financovať.

1.3 Potreba výdavkov je v krajinách s nižšími príjmami a v krajinách, ktoré v posledných rokoch zaznamenali pokles príjmov, mimoriadne veľká. Všetky čelia istým obmedzeniam na základe pravidiel EÚ týkajúcich sa rozpočtu a pravidiel týkajúcich sa úrovne dlhu. V rámci členských štátov a pomocou rôznych programov na úrovni EÚ je možné vytvoriť priestor na ďalšie výdavky.

1.4 Investície súkromného sektora môžu byť v niektorých oblastiach po vytvorení vhodných regulačných podmienok prínosom (napríklad rozšírenie digitálneho prístupu). Investície súkromného sektora však nebudú dostatočné a nemôžu zabezpečiť, že nedôjde k vylúčeniu sociálne slabších, čo je v rámci sociálneho piliera považované za dôležitú otázku.

Viac verejných investícií v členských štátoch možno zjednodušiť odkazom na „zlaté pravidlo“ pre verejné investície so sociálnym zameraním, ktoré by umožnilo väčšiu flexibilitu v rámci rozpočtových pravidiel ⁽¹⁾, so zreteľom na dosiahnutie cieľov Európskeho piliera sociálnych práv.

1.5 Viac verejných investícií možno podporiť aj prostredníctvom využívania existujúcich nástrojov EÚ, najmä európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF), ktoré sa môžu jasnejšie zameriavať na ciele zdôraznené v rámci sociálneho piliera. Verejné investície môže podporiť aj Európska investičná banka pomocou Európskeho fondu pre strategické investície (EFSI), ktorý jej v posledných rokoch umožnil udržať výšku jej úverov. Táto podpora by mala výslovne zahŕňať ciele súvisiace so sociálnym pilierom v súlade s jeho mandátom.

1.6 Vhodné daňové politiky vrátane účinného boja proti daňovým podvodom, vyhýbaniu sa daňovej povinnosti a agresívnemu daňovému plánovaniu by členským štátom a EÚ mali umožniť získať dodatočné prostriedky na to, aby prispeli k financovaniu sociálneho piliera. Zabezpečenie efektívneho využívania dodatočných finančných prostriedkov si vyžaduje vykonávanie akčných programov a plánov vykonávania sociálneho piliera ako neoddeliteľnej súčasti európskeho semestra, a najmä pri príprave národných programov reforiem a konvergenčných programov. EÚ by v tejto súvislosti mala preskúmať aj nové možnosti prostriedkov na zvýšenie vlastných zdrojov.

1.7 Vykonávanie sociálneho piliera si vyžaduje aktívne vlastníctvo, zodpovednosť a účasť príslušných zainteresovaných strán na všetkých jednotlivých úrovniach: európske inštitúcie, členské štáty a regionálne a miestne orgány, ako aj sociálni partneri a iné zainteresované strany občianskej spoločnosti.

2. Súvislosti

2.1 Európsky pilier sociálnych práv, ktorý 17. novembra 2017 vyhlásili a podpísali Rada EÚ, Európsky parlament a Európska komisia, má byť krokom k posilneniu sociálnych práv a pozitívnemu vplyvu na životy ľudí v krátkodobom a strednodobom horizonte. Dodržiavanie sociálneho piliera je spoločným záväzkom a zodpovednosťou EÚ, členských štátov a sociálnych partnerov.

2.2 Odzrkadľuje skutočnosť, že vedúci predstavitelia 27 členských štátov uznali potrebu prioritne riešiť otázku hospodárskej a sociálnej neistoty ⁽²⁾. Medzi dôvody naliehavosti sociálneho piliera patria slabé hospodárske a sociálne výsledky v mnohých krajinách od roku 2008; nové príležitosti a nové výzvy vyplývajúce z globalizácie, zmena klímy, rozsiahla migrácia, digitalizácia a starnutie obyvateľstva, zvýšená rozmanitosť na hospodárskej a sociálnej úrovni v rámci EÚ v dôsledku finančnej a hospodárskej krízy a politický vývoj v mnohých krajinách, ktoré predstavujú hrozbu pre budúcu jednotu a súdržnosť v Európe. Zvýšenie ratingu EÚ na „rating AAA v sociálnej oblasti“ prezentoval zvolený predseda Európskej komisie Európskemu parlamentu v októbri 2014 za „rovnako dôležitý ako rating AAA v hospodárskej a finančnej oblasti“ ⁽³⁾. Na dosiahnutie takéhoto cieľa je zjavne potrebné prijatie zodpovednosti na všetkých úrovniach v rámci EÚ. Splnením takéhoto cieľa by sa mohlo očakávať zlepšenie súdržnosti politickej a sociálnej stability a hospodárskej výkonnosti bez toho, aby sa zabúdalo na význam automatických stabilizátorov v prípade hospodárskych otrasov.

2.3 Ako uznal EHSV ⁽⁴⁾, sociálny pilier je politickým vyhlásením zámeru, keďže ešte stále nebol stanovený jasný plán jeho realizácie. Z tohto hľadiska je pilier naďalej nedokončený a chýba uznanie nových práv a povinností. V kontexte silnej ekonomiky a spravodlivého zdaňovania musia byť na úrovni členských štátov s podporou Európskej únie sprístupnené primerané finančné zdroje. Pôjde o kľúčový aspekt vykonávania sociálneho piliera.

⁽¹⁾ Ponaučenie z minulosti – vyhnúť sa drastickým úsporným opatreniam v EÚ, bod 1.6, zatiaľ nezverejnené; Hospodárska politika eurozóny na rok 2018, body 1.8 a 3.6, zatiaľ nezverejnené; Ú. v. EÚ C 327, 12.11.2013, s. 11; Ročný prieskum rastu na rok 2018, bod 1.4, zatiaľ nezverejnené; Ú. v. EÚ C 226, 16.7.2014, s. 21.

⁽²⁾ Brožúra Európsky pilier sociálnych práv, s. 6, (ISBN 978-92-79-74092-3).

⁽³⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-14-1525_sk.htm.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 81, 2.3.2018, s. 145.

2.4 Európska komisia má predložiť svoje návrhy na budúci viacročný finančný rámec (VFR) v máji 2018. Je nevyhnutné, aby sa sociálny pilier, ako aj ciele OSN pre trvalo udržateľný rozvoj, stali pre európske inštitúcie a členské štáty jednou z hlavných línií pri príprave budúceho dlhodobého rozpočtu EÚ, ktorý sa má uplatňovať od roku 2020.

2.5 Správne vykonávanie sociálneho piliera bude závisieť od vhodných politických reforiem v rámci členských štátov, napríklad z hľadiska vytvorenia vhodných mechanizmov na vytváranie kvalitných pracovných miest, zvyšovanie zručností a zabezpečenie efektívneho využívania verejných zdrojov. EHSV sa v súlade so svojimi predchádzajúcimi stanoviskami zasadzuje za štrukturálne reformy zamerané na sociálny a hospodársky vývoj: väčší počet kvalitných pracovných miest, udržateľný rast, kvalita z administratívneho a inštitucionálneho hľadiska a environmentálna udržateľnosť⁽⁵⁾. Takéto reformy by mali byť osobitne prispôbené jednotlivým štátom, mali by byť v súlade s národnými programami reforiem v záujme zlepšenia blahobytu a mali by mať demokratickú podporu, aby sa tak zabránilo univerzálnemu prístupu ku všetkým členským štátom⁽⁶⁾.

2.6 Riadne vykonávanie sociálneho piliera si bude vyžadovať aj posilnenie dostupných finančných zdrojov⁽⁷⁾. V súčasnosti tvoria výdavky EÚ na sociálne veci v priemere iba 0,3 % celkových verejných sociálnych výdavkov v EÚ, pričom podstatná časť pochádza z rozpočtov členských štátov⁽⁸⁾. Odchod Spojeného kráľovstva z EÚ bude mať významný vplyv na rozpočet EÚ. EHSV zdôrazňuje, že na vykonávanie sociálnych politík musia byť sprístupnené dostatočné zdroje. Podporuje žiadosť Európskeho parlamentu, aby sa súčasný 1 % strop pre výdavky EÚ zvýšil na 1,3 % HND⁽⁹⁾ a domnieva sa, že zvýšenie vlastných zdrojov EÚ, napríklad zvýšenie DPH, by bolo obzvlášť nespravodlivé v sociálnom kontexte. EHSV zdôrazňuje aj potrebu vyčleniť viac zdrojov na podporu politiky súdržnosti, podporu pracujúcich a občanov vo všeobecnosti. Osobitná pozornosť sa bude venovať získavaniu zručností pracovníkmi ako zdroj posilnenia hospodárstva. EHSV zároveň súhlasí s tým, že zvýšené financovanie by sa nemalo vzťahovať iba na bezpečnosť, obranu a kontrolu vonkajších hraníc. Európsky sociálny fond je dôležitou hybnou silou pre väčšiu konvergenciu a EHSV opätovne zdôrazňuje svoju požiadavku, aby sa neznižoval v prípade, ak sa budú musieť splniť budúce výzvy vzhľadom na budúci viacročný finančný rámec EÚ⁽¹⁰⁾.

2.7 Sociálny prehľad, ktorý tvorí prílohu k prezentácii sociálneho piliera Európskou komisiou⁽¹¹⁾, má byť nástrojom na monitorovanie pokroku smerom k dosiahnutiu cieľa spravodlivejšej Európy so silnejším sociálnym rozmerom. Bol kritizovaný za výber niektorých ukazovateľov, za časové obdobia použité na porovnávanie a v niektorých prípadoch za sprievodný výklad⁽¹²⁾. EHSV už predtým vyzýval na jeho vylepšenie⁽¹³⁾.

2.8 V niektorých prípadoch boli zjavne použité nevhodné ukazovatele. Platí to v prípade pokroku v znižovaní rozdielov v mzdách a zamestnanosti medzi mužmi a ženami. V oboch prípadoch došlo k skráteniu pracovného času, ktoré je však rozsiahlejšie u mužov než u žien, takže menší rozdiel (ukazovateľ použitý v prehľade) nevykazuje jasné zlepšenie. Okrem toho sa líšia obdobia na posudzovanie pokroku, ktoré niekedy ukazujú iba jeden rok a niekedy dlhšie obdobie ešte pred krízou, ktorá vypukla v roku 2008. Na určenie dlhodobějších trendov je vhodnejšie dlhšie časové obdobie. Ukazovatele tiež musia byť interpretované pružne a postupom času sa musia prispôbovať, pričom sa využíva rozvoj odborných znalostí

⁽⁵⁾ Napríklad zlepšenie podnikateľského prostredia, financovanie podnikov a výdavkov v oblasti výskumu a vývoja, zvýšenie produktivity podnikov, odvetví a hospodárstiev, podpora vytvárania kvalitných pracovných miest s vyššími mzdami a súčasné znižovanie počtu dočasných a nestabilných pracovných miest s nízkymi mzdami, posilnenie kolektívneho vyjednávania a autonómie sociálnych partnerov v rámci neho, ako aj sociálneho dialógu na miestnej, regionálnej, vnútroštátnej a európskej úrovni, reforma verejných správ, aby boli efektívnejšie z hľadiska hospodárskeho a sociálneho rozvoja a transparentnejšie pre verejnosť, podpora kvality systémov vzdelávania a odbornej prípravy pre pracovníkov s cieľom zaistiť rovnaké príležitosti a výsledky pre všetky sociálne skupiny.

⁽⁶⁾ Podpora štrukturálnych reforiem v členských štátoch, bod 3.9, zatiaľ nezverejnené.

⁽⁷⁾ Ú. v. EÚ C 81, 2.3.2018, s. 145.

⁽⁸⁾ Diskusný dokument o sociálnom rozmere Európy, s. 24.

⁽⁹⁾ Uznesenie Európskeho parlamentu zo 14. marca 2018: Budúci VFR: príprava pozície Parlamentu k VFR na obdobie po roku 2020 – [2017/2052(INI)]. Spoluspravodajcovia: Jan Olbrycht, Isabelle Thomas, bod 14.

⁽¹⁰⁾ Ú. v. EÚ C 81, 2.3.2018, s. 145, Ú. v. EÚ C 81, 2.3.2018, s. 131.

⁽¹¹⁾ <https://composite-indicators.jrc.ec.europa.eu/social-scoreboard/#>.

⁽¹²⁾ Galgoczi, B. a kol., The Social Scoreboard Revisited, ETUI, 2017.

⁽¹³⁾ Ú. v. EÚ C 81, 2.3.2018, s. 145.

a údaje zo zdrojov, ako je Eurofound. Revízia a aktualizácia ukazovateľov by mali byť výsledkom otvorenej diskusie, do ktorej budú zapojení sociálni partneri a ďalšie zainteresované strany občianskej spoločnosti.

2.9 Napriek výhradám je prehľad ukazovateľom rozsahu úlohy, ktorá sa má splniť, ak sa majú dosiahnuť stanovené ciele. Vykazuje nedostatky vo všetkých členských štátoch a výrazné rozdiely v úrovniach medzi členskými štátmi, ktoré môžu viesť k nárastu sociálnych nerovností. Prijateľná úroveň príjmov, životnej úrovne, sociálneho zabezpečenia, poskytnutého blahobytu, dosiahnutého vzdelania a digitálneho prístupu zjavne nie je dosiahnutá vo všetkých členských štátoch.

2.10 Z údajov o úrovni zamestnanosti a nezamestnanosti je viditeľný rozsah rozdielov. Miera zamestnanosti v Grécku bola 56 %, pričom vo Švédsku dosiahla 81 %. Miera nezamestnanosti v Grécku bola 23 % v porovnaní so 4 % v Nemecku, čo je najnižšia miera v EÚ. Tieto údaje z prehľadu naznačujú veľké rozdiely v sociálnych podmienkach v celej EÚ s oveľa vyššou úrovňou nevyužitého potenciálu v niektorých krajinách než v iných.

2.11 Mnohé ďalšie ukazovatele o tom svedčia tiež. Napríklad podiel osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie, dosahuje v Španielsku 20 % populácie vo veku 18 – 24 rokov, ale menej ako 3 % v Chorvátsku. Posledný údaj poskytuje aj klamlivý obraz o všeobecnom postavení mladých ľudí: z ukazovateľa miery nezamestnanosti mládeže vyplýva, že Chorvátsko patrí k jedným z najhorších v EÚ. Podiel obyvateľstva ohrozeného chudobou dosahuje v Bulharsku 40 % v porovnaní s priemerom EÚ vo výške 23 %.

2.12 Miera NEET⁽¹⁴⁾ (percento osôb vo veku 15 – 24 rokov, ktoré nie sú zamestnané, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy) sa pohybuje od 20 % v Taliansku po menej ako 5 % v Holandsku. Aktivačnú podporu (vrátane odbornej prípravy, stimulov v oblasti zamestnanosti a podobných opatrení) poberá 54 % tých, ktorí chcú pracovať v Dánsku, ale menej ako 3 % tých, ktorí chcú pracovať v Bulharsku.

2.13 Podiel detí vo veku 0 – 3 roky, ktoré sú v celodenných opatrovateľských zariadeniach, sa pohybuje od 1,1 % na Slovensku po viac ako 77 % v Dánsku. Nesplnené zdravotné potreby, spravidla kvôli finančným obmedzeniam, sú v Estónsku a Grécku hlásené v prípade viac ako 12 %, ale v Rakúsku sú minimálne.

2.14 V celej EÚ nemá 44 % obyvateľstva primerané digitálne zručnosti, a to od 74 % v Bulharsku po 14 % v Luxembursku.

2.15 Realizácia sociálneho piliera by preto pre mnohých občanov zlepšila sociálne podmienky i podmienky na pracovnom trhu, a tým by zároveň zvýšila hospodársky potenciál EÚ. Znamená to konvergenciu smerom nahor pre krajiny, ktoré v súčasnosti zaostávajú. Niektoré ukazovatele vykazujú v posledných rokoch zlepšenia, nie však všetky, a dokonca aj tam sú stále veľké rozdiely.

2.16 Realizácia sociálneho piliera bude obrovskou výzvou, ktorá si vyžaduje záväzok členských štátov s podporou Európskej únie. Bude si vyžadovať aj plné zapojenie sociálnych partnerov a podnecovanie a podporu ich spoločnej činnosti, konkrétne uzatvárania a vylepšeného rozsahu kolektívnych dohôd, najmä v oblasti istoty zamestnania, kvality práce, mzdových podmienok a zdravia a bezpečnosti pri práci. Organizácie občianskej spoločnosti, ktoré majú skúsenosti a vedomosti o problémoch, môžu byť tiež významným prínosom. Súkromné podniky môžu tiež významne prispieť aj vo forme verejno-súkromných partnerstiev, investícií do rozvoja zručností a kvalifikácií v rámci podnikov.

3. Oblasť politiky

3.1 Kroky na ďalšie vykonávanie môžu zahŕňať nové legislatívne a nelegislatívne opatrenia vrátane zabezpečenia toho, aby sa v členských štátoch skutočne realizovali prijaté politiky, využívanie európskeho semestra a odporúčania pre jednotlivé krajiny vydané v rámci tohto procesu⁽¹⁵⁾. Na úspešné vykonávanie týchto iniciatív je nevyhnutné zapojenie sociálnych partnerov na všetkých úrovniach.

⁽¹⁴⁾ „Nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy“.

⁽¹⁵⁾ Ú. v. EÚ C 81, 2.3.2018, s. 145.

3.2 Odporúčania pre jednotlivé krajiny v roku 2015 a/alebo 2016 zahŕňali oblasti uvedené v sociálnom pilieri, najmä v súvislosti s dôchodkami, verejnými službami, sociálnou starostlivosťou, zdravotnou starostlivosťou, starostlivosťou o deti, bývaním, zvyšovaním zručností, aktívnymi politikami trhu práce a vzdelávaním.

3.3 Aby však takéto odporúčania mali zmysel, musia byť založené na predpoklade, že budú k dispozícii potrebné finančné prostriedky. EÚ môže v tejto súvislosti zohrávať pozitívnu úlohu prostredníctvom rôznych programov a flexibility pravidiel o štátnych rozpočtoch a úrovni štátneho dlhu.

3.4 Otázky týkajúce sa investícií a finančných prostriedkov vznikajú rôznymi spôsobmi vo všetkých oblastiach, na ktoré sa vzťahuje sociálny pilier. Sociálny prehľad tiež pomáha preukázať potrebu investícií do špecifických oblastí vo všetkých členských štátoch, a najmä v štátoch s nižšími príjmami. Financovanie sociálneho piliera preto súvisí s otázkami makroekonomickej politiky, pričom politiky riadenia hospodárstva sú zamerané na sociálnu konvergenciu a nie na sociálnu divergenciu vrátane diskusií o riadení eurozóny a politik na podporu investícií vrátane sociálnych investícií.

3.5 EHSV sa už zasadzoval za mnohé pozitívne účinky dobre plánovaných, účinných a efektívnych sociálnych investícií zameraných na budúcnosť, ktoré, ako sa akceptovalo v balíku sociálnych investícií Európskej komisie, by sa nemali vnímať ako náklady, ale ako investície do potenciálu rastu a zamestnanosti v Európe. EHSV vyjadril poľutovanie, že pre efektívne vykonávanie týchto cieľov sa neurobilo viac. Sociálne investície ponúkajú hospodársku a sociálnu návratnosť v priebehu času, pokiaľ ide o nárast zamestnanosti alebo pracovných príjmov, zlepšenie zdravia, zníženie nezamestnanosti, lepšie vzdelanie, zníženie chudoby a sociálneho vylúčenia atď. Takisto zlepšuje prosperitu a blahobyt jednotlivcov a zároveň posilňuje ekonomiku tým, že zabezpečuje kvalifikovanejšiu pracovnú silu, vyššiu produktivitu a zamestnanosť. Takéto investície, najmä pri zvyšovaní udržateľného rastu, by mohli prispieť aj k posilneniu zručností a kvalifikácie ľudí, k zlepšeniu ich príležitostí v spoločnosti a na trhu práce, ako aj k stimulovaniu hospodárstva, čo EÚ pomôže v tom, aby z krízy vyšla silnejšia. Okrem toho by zabezpečili efektívnejšie a účinnejšie verejné výdavky, čo zo strednodobého až dlhodobého hľadiska financovania povedie k úsporám verejných rozpočtov⁽¹⁶⁾. EHSV tiež zdôraznil dlhodobé náklady na nekonanie a investovanie do sociálnej sféry. EHSV v tejto súvislosti zdôraznil aj význam investovania do rozsiahlych systémov sociálneho zabezpečenia aj vzhľadom na to, že pôsobia ako automatický stabilizátor⁽¹⁷⁾.

3.6 Medzi témy uvedené v sociálnom pilieri, ktoré nemožno riešiť bez väčších investícií alebo bežných výdavkov patria: právo na kvalitné a inkluzívne vzdelávanie, odbornú prípravu a celoživotné vzdelávanie; podpora pri hľadaní práce; zlepšenie rodovej rovnosti a zníženie rozdielov v odmeňovaní žien a mužov; predchádzanie chudobe pracujúcich; prístup k službám starostlivosti; dostupné predškolské vzdelávanie; primerané sociálne zabezpečenie; primerané dávky v nezamestnanosti; dôchodky zabezpečujúce primeraný príjem; dôstojnosť v starobe; cenovo dostupná preventívna a liečebná zdravotná starostlivosť dobrej kvality; cenovo dostupné služby dlhodobej starostlivosti dobrej kvality; sociálne bývanie alebo pomoc na bývanie dobrej kvality a prístup k vode, kanalizácii, energii, doprave, finančným službám a digitálnej komunikácii.

3.7 Hlavnými fondmi EÚ pre hospodársky a sociálny rast sú európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF), iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí (YEL), programy pre konkurencieschopnosť a Európsky fond pre strategické investície (EFIS). Investície môžu pochádzať aj z vlastných rozpočtov členských štátov a zo súkromných zdrojov.

3.8 Európske štrukturálne a investičné fondy sú najdôležitejším zdrojom so zložitými procesmi dohľadu a hodnotenia investícií, ktoré boli identifikované v predchádzajúcom stanovisku EHSV ako prostriedok na dosiahnutie väčšieho objemu investícií do reálnej ekonomiky. Viedli k zvýšeným investíciám verejného sektora do krajín s nižšími príjmami, ale neboli postačujúce na kompenzáciu poklesu investícií z iných zdrojov alebo na zabezpečenie rýchlej konvergenencie na hospodárskej a sociálnej úrovni. Je dôležité zabezpečiť, aby sa tieto finančné prostriedky posilnili a zvýšili s cieľom podporiť úsilie o vykonávanie sociálneho piliera. EHSV opakovane vyjadruje svoju podporu zámeru preskúmať predpisy, ktorými sa riadia EŠIF, a lepšie vyhodnotiť účinnosť a efektívnosť ich prínosu⁽¹⁸⁾.

3.9 Je možné zabezpečiť zameranie investícií v súlade s cieľmi sociálneho piliera, a to z hľadiska vykonávaných činností, ako aj z hľadiska podmienok na zabezpečenie spravodlivých postupov pri zamestnávaní a podpore pre skupiny, ktoré sú inak vylúčené.

⁽¹⁶⁾ Ú. v. EÚ C 125, 21.4.2017, s. 10.

⁽¹⁷⁾ Ú. v. EÚ C 226, 16.7.2014, s. 21.

⁽¹⁸⁾ Ú. v. EÚ C 303, 19.8.2016, s. 94.

3.10 EFSI poskytuje Európskej investičnej banke záruku, ktorá jej umožňuje udržiavať úverové limity, ktoré by inak museli čeliť zníženiu. Tak ako projekty EIB vo všeobecnosti môže podporovať projekty, ktoré sú v súlade so sociálnym pilierom. V niektorých prípadoch tak robí (podporuje niektoré sociálne podnikanie a niektorú zdravotnú a sociálnu starostlivosť). Uprednostňovali sa typickejšie komerčné projekty, takže sociálne výhody sú skôr vedľajším produktom ako cieľom.

3.11 EHSV požiadal, aby sa posilnil sociálny rozmer uplatňovania EFSI, napríklad pokiaľ ide o vzdelávanie, odbornú prípravu a odborné vzdelávanie v oblasti zručností a celoživotného vzdelávania, rozvoj tvorivých a kultúrnych odvetví, inovácie v zdravotníctve a medicíne a infraštruktúry v oblasti sociálnych služieb, sociálneho bývania a starostlivosti o deti, v oblasti cestovného ruchu a ochrany životného prostredia. Investičný plán pre Európu by mal jasne podporovať záväzky konferencie COP21 ⁽¹⁹⁾.

3.12 Malý dôraz sa kladie aj na vyhodnotenie projektov a dohľad nad projektmi týkajúcimi sa podmienok zamestnávania, začlenenia znevýhodnených skupín a investícií do fyzickej infraštruktúry pre sociálne služby.

3.13 Pôvodným záväzkom bolo vyhnúť sa pri vyčleňovaní zdrojov EFSI geografickým hľadiskám, pričom mnohé krajiny s nízkymi príjmami ich dostávajú veľmi málo, a to aj napriek preukázateľne vysokej úrovni potreby. Prímerané zmeny pravidiel môžu zabezpečiť uprednostnenie menej rozvinutých krajín v druhej fáze činnosti.

3.14 Financovanie vykonávania sociálneho piliera bude tiež do veľkej miery závisieť od zdrojov dostupných na úrovni členských štátov. Bude si vyžadovať finančné prostriedky zo štátnych rozpočtov na investície a tiež na prevádzkové náklady na činnosti v budúcich rokoch. To môže byť obmedzené pravidlami týkajúcimi sa rozpočtu EÚ a pravidlami týkajúcimi sa dlhu ⁽²⁰⁾. Ako už opakovane zdôraznil EHSV ⁽²¹⁾, malo by sa uvažovať o spôsoboch zvýšenia pružnosti, ktorú umožňujú tieto prostriedky, napríklad „zlaté pravidlo“, ktoré by umožnilo verejné investície so sociálnym zameraním, ktoré zároveň povedú k udržateľnému hospodárskemu rastu, s cieľom dosiahnuť ciele sociálneho piliera najmä prostredníctvom zvýšenia úrovne príjmov, silnejšej sociálnej súdržnosti a zabránením vylúčeniu inak znevýhodnených skupín, ktoré sa inak nemôžu plnohodnotne zapájať do spoločnosti.

3.15 Zodpovednosť podnikov a korporácií je tiež kľúčová pri financovaní sociálnych cieľov. Samotné súkromné investície sa nebudú zaoberať cieľmi sociálneho piliera, ale okrem verejnej zodpovednosti prispievať v mnohých dotknutých oblastiach (napríklad vrátane zamestnanosti, zlepšovania zručností súvisiacich s digitalizáciou a sociálnej starostlivosti) by mal existovať priestor pre súkromné investície, najmä s primeranými regulačnými rámcami a určitou finančnou podporou z verejných zdrojov, ako sú napríklad európske štrukturálne a investičné fondy a/alebo EIB.

3.16 Potreba finančných zdrojov na vykonávanie sociálneho piliera by mala byť uznaná a plánovaná. Existujú už vhodné inštitucionálne rámce. Referenčný rámec pre európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF) a EFSI by sa mal objasniť s cieľom výslovne odkázať na sociálny pilier, a v rozpočte EÚ a v rozpočtoch členských štátov by sa mali započítať náklady súvisiace s posilnením jeho cieľov.

3.17 V kontexte boja proti daňovým podvodom, daňovým rajom a agresívnemu daňovému plánovaniu a na zníženie nespravodlivej daňovej súťaže medzi členskými štátmi ⁽²²⁾ by sa napokon mali posilniť opatrenia Európskej komisie týkajúce sa spravodlivého zdaňovania (pokiaľ ide o nadnárodné spoločnosti i jednotlivcov), ako aj opatrenia na boj proti sprenevere rozpočtových zdrojov EÚ a podvodom s nimi ⁽²³⁾. V súvislosti s hľadaním nových zdrojov daňových príjmov na financovanie sociálneho piliera pri plnom dodržiavaní zásady subsidiarity by bolo vhodné podporovať druhy zdaňovania, ktoré zohľadňujú príspevkové kapacity každého z nich a zároveň rešpektujú stimuly na podporu udržateľného hospodárskeho rastu.

⁽¹⁹⁾ Ú. v. EÚ C 75, 10.3.2017, s. 57.

⁽²⁰⁾ Ú. v. EÚ C 177, 18.5.2016, s. 35.

⁽²¹⁾ Ponaučenie z minulosti – vyhnúť sa drastickým úsporným opatreniam v EÚ, bod 1.6, zatiaľ nezverejnené; Hospodárska politika eurozóny na rok 2018, body 1.8 a 3.6, zatiaľ nezverejnené; Ú. v. EÚ C 327, 12.11.2013, s. 11; Ročný prieskum rastu na rok 2018, bod 1.4, zatiaľ nezverejnené; Ú. v. EÚ C 226, 16.7.2014, s. 21.

⁽²²⁾ Ú. v. EÚ C 81, 2.3.2018, s. 131.

⁽²³⁾ Ročný prieskum rastu na rok 2018, bod 3.3.4, zatiaľ nezverejnené.

3.18 Pokiaľ ide o financovanie rozpočtu EÚ, EHSV súhlasí s analýzou uvedenou v správe o budúcom financovaní EÚ, ktorú vypracovala skupina na vysokej úrovni pre vlastné zdroje, v ktorej žiada o rozpočet EÚ s prevahou nezávislých, transparentných a spravodlivých vlastných zdrojov⁽²⁴⁾. EHSV sa okrem toho nazdáva, že by sa malo dosiahnuť kvantitatívne zlepšenie rozpočtu.

V Bruseli 19. apríla 2018

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Luca JAHIER

⁽²⁴⁾ Ú. v. EÚ C 81, 2.3.2018, s. 131.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Stratégia LeaderSHIP 2020 ako vízia pre odvetvie námorných technológií – smerom k inovatívnemu, udržateľnému a konkurencieschopnému námornému odvetviu v roku 2020

(stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2018/C 262/02)

Spravodajca: **Marian KRZAKLEWSKI**

Pomocný spravodajca: **Patrizio PESCI**

Rozhodnutie plenárneho zhromaždenia	1.6.2017
Právny základ	článok 29 ods. 2 rokovacieho poriadku stanovisko z vlastnej iniciatívy
Príslušná sekcia	poradná komisia pre priemyselné zmeny (CCMI)
Prijaté v CCMI	4.4.2018
Prijaté v pléne	19.4.2018
Plenárne zasadnutie č.	534
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	197/1/2

1. Závěry a odporúčania

1.1. EHSV odporúča, aby všetky útvary Komisie zintenzívnili svoje úsilie s cieľom prevziať zodpovednosť za dokončenie stratégie LeaderSHIP 2020 (LS 2020) a vypracovanie a realizáciu novej stratégie pre dané odvetvie – LeaderSHIP 2030, pričom by mali spolupracovať so zainteresovanými stranami.

1.2. Keďže stratégia bola prijatá v roku 2013, závery a odporúčania uvedené v dokumente LeaderSHIP 2020 boli ovplyvnené dôsledkami hospodárskej krízy z roku 2008. V uplynulých rokoch však došlo k mnohým zmenám a objavili sa závažné problémy, ako aj nové možnosti pre námorné odvetvie v Európe. EHSV preto vyzýva Európsku komisiu, aby vo väčšej miere pomáhala námornému odvetviu pri riešení výziev a využívaní príležitostí.

1.3. Pri oznámení stratégie LS 2020 sa Komisia a zainteresované strany dohodli na 19 odporúčaní, ktorých uplatňovanie malo viesť k realizácii stratégie. Počas vypočutia zainteresované strany z odvetvia vyhodnotili stav uplatňovania týchto odporúčaní, a to formou prieskumu, ktorého výsledky sú uvedené v časti 3.

1.3.1 EHSV konštatuje, že štyri roky po oznámení stratégie je uplatňovanie jednotlivých odporúčaní nerovnomerné a v priemere sú splnené na 25 %. Relatívne dobre sa uplatňujú odporúčania týkajúce sa piliera Výskum, vývoj a inovácie. Pomerne úspešne, aj keď o niečo menej dobre sa realizujú odporúčania piliera Zamestnanosť a zručnosti s výnimkou informálneho učenia sa. Horšie to vyzerá s realizáciou cieľov týkajúcich sa Zlepšenia prístupu na trh a spravodlivej hospodárskej súťaže, ktorých plnenie sa pohybuje iba na úrovni 20 %. Najslabšia je realizácia piliera Prístup k financovaniu – v priemere okolo 15 %, s výnimkou činností týkajúcich sa podpory financovania zo strany EIB. EHSV vyzýva Komisiu a zainteresované strany, aby zintenzívnili realizáciu tejto stratégie a preniesli vykonávanie kľúčových odporúčaní do novej stratégie pre toto odvetvie, ktorú navrhli zainteresované strany, t. j. do stratégie LeaderSHIP 2030.

1.4. Na vypočítaní bolo zdôraznené, že európsky sektor námorných technológií je pre Európu kľúčové strategické odvetvie a že je v relatívne dobrom stave, a to aj napriek mnohým ťažkostiam, ktorým musel čeliť najmä po hospodárskej kríze. Naopak ázijské lodenice sa ocitli v zložitej situácii, a to o. i. v dôsledku intenzívnej politiky štátnej pomoci. Avšak

práve vzhľadom na pretrvávajúce problémy budú ázijskí konkurenti, predovšetkým Čína, zvyšovať tlak na Európu. EHSV odporúča, aby Európska komisia prijala rámec, ktorý by európskemu odvetviu námorných technológií zabezpečil skutočne rovnaké podmienky na celosvetovej úrovni.

1.5. Čínska vláda a banky zabezpečia plnú finančnú podporu svojim štátnym podnikom pri uskutočňovaní nedávno oznámenej stratégie, ktorej cieľom je odobrať Európe vedúce postavenie v oblasti stavby luxusných lodí, ako sú napríklad výletné lode, a technologicky vyspelého námorného vybavenia. Vzhľadom na danú situáciu EHSV odporúča, aby Európska komisia prijala takú politiku pre oblasť priemyslu a výroby, ktorá bude založená na reciprocite a vďaka ktorej by európske odvetvie námorných technológií mohlo čeliť konkurencii.

1.6. Námorné odvetvie je v súčasnosti pod regulačným aj spoločenským tlakom. V súvislosti s regulačným aspektom sa od odvetvia vyžaduje zlepšenie jeho environmentálnych účinkov, ako aj efektívnosti v oblasti bezpečnosti a ochrany. Pokiaľ ide o spoločenský rozmer, predstavujú digitalizácia, automatizácia, kybernetická bezpečnosť alebo internet vecí potenciálne prelomové technológie, ktoré môžu zásadným spôsobom zmeniť budúcnosť námorného odvetvia. Zároveň tieto výzvy ponúkajú zaujímavé možnosti pre európske odvetvie námorných technológií. EHSV preto odporúča, aby Európska komisia podnecovala investície európskeho odvetvia námorných technológií v oblasti výskumu, vývoja a inovácií – napríklad prostredníctvom verejno-súkromných partnerstiev (PPP) – s cieľom vyhovieť potrebám tohto odvetvia. Výskum, vývoj a inovácie majú zásadný význam z hľadiska udržania konkurencieschopnosti európskeho odvetvia námorných technológií voči globálnym konkurentom.

1.7. Európske odvetvie námorných technológií sa čoraz viac zameriava na udržateľné využívanie hospodárskeho potenciálu morí a oceánov. Ako príklad môžeme uviesť získavanie veternej energie na mori, využívanie energie morí a oceánov či akvakultúru. V záujme maximálneho využitia tohto potenciálu a sprístupnenia nových možností (napríklad uskladňovania energie na mori) EHSV odporúča, aby Európska komisia podporovala európske odvetvie námorných technológií prostredníctvom modrých PPP.

1.8. Pre európske lodenice a európskych výrobcov námorného vybavenia predstavuje prístup k financovaniu – na rozdiel od konkurentov z Ázie – závažný problém. Existujúce európske nástroje financovania buď nie sú dostatočne známe, alebo sú celkovo nepoužiteľné v takomto kapitálovom náročnom odvetví. V tejto súvislosti EHSV vyzýva Európsku komisiu, aby vytvorila nástroj financovania, ktorý prispeje k zvýšeniu investícií v sektore rizikového kapitálu, akým je európske odvetvie námorných technológií.

1.9. EHSV sa domnieva, že pododvetvie vojenského námorníctva zohráva veľmi dôležitú úlohu z hľadiska udržania „kritického množstva“ v rámci celého európskeho odvetvia lodiarstva a navyše je aj hybnou silou výskumu a inovácií v odvetví námorných technológií aj v iných oblastiach. EHSV preto žiada Komisiu, aby v rámci pokračovania stratégie LeaderSHIP bolo jedným z jej pilierov odvetvie námornej obrany.

1.10. V záujme zachovania konkurencieschopnosti a inovatívnosti musí európske odvetvie námorných technológií zavádzať nové technológie a disponovať náležite kvalifikovanými a vyškolenými pracovníkmi. EHSV odporúča Komisii, aby poskytla pevnú podporu sociálnym partnerom z odvetvia lodiarstva, aby mohli pokračovať vo svojej práci v rámci európskej rady pre zručnosti v odvetví námorných technológií. Upozorňuje Európsku komisiu, že je potrebné podporovať iniciatívy a expertízy pod vedením priemyslu s cieľom riešiť nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami v tomto sektore.

1.11. EHSV berie na vedomie zistenia uvedené v správe na tému *New trends in the shipbuilding and marine supply industries* ⁽¹⁾ a vyzýva Európsku komisiu, aby spolupracovala s organizáciami SEA Europe a IndustriALL a ďalšími zainteresovanými stranami s cieľom uplatniť odporúčania uvedené v danej správe.

2. Súvislosti

Aktuálny stav európskeho odvetvia námorných technológií

2.1. Do európskeho odvetvia námorných technológií patria všetky podniky zapojené do projektovania, stavby, údržby a opravy lodí a iných námorných štruktúr vrátane celého dodávateľského reťazca zahŕňajúceho systémy, vybavenie a služby, a to za podpory výskumných a vzdelávacích inštitúcií. Európske podniky sú lídrami v oblasti inovácií a každoročne zabezpečujú polovicu celosvetovej produkcie námorného vybavenia.

⁽¹⁾ Nové trendy v lodiarstve a námornom dodávateľskom odvetví. [Pozn. prekl.: Neexistuje v slovenskom znení.]

2.2. Európske lodenice sú úspešné v oblasti stavby, opravy, údržby alebo prestavby veľmi zložitých a technologicky vyspelých typov civilných a vojenských plavidiel, ako sú výletné lode, trajekty, príbrežné plavidlá a zariadenia na mori, fregaty, ponorky atď. Venujú sa aj produkcii a dodávke technológií spojených s rozvojom tzv. modrého rastu (získavanie energie na mori, akvakultúra, ťažba nerastov z morského dna atď.). Ich ročný obrat sa pohybuje na úrovni približne 31 miliárd EUR, pričom priamo zamestnávajú vyše 200 tisíc osôb. V súčasnosti je v Európe približne 300 lodeníc ⁽²⁾.

2.3. Výrobcovia a dodávatelia námorného vybavenia z EÚ sú lídrami na svetovom trhu. Ide dovedna o približne 22 tisíc veľkých, malých a stredných podnikov, ktoré vyrábajú rôzne materiály, systémy, technológie a vybavenie alebo poskytujú inžinierske a poradenské služby. Dosahujú obrat vo výške približne 60 miliárd EUR ročne a priamo zamestnávajú vyše 350 tisíc osôb. Ich podiel na svetovom trhu predstavuje približne 50 %.

2.4. Európske odvetvie námorných technológií investuje 9 % svojho zisku z predaja do výskumu, vývoja a inovácií, čo je najvyššia intenzita investícií do výskumu, vývoja a inovácií v Európe.

2.5. Svetový lodiarsky priemysel čelí jednej z najväčších kríz za dlhé roky. Rok 2016 bol doteraz najhorším, pričom podľa prognóz by sa situácia mala v najbližších dvoch až troch rokoch ešte zhoršiť. Znížený dopyt po preprave nákladu v Ázii viedol k výraznému poklesu objednávok. Európe sa ako jedinej podarilo udržať od roku 2012 trend zvyšovania počtu objednávok, pričom na to nevyužívala finančnú podporu ani dotácie. Európski výrobcovia námorného vybavenia však čelia negatívnym dôsledkom drastického poklesu objednávok z Ázie.

2.6. Hodnota nových objednávok európskych lodeníc bola v roku 2016 vyššia než hodnota dodaných zákaziek. Hodnota európskych zákaziek na nové plavidlá dosiahla 14,7 miliardy USD, čo predstavovalo 55 % hodnoty nových objednávok na celom svete.

2.7. Za konkurencieschopnosťou krajín východnej Ázie stoja vo veľkej miere protekcionistické vnútroštátne politiky, ktorých súčasťou sú dotácie a iná finančná pomoc, požiadavky týkajúce sa miestnych zdrojov a pod. Okrem toho tieto krajiny na rozdiel od Európy systematicky zadávajú nové zákazky svojim lodeniciam. Avšak európski lodieri presmerovali objednávky na stavbu nákladných lodí a príbrežných služobných plavidiel z Európy do lodeníc v Ázii. V európskom portfóliu objednávok preto došlo za uplynulých desať rokov k posunu smerom k stavbe technologicky vyspelých typov lodí s vyššou pridanou hodnotou. Je pozoruhodné, že tieto zmeny sa uskutočnili v čase, keď samotné európske odvetvie námornej dopravy využívalo programy finančnej alebo fiškálnej podpory.

Kontext stratégie LeaderSHIP 2020

2.8. Stratégia LeaderSHIP 2020 ⁽³⁾ vzišla z iniciatívy LeaderSHIP 2015, ktorá bola spustená v roku 2003 a jej cieľom bolo zabezpečiť koordinovanú reakciu na výzvy, ktorým čelí európsky lodiarsky priemysel. Hlavný dôraz sa v nej kladie na činnosti založené na poznatkoch a potrebu väčšej návratnosti investícií v lodeniciach v oblasti výskumu, vývoja a inovácií.

2.9. V roku 2008 zasiahla európsky lodiarsky priemysel svetová hospodárska kríza, ktorej dôsledky v tomto odvetví stále pretrvávajú. Z tohto dôvodu bola potrebná zásadná reakcia v podobe novej stratégie LeaderSHIP 2020 (LS 2020).

2.10. Široká skupina zainteresovaných strán na čele so zástupcami priemyslu, Európskou komisiou, Európskym parlamentom a sociálnymi partnermi (SEA Europe a IndustriALL) vypracovala v roku 2013 dokument, v ktorom predstavila stratégiu LS 2020.

⁽²⁾ SEA Europe: *The Voice of Maritime Civil & Naval Industries in Europe*, informačný bulletin, 2017.

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/growth/sectors/maritime/shipbuilding/ec-support_sk.

2.11. V stratégii sú presne stanovené vlastnosti tohto odvetvia: inovačné, ekologické, špecializované na trhy s vyspelými technológiami, energeticky účinné a schopné expandovať na nové trhy.

2.12. V správe prezentujúcej stratégiu LS 2020 sú uvedené tieto štyri piliere:

- Zamestnanosť a zručnosti
- Zlepšenie prístupu na trh a spravodlivé trhové podmienky
- Prístup k financovaniu
- Výskum, vývoj a inovácie

3. Hodnotenie stavu uplatňovania odporúčaní uvedených v stratégii LS 2020

3.1. Hodnotenie uplatňovania odporúčaní obsiahnutých v stratégii LS 2020 sa uskutočnilo na základe prieskumu medzi účastníkmi verejného vypočutia. Jeho výsledky sú uvedené nižšie.

3.2. Pokrok dosiahnutý v rámci piliera Zamestnanosť a zručnosti LS 2020 možno označiť ako mierny. Najlepšie postupuje realizácia odporúčaní vytvoriť v systéme ESCO podskupinu pre odvetvia námorných technológií a propagovať odvetvie námorných technológií, ktorá sa odhaduje na 30 %. Ako nedostatočné (0 %) boli označené plány týkajúce sa štúdie na tému informálneho učenia sa. Ostatné odporúčania z tejto skupiny sa podľa hodnotenia uplatňujú na úrovni 15 až 20 %.

3.3. Uplatňovanie odporúčaní v rámci druhého piliera Zlepšenie prístupu na trh a spravodlivá hospodárska súťaž sa hodnotí ako pomerne slabé. Situácia sa pohla v troch oblastiach: pracovná skupina OECD pre lodiarstvo, posilnenie spolupráce medzi odvetvím a EK, pokiaľ ide o ochranu duševného vlastníctva a uplatňovanie predpisov IMO, a využívanie rozličných nástrojov obchodnej politiky a činnosť zameraná na uzatváranie dohôd o voľnom obchode. Ich implementácia sa odhaduje na približne 20 %. Miera uplatňovania ostatných opatrení tejto skupiny je minimálna.

3.4. Pokiaľ ide o Prístup k financovaniu, zainteresované strany zaznamenali pokrok len pokiaľ ide o preskúmanie a podpora možností financovania a rozšírenia oblasti poskytovania úverov zo strany EIB, čo predstavuje uplatňovanie na úrovni 20 až 30 %. Uplatňovanie odporúčania preskúmať možnosti fungovania tzv. modrého verejno-súkromného partnerstva (PPP) sa odhaduje na 15 % a odporúčanie týkajúce sa hodnotenia možností dlhodobého financovania zo strany Komisie sa prakticky vôbec neuplatňuje (5 %).

3.5. Uplatňovanie odporúčaní týkajúcich sa výskumu, vývoja a inovácií je dôvodom na mierny optimizmus. Tri odporúčania sa zrealizovali už spoločne, a možno dokonca aj vo väčšej miere. Výsledky hodnotenia v tejto skupine sú nasledovné:

- preskúmanie uskutočniteľnosti projektov PPP v oblasti výskumu, vývoja a inovácií pre odvetvie námorných technológií – dosiahnutý pokrok: 50 %,
- zámer Komisie začleniť do právnych predpisov EÚ ustanovenia týkajúce sa výskumu, vývoja a inovácií v súvislosti s ukončením platnosti rámca pre pomoc odvetviu lodiarstva – 60 %,
- analýza možnosti pridelovať prostriedky zo štrukturálnych fondov na diverzifikáciu odvetvia námorných technológií, najmä v súvislosti s regionálnymi stratégiami pre inteligentnú špecializáciu – 45 %,
- zámer odvetvia námorných technológií vytvoriť komplexné verejno-súkromné partnerstvo na úrovni EÚ s cieľom zamerať námorný výskum o. i. na dosiahnutie nulových emisií a energetickú efektívnosť lodí – 30 %.

4. Všeobecné a konkrétne pripomienky týkajúce sa uplatňovania priorít stratégie LeaderSHIP 2020

Zamestnanosť a zručnosti

4.1. Je veľmi potrebné vyrovnať nedostatky v oblasti zručností, zvyšovať kvalifikáciu pracovníkov a zabezpečiť príslušné školenia a rekvalifikáciu s cieľom udržať kritickú masu poznatkov a know-how v európskom odvetví námorných technológií. Preto je dôležité podporovať činnosť, ktorú začali sociálni partneri v rámci projektu *Skills Council* (Rada pre zručnosti) ⁽⁴⁾, a pokračovať v nej. Takisto je dôležité, aby inštitúcie EÚ zapájali sociálnych partnerov do tvorby politik a konzultovali s nimi všetky iniciatívy EÚ týkajúce sa tohto odvetvia a aby profesijné organizácie zastupujúce zamestnávateľov a pracovníkov v odvetví boli aj naďalej zapájané do dialógu, najmä v rámci sociálneho dialógu.

4.2. Pracovníci musia mať primeranú odbornú prípravu, aby dokázali čeliť výzvam Priemyslu 4.0 a technologickým zmenám v budúcnosti (ako je napr. digitalizácia). Budúci pracovníci v odvetví námorných technológií budú musieť disponovať zručnosťami, ktoré im umožnia fungovať v kontexte výziev a príležitostí modrého hospodárstva.

4.3. Je potrebné zdvojnásobiť úsilie na zvýšenie príťažlivosti odvetvia. Treba identifikovať a zhromaždiť rôzne kariérne možnosti pre pracovníkov a takisto zvýšiť mobilitu študentov (t. j. program Erasmus pre odvetvie námorných technológií). Európska komisia by mala aj naďalej plne podporovať činnosť organizácií SEA Europe a IndustriALL na európskej úrovni, a to v rámci výboru pre odvetvový dialóg.

Zlepšenie prístupu na trh a spravodlivé podmienky hospodárskej súťaže

4.4. Európsky priemysel stále čelí nekalej hospodárskej súťaži zo strany tretích krajín, a to tak v lodiarstve, ako aj – v čoraz väčšej miere – v odvetví námorného vybavenia. V dôsledku krízy v Ázii spôsobenej nadmernou výrobnou kapacitou, ktorú vyvolali obrovské štátne dotácie, plánujú verejné orgány týchto krajín podporovať miestne lodenice, ako aj miestnych výrobcov námorného vybavenia, čo bude znamenať zvýšenie vývozu. Zároveň sa tým zvýši konkurenčný tlak na európske lodenice a výrobcov námorného vybavenia v Európe.

4.5. Ázijské lodenice sa v súčasnosti zameriavajú na úspešné európske trhy s vyspelejšími typmi plavidiel, ako sú napríklad výletné a osobné lode. Navyše Čína v nedávnych oficiálnych dokumentoch *Made in China 2025* a *China Manufacturing 2025* oznámila, že sa bude snažiť dosiahnuť postavenie svetového lídra v oblasti stavby luxusných plavidiel (vrátane výletných lodí) a výroby technologicky vyspelého námorného vybavenia, čo znamená, že bude priamo konkurovať úspešným európskym trhom. Čínska vláda túto politiku plne podporuje formou štátnej pomoci, čo je hrozbou pre európske odvetvie námorných technológií.

4.6. Americký trh zostáva vzhľadom na Jonesov zákon uzavretý. Uvoľnenie tohto zákona a otvorenie amerického trhu by mohlo lodiarstvu poskytnúť zaujímavé príležitosti. EÚ by na tom mala trvať, hoci súčasná politická klíma v USA je skôr naklonená protekcionizmu.

4.7. Podobne ako v prípade Číny, USA, Japonska alebo Južnej Kórey by si mali tvorcovia politik v EÚ a členských štátoch uvedomiť, že európske lodiarstvo a výroba námorného vybavenia sú strategické odvetvia európskeho hospodárstva, ktoré si vyžadujú osobitnú pozornosť a prístup, a to v prípade využitia na civilné aj vojenské účely.

4.8. Európska komisia by sa mala usilovať o to, aby sa v rámci OECD uzavrela celosvetová dohoda (a to aj s Čínou), ktorou by sa stanovili pravidlá kontroly dotácií a prípadne cenovej disciplíny, a takisto by mala podporovať úsilie v tomto smere.

4.9. Reciprocita medzi Európou a tretími krajinami má zásadný význam, a preto by mala byť základnou zásadou v dvojstranných aj mnohostranných obchodných rokovaniach a otázkach spojených s prístupom na trh. Je základným predpokladom väčšej konkurencieschopnosti európskeho priemyslu – vrátane odvetvia námorných technológií – v porovnaní s jeho konkurentmi na celom svete. Preto ak európske podniky narážajú v tretej krajine na protekcionistické opatrenia, EÚ by mala prijať rovnaké kroky voči podnikom z týchto krajín, ktoré by chceli obchodovať s Európou. Jedine takto sa môže zabezpečiť spravodlivejšia hospodárska súťaž pre európske lodenice a európske odvetvie námorného vybavenia.

⁽⁴⁾ Odvetvová rada pre zručnosti.

Prístup k financovaniu

4.10. Komisia často prezentuje EFSI – finančný nástroj Junckerovho plánu – ako (finančný) nástroj pre priemysel, avšak jeho rozsah a prínosy nie sú v plnej miere známe (zameriava sa hlavne na MSP). Je potrebné lepšie objasniť a rozšíriť tento nástroj a jeho prínosy pre odvetvie námorných technológií.

4.11. Lodiarstvo si vyžaduje obrovský kapitál, no európske lodenice majú v poslednom čase čoraz ťažší prístup k financovaniu. Na druhej strane zahraničné lodenice využívajú značné finančné stimuly vrátane štátnej pomoci. Komisia by preto mala zvážiť vytvorenie osobitného systému, ktorým by sa pre európske kapitálovo náročné odvetvie lodiarstva zabezpečil ľahší prístup k financovaniu.

4.12. Mali by sa využívať finančné stimuly (napr. v rámci európskych programov financovania, ako je Nástroj na prepájanie Európy, stimuly pre lodiarov, aby investovali do plavidiel, vybavenia alebo technológií šetrných k životnému prostrediu), vďaka čomu by sa zabezpečila návratnosť investícií v Európe.

4.13. Mala by sa preskúmať možnosť prijať osobitné odvetvové pravidlá, ktorými sa zabezpečia stimuly umožňujúce zvýšiť konkurencieschopnosť európskeho odvetvia námorných technológií v celosvetovom meradle, pričom by sa zároveň malo predchádzať situáciám vyvolávajúcim napätie medzi členskými štátmi EÚ. V tejto súvislosti môžu byť do istej miery zdrojom inšpirácie príklady osvedčených postupov z iných odvetví, najmä z odvetvia námornej dopravy.

4.14. EÚ a Nórsko by mali zvážiť vytvorenie osobitného programu zameraného na podnecovanie ekologickej a energeticky účinnej príbrežnej námornej dopravy prostredníctvom európskeho lodiarstva a odvetvia námorného vybavenia. EHSV vyzýva, aby sa v tejto súvislosti využilo prieskumné stanovisko na tému Stratégie diverzifikácie plavebného a námorného cestovného ruchu, ktoré výbor vypracoval na žiadosť maltského predsedníctva Rady EÚ ⁽⁵⁾.

4.15. Malo by sa takisto zvážiť zriadenie programu financovania, ktorý by európskym zariadeniam na recykláciu umožnil likvidáciu väčších typov lodí.

4.16. Pre technologicky vyspelé odvetvie námorných technológií sú veľmi dôležitou hnacou silou finančné nástroje EÚ, ktoré sú určené na verejné obstarávanie vo vojenskom námorníctve. Tieto nástroje takisto významne prispievajú k udržaniu „kritického množstva“ vo výrobe v celom sektore lodiarstva v EÚ, pričom zároveň podnecujú výskum a inovácie v celom odvetví aj v súvisiacich oblastiach. V tejto súvislosti EHSV oceňuje pozitívnu úlohu akčného plánu v oblasti európskej obrany, ktorý nedávno vypracovala Komisia.

Výskum, vývoj a inovácie

4.17. Európska komisia by mala vytvoriť zmluvné verejno-súkromné partnerstvo pre námorné odvetvie s cieľom umožniť mu ďalej investovať do riešenia regulačných a spoločenských problémov odvetvia lodnej dopravy a využívania hospodárskeho potenciálu činností spojených s modrým rastom. Pomocou osobitného (európskeho) programu na podporu inovácií by sa mali propagovať európske inovácie.

4.18. Európa by mala zabezpečiť finančnú podporu pre európsky výskum a vývoj. Európske inovácie treba náležite chrániť v súvislosti s právami duševného vlastníctva. Európsky patentový úrad by mal účinne monitorovať európske patenty, a to vrátane patentov v európskom odvetví námorných technológií, a v prípade porušenia predpisov ukladať sankcie.

4.19. V rámci budúceho (9.) rámcového programu by sa mala poskytnúť dostatočná (finančná) podpora pre námorné odvetvie, aby dokázalo v budúcnosti riešiť dôležité medzinárodné alebo európske výzvy regulačnej a spoločenskej povahy, medzi ktoré bude patriť o. i.: ekologizácia lodnej dopravy ⁽⁶⁾, digitalizácia, prelomové technológie, ako aj prepojená alebo zautomatizovaná lodná doprava.

⁽⁵⁾ Stanovisko EHSV (Ú. v. EÚ C 209, 30.6.2017, s. 1).

⁽⁶⁾ Pokiaľ ide o ekologizáciu námornej dopravy, lodná doprava a odvetvie námorných technológií – ako medzinárodné odvetvie súťažiacie na globálnej scéne – uprednostňujú riešenia prijaté na medzinárodnej úrovni prostredníctvom Medzinárodnej námornej organizácie v Londýne.

4.20. EHSV sa domnieva, že budúci 9. rámcový program by mal obsahovať aj kapitolu venovanú finančnej podpore európskeho priemyslu, aby mohol v plnej miere využívať hospodársky potenciál modrého hospodárstva v Európe.

V Bruseli 19. apríla 2018

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Luca JAHIER

**Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Hospodárska a sociálna súdržnosť
a európska integrácia západného Balkánu – výzvy a priority**

(prieskumné stanovisko)

(2018/C 262/03)

Spravodajca: **Andrej ZORKO**

Pomocný spravodajca: **Dimitris DIMITRIADIS**

Konzultácia	bulharské predsedníctvo Rady EÚ, 5.9.2017
Právny základ	článok 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie článok 30 Rokovacieho poriadku EHSV
Príslušná sekcia	REX
Prijaté v sekcii	28.3.2018
Prijaté v pléne	19.4.2018
Plenárne zasadnutie č.	534
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	189/2/1

1. Závbery a odporúčania

1.1. Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) víta skutočnosť, že integrácia krajín západného Balkánu do Európskej únie a ich hospodárska a sociálna súdržnosť sú jednou z priorit bulharského predsedníctva.

1.2. EHSV je presvedčený, že rozšírenie EÚ, a to najmä šírenie jej demokratických hodnôt a zákonných noriem v regióne západného Balkánu je tak v záujme krajín západného Balkánu, ako aj EÚ. Politika v oblasti rozširovania je kľúčovým prvkom globálnej stratégie EÚ a základným kameňom stability a prosperity Európy. EHSV preto navrhuje, aby integrácia krajín západného Balkánu bola v budúcnosti jednou z hlavných priorit EÚ, avšak za predpokladu, že tieto krajiny budú pokračovať v ceste k splneniu podmienok potrebných na prístupenie k EÚ ⁽¹⁾.

1.3. EHSV privíta hlavy štátov a predsedov vlád štátov EÚ a krajín západného Balkánu na summite, ktorý sa uskutoční 17. mája v Sofii. V spolupráci so svojimi partnermi bude EHSV spoluorganizátorom konferencie občianskej spoločnosti krajín západného Balkánu, ktorá sa uskutoční 15. mája v Sofii pred začiatkom summitu. EHSV sa zaviazal usporiadať pred každým summitom spoločné podujatie so zástupcami organizácií občianskej spoločnosti ⁽²⁾ zo západného Balkánu a EÚ. EHSV vyzýva inštitúcie EÚ a jej členské štáty, aby pravidelne pozývali najvyšších predstaviteľov krajín západného Balkánu na summity EÚ ako dôkaz toho, že EÚ považuje tento región za súčasť svojej budúcnosti.

1.4. EHSV dúfa, že na summite v Sofii sa potvrdí nový impulz pre angažovanosť EÚ v regióne a budúce predsedníctva sa povzbudia k tomu, aby integráciu krajín západného Balkánu považovali naďalej za jednu zo svojich hlavných priorit. Rozšírenie EÚ o krajiny západného Balkánu by sa malo uskutočniť súbežne s posilňovaním politického projektu EÚ a jej inštitúcií.

⁽¹⁾ Základné zásady stratégie EÚ pre krajiny západného Balkánu Komisia stanovila 6. februára 2018 vo svojom oznámení Dôveryhodná perspektíva rozšírenia pre krajiny západného Balkánu a väčšia angažovanosť EÚ v tejto oblasti, COM(2018) 65 final.

⁽²⁾ V súlade so zaužívanou terminológiou EHSV pojmy „občianska spoločnosť“ a „organizácie občianskej spoločnosti“ v tomto stanovisku zahŕňajú sociálnych partnerov (t. j. zamestnávateľov a odborové zväzy) a iné neštátne subjekty.

1.5. EHSV vyzýva hlavy štátov, aby na summite EÚ v Sofii stanovili jasný záväzok k súdržnejšej a priamej podpore pre organizácie občianskej spoločnosti na všetkých úrovniach. Mala by sa tiež propagovať priama verejná podpora nezávislých médií.

1.6. EHSV vyzýva hlavy štátov, aby na summite EÚ v Sofii zohrávali proaktívnu úlohu v bilaterálnych sporoch prostredníctvom podpory cieľenej spolupráce s OBSE a Radou Európy a úlohy občianskej spoločnosti pri riešení takýchto bilaterálnych sporov.

1.7. EHSV je tiež presvedčený, že efektívne rozšírenie Európskej únie a presadzovanie jej hodnôt v krajinách západného Balkánu zaistí bezpečnosť a stabilitu, zvýši sociálny a hospodársky rozvoj a prosperitu, upevní demokraciu a právny štát, uľahčí voľný pohyb osôb a tovaru, stimuluje investičnú politiku a podporí mobilitu.

1.8. EHSV sa domnieva, že dodržiavanie zásad právneho štátu a práv menších je nevyhnutným predpokladom pre demokratický, hospodársky a sociálny rozvoj krajín západného Balkánu.

1.9. EHSV sa tiež nazdáva, že úloha vzdelávania a slobodných a nezávislých médií je veľmi dôležitá, ak sa majú prekonať spory z minulosti a posilniť demokratické hodnoty.

1.10. EHSV konštatuje, že proces pristúpenia k EÚ ostáva kľúčovou motiváciou pre reformy v krajinách západného Balkánu. EHSV poukazuje na to, že sa nevenuje dostatočná pozornosť hospodárskym a sociálnym účinkom vykonaných reforiem, pretože medzi členmi EÚ a kandidátskymi krajinami existujú veľké rozdiely, pokiaľ ide o úroveň hospodárskeho a sociálneho zabezpečenia občanov. EHSV preto odporúča, aby sa pri posudzovaní plnenia kritérií na členstvo v EÚ hodnotila aj sociálna, hospodárska a územná súdržnosť.

1.11. Podľa EHSV otázky týkajúce sa infraštruktúry, dopravy a energetiky musia patriť medzi hlavné priority v rokovaní s krajinami západného Balkánu. EHSV sa tiež domnieva, že z vytvorenia digitálnej spoločnosti a rozvoja digitálnych zručností vo všetkých krajinách západného Balkánu by mal profitovať verejný ako aj súkromný sektor. EÚ môže a mala by prispieť k zlepšeniu infraštruktúry a zavádzania širokopásmovej siete v týchto krajinách, ktorá je v niektorých prípadoch hlboko pod priemerom EÚ.

1.12. EHSV navrhuje, aby EÚ zvažila zaradenie fungujúceho sociálneho a občianskeho dialógu na národnej úrovni ako jedného z kritérií členstva v EÚ.

1.13. EÚ by mala vypracovať osobitný plán rokovaní s krajinami západného Balkánu s presným harmonogramom a konkrétnymi záväzkami pre jednotlivé krajiny západného Balkánu. Bolo by tiež potrebné vypracovať komunikačnú stratégiu pre členské štáty EÚ, v ktorej by sa zdôraznili výhody politiky rozširovania EÚ o krajiny západného Balkánu, najmä pokiaľ ide o zabezpečenie mieru, stability, prosperity a hospodárskeho a sociálneho a hospodárskeho rozvoja.

1.14. EHSV nabáda Komisiu, aby zahrnula rešpektovanie práv menších a rodovej rovnosti medzi hlavné priority v prístupových rokovaní EÚ s krajinami západného Balkánu.

1.15. EHSV víta novú stratégiu Komisie pre západný Balkán s názvom *Dôveryhodná perspektíva rozšírenia pre krajiny západného Balkánu a väčšia angažovanosť EÚ v tejto oblasti* ⁽³⁾, ktorá bola zverejnená 6. februára 2018, a jej šesť hlavných iniciatív, ktoré pokrývajú otázky posilnením právneho štátu, posilnením spolupráce v oblasti bezpečnosti a migrácie až po spoločné vyšetrovacie tímy európskej pohraničnej a pobrežnej stráže, rozširovanie energetickej únie EÚ smerom na západný Balkán, zníženie poplatkov za roaming a zavedenie širokopásmového pripojenia v tomto regióne.

1.16. EHSV vyhlasuje, že je pripravený spolupracovať s občianskou spoločnosťou z krajín západného Balkánu a prispieť tak k tomu, aby sa urobili konkrétne kroky v oblasti právneho štátu, bezpečnosti a migrácie, sociálno-ekonomického rozvoja, prepojenia, digitálnej agendy a zmierenia a dobrých susedských vzťahov, ako sa ustanovuje v akčnom pláne na podporu transformácie krajín západného Balkánu na roky 2018 – 2020.

⁽³⁾ COM(2018) 65 final, 6.2.2018

1.17. EHSV je presvedčený, že Komisia by mohla vytvoriť konkrétne programy, ktoré by krajinám západného Balkánu umožnili dosiahnuť rýchlejšiu sociálnu konvergenciu. Nerovnomerný a pomalý pokrok pri riešení týchto problémov je jednoznačne dôležitým faktorom, ktorý prispieva k pomalému postupu pri ich integrácii do EÚ vo všeobecnosti. Je naliehavo potrebný nový impulz pre europeizáciu.

1.18. Sociálni partneri a iné organizácie občianskej spoločnosti na úrovni EÚ aj na vnútroštátnej úrovni musia byť zmysluplne zapojené do celého procesu európskej integrácie krajín západného Balkánu. Je potrebné posilniť kapacity organizácií občianskej spoločnosti prostredníctvom technickej a hospodárskej podpory tým, že sa im uľahčí prístup k európskym finančným zdrojom (Komisia, Európska investičná banka, Európska banka pre obnovu a rozvoj a pod.) a budú včas a podrobne informované o priebehu prístupových rokovaní.

1.19. EHSV povzbudzuje sociálnych partnerov a ostatné organizácie občianskej spoločnosti v krajinách západného Balkánu, aby počas procesu integrácie do EÚ úzko spolupracovali tak na vnútroštátnej, ako aj na regionálnej úrovni.

2. Politická situácia

2.1. Západný Balkán je aj naďalej politicky nestabilným regiónom, ale tiež regiónom, ktorý rastie a má výrazný potenciál.

2.2. EHSV odporúča, aby Komisia, Rada a Európsky parlament zintenzívnili komunikačné úsilie s cieľom vysvetliť prínosy a výzvy politiky rozširovania občanom Európskej únie. Organizácie občianskej spoločnosti by mali byť v tomto procese ich blízkym partnerom a sprostredkovateľom správ⁽⁴⁾.

2.3. Je veľmi dôležité, aby integrácia krajín západného Balkánu zostala v budúcnosti aj naďalej prioritou pre EÚ, a to nielen počas bulharského predsedníctva, a aby EÚ aktívne prispievala k stabilite a mieru v regióne západného Balkánu a ponúkala perspektívu členstva v euroatlantických organizáciách. Členstvá v nich môžu tiež prispieť k stabilite v regióne tým, že zaručia jeho bezpečnosť a prosperitu a ponúknu vyhladku na znovuzjednotenie národov v Európe bez hraníc.

2.4. EHSV víta ohlásený summit EÚ v Sofii za účasti najvyšších predstaviteľov z EÚ a krajín západného Balkánu, ale domnieva sa, že summit EÚ by mal ponúknuť aktívnejšiu úlohu zástupcom organizácií občianskej spoločnosti na úrovni EÚ.

2.5. EHSV víta nedávno oznámený program *Berlin Process Plus*⁽⁵⁾, ktorý poskytuje osobitné finančné prostriedky na rozvoj podnikov, odbornú prípravu, infraštruktúru, technológie a projekty týkajúce sa okrem iného dopravných spojení medzi najmenej prepojenými krajinami tohto regiónu. Tento „Marshallov plán“ by mal urýchliť vytvorenie colnej únie a spoločného trhu na Balkáne. Napriek tomu by táto regionálna spolupráca nemala spôsobiť oneskorenie procesu rozširovania alebo sa považovať za jeho náhradu.

2.6. EHSV konštatuje, že v krajinách západného Balkánu existuje želanie uskutočniť reformy, ktoré prinesú integráciu do Európskej únie, a pripravenosť na ne, poukazuje však na skutočnosť, že úspech závisí od toho, do akej miery sú štátne inštitúcie schopné účinne ich zaviesť a presadzovať, ako aj od dosiahnutej úrovne prevzatia zodpovednosti za tento proces zo strany organizácií občianskej spoločnosti a obyvateľstva vo všeobecnosti. Osobitný plán pre prístupové rokovania EÚ s presným harmonogramom a konkrétnymi záväzkami pre každú krajinu západného Balkánu by mohol motivovať tieto krajiny k rýchlejšiemu vykonaniu potrebných reforiem.

2.7. EHSV zdôrazňuje, že nadviazal veľmi dobré kontakty s organizáciami občianskej spoločnosti v krajinách západného Balkánu a že mu je dobre známa situácia v týchto krajinách. EHSV je presvedčený, že zmiešané poradné výbory občianskej spoločnosti by sa mali snažiť o pokrytie „bielych miest“, teda takých otázok, ktorým sa pri rokovaniach nevenujú iné orgány, a zamerať sa na niekoľko vybraných oblastí. V tejto súvislosti EHSV žiada zlepšenie výmeny informácií medzi zmiešanými poradnými výbormi a Komisiou, Radou a Európskym parlamentom. EHSV požaduje posilnenie úlohy týchto zmiešaných poradných výborov občianskej spoločnosti⁽⁶⁾.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 133, 14.4.2016, s. 31.

⁽⁵⁾ <http://shtetiweb.org/berlin-process/>.

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ C 133, 14.4.2016, s. 31.

2.8. Korupcia, vplyv organizovaného zločinu, všeobecné oslabenie štátnych inštitúcií a právneho štátu, bilaterálne spory a diskriminácia menšinových skupín tiež predstavujú veľké a pretrvávajúce problémy z hľadiska účasti a integrácie.

2.9. Kodanské kritériá sú pravidlá, ktoré určujú, či je krajina oprávnená stať sa členom Európskej únie⁽⁷⁾. Kritériá vyžadujú, aby inštitúcie zaručili demokratickú správu vecí verejných a dodržiavanie zásad právneho štátu, rešpektovali ľudské práva, mali fungujúce trhové hospodárstvo a prijali povinnosti a poslanie EÚ.

2.10. Všetky krajiny západného Balkánu nemôžu do EÚ vstúpiť v rovnakom čase. EHSV víta skutočnosť, že Srbsko a Čierna hora sú momentálne v procese integrácie najďalej. Vyjadruje tiež nádej, že bývalá Juhoslovanská republika Macedónsko a Albánsko začnú rokovania s EÚ čo najskôr. Víta skutočnosť, že Bosna a Hercegovina predložila odpovede na dotazník Komisie a že Komisia v súčasnosti vyhodnocuje možnosť udeliť jej štatút kandidátskej krajiny na členstvo v EÚ.

2.11. Krajiny západného Balkánu sú stále ovplyvnené negatívnymi dôsledkami vojen a konfliktov, etnickej nenávisti, iredentistických plánov a zmrazených konfliktov, ktoré by mohli opäť vypuknúť. Je potrebné dôrazne nabádať na vyriešenie najnaliehavejších bilaterálnych otázok ešte pred pristúpením krajín k EÚ, hoci v prípade, ak sa bude trvať na vyriešení všetkých otvorených otázok, by mohlo dôjsť k oddialeniu tohto procesu.

2.12. EHSV sa tiež domnieva, že organizácie občianskej spoločnosti môžu zohrávať dôležitú úlohu pri spájaní mladších generácií z rôznych krajín a začatí verejného dialógu o mnohých otázkach, ktoré majú pre tento región kľúčový význam. Hospodársky rozvoj, zlepšenie životnej úrovne, zamestnanosť a sociálne zabezpečenie sú cestou vedúcou k pokojnému regionálnemu spolužitiu.

2.13. V krajinách západného Balkánu by sa mali zriadiť národné rady pre európsku integráciu, v ktorých by sa pravidelne stretávali politické orgány na vysokej úrovni a najdôležitejšie organizácie občianskej spoločnosti s cieľom sprehľadniť proces integrácie EÚ a vo väčšej miere o ňom informovať⁽⁸⁾.

2.14. EHSV už vymedzil úlohu, ktorú má občianska spoločnosť zohrávať počas prístupového procesu a veľmi jasne dal najavo, že angažovanosť občianskej spoločnosti v prístupovom procese spočíva v: 1) priamom zapájaní do prebiehajúcich rokovaní (napr. overovanie, príprava národných pozícií, prehľad pokroku); 2) sociálnom a občianskom dialógu súvisiacom s formuláciou politiky a harmonizáciou právnych predpisov štátu s právnymi predpismi EÚ; 3) účasti na plánovaní predvstupového financovania; 4) nezávislom monitorovaní pokroku a sociálnych účinkov reforiem. Vykonávanie týchto činností si vyžaduje primeranú podporu z finančných zdrojov vlády štátu a predvstupového financovania EÚ⁽⁹⁾.

2.15. EHSV konštatuje, že záujem EÚ o rýchle a efektívne začlenenie krajín západného Balkánu do EÚ sa znížil v dôsledku iných politických priorít, ako aj chýbajúcej európskej stratégie rozširovania, ale aj vzhľadom na rôzne politické prístupy členských štátov. V posledných rokoch sa v krajinách západného Balkánu v dôsledku nenaplnených očakávaní zvýšil euroskepticizmus. Týmto sa oslabil vplyv prístupových kritérií a spomalil sa proces reforiem. Tento trend je obzvlášť viditeľný pri zabezpečovaní dodržiavania zásad právneho štátu, slobody médií a v oblasti predchádzania korupcii.

2.16. Krajiny západného Balkánu sa reformujú, ale veľmi rozdielnym tempom. Je potrebné vyvinúť viac úsilia na boj proti prebujnenej korupcii, organizovanej trestnej činnosti a praniu špinavých peňazí. Pre zdravú demokraciu je takisto dôležitá nezávislosť súdnictva.

2.17. EHSV považuje za potrebné posilniť boj proti terorizmu v krajinách západného Balkánu a dôrazne podporuje iniciatívu pre boj proti terorizmu na západnom Balkáne (WBCTi)⁽¹⁰⁾.

⁽⁷⁾ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/policy/glossary/terms/accession-criteria_en.

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ C 133, 14.4.2016, s. 31.

⁽⁹⁾ Ú. v. EÚ C 133, 14.4.2016, s. 31.

⁽¹⁰⁾ <http://wbcti.wb-iisg.com/>, https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/ipa_ii_2016_039-858.13_mc_pcve.pdf.

2.18. EHSV sa domnieva, že spolupráca medzi krajinami západného Balkánu a EÚ a jej príslušnými agentúrami (napr. Europol) by sa mala ďalej rozvíjať s cieľom urýchliť proces rozširovania. Toto opatrenie je naliehavo potrebné v oblastiach, ako je bezpečnosť a migrácia.

3. Hospodárska stabilita a prosperita

3.1. Ekonomiky v regióne západného Balkánu naďalej rastú, pričom v roku 2017 sa očakáva rast reálneho HDP o 2,6 %. V roku 2018 by sa rast HDP mal zvýšiť na 3,0 %, a to vďaka súkromnej spotrebe, súkromným investíciám a postupnému oživeniu, pokiaľ ide o poskytovanie úverov, prevod finančných prostriedkov zo zahraničia a rozsiahle projekty v oblasti infraštruktúry. V porovnaní so situáciou v roku 1995 sa životná úroveň vo všetkých šiestich štátoch západného Balkánu výrazne zvýšila. Napriek tomu týchto šesť krajín naďalej patrí medzi najchudobnejšie v Európe. Okrem toho hospodárske zblížovanie krajín západného Balkánu od začiatku krízy stratilo na intenzite a zaostáva za konvergenciou v nových členských štátoch stredovýchodnej a juhovýchodnej Európy.

3.2. Proces hospodárskej konverencie v krajinách západného Balkánu je mimoriadne dlhý. Je preto nevyhnutné vytvoriť prostredie, ktoré umožní/urýchli zahraničné investície, a vykonať vhodné hospodárske reformy, posilniť konkurencieschopnosť a vytvárať vysokokvalitné pracovné miesta.

3.3. EHSV víta pokrok, ktorý sa dosiahol v oblasti hospodárskej integrácie krajín západného Balkánu vďaka tomu, že vedúci predstavitelia regiónu prisľúbili prehĺbiť vzťahy a spolupracovať na ceste k prístúpeniu do Európskej únie, a vyzýva na väčšie zapojenie sociálnych partnerov a ostatných organizácií občianskej spoločnosti do vypracúvania programov hospodárskych reforiem (ERP), ako aj spoločných záverov s konkrétnymi odporúčaniami pre jednotlivé krajiny v regióne ⁽¹¹⁾.

3.4. Je tiež presvedčený, že kandidátske krajiny potrebujú viac reformných stimulov. Predovšetkým treba podporovať užšiu regionálnu spoluprácu s cieľom uľahčiť plnenie kritérií na členstvo v EÚ.

3.5. EHSV sa domnieva, že je potrebné mobilizovať prílev nových priamych zahraničných investícií do výrobných odvetví, a to podporovaním miestnych dodávateľských reťazcov a zvyšovaním zručností a technologickej kapacity malých a stredných podnikov.

3.6. Faktorom rozvoja a prepojenia regiónu by mala byť energetika a doprava. Tým by sa zabezpečilo, že občania krajín západného Balkánu budú mať jasnú predstavu o sociálnych, hospodárskych a environmentálnych výhodách prístúpenia k EÚ. Napríklad energetická efektívnosť, ako aj úspory energie, sú faktormi, ktoré podnecujú činnosť podnikov a vytváranie ekologických, ale aj tradičných pracovných miest.

3.7. EHSV podporuje Zmluvu o Dopravnom spoločenstve, ktorú EÚ a krajiny západného Balkánu podpísali 12. júla 2017, a nabáda zmluvné strany, aby ju ešte viac rozvinuli. V tejto súvislosti by Európska komisia, Európska investičná banka a krajiny západného Balkánu mali zamerať svoje investície na spojenie základnej siete TEN-T EÚ a infraštruktúry na západnom Balkáne. Preto je teraz potrebné vytvoriť spoločný program a identifikovať dostupné finančné prostriedky a stanoviť spoločný harmonogram.

3.8. Zlepšenie infraštruktúry zníži náklady na dopravu a energiu a podporí veľké investície v tejto oblasti. Okrem toho podpora digitálnej modernizácie západného Balkánu prispeje k rozvoju podnikania, zvýšeniu produktivity a zlepšeniu kvality života.

3.9. EHSV sa tiež domnieva, že investície do doplňujúcich prístupov k tradičným hospodárskym politikám (obehové hospodárstvo, sociálna ekonomika, presadzovanie cieľov v oblasti trvalo udržateľného rozvoja) môžu zabezpečiť celkový rast a zamestnanosť.

3.10. EHSV konštatuje, že vo všetkých krajinách západného Balkánu si štát stále ponecháva nadmerne veľkú úlohu, zatiaľ čo súkromný sektor je menší než v prípade siedmich malých transformujúcich sa ekonomík Európy ⁽¹²⁾.

⁽¹¹⁾ Záverečné vyhlásenie zo 6. fóra občianskej spoločnosti krajín západného Balkánu.

⁽¹²⁾ Skupina Svetovej banky, *The Western Balkans: Revving up the Engines of Growth and Prosperity*, 2017.

3.11. EHSV sa domnieva, že štát sa musí stať účinnejším a spoľahlivejším poskytovateľom verejných služieb a musí zabezpečiť priaznivé prostredie pre súkromné podniky.

3.12. EHSV sa nazdáva, že malé a stredné podniky, ktoré v rámci podnikov/v podnikateľskom sektore prevládajú, by sa mohli stať motorom hospodárskeho rastu všetkých šiestich krajín západného Balkánu. Aby to bolo možné, je nevyhnutné obmedziť byrokraciu, dosiahnuť transparentnosť verejnej správy, bojovať proti korupcii a zaistiť plne nezávislé súdnictvo.

3.13. EHSV podporuje závery 6. fóra občianskej spoločnosti západného Balkánu, a vyjadruje hlboké znepokojenie v súvislosti so znižujúcim sa priestorom pre občiansku spoločnosť v čoraz väčšom počte krajín západného Balkánu. Pripomína záväzok EÚ a jej členských štátov, že budú presadzovať priestor pre pôsobenie občianskej spoločnosti a lepšie podporovať budovanie schopnosti organizácií občianskej spoločnosti posilniť svoj hlas v rozvojovom procese a presadzovať politický, sociálny a hospodársky dialóg.

3.14. EHSV poznamenáva, že organizácie občianskej spoločnosti musia byť zmysluplne zapojené do hospodárskeho, spoločenského a legislatívneho procesu reforiem vo všetkých krajinách západného Balkánu. Je potrebné posilniť ich kapacity prostredníctvom technickej a finančnej podpory, ako aj tým, že sa im uľahčí prístup k európskym finančným zdrojom a budú včas informované o procese prístupovom procese.

4. Sociálna stabilita – nezamestnanosť – emigrácia

4.1. Od začiatku hospodárskej krízy sa spomalila príjmová a najmä sociálna konvergencia medzi chudobnejšími a bohatšími krajinami v EÚ, pričom v niektorých prípadoch išla opačným smerom. To podkopáva vlastné ambície EÚ a spochybňuje jej príťažlivosť pre budúcich členov. Všetky krajiny západného Balkánu čelia chudobe, vysokej nezamestnanosti, neformálnej ekonomike, nízkym mzdám, korupcii, nezákonnému konaniu, emigrácii kvalifikovaných pracovníkov, diskriminácii menšín a odlivu mozgov.

4.2. Napriek tomu, že krajiny západného Balkánu sa približujú k úrovni EÚ-28, ich tempo je pomerne pomalé a zaostáva za EÚ. Z dostupných údajov vyplýva, že úplné dosiahnutie životnej úrovne EÚ môže trvať až 40 rokov.

4.3. Ku konvergencii miezd v krajinách západného Balkánu nedošlo vôbec. V niektorých krajinách sa rozdiely v odmeňovaní oproti EÚ dokonca ešte zvýšili, čo má dôsledky pre hospodárske a sociálne zabezpečenie občanov krajín západného Balkánu. Väčšina krajín západného Balkánu nepocítila od vypuknutia krízy žiadne zvýšenie reálnych miezd. Aj keď vo všetkých krajinách západného Balkánu existuje zákonom stanovená minimálna mzda, v mnohých prípadoch nepokrýva životné minimum pre rodiny.

4.4. EHSV tiež poznamenáva, že v dôsledku vysokej nezamestnanosti je ešte stále dominantným problémom pracovná migrácia zo všetkých šiestich krajín západného Balkánu. Odhaduje sa, že štvrtina obyvateľstva všetkých šiestich krajín západného Balkánu odišla do zahraničia. Aj keď finančné prostriedky zasielané migrujúcimi pracovníkmi sú dôležitým zdrojom príjmov a z krátkodobého hľadiska prispievajú k rozvoju domáceho hospodárstva, masová migrácia a úbytok obyvateľstva má závažné dlhodobé dôsledky pre potenciál hospodárskeho rozvoja týchto krajín⁽¹³⁾.

4.5. S výnimkou Čiernej Hory sú v regióne západného Balkánu poklesom úrovne zamestnanosti najviac postihnutí mladí ľudia s nízkou kvalifikáciou a ženy. Dôležitá je aj skutočnosť, že v roku 2015 bolo viac ako 70 % nezamestnaných vo všetkých šiestich krajinách západného Balkánu bez práce v priemere dlhšie ako jeden rok⁽¹⁴⁾.

⁽¹³⁾ Nezamestnanosť v regióne západného Balkánu je výrazne vyššia než priemer EÚ-28, hoci v posledných rokoch nastali určité zlepšenia. Konkrétne Bosna a Hercegovina, bývalá Juhoslovanská republika Macedónsko a Čierna Hora trpia dlhodobo vysokou nezamestnanosťou, ale aj 13,5 % súčasná miera nezamestnanosti v Srbsku, ktorá je najnižšia v regióne po nedávnom zlepšení, je príliš vysoká v porovnaní s členskými štátmi EÚ. Napriek vysokej miere nezamestnanosti bolo v období 12 mesiacov do júna 2017 v regióne vytvorených 230 000 pracovných miest, čo predstavuje nárast o 3,8 %; pričom viac ako polovica v súkromnom sektore. V dôsledku toho sa zamestnanosť (z hľadiska počtu pracovných miest, ale nie odpracovaných hodín) vrátila na úroveň spred roka 2008 vo všetkých krajinách západného Balkánu s výnimkou Bosny a Hercegoviny (Skupina Svetovej banky, *Western Balkans Regular Economic Report*, No 12, jeseň 2017).

⁽¹⁴⁾ Skupina Svetovej banky, *Western Balkans Labor Market Trends 2017*.

4.6. EHSV je presvedčený, že EÚ a krajiny západného Balkánu by mali venovať väčšiu pozornosť kvalite života a sociálneho zabezpečenia občanov týchto krajín. EHSV navrhuje, aby sa zvažila možnosť uplatňovať zásady Európskeho piliera sociálnych práv pri posudzovaní splnenia podmienok pre členstvo v EÚ. Komisia by tiež mohla vytvoriť konkrétne programy, ktoré by krajinám západného Balkánu umožnili dosiahnuť rýchlejšiu sociálnu konvergenciu.

4.7. EHSV taktiež vyjadruje očakávanie, že treba viac posilňovať konkurencieschopnosť a zlepšiť štrukturálne reformy vo všetkých šiestich krajinách západného Balkánu s cieľom posilniť trh práce a spomaliť emigráciu. Pri príprave štrukturálnych reforiem by mali byť konzultované organizácie občianskej spoločnosti ⁽¹⁵⁾.

4.8. EHSV zdôrazňuje, že vývoj na trhu práce v regióne vykazuje vysokú mieru nečinnosti žien a vyzýva vlády, aby prijali podporné opatrenia s cieľom zabezpečiť vyššiu úroveň zamestnanosti žien. EHSV takisto nabáda Komisiu, aby zahrnula rodovú rovnosť medzi hlavné priority v prístupových rokovaniach EÚ s krajinami západného Balkánu.

4.9. EHSV je presvedčený, že dodržiavanie práv menšín a rešpektovanie ich kultúry je základom pre rozvoj demokratickej občianskej spoločnosti vo všetkých krajinách západného Balkánu.

4.10. EHSV sa domnieva, že úloha vzdelávania vo všetkých krajinách západného Balkánu, so zreteľom na rovnaký prístup k systémom vzdelávania, má zásadný význam z hľadiska podpory európskych hodnôt, rozvoja zmyslu pre toleranciu voči príslušníkom menšín, boja proti predsudkom a posilnenia sociálnej súdržnosti.

4.11. EHSV je tiež presvedčený, že „program sociálnej súdržnosti“ musí odstrániť nedostatok zručností a nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami zvýšením efektívnosti a účinnosti systémov vzdelávania. Zvýšená finančná podpora programov odborného vzdelávania by pomohla riešiť nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami na trhu práce a znížila by vysokú mieru nezamestnanosti.

4.12. EHSV víta iniciatívy zo strany štátnych vzdelávacích a kultúrnych inštitúcií, akademickej obce či organizácií občianskej spoločnosti zamerané na zmierenie, dobré susedské vzťahy a kritický prístup k minulosti.

V Bruseli 19. apríla 2018

Prededa
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Luca JAHIER

⁽¹⁵⁾ V súlade so stanoviskom EHSV na tému *Stratégia rozširovania EÚ*, Ú. v. EÚ C 133, 14.4.2016, s. 31 a záverečným vyhlásením zo 6. Fóra občianskej spoločnosti západného Balkánu, ktoré usporiadal EHSV 10. – 11. júla 2017 v Sarajeve.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Dokončenie programu lepšej právnej regulácie: lepšie riešenia v záujme lepších výsledkov

[COM(2017) 651 final]

(stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2018/C 262/04)

Spravodajca: **Bernd DITTMANN**

Rozhodnutie plenárneho zhromaždenia	15. 2. 2018
Právny základ	článok 29 ods. 2 rokovacieho poriadku
Príslušná sekcia	sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu
Prijaté v sekcii	9. 3. 2018
Prijaté v pléne	19. 4. 2018
Plenárne zasadnutie č.	534
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	185/0/0

1. Závěry a odporúčania

1.1 EHSV sa domnieva, že program lepšej právnej regulácie by sa mal stať stálym programom v záujme kvalitnej legislatívy Únie, bez toho, aby to negatívne ovplyvnilo kľúčové politické ciele alebo vyvolalo tlak deregulácie. Nová Komisia, ktorá nastúpi po roku 2019, by mala pokračovať, ďalej rozvíjať a zlepšiť tento program.

1.2 EHSV vyzýva Komisiu, aby poskytla podrobný plán na nadchádzajúce hodnotenie lepšej právnej regulácie a objasnila, o akej forme zapojenia EHSV a zainteresovaných strán uvažuje.

2. Oznámenie Komisie o lepšej právnej regulácii

2.1 Komisia 24. októbra 2017 uverejnila oznámenie *Dokončenie programu lepšej právnej regulácie: lepšie riešenia v záujme lepších výsledkov*⁽¹⁾ (ďalej len „oznámenie“).

2.2 V tomto oznámení Komisia posudzuje pokrok vo vykonávaní programu pre lepšiu právnu reguláciu (ďalej len „program“) od jeho prijatia v máji 2015.

2.3 V roku 2018 Komisia vyhodnotí systém lepšej právnej úpravy *en bloc*. Toto stanovisko slúži ako odpoveď na oznámenie a zároveň je príspevkom k príprave na blížiaci sa hodnotenie.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 EHSV víta pretrvávajúce úsilie Komisie v oblasti lepšej právnej regulácie a jej prebiehajúce úsilie zamerané na vykonávanie cieľov uvedených v programe z mája 2015, ako sa uvádza v oznámení. Lepšia právna regulácia je proces, ktorý podlieha neustálemu zlepšovaniu a vyžaduje angažovanosť a príspevok od všetkých zúčastnených subjektov.

⁽¹⁾ COM(2017) 651 final.

3.2 Lepšia právna regulácia by mala pomôcť vytvoriť zodpovedné, participatívne a transparentné procesy tvorby politík, ktoré prinášajú jednoduché, jasné, koherentné, účelné a ľahko vykonateľné pravidlá. Toto je základným predpokladom na zabezpečenie dôvery občanov v EÚ a jej inštitúcie. Malo by to pomôcť pri vytváraní účinných a konzistentných regulačných rámcov, ktoré umožňujú inovácie a udržateľný rast a podporujú dobudovanie a dobré fungovanie jednotného trhu.

3.3 Lepšia právna regulácia by nemala viesť k prílišnej byrokratizácii tvorby politík EÚ. Politické rozhodnutia nesmú byť nahradené technickými postupmi.

3.4 V predchádzajúcom stanovisku ⁽²⁾ EHSV zdôraznil, že pri lepšej právnej regulácii „nejde o ‚viac regulácie EÚ‘ alebo ‚menej regulácie v EÚ‘, alebo o dereguláciu niektorých oblastí politiky či väčšie uprednostňovanie iných oblastí resp. o kompromisy v rámci hodnôt, za ktorými si EÚ stojí, teda sociálnej a environmentálnej ochrany a základných práv ⁽³⁾. Lepšia právna regulácia je v prvom rade nástroj, pomocou ktorého sa zabezpečí účinné dosiahnutie politických cieľov na základe dôkazov so zreteľom na uvedené hodnoty bez toho, aby boli obmedzené ekologické a spotrebiteľské práva alebo sociálne normy, alebo aby zodpovednosť v rámci inštitucionálnej štruktúry bola presunutá prostredníctvom zriadenia nových orgánov. Lepšia právna regulácia nemôže a ani nesmie nahrádzať politické rozhodnutia“.

3.5 EHSV uznáva doterajší pokrok pri vykonávaní programu. Víta najmä metodickejšie využívanie posúdenia vplyvu a hodnotení *ex post*, systematickejšie konzultácie so zainteresovanými subjektmi; revidované usmernenia o lepšej právnej regulácii a súbor nástrojov; program a platformu REFIT a vymenovanie výboru pre kontrolu regulácie (RSB).

3.6 EHSV sa aktívne zapája do lepšej právnej regulácie, najmä prostredníctvom svojej účasti v platforme REFIT a vypracovania hodnotení *ex post*. V tejto súvislosti poukazuje na viacero svojich stanovísk ⁽⁴⁾. Práca výboru však nie je zohľadnená v programe ani/alebo v oznámení. Výbor nie je ani súčasťou medziinštitucionálnej dohody o lepšej právnej regulácii. Z toho vyplýva, že Komisia a zákonodarcovia naďalej dostatočne nezohľadňujú úlohu a funkcie výboru, ako sú ustanovené v zmluvách, ani vedomosti a odborné znalosti členov a občianskej spoločnosti, ktorú zastupujú.

3.7 Zapojenie do programu týkajúceho sa lepšej právnej regulácie a jeho príslušných nástrojov a postupov si vyžaduje finančné a ľudské zdroje, ktoré nemajú k dispozícii všetky organizácie občianskej spoločnosti (napr. tvorba údajov, účasť na verejných konzultáciách atď.). To isté platí aj pre malé podniky. EHSV vyzýva Komisiu, aby zabezpečila, že program lepšej právnej regulácie ostane naďalej otvorený a prístupný pre všetky organizácie a záujmové skupiny, bez ohľadu na ich veľkosť a finančné a ľudské zdroje.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 EHSV je inštitucionálnym hlasom organizovanej európskej občianskej spoločnosti a slúži ako sprostredkovateľ medzi zákonodarcami EÚ a organizáciami občianskej spoločnosti a sociálnymi partnermi. EHSV získal značné skúsenosti a odborné znalosti o všetkých otázkach týkajúcich sa lepšej právnej regulácie. Chce na tomto mieste pripomenúť Komisii svoje konkrétne odporúčania týkajúce sa aspektov, na ktoré sa vzťahuje toto oznámenie, ako aj iné aspekty, ktoré považuje za potrebné zdôrazniť.

4.2 EHSV sa nazdáva, že oznámenie poskytuje dobrý všeobecný prehľad o pokroku pri vykonávaní programu v oblasti lepšej právnej regulácie. Zostáva však nejasným, pokiaľ ide o presné opatrenia, ktorými sa Komisia chystá ďalej rozvíjať program lepšej právnej regulácie. Okrem toho sa v oznámení neuvádza odkaz na hodnotenie a náčrt budúceho programu lepšej právnej regulácie v roku 2018, jej hlavných oblastí zamerania a plánovanej formy zapojenia EHSV a zainteresovaných strán.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 13, 15.1.2016, s. 192.

⁽³⁾ COM(2015) 215 final.

⁽⁴⁾ Pozri okrem iného: Skupina ad hoc Kontrola uplatňovania právnych predpisov EÚ; Ú. v. EÚ C 487, 28.12.2016, s. 51; Ú. v. EÚ C 303, 19.8.2016, s. 45; Ú. v. EÚ C 13, 15.1.2016, s. 192; Ú. v. EÚ C 345, 13.10.2017, s. 67; Ú. v. EÚ C 13, 15.1.2016, s. 145; Ú. v. EÚ C 434, 15.12.2017, s. 11; Ú. v. EÚ C 291, 4.9.2015, s. 29; Ú. v. EÚ C 230, 14.7.2015, s. 66; Ú. v. EÚ C 43, 15.2.2012, s. 14; Ú. v. EÚ C 248, 25.8.2011, s. 87; Ú. v. EÚ C 18, 19.1.2011, s. 95; Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 103; Ú. v. EÚ C 277, 17.11.2009, s. 6; Ú. v. EÚ C 100, 30.4.2009, s. 28; Ú. v. EÚ C 204, 9.8.2008, s. 9.

4.3 Proporcionalita a subsidiarita

4.3.1 EHSV víta, že Komisia sa zameriava na kľúčové priority a venuje veľkú pozornosť dôležitým veciam. Zdôrazňuje, že Únia by mala konať iba v prípade, ak sú rešpektované zásady subsidiarity a proporcionality a ak majú spoločné opatrenia pridanú hodnotu pre všetkých.

4.3.2 Ako EHSV uvádza vo svojom stanovisku ⁽⁵⁾, „výbor podporuje objasnenie zásad subsidiarity a proporcionality, ktoré odporcovia legislatívnych iniciatív niekedy používajú ako argumenty bez toho, aby ich odôvodnenie bolo dostatočne podložené“.

4.3.3 EHSV berie na vedomie vymenovanie **pracovnej skupiny pre subsidiaritu a proporcionality** ⁽⁶⁾. Vyzýva pracovnú skupinu, aby náležite zohľadnila stanoviská výboru a odporúčania týkajúce sa tejto problematiky.

4.3.4 EHSV vyzýva na zlepšenie monitorovania subsidiarity a proporcionality a väčšie zapojenie členských štátov a ich parlamentov do hodnotenia *ex post*.

4.3.5 EHSV vyzýva Komisiu, aby lepšie podporovala nástroj č. 5 zo súboru nástrojov pre lepšiu právnu reguláciu („právny základ, proporcionalita a subsidiarita“) v rámci svojich útvarov (horizontálne a vertikálne) na to, aby sa zvýšil súlad s týmto nástrojom pri vypracúvaní posúdení vplyvu.

4.4 Posúdenia vplyvu (IA)

4.4.1 EHSV odkazuje na svoje návrhy predložené vo svojom stanovisku ⁽⁷⁾ o tom, ako zlepšiť európsky systém posudzovania vplyvu.

4.4.2 Posúdenia vplyvu by mali byť štandardným postupom pre každý nový legislatívny návrh vrátane delegovaných a vykonávacích aktov. Ak návrhy nie sú predložené s posúdením vplyvu, Komisia musí podrobne vysvetliť dôvody a poskytnúť všetky údaje a dôkazy, ktoré ju viedli k predloženiu daných návrhov a/alebo ich podpore.

4.4.3 V usmerneniach o lepšej právnej regulácii sa jasne odvoláva na skutočnosť, že posúdenia vplyvu môžu a musia byť vykonávané pri legislatívnych iniciatívach, ako aj pri delegovaných a vykonávacích aktoch. Podnecujeme preto Komisiu, aby podrobnejšie a transparentnejšie voči zainteresovaným stranám a EHSV zhodnotila potrebu vykonať posúdenie vplyvu týchto aktov. Skutočnosť, že bolo vykonané posúdenie vplyvu legislatívneho textu, z ktorého vychádzajú delegované a vykonávacie akty, nemôže stačiť na odôvodnenie nevykonania posúdenia vplyvu odvodených aktov. Každý jednotlivý akt musí byť hodnotený samostatne, najmä preto, že delegované a vykonávacie akty môžu mať zásadný vplyv na zainteresované strany a občiansku spoločnosť vo všeobecnosti.

4.4.4 **Usmernenia o lepšej právnej regulácii a súbor nástrojov** ⁽⁸⁾ sú ústrednou príručkou pre útvary Komisie pri vykonávaní posúdení vplyvu. EHSV však poukazuje na to, že usmernenia a súbor nástrojov sa vyvinuli primárne na konkrétne využitie útvarmi EÚ a ich špecifikácie neposkytujú zúčastneným stranám možnosť pochopiť, ako správne využívať nástroje potrebné na analýzu vplyvu. EHSV preto žiada Komisiu, aby operatívnu verziu týchto nástrojov sprístupnila pre širšiu verejnosť.

4.4.5 EHSV však pozoruje nedostatok súladu s týmito usmerneniami, ktorý ústi do nedostatočného posúdenia vplyvu. Toto je potvrdené a zdôvodnené aj vo výročnej správe **výboru pre kontrolu regulácie** (RSB) za rok 2016 ⁽⁹⁾. EHSV preto nabáda Komisiu, aby výraznejšie podporovala zásady lepšej právnej regulácie v rámci svojich služieb, napr. prostredníctvom povinných pravidelných programov odbornej prípravy pre zamestnancov.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 487, 28.12.2016, s. 51.

⁽⁶⁾ C(2017) 7810.

⁽⁷⁾ Ú. v. EÚ C 434, 15.12.2017, s. 11.

⁽⁸⁾ SWD(2017) 350 and https://ec.europa.eu/info/better-regulation-toolbox_en.

⁽⁹⁾ Výbor pre kontrolu regulácie, výročná správa za rok 2016, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2016-rsb-report_en.pdf.
Pozri najmä s. 13 a s. 15.

4.4.6 Výročná správa výboru pre kontrolu regulácie za rok 2016 dokazuje, že útvary Komisie po počiatocnom negatívnom prijatí iba čiastočne implementujú odporúčania výboru. EHSV preto navrhuje, aby mal výbor pre kontrolu regulácie právo **suspenzívneho veta** v prípadoch, ak vydá dvojité záporné stanovisko nútiace útvary Komisie revidovať jej posúdenia vplyvu až do splnenia nevyhnutných požiadaviek na kvalitu. Výbor pre kontrolu regulácie by nemal mať právo veta v otázke politických rozhodnutí.

4.4.7 EHSV podporuje zásadu „**najprv myslieť na malých**“ a nabáda Komisiu, aby v posúdeniach vplyvu zintenzívnila zameranie na MSP vrátane mikropodnikov a veľmi malých podnikov.

4.5 *Transparentnosť, legitimita a zodpovednosť*

4.5.1 Pokiaľ ide o **register transparentnosti**, EHSV víta návrh Komisie z roku 2016 na právne záväznú medziinštitucionálnu dohodu o povinnom registri transparentnosti, ktorý by sa okrem Komisie a Parlamentu vzťahoval aj na Radu.

4.5.2 EHSV víta skutočnosť, že verejné konzultácie významných iniciatív budú teraz k dispozícii vo všetkých úradných jazykoch, pričom všetky ostatné budú aspoň vo francúzskom, nemeckom a anglickom jazyku. EHSV pripomína Komisii, že treba poskytnúť preklady zhrnutí hodnotení vplyvu vo všetkých úradných jazykoch⁽¹⁰⁾.

4.5.3 Pokiaľ ide o zapojenie **zainteresovaných strán**, EHSV odkazuje na svoje stanovisko⁽¹¹⁾ a na stanovisko platformy REFIT⁽¹²⁾, ktoré pomohli vypracovať zástupcovia EHSV v platforme REFIT. EHSV víta snahy Komisie o zlepšenie jej mechanizmov na konzultácie so zainteresovanými stranami, domnieva sa však, že je potrebné ďalšie úsilie na zvýšenie účasti, otvorenosti, zodpovednosti a účinnosti a celistvosti týchto konzultácií. EHSV preto nabáda Komisiu, aby zväzila a v plnej miere realizovala návrhy uvedené v dvoch spomenutých stanoviskách.

4.5.4 Vzhľadom na svoju reprezentatívnu funkciu je EHSV vhodný na to, aby pomohol určiť zainteresované strany, ktoré sú najviac postihnuté navrhovaným politickým opatrením a pomohol pri získavaní skúseností s existujúcimi právnymi predpismi. Komisia by mala intenzívnejšie konzultovať EHSV pri rozvoji konzultačných stratégií a určovaní príslušných cieľových skupín *ex ante* aj *ex post*.

4.6 *Zjednodušovanie právnych predpisov a riešenie zbytočných nákladov*

4.6.1 Vo svojom stanovisku⁽¹³⁾ EHSV pripomína, že „európske právne predpisy sú základným integračným faktorom a nepredstavujú záťaž alebo náklady, ktoré by sa mali znižovať. Pokiaľ je primeraná, je naopak významnou zárukou ochrany, presadzovania a právnej istoty pre všetkých európskych aktérov a občanov.“

4.6.2 Zároveň EHSV vo svojom stanovisku⁽¹⁴⁾ uvádza, že „Treba zabrániť zbytočným nákladom na reguláciu. Náklady na reguláciu musia byť primerané výhodám, ktoré prinášajú.“

4.6.3 EHSV dôrazne podporuje **zásadu „najprv hodnotenie“**. Ako EHSV konštatuje vo svojom stanovisku⁽¹⁵⁾, domnieva sa, že „by mohol v tejto súvislosti zohrávať dôležitú úlohu ako sprostredkovateľ medzi zákonodarcami a používateľmi právnych predpisov EÚ. EHSV neustále prispôbuje svoje pracovné metódy, aby mohol prispieť k posudzovaniu kvality uplatňovania právnych predpisov EÚ. Preto sa nedávno rozhodol aktívne podieľať na hodnotení legislatívneho cyklu a vypracúvať svoje vlastné hodnotenia *ex post* právnych predpisov EÚ“.

⁽¹⁰⁾ Ú. v. EÚ C 434, 15.12.2017, s. 11 (bod 4.3.1).

⁽¹¹⁾ Ú. v. EÚ C 383, 17.11.2015, s. 57.

⁽¹²⁾ Stanovisko platformy REFIT k podaniam XXII.4. a zo strany DIHK (zdrúženie nemeckých obchodných a priemyselných komôr) a XXII.4.b zo strany občana o mechanizmoch konzultácií so zainteresovanými stranami. Dátum prijatia: 7. 6. 2017.

⁽¹³⁾ Ú. v. EÚ C 303, 19.8.2016, s. 45.

⁽¹⁴⁾ Ú. v. EÚ C 487, 28.12.2016, s. 51.

⁽¹⁵⁾ Ad hoc skupina auditorov Preskúmanie zavedenia právnych predpisov EÚ v praxi. Ad hoc skupina – kontrola uplatňovania právnych predpisov EÚ, Ú. v. EÚ C 81, 2.3.2018, s. 81.

4.6.4 V stanovisku ⁽¹⁶⁾ sa uvádza, že výbor „sa zasadzuje za **kvalitatívny prístup**, ktorý má rovnakú hodnotu ako kvantitatívna analýza a v rámci ktorého sa prihliada na očakávané prínosy právnych predpisov“. Okrem regulačných nákladov by mali byť v prípade potreby vyčíslené regulačné **výhody** vrátane čistých výhod a mali by sa systematickejšie zohľadňovať v posúdeniach vplyvu Komisie.

4.6.5 EHSV sa domnieva, že na dosiahnutie politických cieľov sú určité náklady nevyhnutné. Náklady by sa mali znižovať len vtedy, ak je preukázané, že nie sú nevyhnutné na dosiahnutie politických cieľov. EHSV súhlasí s názorom Komisie, že zníženie zbytočných nákladov by malo prebiehať podľa posúdenia jednotlivých prípadov, nielen podľa jednoduchých číselných cieľov, a to tak, aby sa v plnej miere dodržali zamýšľané ciele legislatívy.

4.6.6 Pokiaľ ide o **REFIT**, EHSV odkazuje na svoje príslušné stanoviská ⁽¹⁷⁾. EHSV sa zúčastňuje na programe REFIT, a to prostredníctvom svojho členstva v **platforme REFIT**, pričom traja členovia z troch skupín sa zúčastňujú na schôdzach platformy na základe rotácie. Členovia úzko spolupracujú s cieľom identifikovať politické priority EHSV a pripraviť spoločné pozície na schôdze platformy na základe dohodnutých pozícií stanovených v predchádzajúcich stanoviskách.

4.6.7 EHSV pripomína, že činnosť platformy REFIT sa zameriava na hodnotenia *ex post*. Úlohou platformy je preskúmať návrhy predložené na internetovej stránke „Lighten the Load“ a vypracovať návrhy na zjednodušenie už existujúcich právnych predpisov EÚ. Platforma by sa nemala využívať na navrhovanie nových právnych predpisov.

4.6.8 EHSV konštatuje, že špecifické záujmy MSP nie sú v platforme REFIT explicitne zastúpené. Výbor preto vyzýva Komisiu, aby pozvala vhodného zástupcu, ktorý by sa zúčastňoval na práci skupiny zainteresovaných strán platformy REFIT.

4.7 Posúdenie alternatívnych prístupov na zjednodušenie a zníženie nákladov

4.7.1 Pokiaľ ide o stanovenie **cieľov v oblasti zníženia regulačnej záťaže** v oblasti lepšej právnej regulácie, EHSV sa domnieva, že ciele v oblasti zníženia regulačnej záťaže by sa mali stanoviť *ex post* v rámci programu REFIT, a to na základe komplexného hodnotenia vrátane dialógu s občianskou spoločnosťou a so zainteresovanými stranami.

4.7.2 Vzhľadom na ťažkosti pri získavaní údajov potrebných na stanovenie vedecky podložených výpočtov na stanovenie cieľov v oblasti zníženia regulačnej záťaže *ex ante*, EHSV **nepodporuje** stanovenie takýchto cieľov, či už pre jednotlivé sektory, alebo pre hospodárstvo ako celok. To isté platí pre politicky stanovené číselné ciele, ako napríklad zásada „jeden za jeden“.

4.8 Implementácia a presadzovanie práva Únie

4.8.1 Pokiaľ ide o implementáciu a presadzovanie práva Únie, EHSV odkazuje na viaceré svoje stanoviská ⁽¹⁸⁾.

4.8.2 **Uplatniteľnosť** práva Únie treba zväziť na začiatku procesu tvorby politiky v rámci posúdenia vplyvu. EHSV vyzýva útvary Komisie, aby dôsledne dodržiavali usmernenia pre posudzovanie vplyvu uvedené v kapitole IV súboru nástrojov pre lepšiu právnu reguláciu (vykonávanie, transpozícia a príprava návrhov). Osobitná pozornosť by sa mala venovať špecifikám rôznych vnútroštátnych politických a právnych systémov a rôznym zdrojom a kapacitám, ktoré majú jednotlivé členské štáty k dispozícii na transpozíciu a uplatňovanie európskeho práva.

⁽¹⁶⁾ Ú. v. EÚ C 434, 15.12.2017, s. 11.

⁽¹⁷⁾ Ú. v. EÚ C 230, 14.7.2015, s. 66; Ú. v. EÚ C 303, 19.8.2016, s. 45.

⁽¹⁸⁾ Ad hoc skupina; Ú. v. EÚ C 303, 19.8.2016, s. 45; Ú. v. EÚ C 291, 4.9.2015, s. 29; Ú. v. EÚ C 18, 19.1.2011, s. 95; Ú. v. EÚ C 175, 28.7.2009, s. 26; Ú. v. EÚ C 204, 9.8.2008, s. 9; Ú. v. EÚ C 325, 30.12.2006, s. 3; Ú. v. EÚ C 24, 31.1.2006, s. 52; Ú. v. EÚ C 24, 31.1.2006, s. 39.

4.8.3 Regulačná záťaž vzniká hlavne na vnútroštátnej úrovni, keďže je dôsledkom transpozície a uplatňovania práva Únie zo strany orgánov členských štátov (nadmerná regulácia). EHSV vo svojich stanoviskách⁽¹⁹⁾ uvádza, že nedostatočné správne uplatňovanie a vykonávanie práva Únie vzniká dôsledkom netransponovania smerníc. EHSV preto podporuje využívanie nariadení namiesto smerníc, aby sa zabránilo nekonzistentným regulačným rámcom v EÚ⁽²⁰⁾. Súčasná úroveň ochrany občanov, spotrebiteľov, pracovníkov a životného prostredia sa však v žiadnom z členských štátov nesmie znížiť.

4.8.4 EHSV sa domnieva, že správna implementácia právnych predpisov Únie predstavuje **spoločné a koordinované úsilie** hlavných aktérov, t. j. Komisie, Európskeho parlamentu, Rady a členských štátov, ktoré v čo najväčšej miere zapája regionálnu a miestnu úroveň, ako aj občiansku spoločnosť a zainteresované strany. EHSV sa domnieva, že Komisia je hlavným aktérom pri koordinácii tohto úsilia a, ako sa uvádza v stanovisku⁽²¹⁾, „obhajuje aktívnu úlohu Komisie, ktorá by mala podporovať dôveru medzi poriadkovými orgánmi zapojenými do sietí orgánov verejnej moci, systematické hodnotenie ich výkonu a určenie a šírenie overených postupov.“

4.8.5 Komisia vo svojom oznámení navrhuje niekoľko opatrení na zlepšenie vykonávania právnych predpisov Únie. Patrí medzi ne zavedenie systematickejšieho prístupu k monitorovaniu a hodnoteniu výkonu legislatívy v kontexte medziinštitucionálnej dohody o lepšej tvorbe právnych predpisov; podpora členských štátov realizačnými plánmi; a príprava správ o jednotlivých krajinách s preskúmaním silných a slabých stránok členských štátov z hľadiska implementácie. EHSV víta skutočnosť, že Komisia venuje osobitnú pozornosť tejto otázke a navrhla opatrenia, ale považuje za poľutovaniahodné, že žiadne nepočíta so zapojením EHSV.

4.8.6 Ako to uviedol v stanovisku⁽²²⁾, „výbor by chcel v prípade transpozície určitých smerníc osobitne prispieť k iniciatívnej správe Európskeho parlamentu týkajúcej sa vykonávania právnych predpisov EÚ členskými štátmi, pričom by sa zamerlal na doplnenia členských štátov počas transpozície“.

4.8.7 EHSV víta strategický prístup Komisie k **jej politike v prípadoch nesplnenia povinnosti**, ktorý stanovila v oznámení „Právo EÚ: Lepšie výsledky pomocou lepšieho uplatňovania práva“⁽²³⁾. Vyzýva Komisiu, aby **rýchlejšie a prísnejšie** stíhala prípady, v ktorých členské štáty nesprávne transponovali právne predpisy EÚ alebo ich netransponovali vôbec.

4.9 Spolupráca s inými inštitúciami

4.9.1 EHSV zastupuje organizovaných koncových používateľov právnych predpisov Únie a takto by ho mali vnímať Rada, Európsky parlament a Komisia, ako partnera a zdroj, ktorý dokáže posúdiť uskutočniteľnosť legislatívnych projektov z prvej ruky a z empirického hľadiska.

4.9.2 So zreteľom na aktívnu úlohu, ktorú zohráva EHSV v rámci lepšej právnej regulácie a tvorby právnych predpisov ako sa uvádza vyššie, výbor dôrazne žiada Komisiu, Európsky parlament a Radu, aby výbor formálne začlenili do medziinštitucionálnej dohody o lepšej tvorbe práva.

V Bruseli 19. apríla 2018

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Luca JAHIER

⁽¹⁹⁾ Ad hoc skupina Ú. v. EÚ C 13, 15.1.2016, s. 192.

⁽²⁰⁾ Ú. v. EÚ C 18, 19.1.2011, s. 95.

⁽²¹⁾ Ú. v. EÚ C 24, 31.1.2006, s. 52.

⁽²²⁾ Ú. v. EÚ C 303, 19.8.2016, s. 45.

⁽²³⁾ C(2016) 8600 (Ú. v. EÚ C 18, 19.1.2017, s. 10).

III

(Prípravné akty)

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

534. PLENÁRNE ZASADNUTIE EHSV, 18.4.2018 – 19.4.2018

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru –

**Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade a Európskej centrálnej banke –
Ďalšie kroky na ceste k dobudovaniu európskej hospodárskej a menovej únie: časový plán**

[COM(2017) 821 final]

**Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade a Európskej centrálnej banke –
Nové rozpočtové nástroje pre stabilnú eurozónu v rámci EÚ**

[COM(2017) 822 final]

**Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade a Európskej centrálnej banke –
Európsky minister hospodárstva a financií**

[COM(2017) 823 final]

**Návrh smernice Rady, ktorou sa prijímajú ustanovenia týkajúce sa posilnenia fiškálnej zodpovednosti
a strednodobého rozpočtového smerovania v členských štátoch**

[COM(2017) 824 final – 2017/0335 (CNS)]

Návrh nariadenia Rady o zriadení Európskeho menového fondu

[COM(2017) 827 final – 2017/0333 (APP)]

(2018/C 262/05)

Spravodajca: **Mihai IVAȘCU**Pomocný spravodajca: **Stefano PALMIERI**

Konzultácia	Európska komisia, 12. 2. 2018 a 28. 2. 2018
Právny základ	článok 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie
Príslušná sekcia	sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť
Prijaté v sekcii	26. 3. 2018
Prijaté v pléne	19. 4. 2018
Plenárne zasadnutie č.	534

Výsledok hlasovania
(za/proti/zdržalo sa)

152/3/2

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV oceňuje navrhovaný časový plán na dobudovanie európskej hospodárskej a menovej únie (HMÚ), ale nepodporuje ho v plnej miere ani s nadšením, keďže sa v ňom nezohľadnili viaceré sociálne, politické a hospodárske záležitosti, na ktoré upozornil vo svojich predchádzajúcich stanoviskách. Dobudovanie HMÚ si v prvom rade vyžaduje silné politické odhodlanie, účinné riadenie a lepšie využívanie dostupných finančných prostriedkov, aby sa skutočne podarilo vyriešiť znižovanie rizika a rozdelenie rizika medzi členskými štátmi. Preto EHSV prízvukuje, že zásady zodpovednosti a solidarity na úrovni EÚ by mali byť navzájom neoddeliteľne späté.

1.2 EHSV je mimoriadne sklamaný zo skutočnosti, že v oznámení sú vynechané dva inštitucionálne poradné výbory EÚ – EHSV a VR – a že úloha Európskeho parlamentu zostáva pomerne obmedzená. Ďalej sa v ňom neuvádza posilnená účasť sociálnych partnerov a organizovanej občianskej spoločnosti v hodnotení európskeho semestra.

1.3 EHSV opakovane upozorňoval na jasne nedostatočnú strategickú víziu do budúcnosti a nedostatočnú kapacitu, aby sa primerane reagovalo na ďalšie hospodárske a finančné krízy. Balík týkajúci sa prehlbovania HMÚ by sa mal hodnotiť a vykonávať s ohľadom na to, že Európania potrebujú viac Európy, ktorá bude lepšia.

1.4 Na zozname únií, ktoré tvoria HMÚ, chýba sociálna únia, o ktorú sa zasadzuje EHSV, pričom takisto nebadáť žiadne odhodlanie začleniť Európsky pilier sociálnych práv.

1.5 EHSV musí znovu varovať, že čím dlhšie bude súčasná politika zameraná na úspory pokračovať bez účinného investičného plánu, tým bude ohrozenejšia prosperita Európy.

1.6 Je zásadne dôležité „opraviť strechu, kým svieti slnko“, a treba tak spraviť rýchlo po aktuálnom vyhodnotení jednak príčin toho, prečo „je strecha deravá“, jednak zodpovednosti za tento stav. EHSV zdôrazňuje potrebu vytvorenia nových finančných nástrojov na zabránenie kríze a obmedzenie procyklických opatrení.

1.7 Hlavnou prioritou programu by malo zostať dokončenie bankovej únie a únie kapitálových trhov. Súčasný návrh neobsahuje absolútne nijakú zmienku o európskom systéme ochrany vkladov, hoci EHSV už na túto tému predložil svoje stanovisko ⁽¹⁾. Ďalej sa musia prijať kroky na okamžité a účinné riešenie problému nesplácaných úverov.

1.8 Európsky menový fond (EMF)

1.8.1 Navrhovaná úloha pre nový EMF – poskytovanie spoločného zabezpečovacieho mechanizmu pre jednotný fond na riešenie krízových situácií – je mimoriadne dôležitá a má plnú podporu. EHSV však zdôrazňuje, že je potrebné zabezpečiť, že toto opatrenie nebude pôsobiť ako zlatý padák a podnecovať banky k podstupovaniu zbytočného a nebezpečného rizika.

1.8.2 Je nanajvýš dôležité, aby mal EMF v kontexte EÚ aktívnejšiu úlohu, podobne ako má Medzinárodný menový fond na medzinárodnej scéne: podporovať hospodársky rozvoj a absorbovať otrasy, a nielen brániť krízam v bankovom sektore.

⁽¹⁾ Európsky systém ochrany vkladov (Ú. v. EÚ C 177, 18.5.2016, s. 21).

1.9 Zmluva o stabilite, koordinácii a správe

1.9.1 Zmluva o stabilite, koordinácii a správe v hospodárskej a menovej únii by sa mala začleniť do práva Únie spoločne so zmenou EMS na EMF, pričom by sa nemali selektívne vyberať príležitosti pre členské štáty.

1.9.2 Hoci EHSV uznáva pružný výklad uplatňovaný na Pakt stability a rastu (PSR), domnieva sa, že to nestačí, a odporúča začať diskusie na úrovni EÚ týkajúce sa vylúčenia strategických verejných investícií s pridanou hodnotou z rozsahu pôsobnosti PSR. Nemalo by sa na ne nahliadať ako na náklady, ale skôr ako na zdroj budúcich ziskov, ktorý prispieva k bezproblémovému priebehu hospodárskeho cyklu a zabezpečuje vytváranie kvalitných pracovných miest, ako aj znižovanie nerovnosti, v súlade s výzvami uvedenými v predchádzajúcich stanoviskách EHSV⁽²⁾ a s cieľmi trvalo udržateľného rozvoja OSN⁽³⁾.

1.9.3 Verejné investície – vrátane sociálnych investícií – by skutočne krátkodobo viedli k väčšiemu dopytu, ale dlhodobo takisto k zvýšeniu potenciálu rastu, čím by sa vyriešila otázka udržateľnosti verejného dlhu.

1.10 Nové rozpočtové nástroje

1.10.1 EHSV plne podporuje návrh na zavedenie špecializovaného nástroja konvergenzie pre členské štáty, ktoré sú na ceste k prijatiu eura. Technická podpora musí byť zameraná na dosiahnutie skutočnej konvergenzie.

1.10.2 Na zníženie existujúcich rozdielov medzi hospodárstvami EÚ je mimoriadne dôležitá makroekonomická stabilizácia, keďže členské štáty sú čoraz menej schopné konať nezávisle vzhľadom na obmedzenia HMÚ.

1.11 Minister hospodárstva a financií

1.11.1 EHSV podporuje vytvorenie funkcie ministra hospodárstva a financií pre HMÚ ako prvý krok k zlepšeniu súdržnosti politík, ktoré sú v súčasnosti roztrieštené. Táto osoba by mala zastupovať eurozónu v medzinárodných orgánoch, riadiť v úplnej transparentnosti navrhovaný osobitný rozpočet eurozóny a stanovovať želané súhrnné zámery fiškálnej politiky eurozóny i spôsoby na ich dosiahnutie.

1.11.2 Návrh Komisie sa však spája s rizikom nadmerného upevnenia výkonnej moci v rukách jednej osoby. EHSV preto vyzýva na ďalšie zváženie a zlepšenie demokratickej zodpovednosti navrhovaného ministra.

2. Úvod a všeobecné pripomienky

2.1 Po rokoch krízového riadenia, v rámci ktorého sa uprednostňovala medzivládna metóda s cieľom prekonať inštitucionálne nedostatky nedokončenej hospodárskej a menovej únie (HMÚ), EHSV víta tento modernizovaný prístup využívania metódy Spoločenstva, ktorá ako jediná dokáže zabezpečiť demokratickú legitimitu rozhodovacieho procesu na úrovni EÚ a prehĺbiť integráciu EÚ. V tomto rámci si dobudovanie HMÚ vyžaduje silnú politickú vôľu, účinné riadenie a lepšie využívanie dostupných finančných zdrojov.

2.2 EHSV oceňuje, že navrhovaný časový plán má ambiciózne rozsah a harmonogram a je správne nasmerovaný, ako uviedol vo svojich predchádzajúcich stanoviskách⁽⁴⁾. Nepodporuje ho však v plnej miere ani s nadšením, keďže v tomto balíku neboli zohľadnené viaceré sociálne, politické a hospodárske záležitosti, ktoré boli zdôraznené aj v predchádzajúcich stanoviskách.

⁽²⁾ Odporúčanie na odporúčanie Rady o hospodárskej politike v eurozóne (2016) (Ú. v. EÚ C 177, 18.5.2016, s. 41); Odporúčanie na odporúčanie Rady o hospodárskej politike eurozóny (2017) (Ú. v. EÚ C 173, 31.5.2017, s. 33); a Hospodárska politika v eurozóne na rok 2017 (doplnujúce stanovisko) (Ú. v. EÚ C 81, 2.3.2018, s. 216).

⁽³⁾ Ciele trvalo udržateľného rozvoja.

⁽⁴⁾ Nástroj konvergenzie a konkurencieschopnosti/Zásadné reformy hospodárskych politík (Ú. v. EÚ C 271, 19.9.2013, s. 45), Dobudovanie HMÚ – nadchádzajúca európska legislatúra (Ú. v. EÚ C 451, 16.12.2014, s. 10), a Dokončenie HMÚ: politický pilier (Ú. v. EÚ C 332, 8.10.2015, s. 8).

2.3 Po prvé, úloha Európskeho parlamentu (EP) zostáva príliš obmedzená a sú vynechané dva inštitucionálne poradné výbory EÚ – EHSV a VR. Vôbec sa nespomína posilnený sociálny a občiansky dialóg o európskom semestri prostredníctvom aktívnejšieho zapojenia sociálnych partnerov a občianskej spoločnosti. EHSV v predchádzajúcom stanovisku navrhol, že „do procesu európskeho semestra by mal byť v záujme demokratickej zodpovednosti a zaistenia väčšej podpory zapojený Európsky parlament, národné parlamenty, sociálni partneri a občianska spoločnosť. Sociálny rozmer musí byť zahrnutý rovnocenne s hospodárskym rozmerom“⁽⁵⁾.

2.4 Rýchle a účinné dokončenie bankovej únie má prvoradý význam na zabezpečenie konkurencieschopného obchodného prostredia v Európe a na vytvorenie skutočnej jednotnej európskej meny.

2.5 Na zozname únií, ktoré tvoria HMÚ, navyše chýba sociálna únia, za ktorú sa zasadzuje EHSV. Chýba záväzok začať Európsky pilier sociálnych práv, ktorý bol vyhlásený v novembri 2017 v Göteborgu⁽⁶⁾, do riadenia eurozóny. Sociálnym právam by sa mala venovať rovnaká miera významu ako hospodárskym slobodám s cieľom presadzovať myšlienku „sociálneho trhového hospodárstva“ zakotvenú v zmluve.

2.6 Okrem toho sa zdá, že Komisia váha alebo sa obáva používať termín „politická únia“ a nahradzuje ho namiesto toho slabšími a menej jednoznačnými termínmi, ako sú „demokratická zodpovednosť“ a „posilnené riadenie“. Nie je to opodstatnené, pokiaľ sa jasne vysvetlí, že „politická únia“ nemusí nevyhnutne znamenať jednotný politický subjekt, ale skôr sériu menších krokov, ktorými sa uzná potreba spoločného politického riadenia na úrovni EÚ v určitých oblastiach. EHSV túto koncepciu veľmi jasne vysvetľuje vo svojich stanoviskách⁽⁷⁾.

2.7 Balík týkajúci sa prehĺbovania hospodárskej a menovej únie by sa mal hodnotiť a vykonávať s ohľadom na to, že Európania potrebujú viac Európy, ktorá bude lepšia. EHSV opakovane upozorňoval na nedostatočnú strategickú víziu do budúcnosti a nedostatočnú kapacitu, aby sa primerane reagovalo na hospodársku a finančnú krízu. Hlavnou zásadou správy hospodárskych záležitostí EÚ by mala byť zásada dosahovania väčšej pridanej hodnoty na úrovni EÚ, než akú dosahujú samostatne konajúce členské štáty⁽⁸⁾.

2.8 Napriek prebiehajúcejmu oživeniu sú v našom každodennom živote a v súčasných politikách členských štátov stále prítomné účinky hospodárskej krízy. EHSV varoval, že čím dlhšie sa bude uplatňovať súčasná politika úsporných opatrení (zameraná predovšetkým na znižovanie výdavkov), a to bez investičného programu na dosahovanie príjmov prostredníctvom rastu, sociálnej súdržnosti a solidarity, tým bude zrejmejšie, že rastúca sociálna nerovnosť ohrozuje hospodársku integráciu a prosperitu Európy⁽⁹⁾.

2.9 Navyše kapitálové trhy nie sú ani zďaleka integrované a ešte nie sú schopné absorbovať symetrické a asymetrické otrasy, ako to bolo v prípade Spojených štátov. Vzhľadom na vývoj rokovaní o brexite a nasledujúce stiahnutie sa jedného z najväčších kapitálových trhov na svete z európskeho jednotného trhu sa očakáva ďalšie roztrieštenie. Musia sa prijať kroky, ktorými sa bude tejto situácii čeliť.

3. Zriadenie Európskeho menového fondu (EMF)

3.1 EHSV víta premenu Európskeho mechanizmu pre stabilitu (EMS) na EMF, pričom sa domnieva, že navrhované inštitucionálne ukotvenie ďalej zvýši dôveru v schopnosť EÚ reagovať na budúce finančné a hospodárske krízy.

3.2 EHSV zdôrazňuje potrebu vytvorenia nových finančných nástrojov na zabránenie kríze a podporu proticyklických opatrení. Metafora o „oprave strechy, kým svieti slnko“ sa uplatňuje aj tu takisto ako na celý balík. Keďže EMF nahradí EMS s jeho doterajšími finančnými a inštitucionálnymi štruktúrami, je veľmi dôležité rozvíjať jeho možnosti a právomoci pod

⁽⁵⁾ Prehľadenie HMÚ do roku 2025, bod 1.5 (Ú. v. EÚ C 81, 2.3.2018, s. 124).

⁽⁶⁾ Európsky pilier sociálnych práv.

⁽⁷⁾ Dokončenie HMÚ: politický pilier (Ú. v. EÚ C 332, 8.10.2015 s. 8), Prehľadenie HMÚ do roku 2025 (Ú. v. EÚ C 81, 2.3.2018, s. 124).

⁽⁸⁾ Prehľadenie HMÚ do roku 2025, bod 1.2 a 1.3 (Ú. v. EÚ C 81, 2.3.2018, s. 131).

⁽⁹⁾ Metóda Spoločenstva v záujme zabezpečenia demokratickej a sociálnej HMÚ, bod 1.2 (Ú. v. EÚ C 13, 15.1.2016, s. 33).

priamym dohľadom Komisie, Rady a Európskeho parlamentu a v úzkej spolupráci s Európskou centrálnou bankou.

3.3 Veľmi dôležitým novým prvkom v návrhu Komisie je možnosť EMF poskytovať spoločný zabezpečovací mechanizmus pre jednotný fond na riešenie krízových situácií, na ktorom sa členské štáty dohodli v roku 2013. Hoci EHSV uznáva, že spoločný zabezpečovací mechanizmus poskytne bankovému sektoru väčšiu dôveryhodnosť, upozorňuje, že je potrebné zabezpečiť, že navrhované opatrenie nebude slúžiť ako zlatý padák a podnecovať banky k podstupovaniu zbytočného a nebezpečného rizika.

3.4 EÚ nemusí posilňovať finančnú kontrolu nad členskými štátmi, ale radšej by mala zvýšiť efektívnosť a udržateľnosť existujúcich finančných nástrojov. Nový EMF by mal mať v kontexte EÚ aktívnejšiu úlohu, podobne ako má Medzinárodný menový fond na medzinárodnej scéne, a to podporovať hospodársky rozvoj v celej EÚ a absorbovať symetrické a asymetrické otrasy, a nielen brániť krízam v bankovom sektore.

3.5 EMF by mal byť najmä schopný rýchlo zasahovať a bojovať proti akýmkoľvek asymetrickým otrasom, ktoré nie je možné riešiť na úrovni členských štátov a ktoré by sa potenciálne mohli rozšíriť do ďalších krajín EÚ, a tak ohroziť integritu eurozóny a jednotného trhu. Členské štáty, ktorých menou nie je euro, ale ktoré sú súčasťou bankovej únie, by takisto mali mať možnosť využívať EMF, a to v závislosti od ich upísania a podielu na schválenom základnom imaní.

3.6 Stúpajúce úrovne nesplácaných úverov stále zatažujú bankové súvahy a predstavujú obrovskú záťaž pre financovanie hospodárstva EÚ v budúcnosti. Obmedzujú tok úverov, narúšajú poskytovanie úverov, zhoršujú dôveru v trh a spomaľujú hospodársky rast. Bezodkladne sa vyžadujú opatrenia na zníženie úrovni nesplácaných úverov, ktoré by mali zostať hlavnou prioritou programov európskych inštitúcií.

3.7 Potrebu zvýšenia dôveryhodnosti nového EMF by mali sprevádzať opatrenia na prevenciu kríz a ochranu daňových poplatníkov pred ručením za dlhy insolventných bánk.

3.8 EMF by mal konať v spolupráci s Európskou centrálnou bankou (ECB), keďže EMF by mohol pomáhať odvracať špekulatívne útoky na členské štáty, pričom ECB môže len aktivovať finančné zdroje na odrazenie útokov na veľké hospodárske systémy. EHSV v tejto súvislosti vyjadruje poľutovanie nad tým, že Komisia v balíku nenavrhola začatie diskusie o zlepšení štatútu ECB s cieľom zaradiť rast a plnú zamestnanosť ako druhý cieľ menovej politiky popri cenovej stabilite.

3.9 EHSV podporuje poradnú úlohu zverenú Európskemu parlamentu, pokiaľ ide o postup vymenovania generálneho riaditeľa EMF a povinnosť každoročne predkladať správy Parlamentu, Rade a Komisii.

3.10 V súčasnom návrhu sa vôbec nespomína európsky systém ochrany vkladov – Komisia v skutočnosti predložila v novembri 2015 návrh na túto tému, ale zákonodarcovia sa zatiaľ neboli schopní na ňom zhodnúť, hoci EHSV už predložil svoje stanovisko⁽¹⁰⁾.

4. Začlenenie Zmluvy o stabilite, koordinácii a správe v hospodárskej a menovej únii do právneho rámca EÚ

4.1 EHSV je presvedčený, že Zmluva o stabilite, koordinácii a správe v HMÚ a EMS boli vytvorené v čase vrcholiacej krízy ako medzivládne riešenia, ktoré vo veľkej miere stelesňujú zásady zodpovednosti a solidarity na úrovni EÚ. Podľa názoru výboru sú tieto zásady prepojené a nemôžeme pokročiť v jednej bez pokroku v druhej. Musia sa preto začleniť naraz a v rámci práva Únie musia mať rovnaké postavenie, bez toho, aby si z nich členské štáty selektívne vybrali. Zodpovednosť a solidarita by sa mali presadzovať spoločne v jednom balíku.

4.2 Hoci Komisia v navrhovanej smernici na začlenenie Zmluvy o stabilite, koordinácii a správe v HMÚ do práva Únie zohľadňuje pružný výklad pravidiel Paktu stability a rastu (PSR), EHSV už vyjadril názor, že táto pružnosť nie je dostatočná a že by sa mali začať diskusie na úrovni EÚ o plnohodnotnom pravidle (bežne označovanom za „zlaté pravidlo“), ktorým sa z rozsahu pôsobnosti PSR vylúčia verejné investície s pridanou hodnotou.

⁽¹⁰⁾ Európsky systém ochrany vkladov (Ú. v. EÚ C 177, 18.5.2016, s. 21).

4.3 EHSV preto považuje za problematický návrh, aby sa Zmluva o stabilite, koordinácii a správe v HMÚ, a najmä rozpočtová dohoda, začlenili do právneho rámca EÚ bez dodatočnej pružnosti, a to najmä pokiaľ ide o verejné investície alebo sociálne aspekty. V prípade potreby by sa tento druh investícií mal zamerať na zlepšenie produktivity a konkurencieschopnosti prostredníctvom finančných projektov týkajúcich sa výskumu a vývoja, materiálnej a sociálnej infraštruktúry, digitalizácie hospodárstva a nepretržitého rozvoja zručností na zvládnutie technologických zmien a globálnej otvorenosti.

4.4 Vyvážené rozpočty, ktoré neumožňujú dlhovo financované verejné investície, negatívne ovplyvnia hospodársky rozvoj (zvyšovaním daní a škrtmi vo verejných výdavkoch). Na verejné investície, ktoré sú v EÚ na najnižšej úrovni za posledných 20 rokov, by sa nemalo nahliadať ako na náklady, a teda ako na súčasť verejného deficitu, ale skôr ako na zdroj budúceho zisku, aby sa podporil bezproblémový priebeh hospodárskeho cyklu a zabezpečil rast a vytváranie pracovných miest.

4.5 EHSV súhlasí so správou pracovnej skupiny na vysokej úrovni, ktorej predsedajú Romano Prodi a Christian Sautter, o zvýšení investícií do sociálnej infraštruktúry v Európe s cieľom urýchliť tvorbu pracovných miest a zlepšiť blahobyt, zdravie, bývanie a zručnosti obyvateľov⁽¹¹⁾.

4.6 Pokiaľ sa podarí dohodnúť na tom, že k produktívnym verejným investíciám orientovaným do budúcnosti sa bude pristupovať priaznivejšie, začlenenie Zmluvy a o stabilite, koordinácii a správe v HMÚ spolu s EMF do právneho rámca EÚ má potenciál posilniť súbor našich fiškálnych nástrojov a podporiť účinnejšie, legitímnejšie a demokratickejšie riadenie HMÚ.

5. Nové rozpočtové nástroje pre stabilnú eurozónu

5.1 Funkcia makroekonomickej stabilizácie je obzvlášť dôležitá, keďže jej neexistencia bola jednou z príčin strategickkej krízy v EÚ. Členské štáty majú na jednej strane menšiu schopnosť postupovať nezávisle a meniť trh práce a systém sociálneho zabezpečenia, na druhej strane však neboli ešte vytvorené siete sociálnej ochrany na úrovni EÚ, ktoré by všetkým občanom umožnili profitovať z globálneho rastu a hospodárskej súťaže⁽¹²⁾.

5.2 EHSV plne podporuje návrh na zavedenie špecializovaného nástroja konvergencie pre členské štáty, ktoré sú na ceste k vstupu do eurozóny. Tým by sa posilnila úloha eurozóny na medzinárodnej úrovni a zvýšilo by sa používanie eura ako meny. Technickú podporu je potrebné zamerať na dosiahnutie skutočnej konvergencie s cieľom bojovať proti akýmkoľvek rizikám ohrozujúcim všeobecné blaho občanov a hospodárstiev krajín, ktoré chcú vstúpiť do eurozóny, a zmierňovať ich.

5.3 Cestu vpred musia predstavovať rozumné fiškálne politiky a výdavky zamerané na investície, pričom sa musí brať do úvahy, že vysoké pomery medzi verejným dlhom a HDP sú často dôsledkom hospodárskej krízy a recesie. EHSV preto požaduje bezproblémový mechanizmus, ktorý možno v prípade poklesu rýchlo aktivovať, a navrhovanú mieru 1 % HDP považuje za primeranú.

5.4 EHSV podporuje vytvorenie rozpočtu eurozóny ako súčasť rozpočtu EÚ. Umožnilo by to vyhnúť sa zriaďovaniu nových inštitúcií, ktoré by mohlo viesť k vytvoreniu politickej priepasti medzi eurozónou a krajinami mimo nej. Dôkladná reforma rozpočtu EÚ je aj tak v každom prípade potrebná.

5.5 Ako už EHSV uviedol⁽¹³⁾, samostatný a dostatočný rozpočet pre eurozónu s vlastnými vyhradenými daňovými príjmami by umožňoval dočasný, ale dôležitý presun finančných prostriedkov v prípade regionálnych otrasov, pomáhal bojovať proti ťažkým hospodárskym poklesom v celej oblasti a zabezpečoval potrebnú finančnú stabilitu, pričom by zaručoval aj makroekonomickú stabilizáciu na ochranu investícií a ochranu v prípade nezamestnanosti a neistého zamestnania.

⁽¹¹⁾ L. Fransen, G. del Bufalo a E. Reviglio, *Boosting Investment in Social Infrastructure in Europe. Report of the High-Level Task Force on Investing in Social Infrastructure in Europe*, European Economy Discussion Paper, č. 74, január 2018.

⁽¹²⁾ Prehľadenie HMÚ do roku 2025, bod 3.3.1 (Ú. v. EÚ C 81, 2.3.2018, s. 131).

⁽¹³⁾ Prehľadenie HMÚ do roku 2025, bod 3.3 (Ú. v. EÚ C 81, 2.3.2018, s. 131).

6. Európsky minister hospodárstva a financií

6.1 EHSV opakovane argumentoval⁽¹⁴⁾, že je potrebná funkcia ministra hospodárstva a financií HMÚ ako prvý krok k zlepšeniu súdržnosti politík, ktoré sú v súčasnosti vzhľadom na množstvo rôznych zapojených inštitúcií roztrieštené. Táto osoba by mala zastupovať HMÚ v medzinárodných orgánoch. Mala by hospodáriť so svojím osobitným rozpočtom, ktorý by sa riadil zásadou jednoduchosť, transparentnosť, rovnosti a demokratickej zodpovednosti. Minister by mal takisto stanoviť želané zámery fiškálnej politiky eurozóny i spôsoby, ako by sa mali dosiahnuť.

6.2 Funkcie a vlastnosti opísané v oznámení Komisie sú viac v súlade s funkciami a vlastnosťami ministra financií pre eurozónu než ministra financií celej EÚ. V návrhu Komisie však nie je táto funkcia funkciou skutočného a účinného ministra financií a toto nesprávne označenie by mohlo viesť k chybnými očakávaniam a nejasnostiam.

6.3 EHSV sa domnieva, že zlúčenie funkcie zodpovednej za zastupovanie eurozóny na úrovni EÚ s funkciami predsedu Euroskupiny, predsedu Rady guvernérov nového EMF a podpredsedu Európskej komisie by predstavovalo prílišné upevnenie výkonnej moci v rukách jednej osoby. EHSV sa navyše domnieva, že je absolútne nedemokratické navrhovať, aby predseda Euroskupiny automaticky získal dva nasledujúce mandáty preto, aby sa mandát Euroskupiny zosúladiť s mandátom Európskej komisie.

6.4 EHSV sa obáva, že v súčasnej podobe by sa navrhovanou štruktúrou zamieňala úloha Komisie s úlohou Rady, čo by oslabovalo jemnú rovnováhu medzi záujmami Spoločenstva a národnými záujmami, na ktorej je postavená EÚ. EHSV preto vyzýva na ďalšie zváženie a zlepšenie demokratickej zodpovednosti navrhovaného ministra.

6.5 Z oznámenia takisto nie je jasné, či sa vytvorí viac ministerských funkcií alebo či je táto ojedinelým prípadom. Táto funkcia bude dávať zmysel len vtedy, keď bude mať EÚ vlastný rozpočet s vlastnými príjmami z daní, ktorý budú dopĺňať nástroje a politiky na riadenie rozpočtu, a teda bude môcť podporovať hospodársky rast a sociálnu rovnosť.

V Bruseli 19. apríla 2018

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Luca JAHIER

⁽¹⁴⁾ Oživiť rast, bod 3.2, Ú. v. EÚ C 143, 22.5.2012, s. 10; Dokončenie HMÚ: politický pilier (Ú. v. EÚ C 332, 8.10.2015, s. 8); Odporúčanie na odporúčanie Rady o hospodárskej politike v eurozóne (2016) (Ú. v. EÚ C 177, 18.5.2016, s. 41); Odporúčanie na odporúčanie Rady o hospodárskej politike eurozóny (2017) (Ú. v. EÚ C 173, 31.5.2017, s. 33); Prehľad HMÚ do roku 2025 (Ú. v. EÚ C 81, 2.3.2018, s. 124).

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o prudenciálnych požiadavkách na investičné spoločnosti a o zmene nariadenia (EÚ) č. 575/2013, nariadenia (EÚ) č. 600/2014 a nariadenia (EÚ) č. 1093/2010

[COM(2017) 790 final – 2017/0359 (COD)]

Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o prudenciálnom dohľade nad investičnými spoločnosťami a o zmene smerníc 2013/36/EÚ a 2014/65/EÚ

[COM(2017) 791 final – 2017/0358 (COD)]

(2018/C 262/06)

Spravodajca: **Jarosław MULEWICZ**

Konzultácia	Európsky parlament: COM(2017) 790 final: 18. 1. 2018 a COM(2017) 791 final: 18. 1. 2018 Rada Európskej únie: COM(2017) 790 final: 14. 2. 2018 a COM(2017) 791 final: 14. 2. 2018
Právny základ	článok 114 a článok 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie
Príslušná sekcia	sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť
Prijaté v sekcii	26. 3. 2018
Prijaté v pléne	19. 4. 2018
Plenárne zasadnutie č.	534
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	193/2/3

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV oceňuje návrhy Komisie a dúfa, že účinne prispejú k dosiahnutiu cieľov, ktoré stanovila.

1.1.1 EÚ potrebuje silnejšie kapitálové trhy na podporu investícií, uvoľnenie existujúcich a zabezpečenie nových zdrojov financovania pre spoločnosti, poskytnutie lepších finančných príležitostí pre domácnosti a posilnenie hospodárskej a menovej únie. Komisia je odhodlaná zaviesť všetky potrebné prvky na dobudovanie únie kapitálových trhov do roku 2019.

1.1.2 Druhý cieľ Komisie súvisí s brexitom a nevyhnutnosťou prilákať do EÚ investičné spoločnosti. V dôsledku rozhodnutia Spojeného kráľovstva vystúpiť z EÚ je potrebné aktualizovať regulačný rámec Únie s cieľom prilákať do EÚ finančné spoločnosti. V Spojenom kráľovstve, ktoré je významným centrom kapitálových trhov a investičných činností, sídli najväčší počet (zhruba polovica) investičných spoločností v Európskom hospodárskom priestore (EHP). Ďalej nasledujú Nemecko, Francúzsko, Holandsko a Španielsko. Väčšina investičných spoločností v EHP sú malé alebo stredné podniky. Európsky orgán pre bankovníctvo (EBA) odhaduje, že asi osem investičných spoločností, zväčša sústredených v Spojenom kráľovstve, kontroluje približne 80 % aktív všetkých investičných spoločností v EHP.

1.1.3 Tretím cieľom je vytvoriť pre investičné spoločnosti osobitný právny rámec. Súčasný prudenciálny rámec sa sústreďuje na úverové inštitúcie a na riziká, ktoré sa s nimi spájajú. Investičné spoločnosti neprijímajú vklady ani neposkytujú úvery. To znamená, že sú omnoho menej vystavené úverovému riziku a riziku, že vkladatelia si vyberú svoje peniaze v krátkej lehote. Ich služby sa sústreďujú na finančné nástroje, ktoré na rozdiel od vkladov nie sú vyplácané

v menovitej hodnote, ale kolíšu podľa pohybov na trhu. Tieto subjekty však súťažia s úverovými inštitúciami v poskytovaní investičných služieb, ktoré môžu úverové inštitúcie ponúkať svojim zákazníkom na základe bankového povolenia. Úverové inštitúcie a investičné spoločnosti sú teda inštitúciami rozdielneho charakteru. Systémovo významné investičné spoločnosti však takisto musia splňať požiadavky rámca CRD IV/CRR⁽¹⁾, pretože sú považované za finančné inštitúcie. Preto by sa na tieto spoločnosti, keďže sa stanú úverovými inštitúciami, malo naďalej uplatňovať nariadenie (EÚ) č. 575/2013 a smernica 2013/36/EÚ a mali by mať nad nimi dohľad príslušné orgány vrátane ECB, ktorá je v rámci jednotného mechanizmu dohľadu zodpovedná za úverové inštitúcie.

1.1.4 Štvrtým cieľom Komisie je vytvoriť jednotný a integrovaný regulačný rámec EÚ pre investičné spoločnosti. Keďže investičné spoločnosti majú rôzne druhy obchodných profilov, uplatňuje sa na ne množstvo výnimiek z hľadiska právnych požiadaviek v jednotlivých štátoch, čo pre mnohé spoločnosti znamená regulačnú zložitosť, najmä pre tie, ktoré svoju činnosť vyvíjajú na území viacerých štátov. Táto situácia prináša so sebou ďalšie riziko. Uplatňovanie súčasného právneho rámca členskými štátmi vedie k fragmentácii celkového regulačného prostredia pre investičné spoločnosti, s priestorom pre škodlivú regulatornú arbitráž. To by mohlo ohroziť integritu a fungovanie jednotného trhu. Prudenciálne požiadavky na investičné spoločnosti, ktoré navrhuje Komisia, sa vzťahujú na väčšinu malých a stredných investičných spoločností na území všetkých členských štátov EÚ.

1.2 EHSV sa domnieva, že – hoci by to bol neplánovaný dôsledok – činnosť investičných spoločností so sídlom v Spojenom kráľovstve by sa mohla presunúť do členských štátov patriacich do bankovej únie alebo do eurozóny, najmä do takých finančných centier eurozóny, ako sú Nemecko, Francúzsko, Luxembursko, Holandsko a Írsko. Netýkalo by sa to členských štátov, ktoré nie sú členmi eurozóny.

1.3 EHSV s uspokojením vníma skutočnosť, že medzi hlavnými beneficentmi smernice a nariadenia sú investičné spoločnosti patriace medzi MSP. Prudenciálny rámec, ktorý bude pre tieto podniky primeranejší a vhodnejší, by mal pomôcť zlepšiť podmienky podnikania a znížiť prekážky spojené so vstupom na trh. Týka sa to najmä otázky kapitálových požiadaviek a administratívnej záťaže. EHSV sa domnieva, že tieto ustanovenia môžu stimulovať inovačné spoločnosti, ktoré sa chcú rozvíjať pomocou digitálnych prostriedkov. V predložených návrhoch sa okrem iného uľahčuje prístup k financovaniu pre MSP, ktoré nie sú bankami alebo investičnými spoločnosťami. Vhodnejší prudenciálny rámec by mal pomôcť uvoľniť kapitál zablokovaný v dôsledku neúčinných regulačných postupov a umožniť malým investičným spoločnostiam poskytovať lepšie služby klientom vrátane iných MSP. Malo by to pomôcť povzbudiť investičné firmy, aby zohrávali úlohu sprostredkovateľov, ktorí budú nabádať sporiteľov na investovanie v rámci EÚ, čím by sa zabezpečili nebankové zdroje financovania pre európske podniky.

1.4 V návrhoch týkajúcich sa smernice a nariadenia o prudenciálnych požiadavkách a o dohľade nad investičnými spoločnosťami sa stanovujú nevyhnutné normy a požiadavky, pokiaľ ide o počiatočný kapitál a dostupný kapitál, právomoci v oblasti dohľadu, zverejňovanie informácií a odmeňovanie. Umožňuje to obmedziť riziko, ktoré je neoddeliteľne späté s finančnými operáciami investičných spoločností. Stále aktuálna je otázka, do akej miery sa riziko, ktoré znášajú investičné spoločnosti, prenesie na klientov, t. j. na individuálnych investorov a spoločnosti. Ak sa činnosť spoločností obmedzí len na sprostredkovanie pre klientov a ich služby na investičné poradenstvo alebo správu portfólia, budú riziko späté s finančnými nástrojmi znášať hlavne klienti.

1.5 Otvorená zostáva otázka, či to, že EÚ zavedie jednostranne osobitný právny rámec pre investičné spoločnosti v Únii bez zohľadnenia trhov, ako je USA, Japonsko, Čína alebo India, nespôsobí vzhľadom na globalizáciu a elektronické trhy odliv investorov z Európy. V dôsledku komplikovaného právneho rámca MIFID II a nevyhnutnosti registrácie finančných produktov, sa 20 až 50 % produktov prestalo ponúkať. Preto sa v prípade osobitného právneho rámca pre investičné spoločnosti musia nové predpisy monitorovať a pružne meniť, keby bola reakcia trhov negatívna. EHSV sa stotožňuje s obavami, že finančné transakcie, ktoré dosahujú 54 % svetového HDP, predstavujú veľké riziko. Súčasne sú však aj veľkou

⁽¹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 575/2013 z 26. júna 2013 o prudenciálnych požiadavkách na úverové inštitúcie a investičné spoločnosti a o zmene nariadenia (EÚ) č. 648/2012 (Ú. v. EÚ L 176, 27.6.2013, s.1). Spolu so smernicou 2013/36/EÚ (smernica o kapitálových požiadavkách, CRD IV) (Ú. v. EÚ L 176, 27.6.2013, s. 338) nariadenie vymedzuje súčasný prudenciálny rámec pre investičné spoločnosti.

príležitosťou na financovanie rozvoja. Ak sa právny rámec nebude dať pružne meniť, tak sa investičné spoločnosti zo Spojeného kráľovstva napriek dobrej vôli presunú namiesto do EÚ do USA.

2. Súvislosti

2.1 Na území EÚ existuje veľa typov investičných spoločností, ktoré ponúkajú rôzne služby a majú rôznych klientov. Podľa údajov EBA pôsobilo koncom roka 2015 v Európskom hospodárskom priestore (EHP) 6 051 investičných spoločností. Investičné spoločnosti patria veľkosťou medzi MSP. EBA odhaduje, že asi osem investičných spoločností kontroluje približne 80 % aktív všetkých investičných spoločností v EHP. Sú to spoločnosti so sídlom vo Veľkej Británii. Podľa údajov EBA približne 40 % investičných spoločností v EHP je oprávnených len na poskytovanie investičného poradenstva. Činnosť 80 % investičných spoločností v EHP sa obmedzuje na investičné poradenstvo, prijímanie a prevod príkazov, správu portfólia a vykonávanie príkazov. Približne 20 % má právomoc obchodovať na vlastný účet a upisovať finančné nástroje na základe pevného záväzku, pričom na tieto služby sa v súčasnosti uplatňujú najprísnejšie prudenciálne požiadavky.

2.2 V Spojenom kráľovstve, ktoré je významným centrom kapitálových trhov a investičných činností, sídli najväčší počet (zhruba polovica) investičných spoločností v EHP, nasleduje Nemecko, Francúzsko, Holandsko a Španielsko. Väčšina investičných spoločností v EHP sú malé alebo stredné podniky. Investičné spoločnosti, ktoré sú v súčasnosti označované za systémovo významné, sú väčšinou dcérske spoločnosti bankových skupín alebo maklérov zo Spojených štátov, Švajčiarska alebo Japonska.

2.3 EBA doposiaľ delil investičné spoločnosti na 11 kategórií, hlavne podľa investičných služieb, ktoré sú oprávnené poskytovať na základe smernice o trhoch s finančnými nástrojmi⁽²⁾, ako aj na základe kritéria, akým je povolenie držať peniaze alebo cenné papiere klientov. Investičné spoločnosti, ktoré poskytujú širokú škálu služieb, musia spĺňať tie isté požiadavky ako úverové inštitúcie, pokiaľ ide o kapitálové požiadavky na pokrytie úverového, trhového a prevádzkového rizika, a tiež pokiaľ ide o pravidlá týkajúce sa likvidity, odmeňovania a riadenia, zatiaľ čo spoločnosti s obmedzenými právomocami, ktoré sú zvyčajne považované za menej rizikové, t. j. investičné poradenstvo, prijímanie a prevod príkazov, sú od väčšiny týchto požiadaviek oslobodené. EBA predstavuje novú kategorizáciu investičných spoločností, v ktorej navrhuje tri hlavné kategórie namiesto doterajších jedenástich. V súlade s úvodnými odporúčaniami patria systémovo významné investičné spoločnosti do triedy 1 a naďalej by sa na ne uplatňovali požiadavky balíka CRD IV/CRR. Triedu 2 predstavujú spoločnosti, ktoré obchodujú na vlastný účet a vystavujú sa trhovému riziku a kreditnému riziku protistrany, ochraňujú a spravujú aktíva klientov, držia peniaze klienta alebo prekračujú stanovené prahové hodnoty z hľadiska veľkosti – majú aktíva v správe v rámci voľného riadenia portfólia aj v rámci nediskrečných (poradných) režimov, ktoré predstavujú viac ako 1,2 miliardy EUR, vybavujú denné príkazy klientov, ktoré predstavujú najmenej 100 miliónov EUR v prípade hotovostných obchodov alebo 1 miliardu EUR v prípade derivátov, a majú súvahu vo výške viac ako 100 miliónov EUR a celkové hrubé príjmy z ich investičných činností sú vyššie ako 30 miliónov EUR. Tieto spoločnosti majú povinnosť počítať svoje kapitálové požiadavky na základe nových faktorov rizika (K-faktory). Do triedy 3 patria spoločnosti, ktoré vyvíjajú vyššie uvedené činnosti a neprekračujú stanovené prahové hodnoty. Spoločnosti, ktoré patria do triedy 3, nemusia spĺňať kapitálovú požiadavku stanovenú na základe K-faktorov.

2.4 Regulačný rámec EÚ pre investičné spoločnosti má dve časti: po prvé smernicu o trhoch s finančnými nástrojmi (MiFID) a od januára 2018 smernicu MiFID II/nariadenie MiFIR⁽³⁾, v ktorých sa stanovujú podmienky udeľovania povolení a organizačné požiadavky a požiadavky na vykonávanie obchodnej činnosti. Po druhé, podobne ako v prípade úverových inštitúcií sa na tieto spoločnosti vzťahuje prudenciálny rámec prostredníctvom nariadenia o kapitálových požiadavkách a smernice o kapitálových požiadavkách CRD IV/CRR. Vyplýva to zo skutočnosti, že tieto subjekty môžu súťažiť s úverovými inštitúciami v poskytovaní investičných služieb, ktoré môžu úverové inštitúcie ponúkať svojim zákazníkom na

⁽²⁾ Trhy v smernici o trhoch s finančnými nástrojmi: Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/39/ES z 21. apríla 2004 o trhoch s finančnými nástrojmi, o zmene a doplnení smerníc Rady 85/611/EHS a 93/6/EHS a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/12/ES a o zrušení smernice Rady 93/22/EHS (Ú. v. EÚ L 145, 30.4.2004, s. 1).

⁽³⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/65/EÚ z 15. mája 2014 o trhoch s finančnými nástrojmi, ktorou sa mení smernica 2002/92/ES a smernica 2011/61/EÚ (Ú. v. EÚ L 173, 12.6.2014, s. 349) a Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 600/2014 z 15. mája 2014 o trhoch s finančnými nástrojmi, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 648/2012 (Ú. v. EÚ L 173, 12.6.2014, s. 84).

základe bankového povolenia. Na úverové inštitúcie sa zase vzťahujú hlavné požiadavky smernice MiFID upravujúcej podmienky poskytovania investičných služieb investičnými spoločnosťami a úverovými inštitúciami, tak v oblasti ochrany investora a vykonávania obchodnej činnosti v súlade s ustanoveniami MiFID, ako aj v súvislosti s hlavnými prudenciálnymi požiadavkami balíka CRD IV/CRR.

2.5 V súlade s ustanoveniami CRR sa preskúmanie prudenciálneho rámca pre investičné spoločnosti uskutočnilo v konzultácii s EBA, Európskym orgánom pre cenné papiere a trhy (ESMA) a príslušnými vnútroštátnymi orgánmi. Po žiadosti Komisie z decembra 2014 o predloženie odporúčaní zverejnil EBA v decembri 2015 správu o súčasnom prudenciálnom rámci pre investičné spoločnosti, v ktorej žiadal zmeniť súčasný prístup. Po druhej žiadosti Komisie o predloženie odporúčaní z júna 2016 uverejnil EBA v novembri 2016 dokument na rokovanie o možnosti vytvoriť nový prudenciálny režim pre veľkú väčšinu investičných spoločností. K dokumentu bolo možné tri mesiace predkladať pripomienky. S prihliadnutím na spätnú väzbu a dodatočné informácie, ktoré získal od investičných spoločností a príslušných vnútroštátnych orgánov, uverejnil EBA v septembri 2017 svoje konečné odporúčania a vyzval zainteresované strany na predloženie pripomienok. V záujme presného nastavenia odporúčaní pre nové kapitálové požiadavky boli zozbierané podrobné údaje o investičných spoločnostiach. To v mene EBA vykonali príslušné vnútroštátne orgány v dvoch etapách v rokoch 2016 a 2017.

2.6 Správa EBA predstavuje komplexnú a verejne dostupnú analýzu súčasného stavu s údajmi o počtoch a druhoch investičných spoločností v členských štátoch. V správe sa navrhuje aj nový režim pre väčšinu investičných spoločností, pričom sa tieto spoločnosti úplne vynímajú z rámca CRD IV/CRR, v rozsahu pôsobnosti ktorého sa ponechávajú len systémovo významné investičné spoločnosti v súlade s revidovaným prístupom na ich určovanie, ktorý je súčasťou tohto návrhu. Návrh je takisto v súlade so smernicami MiFID a MiFID II a nariadením MiFIR. Stanovením prudenciálnych požiadaviek, ktoré sú prispôbené obchodnej činnosti a rizikám investičných spoločností, sa v ňom objasňuje, kedy a prečo sa tieto požiadavky uplatňujú. Vďaka tomu sa zamedzí niektorým prípadom voľného uplatňovania prudenciálnych požiadaviek stanovených v súčasnom rámci, ku ktorým dochádza preto, lebo tieto požiadavky sú stanovené na základe investičných služieb uvedených v smernici MiFID, a nie na základe druhu obchodnej činnosti, ktorú investičné spoločnosti vykonávajú.

2.7 O výsledkoch preskúmania EBA⁽⁴⁾ sa v marci a októbri 2017 diskutovalo s členskými štátmi vo Výbore pre finančné služby a v júni a septembri 2017 v expertnej skupine pre bankové, platobné a poisťovacie služby. Prihliadalo sa aj na príspevky zainteresovaných strán doručené v súvislosti s úvodným posúdením vplyvu Komisiou, ktoré bolo uverejnené v marci 2017. Komisia napokon prihliadala aj na vstupy doručené už skôr v rámci rozsiahlej výzvy na predloženie dôkazov o účinnosti, konzistentnosti a súdržnosti celkového regulačného rámca EÚ pre finančné služby. Vzhľadom na podrobné verejné konzultácie a údaje, ktoré zhromaždil EBA, nepovažovala Komisia za potrebné súběžne uskutočniť všeobecné verejné konzultácie. Útvary Komisie namiesto toho konzultovali so zainteresovanými stranami cielene. Tieto konzultácie zahŕňali:

- rokovania za okrúhlym stolom so zainteresovanými stranami z odvetvia (investičné spoločnosti, investori, advokátske kancelárie, poradcovia), ktoré sa uskutočnili 27. januára 2017 v súvislosti s návrhom orgánu EBA týkajúcim sa budúceho režimu,
- seminár o nákladoch na súčasný režim, ktorý sa uskutočnil 30. mája 2017,
- seminár o návrhu konečných odporúčaní orgánu EBA, ktorý sa uskutočnil 17. júla 2017.

2.8 EBA usudzuje, že novými pravidlami by sa kapitálové požiadavky na všetky nesystémové investičné spoločnosti EÚ zvýšili celkovo o 10 % v porovnaní s dnešnými požiadavkami a znížili o 16 % v porovnaní s celkovými požiadavkami uplatňovanými v dôsledku navýšenia v rámci prvého piliera. To, v akom rozsahu by tieto účinky zasiahli jednotlivé investičné spoločnosti, by záviselo od ich veľkosti, od investičných služieb, ktoré poskytujú, a tiež od toho, do akej miery sa na ne nové kapitálové požiadavky budú vzťahovať. Pokiaľ ide o dostupné vlastné zdroje, EBA dospel k záveru, že len niekoľko spoločností by na splnenie nových požiadaviek nemalo dostatočný kapitál – k týmto spoločnostiam patrí len malý počet investičných poradcov, obchodných spoločností a spoločností poskytujúcich viacero služieb. V prípade spoločností

⁽⁴⁾ Správa EBA o investičných spoločnostiach, odpoveď na žiadosť Komisie o poskytnutie odporúčaní z decembra 2014 (EBA/Op/2015/20). V súlade s ustanoveniami príslušných článkov CRR sa preskúmanie prudenciálneho rámca pre investičné spoločnosti uskutočnilo v konzultácii s EBA, Európskym orgánom pre cenné papiere a trhy (ESMA) a príslušnými vnútroštátnymi orgánmi zastúpenými v ESA.

v tejto skupine, pre ktoré by zvýšenie predstavovalo viac ako dvojnásobok ich súčasných požiadaviek, by sa však mohla určiť horná hranica na viacero rokov.

2.9 Zmluvou o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) sa Európskej únii zveruje právomoc prijímať primerané ustanovenia, ktoré smerujú k vytváraniu a fungovaniu vnútorného trhu (článok 114 ZFEÚ). S cieľom uľahčiť zriadenie a vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti osôb na území EÚ sa prijímajú smernice (článok 53 ZFEÚ). Toto ustanovenie sa vzťahuje aj na právne predpisy, ktorých predmetom je prudenciálny dohľad nad poskytovateľmi finančných služieb, v tomto prípade investičnými spoločnosťami. Navrhované ustanovenia smernice nahrádzajú ustanovenia obsiahnuté v balíku CRD IV, ktoré sa takisto opierajú o článok 53 ZFEÚ, pokiaľ ide o investičné spoločnosti. Ustanoveniami tohto návrhu nariadenia sa nahrádzajú ustanovenia v nariadení (EÚ) č. 575/2013, ktoré sú takisto založené na článku 114 ZFEÚ, pokiaľ ide o investičné spoločnosti.

2.10 Nové predpisy nebudú mať finančný vplyv na rozpočet EÚ.

3. Poznámky a pripomienky

3.1 EHSV oceňuje, že sa v návrhu stanovujú požiadavky týkajúce sa vymenovania orgánov prudenciálneho dohľadu, počiatočného kapitálu a dostupného kapitálu investičných spoločností, likvidity, rizika koncentrácie, právomocí príslušných orgánov v oblasti dohľadu a nástrojov, aby mohli vykonávať prudenciálny dohľad nad investičnými spoločnosťami, ako aj predkladania správ a zverejňovania informácií, preskúmania a hodnotenia orgánmi dohľadu, riadenia spoločností a odmeňovania. V súvislosti s uvedenými oblasťami sa v smernici stanovujú pravidlá dohľadu a kontroly nad investičnými spoločnosťami a obmedzujú sa všetky riziká spojené s hospodárskou činnosťou, ktorú tieto spoločnosti vyvíjajú. Smernica sa uplatňuje na všetky investičné spoločnosti, na ktoré sa od januára 2018 vzťahuje smernica MIFID II.

3.2 EHSV upozorňuje na to, že v súlade s požiadavkami uvedenými v návrhu majú členské štáty povinnosť určiť orgán, ktorý bude vykonávať právomoci v oblasti prudenciálneho dohľadu podľa tejto smernice. Členské štáty môžu tieto právomoci zveriť existujúcemu orgánu podľa CRD IV alebo určiť na ich vykonávanie iný orgán. Príslušné orgány by mali mať právomoci na preskúmanie a hodnotenie prudenciálnej situácie investičných spoločností a v prípade potreby právomoci navrhovať vykonanie zmien v takých oblastiach, ako je vnútorné riadenie a kontrola, procesy a postupy riadenia rizík, a prípadne by mali mať aj potrebné právomoci na to, aby mohli stanoviť dodatočné požiadavky, najmä vrátane požiadaviek týkajúcich sa kapitálu a likvidity.

3.3 EHSV považuje za dôležité, že príslušné orgány musia úzko spolupracovať s verejnými správami alebo orgánmi, ktoré sú v ich členskom štáte zodpovedné za dohľad nad úverovými inštitúciami a finančnými inštitúciami. Členské štáty musia zabezpečiť, aby príslušné orgány ako zúčastnené strany európskeho systému finančného dohľadu (ESFS) spolupracovali navzájom aj s ostatnými zúčastnenými stranami v rámci ESFS a zaistili tok náležitých a spoľahlivých informácií. Tieto orgány musia predovšetkým zabezpečiť výmenu informácií o: štruktúre riadenia a vlastnickej štruktúre, plnení kapitálových požiadaviek, riziku koncentrácie a likvidite investičnej spoločnosti, správnych a účtovných postupoch a mechanizmoch vnútornej kontroly investičnej spoločnosti; ako aj o akýchkoľvek ďalších dôležitých faktoroch, ktoré môžu mať vplyv na riziko, ktoré predstavuje investičná spoločnosť. Vďaka tomu sa, podľa názoru EHSV, európsky investičný trh stane transparentnejším.

3.4 Príslušné orgány môžu dôverné informácie poskytnúť EBA, ESMA, Európskemu výboru pre systémové riziká (ESRB), centrálnym bankám členských štátov, Európskemu systému centrálnych bánk (ESCB) a ECB v ich funkcii menových orgánov, a v príslušných prípadoch subjektom verejného sektora zodpovedným za dohľad nad platobnými systémami a systémami vyrovnania, ak sú tieto informácie potrebné na plnenie ich úloh. Takto sa, podľa názoru EHSV, vytvorí európsky systém informácií o investičných spoločnostiach, ktorý by mal netransparentným spoločnostiam teoreticky znemožniť finančné operácie.

3.5 Požadovaná výška počiatočného kapitálu, najmä v prípade investičných spoločností, ktoré patria medzi MSP a ktoré nedržia peniaze ani cenné papiere klientov, sa mierne zvyšuje z 50 000 na 75 000 EUR. Požiadavky týkajúce sa počiatočného kapitálu systémovo významných investičných spoločností sú stanovené v smerniciach CRD IV/CRR. EHSV opätovne konštatuje, že návrh smernice o prudenciálnom dohľade nad investičnými spoločnosťami vytvára možnosti pre MSP, a najmä MSP, ktoré sa rozvíjajú pomocou digitálnych prostriedkov.

3.6 Z údajov získaných od vyše 1 200 spoločností vyplýva, že navrhované požiadavky týkajúce sa likvidity spĺňa 80 % spoločností. Približne 70 % spoločností vlastní trojnásobne vyššiu sumu dostupných likvidných aktív. Preto sa EHSV nazdáva, že nové predpisy nevytlačia z trhu väčšinu v súčasnosti existujúcich investičných spoločností.

3.7 Politika odmeňovania investičných spoločností musí byť transparentná a spojená s rizikom, ktoré znášajú, a so ziskami, ktoré vytvárajú. Systémy odmeňovania musia podliehať kontrole a schváleniu zo strany orgánov dohľadu. Členské štáty by mali investičným spoločnostiam uložiť povinnosť zverejňovať svoju politiku odmeňovania a mali by zabezpečiť, aby tieto spoločnosti informovali príslušné orgány o počte fyzických osôb, ktorým boli v danom účtovnom roku vyplatené odmeny vo výške najmenej 1 milióna EUR. V takých prípadoch musia byť týmto orgánom poskytnuté aj informácie o pracovných povinnostiach, druhu obchodnej činnosti, hlavných prvkoch mzdy, prémiech, dlhodobých odmenách a príspevkoch na dôchodkové zabezpečenie. Tieto informácie by sa poskytovali EBA a zverejňovali. Toto opatrenie, ktorého cieľom je spojiť odmeňovanie s hospodárskymi výsledkami investičných spoločností, je podľa EHSV správne.

3.8 ESHV s uspokojením konštatuje, že pobočky zahraničných investičných spoločností podliehajú kontrole a že musia každý rok informovať o svojom názve, povahe činnosti a umiestnení všetkých dcérskych spoločností a pobočiek, ako aj o obrate, počte pracovníkov v prepočte na ekvivalent plného pracovného času, o zisku alebo strate pred zohľadnením daňového zaťaženia a o daňovom zaťažení zisku alebo straty, ako aj o získaných subvenciách z verejných zdrojov.

3.9 EHSV takisto súhlasí s tým, že podľa článku 33 návrhu smernice by mali príslušné orgány povinnosť prijať vhodné opatrenia, ak z preskúmania a hodnotenia uvedeného v odseku 1 písm. e) vyplynie, že ekonomická hodnota vlastného imania investičnej spoločnosti klesla o viac ako 15 % jej kapitálu. Vo všeobecnosti by sa tak vlastné imanie investičnej spoločnosti malo zvýšiť.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 EHSV konštatuje, že po tom, ako sa v roku 2007 trhy so všetkými derivátmi zahrnuli do rozsahu pôsobnosti smernice MiFID, niektoré špecializované spoločnosti dosahujúce obrat pomocou komoditných derivátov boli z rámca MiFID a prudenciálnych požiadaviek úplne vyňaté. Činnosť mnohých takýchto spoločností v oblasti finančných nástrojov sa zvyčajne zameriava na zaistovanie materských spoločností proti rizikám spojeným s fyzickým vytváraním, poskytovaním, skladovaním alebo nákupom komodít. V závislosti od sektora (napr. energetika alebo poľnohospodárstvo) môže byť objem ich zaistovacej činnosti značný, čo má veľké dôsledky z hľadiska kapitálových požiadaviek na základe platného rámca. Tieto spoločnosti budú odteraz vyvíjať svoju činnosť v súlade s navrhovanou smernicou o prudenciálnom dohľade nad investičnými spoločnosťami.

4.2 EHSV sa domnieva, že je dôležité, že v návrhu smernice a nariadenia sa zavádza nová metrika rizík (K-faktory), ako aj možnosť postupného zavádzania a ohraničenia vyšších požiadaviek. K-faktory zachytávajú riziká pre zákazníka a v prípade spoločností, ktoré obchodujú na vlastný účet a vykonávajú príkazy klientov v ich vlastnom mene, riziká pre trh a riziká pre spoločnosť.

4.3 EHSV pripomína, že vo svojich stanoviskách na tému *Reforma bankovníctva – kapitálové požiadavky a zmeny rámca pre riešenie krízových situácií* (ECO/424) ⁽⁵⁾ a *MiFID a MiFIR* (INT/790) ⁽⁶⁾, ako aj v skorších stanoviskách o balíku CRD IV/CRR, vždy podporoval prudenciálne požiadavky pre kapitálové trhy EÚ.

V Bruseli 19. apríla 2018

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Luca JAHIER

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 209, 30.6.2017, s. 36.

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ C 303, 19.8.2016, s. 91.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Návrh odporúčania Rady týkajúceho sa európskeho rámca pre kvalitnú a účinnú učňovskú prípravu

[COM(2017) 563 final – 2017/0244 (NLE)]

(2018/C 262/07)

Spravodajkyňa: **Imse SPRAGG NILSSON**

Pomocná spravodajkyňa: **Vladimíra DRBALOVÁ**

Konzultácia	Európska komisia, 17. 11. 2017
Právny základ	článok 29 ods. 1 ZFEÚ
Rozhodnutie plenárneho zhromaždenia	17. 10. 2017
Príslušná sekcia	sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo
Prijaté v sekcii	27. 3. 2018
Prijaté v pléne	19. 4. 2018
Plenárne zasadnutie č.	534
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	194/0/4

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV oceňuje správne načasovanie tohto odporúčania, pretože vo väčšine členských štátov prebiehajú významné reformy učňovskej prípravy, a vyzdvihuje vôľu Európskej komisie vytvoriť spoločné európske chápanie toho, čo predstavuje kvalitnú a účinnú učňovskú prípravu.

1.2 Výbor súhlasí s tým, že zvolený právny nástroj Európskej komisie podporuje koordináciu spoločného úsilia o zlepšenie kvality a účinnosti učňovskej prípravy. Zároveň umožňuje flexibilitu na štátnej úrovni.

1.3 EHSV poznamenáva, že vymedzenie a kritériá vypracované Európskou komisiou v návrhu odporúčania Rady rešpektujú rozmanitosť štátnych systémov učňovskej prípravy.

1.4 EHSV víta skutočnosť, že v návrhu odporúčania Rady sú členské štáty vyzvané, aby podporovali aktívne zapojenie sociálnych partnerov do tvorby, riadenia a implementácie systémov učňovskej prípravy, a to v súlade so štátnymi systémami pracovnoprávných vzťahov a postupmi vo vzdelávaní a v odbornej príprave.

1.5 Výbor sa domnieva, že tvorba, riadenie a vykonávanie systémov učňovskej prípravy by mali zahŕňať aj aktívnu účasť subjektov, ktoré tradične nie sú považované za prirodzené zainteresované strany v tejto oblasti, ale sú pre tento proces rovnako dôležité, ako sú mládežnícke a rodičovské organizácie, združenia študentov a samotní uční.

1.6 EHSV uznáva pozitívnu úlohu, ktorú učňovská príprava môže zohrávať pri zvyšovaní zručností a zamestnateľnosti najmä mladých ľudí, ale zdôrazňuje, že nezamestnanosť je zložitým javom a na riešenie jej základných príčin nad rámec otázok nesúladu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami je potrebný holistický prístup.

1.7 EHSV sa domnieva, že v návrhu odporúčania by sa mal klásť väčší dôraz na spôsoby, ktorými by uční mohli prebrať väčšiu zodpovednosť za formovanie a usmerňovanie svojej učňovskej prípravy. Ak sa dá učňom možnosť ovplyvňovať svoje vzdelávanie, dosiahne sa tak jeho väčšia produktivnosť, čo bude prospešné aj pre poskytovateľov učňovských miest.

1.8 Výbor požaduje jasné prepojenie a účinnú koordináciu a súčinnosť s iniciatívami, ktoré už začala sieť EQAVET ⁽¹⁾ a ktoré sa týkajú siete EURES ⁽²⁾.

1.9 EHSV žiada iniciatívy, ktorými by sa preskúmal potenciál nadnárodnej mobility učňov v EÚ. Tieto iniciatívy by mali zohľadňovať pokrok dosiahnutý v členských štátoch, pokiaľ ide o výzvy v súvislosti s podmienkami potrebnými na podporu mobility učňov.

1.10 EHSV víta zámer monitorovať vykonávanie odporúčania s podporou Poradného výboru pre odbornú prípravu, ako aj prostredníctvom európskeho semestra a navrhuje vypracovanie ukazovateľov na posúdenie vplyvu na úrovni členských štátov. Výbor je pripravený posúdiť vykonávanie odporúčania v členských štátoch z pohľadu organizovanej občianskej spoločnosti.

2. Kontext návrhu odporúčania Rady

2.1 Návrh európskeho rámca pre kvalitnú a účinnú učňovskú prípravu nadväzuje na nový program v oblasti zručností pre Európu z roku 2016 ⁽³⁾ a prispieva k vykonávaniu priority EÚ v oblasti zamestnanosti, rastu a investícií. Návrh dopĺňa zásady zakotvené v Európskom pilieri sociálnych práv a podporuje jeho vykonávanie na štátnej úrovni. Kvalitná a účinná učňovská príprava je takisto kľúčová pre úspešnú implementáciu iniciatívy „záruka pre mladých ľudí“ a návrh je odpoveďou na čoraz naliehavejší výzvu na zabezpečenie kvalitnejších pracovných stáží v rámci tejto iniciatívy.

2.2 Európski sociálni partneri uskutočnili v rámci programu sociálneho dialógu EÚ o integrovaných projektoch na roky 2014 – 2016 samostatné projekty v oblasti učňovskej prípravy: ETUC so zameraním na kvalitnú učňovskú prípravu a BUSINESSEUROPE, UEAPME, CEEP so zameraním na nákladovú účinnosť. Výsledkom ich práce bolo spoločné vyhlásenie *Smerom k spoločnej vízii učňovskej prípravy*, v ktorom sa vyjadruje dôležitosť kvality aj nákladovej účinnosti učňovskej prípravy ⁽⁴⁾.

2.3 V júli 2013 bolo vytvorené Európske združenie učňovskej prípravy (EaFA) ako jedinečná platforma združujúca vlády a zainteresované subjekty (podniky, sociálnych partnerov, komory, poskytovateľov odborného vzdelávania a prípravy, zástupcov mládeže a expertné skupiny) s cieľom zlepšiť v Európe kvalitu, ponuku a atraktivnosť učňovskej prípravy ⁽⁵⁾.

2.4 Navrhovaným nástrojom, t. j. odporúčaním Rady, sa rešpektujú zásady subsidiarity aj proporcionality. Odporúčanie ako právny nástroj predstavuje záväzok členských štátov, pokiaľ ide o opatrenia v ňom stanovené, a poskytuje silný politický základ pre spoluprácu na európskej úrovni v tejto oblasti. Keďže učňovská príprava sa zvyčajne opiera o pracovnú zmluvu alebo iný zmluvný vzťah, uční sú považovaní aj za žiakov odborného vzdelávania a prípravy, aj za pracovníkov. Právnym základom tejto iniciatívy sú preto články 153, 166 a 292 ZFEÚ.

2.5 Všeobecným cieľom tohto odporúčania je „zvýšiť zamestnateľnosť a osobný rozvoj učňov a prispieť k rozvoju vysokokvalifikovanej pracovnej sily s vysokou úrovňou zručností, reagujúcej na potreby trhu práce“ ⁽⁶⁾. Konkrétnym cieľom je „poskytnúť súdržný rámec pre učňovskú prípravu založený na spoločnom chápaní toho, čo definuje kvalitu a účinnosť, berúc do úvahy rôznorodosť systémov odborného vzdelávania a prípravy (OVP) v členských štátoch“.

⁽¹⁾ EQAVET – európsky referenčný rámec zabezpečenia kvality odborného vzdelávania a prípravy.

⁽²⁾ EURES – Európsky portál pre pracovnú mobilitu.

⁽³⁾ COM(2016) 381 final.

⁽⁴⁾ Európski sociálni partneri, spoločné vyhlásenie „Towards a Shared Vision of Apprenticeships“ (*Smerom k spoločnej vízii učňovskej prípravy*), 30. mája 2016.

⁽⁵⁾ Európske združenie učňovskej prípravy.

⁽⁶⁾ COM(2017) 563 final.

2.6 Na účely tohto odporúčania sa učňovská príprava chápe takto: „systémy formálneho odborného vzdelávania a prípravy, ktoré spájajú významné učenie na pracovisku v spoločnostiach a na iných pracoviskách s učením v inštitúciách vzdelávania alebo odbornej prípravy a ktoré vedú k uznávaným kvalifikáciám na vnútroštátnej úrovni. Vyznačujú sa zmluvným vzťahom medzi učňom, zamestnávateľom a/alebo inštitúciou vzdelávania a odbornej prípravy, pričom učeň za svoju prácu dostáva odmenu alebo náhradu.“

2.7 S cieľom zabezpečiť, aby systémy učňovskej prípravy reagovali na potreby trhu práce a prinášali výhody žiakom aj zamestnávateľom, sa v návrhu stanovujú a odporúčajú kritériá kvalitnej a účinnej učňovskej prípravy v dvoch doplnujúcich sa oblastiach. V prvej oblasti „vzdelávacie a pracovné podmienky“ sú osobitné kritériá: písomná zmluva, výsledky vzdelávania, pedagogická podpora, komponent pracoviska, odmena a/alebo náhrada, sociálna ochrana a pracovné, zdravotné a bezpečnostné podmienky. V druhej oblasti „rámcové podmienky“ sú osobitné kritériá: regulačný rámec, zapojenie sociálnych partnerov, podpora pre spoločnosti, flexibilné možnosti a mobilita, profesijné poradenstvo a zvyšovanie informovanosti, transparentnosť, zabezpečovanie kvality a sledovanie uplatnenia absolventov.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 EHSV víta a podporuje navrhované odporúčanie, ktoré nadväzuje na nedávne iniciatívy na všetkých úrovniach zamerané na opätovné začatie kvalitnej a účinnej učňovskej prípravy v Európskej únii a dopĺňa ich.

3.2 V Rímskej deklarácii z roku 2017 sa najvyšší predstavitelia štátov a vlád zaviazali usilovať sa o „Úniu, v ktorej dostanú mladí ľudia najlepšie vzdelanie a najlepšiu odbornú prípravu, v ktorej môžu študovať a nájsť pracovné príležitosti na celom kontinente“. Podstatnou súčasťou záväzku bolo poskytnúť mladým ľuďom zručnosti, ktoré môžu uľahčiť ich prístup na trh práce. Učňovská príprava je účinným spôsobom ako to dosiahnuť.

3.3 Je jasné, že učňovská príprava nemôže byť riešením nezamestnanosti. Učňovská príprava môže byť užitočná na zvýšenie kvalifikácie, resp. rekvalifikáciu nezamestnaných všetkých vekových kategórií s cieľom opätovne ich začleniť do trhu práce. Učňovská príprava by sa mala ponúkať aj osobám s migrantským pôvodom, ako účinný politický prístup na propagáciu sociálneho začleňovania a integrovanej pracovnej sily. Zároveň sa treba vyhnúť tom, aby bola učňovská príprava zameriavaná na pracovné miesta vyžadujúce nízku kvalifikáciu a slabú odbornú prípravu, čo by mohlo poškodzovať jej povest.

3.4 Ako forma učenia na pracovisku umožňuje učňovská príprava jednotlivcom získať formálnu kvalifikáciu, ako aj obchodné zručnosti a kompetencie, ktoré zodpovedajú potrebám trhu práce, čím sa zvyšuje ich zamestnateľnosť a pracovná perspektíva ⁽⁷⁾. Výsledkom vzdelávania by mali byť upevnené zručnosti a schopnosti, ktoré je možné využívať aj mimo určitého učňovského miesta. Ide o druh podpory osobného rozvoja jednotlivcov a pomoci jednotlivcom pri získavaní technických, digitálnych, osobných a sociálnych zručností integrovaným spôsobom.

3.5 Môžu to byť mimoriadne účinné nástroje na uľahčenie prechodu od vzdelávania a odbornej prípravy k práci ⁽⁸⁾. Toto prechodné obdobie je pre mnohých mladých ľudí čoraz dlhšie, a preto by sa mala venovať väčšia pozornosť jeho skráteniu. Príležitosti na odbornú prípravu, ako je učňovská príprava, by sa preto mali stať ešte dôležitejším, a to stanovením noriem kvality a zavádzaním účinných systémov.

3.6 Uční sú síce väčšinou mladí ľudia, ale výbor by chcel zdôrazniť, že systémy učňovského vzdelávania by mali byť štruktúrované tak, aby boli prítiahľivé aj pre dospelých. Učňovské vzdelávanie pre osoby v zrelom veku dáva možnosť získať také kvalifikácie, ktoré zvýšia zamestnateľnosť a vytvoria nové príležitosti na kariérny rozvoj.

⁽⁷⁾ Stanovisko EHSV na tému *Zlepšiť výkonnosť vnútroštátnych systémov duálnej odbornej prípravy* (Ú. v. EÚ C 13, 15.1.2016, s. 57).

⁽⁸⁾ Z dôkazov vyplýva, že 60 – 70 % učňov prechádza po učňovskej príprave priamo do zamestnania, v niektorých prípadoch je to až 90 % (stránka EK o učňovskej príprave).

3.7 Zamestnávateľa čelia rastúcemu nedostatku pracovníkov so zručnosťami, ktoré by zodpovedali ich potrebám a umožnili im zachovať si konkurencioschopnosť. Učňovská príprava môže vybaviť učňov zručnosťami, ktoré zvýšia ich zamestnateľnosť a zároveň budú potrebné na trhu práce. Ak sa zručnosti, ktoré potrebujú učni aj zamestnávateľa, zhodujú, môžu byť programy učňovskej prípravy atraktívne pre obidve strany. Učňovská príprava okrem toho umožňuje zamestnávateľom školiť personál, investovať doň a dlhodobo si udržať kvalifikovaných a motivovaných zamestnancov⁽⁹⁾.

3.8 EHSV uznáva, že spoločnosti analyzujú spôsoby ako sa zapojiť do systémov učňovského vzdelávania, aby ich atraktívni a aby boli pre ne prínosné. Okrem toho zdôrazňuje, že účinnosť učňovskej prípravy nie je len analýzou nákladov a prínosov, ale je koncepciou s mnohými aspektmi. Na jednej strane spočíva účinnosť v uznaní toho, že poskytovatelia učňovskej prípravy investujú do vytvárania vzdelávacích príležitostí a očakávajú, že investície sa im časom vrátia v podobe zručností lepšie zodpovedajúcich potrebám, čo povzbudzuje a podporuje ponuku umiestnení v rámci učňovskej prípravy⁽¹⁰⁾. Na druhej strane ide o účinný prechod ľudí na trh práce kvalitatívnym spôsobom.

4. Navrhovanie a vykonávanie systémov učňovskej prípravy – partnerský prístup

4.1 V mnohých krajinách je potrebné zlepšiť existujúce systémy učňovskej prípravy a ich atraktívnosť. Výzvy zahŕňajú napr. negatívne vnímanie učňovskej prípravy, hodnotu vzdelania, nedostatočnú atraktívnosť pre zamestnávateľov a obmedzené alebo chýbajúce partnerstvo s organizovanou občianskou spoločnosťou pri navrhovaní, vykonávaní a hodnotení programov.

4.2 Učňovská príprava je predovšetkým príležitosťou na vzdelanie, a preto by mala byť založená na prístupe zameranom na žiaka a mala by sa formovať v súlade s najlepšimi záujmami žiakov, ich schopnosťami a možnosťami, pričom by sa zároveň zohľadnili potreby trhu práce. To by znamenalo zabezpečiť, aby učni dosiahli svoj plný potenciál a dosiahli svoje vzdelávacie ciele, čo by bolo prínosné aj pre zamestnávateľov.

4.3 Názory učňov by sa mali zohľadňovať pri rozhodnutiach, ktoré môžu pred pracovnou stážou, počas i po nej priamo ovplyvniť učňov a ich práva. Mali by mať slovo, pokiaľ ide o vzdelávacie ciele ich pracovných stáží, a príležitosť vyjadriť sa ku kvalite a účinnosti svojej učňovskej prípravy. Nedostatok zastupiteľských štruktúr bráni tomu, aby boli hlasy učňov vypočuté.

4.4 Učňovská príprava má potenciál pomôcť mladým ľuďom, ale aj dospelým, získať úplné zručnosti a schopnosti potrebné v určitom zamestnaní alebo povolani a zlepšiť ich zamestnateľnosť. V mnohých prípadoch však takýto potenciál nie je využitý, pretože učňovská príprava nie je dostatočne kvalitná, vzdelávacia hodnota nie je prioritou a práva učňov sa nedodržiavajú tak, ako by sa mali.

4.5 EHSV sa navyše domnieva, že dynamický trh práce potrebuje skôr kompetencie než zručnosti. Výsledky vzdelávania by sa preto mali zamerať na odolné kompetencie, a nie na krátkodobé zručnosti.

4.6 Učňovská príprava by mala zahŕňať silný pracovný rozmer, v ktorom sa aspoň polovica vzdelávacieho času vynaloží na praktické spoznávanie osobitostí remesla, a podľa možnosti by to malo byť spojené so získavaním medzinárodných skúseností.

4.7 Aj školitelia, učitelia a inštruktori učňovských pracovísk by mali byť riadne certifikovaní a mať potrebné pedagogické aj obchodné schopnosti na vykonávanie odbornej prípravy učňov. Okrem toho by mali mať prístup k priebežnej odbornej príprave v súlade so zásadou celoživotného vzdelávania.

4.8 Synergiu medzi kvalitou, účinnosťou a prítlačivosťou učňovskej prípravy možno zabezpečiť len úzkou spoluprácou medzi všetkými relevantnými zainteresovanými stranami – poskytovateľmi odbornej prípravy, sociálnymi partnermi a inými organizáciami občianskej spoločnosti a učňami, a to na štátnej, regionálnej a miestnej úrovni.

4.9 Na všetkých úrovniach vlády by sa mali vytvoriť štruktúry so zapojením všetkých príslušných sociálno-ekonomických zainteresovaných strán (napr. poskytovatelia učňovskej prípravy, zamestnávateľa, odborové zväzy, mládežnícke organizácie, študentské zväzy, učni) s jasnými postupmi a úlohami, ktoré majú ovplyvniť rozhodnutia súvisiace s navrhovaním, vykonávaním a monitorovaním programov učňovskej prípravy.

⁽⁹⁾ Stručná správa – Úspešné fungovanie učňovskej prípravy pre malé a stredné podniky, Cedefop 2015.

⁽¹⁰⁾ Stanovisko Poradného výboru pre odbornú prípravu *Shared vision for quality and effective apprenticeship and work-based learning* (Spoločná vízia kvalitnej a účinnej učňovskej prípravy a učenia na pracovisku), 2. decembra 2016.

5. Propagácia učňovskej prípravy

5.1 Na zlepšenie obrazu učňovskej prípravy, ktorá sa vníma ako menej príťažlivá alebo menej prestížna dráha vzdelávania, a to najmä pre mladých ľudí, je potrebné učňovskú prípravu propagovať ako hodnotnú voľbu a ako vzdelávaciu príležitosť rovnakej kvality, a nie ako aktívny nástroj politiky zamestnanosti.

5.2 Podpora učňovskej prípravy by sa mala spájať s úsilím o odstraňovanie rodových stereotypov založených na tradičných sociálnych úlohách, ktoré ešte stále negatívne ovplyvňujú pracovné stáže v rámci učňovskej prípravy, záujem o nich, ich podporu a propagáciu.

5.3 Všetky príslušné zainteresované subjekty, od tvorcov politik, až po sociálnych partnerov, zamestnávateľov a vzdelávacie inštitúcie, zohrávajú kľúčovú úlohu pri zvyšovaní príťažlivosti učňovskej prípravy a musia spolupracovať. Podpora lepšej povesti učňovskej prípravy musí ísť ruka v ruke so zlepšením kvality a účinnosti systémov a musí byť nimi podmienená.

5.4 Verejné orgány by mali investovať viac prostriedkov do vykonávacích opatrení na propagáciu učňovskej prípravy na miestnej úrovni zameranú na potenciálnych učňov a podporovať zamestnávateľov, aby poskytovali príležitosti na učňovskú prípravu.

5.5 EHSV sa domnieva, že na pomoc pri vytváraní alebo ďalšom rozvoji kvalitných a účinných systémov učňovskej prípravy v členských štátoch, je možné využívať Európsky sociálny fond, pretože takáto činnosť si vyžaduje väčšiu finančnú a technickú pomoc na dosiahnutie cieľov rámca.

5.6 Podstatné je poskytnúť zamestnávateľom, a najmä malým a stredným podnikom a mikropodnikom, finančnú a nefinančnú podporu, ktorú potrebujú na vytvorenie kvalitných a účinných učňovských miest a systémov učňovskej prípravy.

5.7 Vytváranie nového obrazu učňovskej prípravy by malo byť založené na spravodlivom, inkluzívnom, nediskriminačnom a inovatívnom prístupe. Najznevýhodnenejšie osoby v našej spoločnosti by mali mať prístup k najlepšej podpore a poradenstvu, pokiaľ ide o kvalitné vzdelávanie a učenie na pracovisku, ktoré vyhovuje ich záujmom a snahám. Na všetkých úrovniach by sa mali prijať opatrenia na boj proti diskriminácii na základe postavenia migranta, sociálno-ekonomického pozadia, etnického pôvodu, náboženstva, veku, pohlavia alebo iného postavenia, ktorá bráni rovnakému prístupu k možnostiam učňovskej prípravy.

6. Vzdelávacie a pracovné podmienky

6.1 EHSV sa domnieva, že učňovská príprava by sa mala podporiť písomným a právne záväzným dokumentom, či už ide o dohodu o vzdelávaní, alebo písomnú zmluvu, medzi zamestnávateľom, učňom a vzdelávacou inštitúciou alebo inštitúciou odbornej prípravy. V tomto dokumente by mali byť jasne uvedené práva a povinnosti všetkých strán a mal by obsahovať opis študijných cieľov, úloh, ako aj ďalšie podstatné informácie o pracovných stážach (okrem iného vrátane trvania, pracovného času, odmeňovania atď.).

6.2 EHSV je pevne presvedčený, že učni majú právo na primeranú odmenu a/alebo odškodnenie, ktoré sa majú dohodnúť prostredníctvom kolektívnych zmlúv alebo v súlade s celoštátnymi alebo sektorovými požiadavkami. Primeraná mzda alebo kompenzácia môže viacerým ľuďom umožniť začať s učňovskou prípravou, hlavne osobám z prostredia s nízkymi príjmami, a môže pomôcť zabrániť zneužívaniu učňovskej prípravy ako neplatenej, nadmerne flexibilnej zamestnanosti.

6.3 EHSV opätovne zdôrazňuje, že je dôležité zabezpečiť, aby sa učni dostatočne a rýchlo informovali o akomkoľvek zdravotnom a bezpečnostnom riziku, ktoré im vzniká pri vykonávaní učňovskej prípravy, a aby sa na učňov plne vzťahovali predpisy o ochrane zdravia a bezpečnosti.

7. Monitorovanie a hodnotenie systémov učňovskej prípravy

7.1 Všetci poskytovatelia učňovskej prípravy by sa mali zaviazat k dodržiavaniu noriem kvality. Učňom by sa malo poskytnúť mentorstvo s príslušným dohľadom vždy pred učňovskou prípravou, počas nej a po nej, aby sa zaistilo, že sa dosiahnu vzdelávacie ciele, dodržia sa práva učňov a zabezpečí sa kvalita.

7.2 Mal by sa zaviesť monitorovací systém na sledovanie pokroku učňov pri dosahovaní ich vzdelávacích cieľov, ako aj kvality a účinnosti vzdelávania. Výsledky takéhoto hodnotenia by sa mali sprostredkovať učňom a poskytovateľom učňovskej prípravy, aby sa mohli v prípade potreby zlepšiť. Tento monitorovací systém by sa mohol používať na zisťovanie počtu učňovských príprav, ktoré učňom neskôr umožnili získať zamestnanie.

8. Uznávanie kvalifikácií

8.1 Systémy učňovskej prípravy by mali viesť k oficiálnym kvalifikáciám uznávaným na štátnej, európskej a medzinárodnej úrovni v súlade s európskym kvalifikačným rámcom. Uznané kvalifikácie by zvýšili zamestnateľnosť a mobilitu učňov v krajine a v rámci EÚ. Mali by ponúkať priepustnosť a umožňovať učňom začať po ukončení učňovskej prípravy vysokoškolské štúdium.

V Bruseli 19. apríla 2018

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Luca JAHIER

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 1073/2009 o spoločných pravidlách prístupu na medzinárodný trh autokarovej a autobusovej dopravy

[COM(2017) 647 final – 2017/0288 (COD)]

(2018/C 262/08)

Spravodajca: **Raymond HENCKS**

Konzultácia	Európsky parlament, 29.11.2017 Rada, 22.11.2017
Právny základ	článok 91 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie
Rozhodnutie predsedníctva	17.10.2017
Príslušná sekcia	sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť
Prijaté v sekcii	5.4.2018
Prijaté v pléne	19.4.2018
Plenárne zasadnutie č.	534
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	200/0/4

1. Závbery a odporúčania

1.1. EHSV podporuje cieľ Komisie zlepšiť mobilitu občanov, ktorí cestujú na veľké vzdialenosti autokarovou alebo autobusovou dopravou, zvýšiť využívanie udržateľných druhov dopravy a umožniť ponúkať služby, ktoré budú lepšie reagovať na potreby občanov, najmä občanov s nižším príjmom.

1.2. V niektorých členských štátoch sa však považuje za problematické navrhované rozšírenie rozsahu pôsobnosti spoločných pravidiel prístupu na medzinárodný trh autokarovej a autobusovej dopravy na všetku pravidelnú dopravu v prenájme alebo za úhradu vrátane vnútroštátnych služieb vykonávanú dopravcom, ktorý nie je usadený v danom členskom štáte.

1.3. Uplatňovanie nových pravidiel prístupu na medzinárodný trh autokarovej a autobusovej dopravy na služby mestskej a prímestskej dopravy na vzdialenosť menšiu ako 100 alebo 120 km vzdušnou čiarou by podľa týchto krajín mohlo závažne ohroziť plnenie povinností a záväzkov vyplývajúcich zo služieb vo verejnom záujme v rámci služby vo všeobecnom hospodárskom záujme.

1.4. Návrh nariadenia nezohľadňuje podstatné rozdiely, ktoré existujú medzi členskými štátmi, pokiaľ ide o organizáciu ich služieb autokarovej a autobusovej dopravy a ceny, najmä služieb mestskej a prímestskej dopravy, ktoré sú často ponúkané zadarmo alebo za všeobecne znížené ceny alebo obmedzené na určité kategórie cestujúcich, pričom tieto rozdiely reagujú na sociálne a environmentálne potreby a obmedzenia požadované osobitnými a rozmanitými právnymi predpismi. Sú však aj členské štáty, ktoré majú liberalizovanejší prístup k trhom verejnej dopravy.

1.5. So službou vo všeobecnom hospodárskom záujme, ktorá musí byť primerane kvalitná a finančne dostupná, by sa v niektorých prípadoch dalo ťažko zosúladiť navrhované ustanovenie, podľa ktorého sa pre služby medzinárodnej a vnútroštátnej osobnej dopravy (vrátane mestskej a prímestskej dopravy) na vzdialenosť kratšiu ako 100 km vzdušnou čiarou môže prístup na trh zamietnuť len vtedy, ak by ponúkaná služba ohrozovala hospodársku rovnováhu zmluvy o službách vo verejnom záujme. Trh môže v súlade s právnymi predpismi o spravodlivej hospodárskej súťaži iba navrhnúť cenu stanovenú v závislosti od nákladov. Niektoré členské štáty však majú úplne alebo čiastočne liberalizovaný trh a pomerne dobré výsledky. Návrh by v takýchto prípadoch znamenal krok späť.

1.6. EHSV má pochybnosti, či je návrh nariadenia v súlade s článkom 5 ods. 3 Zmluvy o EÚ o zásade subsidiarity, keďže protokol č. 26 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) udeľuje široké diskrečné právomoci národným, regionálnym a miestnym orgánom pri poskytovaní, obstarávaní a organizovaní služieb všeobecného hospodárskeho záujmu, aby sa zabezpečila vysoká úroveň kvality, bezpečnosti a dostupnosti, rovnaký prístup a presadzovanie všeobecného prístupu a práv užívateľov. Služby diaľkovej vnútroštátnej autobusovej a autokarovej dopravy nad 100 km sú však už v niektorých členských štátoch deregulované, a preto úsilie o voľný prístup na trh pre služby autobusovej dopravy nemožno ako také spochybniť.

1.7. EHSV zdôrazňuje, že ak sa v súlade so zásadou subsidiarity členským štátom ponechá široká diskrečná právomoc, ktorú im zmluva udeľuje pri organizovaní ich služieb všeobecného záujmu v súlade s potrebami obyvateľov, bude to samozrejme znamenať, že aj členské štáty s deregulovanými trhmi autobusovej a autokarovej dopravy budú môcť pokračovať týmto smerom a že cieľ Komisie vybudovať jednotný trh pre takéto služby sa nedosiahne.

1.8. EHSV na záver zdôrazňuje, že otvorenie nových liniek autokarovej a autobusovej dopravy by mohlo ohroziť verejné služby udržateľnejších druhov dopravy. Podľa EHSV je preto odôvodnené, aby orgány mohli zabezpečiť, že v odvetví služieb sa budú využívať účinné vozidlá s nízkymi emisiami oxidu uhličitého, ktoré nezvyšujú emisie, najmä železničná doprava. EHSV preto naliehavo vyzýva Komisiu, aby liberalizáciu trhu v oblasti cestnej dopravy prepojila s jasnejším používaním zásady „znečisťovateľ platí“ vo všetkých druhoch dopravy.

2. Úvod

2.1. V súlade s článkom 4 ods. 2 písm. g) Zmluvy o fungovaní Európskej únie má Únia spoločnú právomoc s členskými štátmi v oblasti dopravy a podľa článku 91 tejto zmluvy okrem iného stanovuje:

(a) *spoločné pravidlá platné pre medzinárodnú dopravu do členského štátu alebo z neho, alebo pri prechode cez územie jedného alebo viacerých členských štátov;*

(b) *podmienky, za ktorých môže prepravca, ktorý nemá sídlo na území členského štátu, v tomto členskom štáte uskutočňovať dopravu [...]*

2. *Pri prijímaní [takýchto] opatrení [...] sa zohľadnia prípady, v ktorých by uplatňovanie mohlo závažne ovplyvniť životnú úroveň a úroveň zamestnanosti v určitých regiónoch a prevádzku dopravných zariadení.*

2.2. Zmenou nariadenia (ES) č. 1073/2009, pokiaľ ide o prístup na medzinárodný trh autokarovej a autobusovej dopravy, má Komisia podľa svojich slov v úmysle zlepšiť mobilitu občanov na veľké vzdialenosti, zvýšiť využívanie udržateľných druhov dopravy a umožniť ponúkať služby, ktoré budú lepšie reagovať na potreby občanov, najmä občanov s nižším príjmom.

2.3. V niektorých európskych jazykoch neexistuje rozlišovanie medzi „autokarovou a autobusovou dopravou“. Vzdialenosť je často jedným z hlavných kritérií regulácie služieb prevádzkovateľov diaľkových autobusov. Napríklad musí byť väčšia ako 50 míľ v Spojenom kráľovstve, 100 km vo Francúzsku a Švédsku.

2.4. V niektorých členských štátoch je trh diaľkovej autobusovej dopravy už aspoň čiastočne liberalizovaný. Napríklad liberalizácia nemeckého trhu má dve podmienky: trasy liniek musia mať aspoň 50 kilometrov a nesmú konkurovať železničnej doprave. Vo Francúzsku Macronov zákon umožňuje prevádzkovateľom ponúkať pravidelné služby pre vzdialenosti viac ako 100 kilometrov.

3. Platné predpisy Spoločenstva

3.1. Nariadenie (ES) č. 1073/2009 z 21. októbra 2009 sa uplatňuje na prepravu viac ako 9 osôb autokarmi a autobusmi v rámci služieb pravidelnej medzinárodnej prepravy osôb, ako aj za určitých podmienok a na dočasnom základe možnosti pre prepravcu, ktorý nie je usadený v danom členskom štáte, v tomto členskom štáte uskutočňovať vnútroštátnu osobnú cestnú dopravu.

3.2. Na prepravu z členských štátov do tretích štátov sa do veľkej miery vzťahujú dvojstranné dohody medzi členskými štátmi a týmito tretími štátmi. Pravidlá Spoločenstva sa však uplatňujú na území každého tranzitného členského štátu.

3.3. Spoločné pravidlá sa neuplatňujú na mestskú a prímestskú dopravu autokarmi a autobusmi. Kabotážna preprava prevádzkovateľom dopravy, ktorý nemá sídlo v hostiteľskom členskom štáte, je povolená s výnimkou dopravných služieb realizovaných s cieľom splnenia dopravných potrieb mestského centra alebo aglomerácie alebo dopravných potrieb medzi touto aglomeráciou a okolitými oblasťami. Kabotážna preprava sa nevykonáva nezávisle od medzinárodnej dopravy.

3.4. Naopak, ustanovenia o vysielaní pracovníkov v rámci poskytovania služieb sa uplatňujú na podniky autokarovej alebo autobusovej dopravy, ktoré vykonávajú kabotážnu prepravu.

3.5. Každý rok musia členské štáty informovať Európsku komisiu o počte dopravcov, ktorí boli držiteľmi licencie Spoločenstva k 31. decembru predošlého roku a o počte overených kópií vydaných na vozidlá, ktoré boli k uvedenému dňu v prevádzke. K 31. decembru 2016 bolo v Únii vydaných 34 390 licencií na cestnú dopravu osôb, ktoré sa vzťahovali na 300 155 autobusov a autokarov, z toho približne 46 000 bolo používaných najmä na diaľkovú osobnú dopravu.

4. Nové opatrenia navrhované Komisiou

4.1. Rozsah pôsobnosti je značne rozšírený a vzťahuje sa na všetky služby pravidelnej (medzinárodnej a vnútroštátnej) autokarovej a autobusovej dopravy v celej Únii, ktoré vykonáva v rámci pravidelných služieb prevádzkovateľ, ktorý nemá sídlo v danom členskom štáte.

4.2. Súčasné ustanovenie, ktoré definuje kabotážne služby ako vnútroštátnu osobnú cestnú dopravu v prenájme alebo za úhradu, ktorú dočasne vykonáva dopravca v hostiteľskom členskom štáte, sa mení vyňatím slova „dočasne“. Kabotážne služby sú preto súčasťou pravidelnej dopravy.

4.3. Pravidelná kabotážna preprava je odteraz povolená pod podmienkou vlastníctva licencie Spoločenstva. Dočasná kabotážna doprava je povolená len vtedy, ak sa uskutočňuje na základe zmluvy medzi organizátorom a dopravcom a ak ide o príležitostnú dopravu.

4.4. Pokiaľ ide o pravidelnú dopravu, v novom nariadení sa rozlišuje na jednej strane medzi medzinárodnou a vnútroštátnou prepravou cestujúcich na vzdialenosť menej než 100 km vzdušnou čiarou, a na druhej strane uvedenou dopravou na vzdialenosť 100 km alebo viac vzdušnou čiarou.

4.5. Pre pravidelnú medzinárodnú prepravu cestujúcich a vnútroštátnu pravidelnú dopravu na vzdialenosť 100 km a viac vzdušnou čiarou je prístup na trh úplne liberalizovaný.

4.6. Je možné zamietnuť prístup na trh pre pravidelnú medzinárodnú a vnútroštátnu dopravu (vrátane mestskej a prímestskej) na vzdialenosť menej než 100 kilometrov vzdušnou čiarou, ak by navrhovaná služba ohrozila hospodársku rovnováhu zmluvy o službách vo verejnom záujme. Vzdialenosť kratšia než 100 km sa môže zvýšiť na 120 kilometrov, ak pravidelná doprava, ktorá sa má začať vykonávať, bude obsluhovať miesto odchodu a miesto určenia, na ktorých je už doprava zabezpečená jednou alebo viacerými zmluvami o službách vo verejnom záujme.

4.7. Expresná doprava, čiže doprava, ktorou sa zabezpečuje preprava cestujúcich v presne určených v intervaloch po presne určených tratiach, pričom na trati nie sú medzilahlé zastávky, sa odteraz považuje za pravidelnú dopravu tak, ako doprava, ktorá zabezpečuje, že cestujúci nastupujú a vystupujú na vopred určených zastávkach.

4.8. Pre sektor dopravy osôb autokarmi a autobusmi sa vytvorí nezávislý regulačný orgán zodpovedný za:

— uskutočňovanie hospodárskych analýz na posúdenie toho, či nová doprava môže ohroziť hospodársku rovnováhu zmluvy o službách vo verejnom záujme. Závety regulačného orgánu sú záväzné pre povoľujúce orgány, pokiaľ ide o právo na prístup na medzinárodný a vnútroštátny trh. Rozhodnutia regulačného orgánu podliehajú súdnemu preskúmaniu,

— zbieranie a poskytovanie informácií o prístupe k staniciam,

— rozhodovanie o odvolaniach proti rozhodnutiam prevádzkovateľov staníc.

4.9. Technické úpravy týkajúce sa udeľovania licencií Spoločenstva, povolení na prístup na trh a iných osvedčení sa uskutočňujú prostredníctvom delegovaného aktu Európskej komisie.

4.10. Dopravcovia majú právo na prístup na parkovacie plochy, ktoré používajú autokary a autobusy (stanice), za rovnocenných, transparentných a nediskriminačných podmienok.

5. Všeobecné pripomienky

5.1. Rozšírenie rozsahu pôsobnosti nariadenia, ktoré je predmetom tohto stanoviska, na všetku pravidelnú dopravu v prenájme alebo za úhradu, ktorú poskytuje dopravca, ktorý nemá sídlo v danom členskom štáte, znamená, že tento dopravca môže prevádzkovať vnútroštátnu pravidelnú dopravu za tých istých podmienok ako dopravcovia so sídlom v danom členskom štáte a že kabotážna činnosť, ak je nepretržitá a stála, sa považuje za pravidelnú službu. Skúmané nariadenie sa preto uplatňuje na všetky dopravné služby medzinárodnej a vnútroštátnej pravidelnej autokarovej a autobusovej dopravy.

5.2. V prípade zmlúv o poskytovaní služieb medzinárodnej a vnútroštátnej osobnej dopravy na vzdialenosť 100 km a viac vzdušnou čiarou je teda trh úplne liberalizovaný a prípadné zmluvy o službách vo verejnom záujme už nemôžu byť zohľadnené na účely odmietnutia prístupu na trh.

5.3. Prístup na trh pre pravidelnú medzinárodnú a vnútroštátnu autokarovú a autobusovú dopravu na vzdialenosť menej než 100 alebo 120 km vzdušnou čiarou môže byť odmietnutý, ak je ohrozená hospodárska rovnováha zmluvy o službách vo verejnom záujme a ak nezávislý regulačný orgán poverený vykonaním súvisiacej hospodárskej analýzy vyjadrí svoj súhlas.

5.4. Na rozdiel od platného nariadenia nový návrh Komisie už výslovne nevylučuje služby mestskej a prímestskej autobusovej alebo autokarovej dopravy, na ktoré sa odteraz budú uplatňovať nové predpisy.

5.5. Okrem toho príslušné orgány nebudú môcť pri rozhodovaní o prístupe na trh žiadosť zamietnuť len na základe toho, že dopravca ponúka nižšie ceny, než sú ceny ponúkané inými dopravcami. Je však preukázané, že dopravcovia zo súkromného sektora, na ktorých sa nevzťahujú povinnosti verejnej služby, ponúkajú ceny (napr. 1 EUR na diaľkovú cestu), ktoré sú zjavne dumpingové. Všeobecné znenie predmetného ustanovenia bez akýchkoľvek obmedzení by sa mohlo považovať za bianko šek pre nekalú hospodársku súťaž.

5.6. Návrh nariadenia nezohľadňuje podstatné rozdiely, ktoré existujú medzi členskými štátmi, pokiaľ ide o organizáciu ich služieb autokarovej a autobusovej dopravy a ceny, najmä služieb mestskej a prímestskej dopravy, ktoré sú často ponúkané zadarmo alebo za všeobecne znížené ceny alebo obmedzené na určité kategórie cestujúcich, pričom tieto rozdiely reagujú na sociálne a environmentálne potreby a obmedzenia požadované osobitnými a rozmanitými právnymi predpismi. Sú však aj členské štáty, ktoré majú liberalizovanejší prístup k trhom verejnej dopravy.

5.7. EHSV má pochybnosti, či je návrh nariadenia v súlade s článkom 5 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii o zásade subsidiarity, a domnieva sa, že tvrdenia obsiahnuté v dôvodovej správe (stanovenej v článku 5 protokolu č. 2 o uplatňovaní zásad subsidiarity a proporcionality) nie sú úplne presvedčivé. Služby diaľkovej vnútroštátnej autobusovej a autokarovej dopravy nad 100 km sú však už v niektorých členských štátoch deregulované, a preto úsilie o voľný prístup na trh pre služby autobusovej dopravy nemožno ako také spochybniť.

5.8. Avšak osobná doprava je tiež službou všeobecného hospodárskeho záujmu, ako je stanovené v zmluve, a ako taká podlieha článku 106 ods. 2 ZFEÚ, v ktorom sa uvádza: „Podniky poverené poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu alebo podniky, ktoré majú povahu fiškálneho monopolu, podliehajú pravidlám zmlúv, najmä pravidlám hospodárskej súťaže, za predpokladu, že uplatňovanie týchto pravidiel neznemožňuje právne alebo v skutočnosti plniť určité úlohy, ktoré im boli zverené.“

5.9. Cieľom tohto článku je zabezpečiť v prvom rade efektívne plnenie úlohy, ktorá nie je závislá od prístupu založeného na hospodárskej rovnováhe.

5.10. Spoločné hodnoty, pokiaľ ide o služby všeobecného hospodárskeho záujmu, ktoré sa uvádzajú v protokole č. 26 o službách všeobecného záujmu (s odkazom na článok 14 ZFEÚ), zahŕňajú okrem iného: základnú úlohu a široké diskrečné právomoci národných, regionálnych a miestnych orgánov pri poskytovaní, obstarávaní a organizovaní služieb všeobecného hospodárskeho záujmu a vysokú úroveň kvality, bezpečnosti a dostupnosti, rovnaký prístup a presadzovanie všeobecného prístupu a práv užívateľov.

5.11. Z toho vyplýva, že hospodárska rovnováha nie je súčasťou hodnôt, ktoré musia služby všeobecného hospodárskeho záujmu spĺňať. V niektorých prípadoch by sa dalo ťažko zosúladiť hospodársku rovnováhu so službou, ktorá musí byť finančne dostupná pre všetkých. Trh môže iba navrhnúť cenu stanovenú v závislosti od nákladov, čo však nemôže zaručiť prístup pre všetkých k službe za dostupnú cenu. Treba však poznamenať, že niektoré členské štáty majú úplne alebo čiastočne liberalizovaný trh a pomerne dobré výsledky. Návrh by v takýchto prípadoch znamenal krok späť.

5.12. Z toho vyplýva, že regulačný orgán zriadený podľa skúmaného nariadenia by mohol len posúdiť, či sú alebo nie sú splnené podmienky článku 106 ods. 2 ZFEÚ a podmienky protokolu č. 26. Táto právomoc (konštatovanie zjavnej chyby) doteraz patrí iba Komisii, s výhradou podania žaloby na Súdny dvor EÚ.

5.13. Na rozdiel od nového návrhu Komisie je ustanovenie platného nariadenia (ES) č. 1073/2009, konkrétne článku 8 ods. 4 písm. d) (ktoré Komisia navrhuje vypustiť), v súlade so zmluvou, keďže sa v ňom uvádza, že: „členský štát rozhodne na základe podrobnej analýzy, že by vykonávanie príslušnej dopravy závažne ovplyvnilo životaschopnosť porovnateľnej dopravy, na ktorú sa vzťahuje jedna alebo viaceré zmlúv o službách vo verejnom záujme podľa práva Spoločenstva priamo na dotknutých úsekoch.“

5.14. EHSV sa preto domnieva, že nie je potrebné zmeniť uvedené ustanovenie článku 8, ale že treba ponechať členským štátom v súlade so zásadou subsidiarity širokú diskrečnú právomoc, ktorú im zmluva udeľuje pri organizovaní ich služieb všeobecného záujmu v súlade s ich potrebami, s výnimkou zjavnej chyby, ktorú skonštatuje Komisia.

5.15. EHSV zdôrazňuje, že otvorenie nových liniek autokarovej a autobusovej dopravy by mohlo ohroziť verejné služby udržateľnejších druhov dopravy, najmä železničnej dopravy. V žiadnom prípade sa teda nesmie z výlučne ekonomických dôvodov na tom istom úseku upustiť od železničnej dopravnej služby.

5.16. EHSV v tejto súvislosti pripomína, že cieľom právnych predpisov pre jednotný európsky železničný priestor je vytvoriť európsky železničný priestor, ktorý by bol schopný udržateľným spôsobom konkurovať ostatným druhom dopravy.

5.17. Treba však konštatovať, že hospodárska súťaž medzi železničnou a cestnou dopravou je do veľkej miery nespravodlivá, keďže železničné poplatky, ktoré musia platiť železničné podniky, a prevádzkové náklady sú približne trikrát vyššie ako náklady vynaložené prevádzkovateľmi služieb autokarovej dopravy. Avšak na oznámenie Komisie o opatreniach na koordinovanú a vyváženú internalizáciu externých nákladov na dopravu, aby poplatky odzrkadľovali úroveň externých nákladov pre celú spoločnosť, doteraz nenadviazali žiadne významné kroky.

5.18. EHSV preto naliehavo vyzýva Komisiu, aby liberalizáciu trhu v oblasti cestnej dopravy prepojila s jasnejším používaním zásady „znečisťovateľ platí“ vo všetkých druhoch dopravy.

V Bruseli 19. apríla 2018

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Luca JAHIER

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení smernica 92/106/EHS o stanovení spoločných pravidiel pre určité typy kombinovanej dopravy tovaru medzi členskými štátmi

[COM(2017) 648 final/2 – 2017/0290 (COD)]

(2018/C 262/09)

Spravodajca: **Stefan BACK**

Konzultácia	Európsky parlament, 29.11.2017 Európska rada, 4.12.2017
Právny základ	článok 91 ods. 1 ZFEÚ
Príslušná sekcia	sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť
Prijaté v sekcii	5.4.2018
Prijaté v pléne	19.4.2018
Plenárne zasadnutie č.	534
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	159/1/3

1. Závbery a odporúčania

1.1. EHSV podporuje iniciatívu týkajúcu sa aktualizácie smernice 92/106 (ďalej len „smernica“) s cieľom dosiahnuť, aby koncepcia kombinovanej dopravy bola efektívnejšia a atraktívnejšia a aby bola doprava udržateľnejšia v súlade s cieľmi stanovenými v bielej knihe z roku 2011 o dopravnej politike a záväzkami podľa Parížskej dohody.

1.2. EHSV súhlasí s rozšírením rozsahu pôsobnosti smernice na domáce činnosti s cieľom ďalej obmedziť cestnú dopravu.

1.3. EHSV takisto berie na vedomie úsilie o zjednodušenie smernice, aby sa táto koncepcia stal atraktívnejšou a aby sa zlepšila právna istota.

1.4. EHSV považuje za mimoriadne užitočné zjednodušiť vymedzenie úsekov cestnej dopravy vrátane možnosti flexibility, ktorá je otvorená pre členské štáty a umožňuje prispôbiť sa miestnym podmienkam. EHSV však poukazuje na to, že limit 20 % vzdialenosti medzi miestom nakládky na počiatočnom úseku a miestom vykládky na koncovom úseku by mohol viesť k tomu, že vzdialenosť cestnou dopravou by výrazne prekročila hranicu 300 kilometrov, nad ktorú sa v bielej knihe o doprave z roku 2011 uprednostňuje postupný prechod z cestnej na iný druh dopravy.

1.5. S cieľom uľahčiť prístup k informáciám o vykonávaní smernice v každom členskom štáte a uľahčiť plánovanie kombinovanej dopravy EHSV navrhuje, aby mal každý členský štát povinnosť sprístupniť všetky príslušné informácie týkajúce sa vykonávania smernice na osobitnom webovom sídle.

1.6. EHSV schvaľuje objasnenie a zjednodušenie úplným vymenovaním dokumentácie, ktorá by mala byť k dispozícii na kontrolu dodržiavania predpisov, ako aj ustanovenia, že tieto dokumenty sa môžu predkladať v elektronickej forme. EHSV navrhuje, aby sa akékoľvek zodpovedajúce štátne rozhodnutia, na základe ktorých sa povoľujú dlhšie cestné úseky, stali takisto súčasťou dokumentov, ktoré sa majú predložiť.

1.7. EHSV oceňuje navrhovanú povinnosť členských štátov týkajúcu sa investícií do intermodálnych terminálov a najmä povinnosť koordinovať investície so susednými členskými štátmi. EHSV napriek tomu spochybňuje, či je cieľ maximálnej vzdialenosti 150 kilometrov z ktoréhokolvek miesta v EÚ do najbližšieho terminálu realistický, vzhľadom na situáciu v oblastiach s nízkou hustotou obyvateľstva a riedkymi železničnými a prístavnými sieťami, a preto navrhuje, aby sa poskytla jasná možnosť flexibility.

1.8. EHSV sa domnieva, že v záujme zvýšenia istoty a urýchlenia účinkov stimulov na túto dopravu by sa podporné opatrenia pre kombinovanú dopravu mali považovať za zlučiteľné s vnútorným trhom a mali by sa vyňať z oznamovacej povinnosti podľa pravidiel o poskytovaní štátnej pomoci, ak táto podpora bude nižšia ako vopred stanovený strop.

1.9. EHSV spochybňuje užitočnosť navrhovaného ustanovenia v článku 1 ods. 2, ktorého cieľom je vylúčiť, aby určité úseky vnútrozemskej vodnej a námornej dopravy boli zohľadnené pri kombinovanej doprave. EHSV sa domnieva, že tento návrh je nejasný a náchylný na rozdielne výklady, a takisto spochybňuje jeho užitočnosť, keďže žiadne podobné kritériá výberu, jasne založené na myšlienke vylúčiť možnosti, ktoré nepotrebujú podporu, sa nepovažovali za potrebné v súvislosti so železničnou dopravou.

1.10. EHSV takisto považuje za ťažké pochopiť, prečo sa ešte nezmenila tzv. výnimka z kabotáže v článku 4 smernice. Pokiaľ ide o dopravnú politiku, EHSV sa v tejto súvislosti najskôr odvoláva na návrhy, ktoré sú v súčasnosti v legislatívnom procese a týkajú sa prístupu na trh v oblasti medzinárodnej cestnej dopravy tovaru vzhľadom na kabotáž a súčasnú diskusiu o prístupe na trh a hospodárskej súťaži vrátane sociálnych aspektov. EHSV takisto poukazuje na všeobecnú zásadu, že poskytovanie služieb v inej krajine, ako je krajina, v ktorej má poskytovateľ služieb sídlo, by sa malo vykonávať dočasne. Podľa názoru EHSV nič nebráni ustanoveniu, podľa ktorého by doprava na jednotlivých úsekoch cestnej nákladnej dopravy v rámci kombinovanej dopravy bola samostatnou dopravnou činnosťou, s výnimkou prípadov, keď sa celá doprava uskutočňuje jedným nákladným automobilom alebo jednou súpravou vozidiel vrátane ťahača, a nariadenie (ES) č. 1072/2009 by sa vzťahovalo na všetky dopravné činnosti. Článok 4 smernice by sa mal zodpovedajúcim spôsobom zmeniť.

1.11. EHSV považuje za prekvapujúce, že ustanovenie článku 2 smernice, podľa ktorého sa od členských štátov požaduje liberalizácia kombinovanej dopravy uvedenej v článku 1 od všetkých systémov kvót a systémov udeľovania povolení do 1. júla 1993, nie je zahrnuté do návrhov zmeny smernice. V súčasnosti a vzhľadom na rozšírenú pôsobnosť smernice by sa tento článok mohol vykladať tak, že má širší účinok, než bol pravdepodobne zamýšľaný, najmä pokiaľ ide o prístup na trh. EHSV preto navrhuje, aby sa tento článok prepracoval alebo vypustil.

1.12. EHSV berie na vedomie, že v návrhu zmeny smernice sa nič nehovorí o uplatniteľnosti smernice 96/71/ES o vysielaní pracovníkov na kombinovanú dopravu. EHSV predpokladá, že táto smernica sa bude uplatňovať aj v súvislosti s kombinovanou dopravou a že to platí aj o navrhovanom *lex specialis* o vysielaní v cestnej doprave, ktorý navrhla Komisia [COM(2017) 278].

1.13. EHSV by takisto chcel zdôrazniť významný potenciál digitalizácie na uľahčenie a podporu kombinovanej dopravy. Niekoľko príkladov možného napredovania bolo uvedených vyššie. Potenciál rozvoja v tejto oblasti je značný pre dopravu ako celok vrátane kombinovanej dopravy.

1.14. EHSV odporúča, aby Komisia takisto preskúmala možnosť riešenia, pokiaľ ide o dopravné náklady podľa príkladu nariadenia Rady (ES) 1405/2006, so zreteľom na Cyprus a Maltu.

2. Kontext

2.1. Dňa 8. novembra 2017 Európska komisia predstavila druhú časť svojho balíka mobility, ktorému predchádzalo kľúčové oznámenie *Nízkoemisná mobilita sa stáva skutočnosťou* [COM(2017) 675].

2.2. Druhá časť balíka obsahuje tieto návrhy:

— návrh nových noriem CO₂ pre osobné a dodávkové automobily po roku 2020 s návrhom revízie nariadenia (ES) č. 715/2007 so zlepšenými emisnými normami,

- návrh revízie smernice 2009/33/ES o ekologických vozidlách na posilnenie ustanovení podporujúcich verejné obstarávanie takýchto vozidiel,
- návrh zmeny smernice 92/106/EHS o kombinovanej doprave na ďalšiu propagáciu takejto dopravy s cieľom podporiť také koncepcie dopravy, ktorými sa znižuje objem cestnej dopravy,
- návrh zmeny nariadenia (ES) č. 1073/2009 o prístupe na medzinárodný trh autobusovej a autokarovej dopravy s cieľom ďalej rozširovať tento trh a podporovať tak lacnejšiu verejnú dopravu autobusmi s cieľom znížiť objem dopravy osobnými automobilmi,
- balík obsahuje aj akčný plán týkajúci sa infraštruktúry alternatívnych palív s cieľom zvýšiť investície do výstavby takejto infraštruktúry, a tým uľahčiť cezhraničnú mobilitu v EÚ s použitím takýchto palív.

2.3. Balík zahŕňa kombináciu opatrení orientovaných na ponuku a dopyt, aby sa Európa dostala na cestu k nízkoemisnej mobilite a posilnila sa konkurencieschopnosť európskeho ekosystému automobilovej výroby a mobility. Jeho cieľom je poskytnúť väčšiu politickú a regulačnú istotu a vytvoriť rovnaké podmienky.

2.4. Návrhom, na ktorý sa vzťahuje toto stanovisko, sa mení smernica 92/106/ES o vytvorení spoločných pravidiel pre určité druhy kombinovanej dopravy tovaru medzi členskými štátmi (smernica) [COM(2017) 648] (návrh). Obsahuje tieto hlavné prvky:

- kombinovaná doprava už nemusí mať cezhraničnú povahu. Komisia odhaduje, že v členských štátoch existuje značný potenciál domácej kombinovanej dopravy;
- požiadavka na minimálnu vzdialenosť pre necestnú dopravu je vylúčená. Na druhej strane sa v novom ustanovení stanovuje, že námorná alebo vnútrozemská vodná doprava sa nemusí brať do úvahy, ak neexistuje alternatíva;
- každá nákladná jednotka, ktorá spĺňa kritériá stanovené v normách ISO 6346 alebo ENI 13044, alebo cestné vozidlo, ktoré sa prepravuje po železnici, po vnútrozemských vodných cestách alebo po mori, sa môže použiť v kombinovanej doprave;
- súčasné pravidlo o obmedzení cestnej dopravy sa upravuje tak, aby počiatočný a/alebo koncový úsek cestnej dopravy v rámci EÚ mohol mať maximálnu vzdialenosť vzdušnou čiarou 150 km alebo 20 % vzdialenosti medzi miestom nakládky na počiatočnom úseku a miestom vykládky na koncovom úseku. Toto obmedzenie sa nevzťahuje na prázdne nákladné vozidlá, ani na prepravu do alebo z miesta vyzdvihnutia alebo dodania;
- členské štáty môžu povoliť dlhšie vzdialenosti, než je uvedené v predchádzajúcom bode, aby sa umožnilo dosiahnuť najbližší terminál s primeraným vybavením a kapacitou;
- na to, aby bola cestná doprava uznaná za súčasť kombinovanej dopravy, musí prevádzkovateľ preukázať, že preprava je súčasťou kombinovanej dopravy. V návrhu sa uvádza, aké informácie by sa mali poskytnúť v súvislosti s konkrétnou celkovou dopravnou činnosťou a s ohľadom na jej rôzne časti. Nie je možné požadovať ďalšie informácie. Informácie môžu byť poskytnuté prostredníctvom rôznych prepravných dokumentov, a to aj v elektronickej podobe. Počas cestnej kontroly musí byť možné poskytnúť informácie;
- uznávajú sa riadne odôvodnené odchýlky od plánovanej trasy;
- členské štáty sú povinné prijať opatrenia na podporu potrebných investícií do prekládkových terminálov v koordinácii s hraničiacimi členskými štátmi;
- každý členský štát musí určiť jeden alebo niekoľko orgánov, ktoré budú zodpovedné za vykonávanie smernice a slúžiť ako kontaktné miesto pre otázky týkajúce sa vykonávania;
- v návrhu sa takisto požaduje, aby členské štáty dodržiavali oznamovaciu povinnosť týkajúcu sa rozvoja kombinovanej dopravy;

- súčasné oslobodenie od pravidiel kabotáže zostáva v platnosti v súvislosti s tými činnosťami v cestnej doprave (úsekmi ciest), ktoré sú súčasťou cezhraničnej prepravy medzi členskými štátmi a vykonávajú sa výlučne na území členského štátu. Komisia odôvodňuje túto výnimku konštatovaním, že uskutočnené konzultácie preukázali, že týmto ustanovením sa pomáha zvýšiť atraktivnosť riešení kombinovanej dopravy. Komisia sa takisto odvoláva na rozhodnutie Súdneho dvora vo veci 2/84 (Komisia/Taliansko), ktorý zastáva názor, že kombinovaná doprava by sa mala považovať za jedinú prepojenú medzinárodnú dopravu.
- V dôvodoch uvedených v návrhu Komisia takisto poukazuje na to, že pravidlá o vysielaní pracovníkov sa budú uplatňovať na vnútroštátnu kombinovanú dopravu, ako to platí pre kabotáž. Neexistuje však jasné vyhlásenie o pravidlách o vysielaní pracovníkov a o medzinárodnej kombinovanej doprave.

3. Všeobecné pripomienky

3.1. EHSV podporuje iniciatívu aktualizovať smernicu o kombinovanej doprave ako spôsob zefektívnenia a zatraktívnenia koncepcie kombinovanej dopravy. Tým sa doprava stane udržateľnejšou, zníži sa objem cestnej dopravy a emisie skleníkových plynov a prispieje sa k dosiahnutiu cieľov stanovených v bielej knihe o dopravnej politike z roku 2011, ako aj k dodržiavaniu záväzkov EÚ a jej členských štátov podľa Parížskej dohody.

3.2. EHSV schvaľuje smerovanie k rozšíreniu pôsobnosti smernice tým, že na rozvoj kombinovanej dopravy sa využijú domáce činnosti s nevyužitým potenciálom, a tým sa zníži objem cestnej dopravy.

3.3. EHSV takisto berie na vedomie zjednodušenie regulačného rámca pre kombinovanú dopravu, ktorého cieľom je uľahčiť prístup k tejto koncepcii a zlepšiť právnu istotu, vďaka čomu by sa mala táto koncepcia zatraktívniť.

3.4. V tejto súvislosti je obzvlášť užitočná lepšia zrozumiteľnosť kritérií, ktorými sa opisuje vymedzenie úsekov cestnej dopravy: kritériá sú jednoduché, jasné a zdá sa, že nevytvárajú priestor na odlišné výklady. EHSV však dospel k záveru, že limit 20 % vzdušnej vzdialenosti medzi miestom nakládky na počiatočnom úseku a miestom vykládky na koncovom úseku by mohol viesť k tomu, že vzdialenosť cestnou dopravou by prekročila hranicu 300 km, nad ktorú sa v bielej knihe o doprave z roku 2011 uprednostňuje prechod z cestnej na iný druh dopravy, a to najmä v regiónoch s riedkymi sieťami alebo s veľkými vzdialenosťami medzi terminálmi. EHSV sa však domnieva, že celkový záujem o to, aby sa koncepcia kombinovanej dopravy stala zaujímavou pre používateľov, a pridaná hodnota jasného a jednoduchého vymedzenia majú prednosť, a preto schvaľuje navrhované riešenie.

3.5. EHSV oceňuje aj prvok flexibility poskytovanej členskými štátmi na rozšírenie úsekov cestnej dopravy podľa potreby, aby sa umožnilo dosiahnuť geograficky najbližší dopravný terminál, ktorý má potrebné prevádzkové kapacity na nakládku alebo vykládku, pokiaľ ide o intermodálne zariadenia, kapacitu terminálu a vhodné služby železničnej nákladnej dopravy.

3.5.1 EHSV poznamenáva, že sa zdá, že sa ponecháva na členských štátoch, aby rozhodli, či by sa toto povolenie malo udeľovať prostredníctvom všeobecne platného ustanovenia alebo od prípadu k prípadu. EHSV zdôrazňuje význam transparentnosti, a preto sa domnieva, že štátne ustanovenia v tejto oblasti, ako aj zodpovedajúce rozhodnutia v konkrétnych prípadoch by sa mali sprístupniť na osobitnom webovom sídle v súlade s novým článkom 9a ods. 2, na ktorý sa odkazuje v článku 1 ods. 7 návrhu.

3.6. S cieľom uľahčiť plánovanie kombinovanej dopravy a zvýšiť atraktivnosť koncepcie by EHSV navrhol, aby sa všetky príslušné informácie týkajúce sa vykonávania smernice v každom členskom štáte sprístupnili na osobitnom webovom sídle v každom členskom štáte a aby sa v tomto zmysle zaviedlo ustanovenie v článku 9a ods. 2 návrhu.

3.7. EHSV schvaľuje objasnenie v článku 3 návrhu, pokiaľ ide o dokumenty, ktoré sa majú poskytnúť na účely kontroly dodržiavania predpisov, zákaz požadovať ďalšiu dokumentáciu a možnosť poskytnúť požadované dokumenty v elektronickej forme. Týmto ustanovením sa uľahčujú činnosti a zvyšuje sa právna istota. Napriek tomu sa EHSV pýta, či by kópia prijatého rozhodnutia nemala byť k dispozícii aj v prípadoch, keď členský štát povolil dlhšie cestné úseky podľa článku 1 ods. 3 a keď je toto povolenie vo forme vyhradeného rozhodnutia.

3.8. EHSV s uspokojením berie na vedomie dôraz kladený na investície do intermodálnych terminálov a povinnosť koordinovať takéto investície so susednými členskými štátmi a s Komisiou s cieľom zabezpečiť vyvážené a dostatočné geografické rozloženie, najmä v sieti TEN-T, a uprednostniť zabezpečenie toho, aby žiadna lokalita v EÚ nebola vzdialená viac ako 150 km od takého terminálu. EHSV však pochybuje, že tento cieľ je realistický v oblastiach s nízkou hustotou obyvateľstva a riedkou železničnou a prístavnou sieťou.

3.9. Podpora kombinovanej dopravy sa musí oznamovať Európskej komisii a pred jej poskytnutím sa vyžaduje autorizácia tejto pomoci podľa pravidiel poskytovania štátnej pomoci. Vzhľadom na zdĺhavé postupy príjemca väčšinou dostane pomoc po 3 rokoch od rozhodnutia verejného orgánu členského štátu o tejto pomoci a niekedy, keď je potrebné upraviť zodpovedajúce systémy, príjemcovi hrozí, že príde o všetky príspevky. EHSV sa domnieva, že na zmenšenie neistoty a urýchlenie procesu by sa pomoc do určitej výšky, napríklad 35 % celkových nákladov, mala automaticky považovať za zodpovedajúcu ustanoveniam zmluvy a byť vyňatá z oznamovacej povinnosti.

3.10. EHSV by takisto chcel, aby sa pozornosť upriamila na ponúkané možnosti s cieľom ďalšieho rozvíjania kombinovanej dopravy prostredníctvom digitalizácie. Prostredníctvom návrhu sa pokročí tak, že sa umožní používanie elektronických dokumentov a vytvorenie osobitných webových sídel vo všetkých členských štátoch.

4. Konkrétne pripomienky

4.1. EHSV poznamenáva, že v článku 1 ods. 2 návrhu sa z koncepcie kombinovanej dopravy vylučuje každá vnútrozemská vodná alebo námorná doprava, pre ktorú neexistuje rovnocenná alternatíva cestnej dopravy alebo ktorá je nevyhnutná pri komerčne životaschopnej doprave. Zdá sa, že toto ustanovenie súvisí s odstránením požiadavky na minimálnu vzdialenosť pre vnútrozemskú vodnú a námornú dopravu a vo vyhlásení v odôvodnení 9 preambuly sa uvádza: „Preto by bolo užitočné zrušiť túto minimálnu vzdialenosť a zároveň zachovať vylúčenie určitých druhov prepravy, napríklad takých, ktoré zahŕňajú prepravu po šírom mori alebo krátke prejazdy trajektom.“ EHSV má pochybnosti o obsahu, ako aj znení tohto ustanovenia.

4.1.1 Zdá sa, že jedným z účinkov požiadavky 100 km v súvislosti s vnútrozemskou vodnou a námornou dopravou, pri aktuálnom znení smernice, je vylúčiť krátku prepravu trajektom a námornú nákladnú dopravu, ktorá sa odlišuje od pobrežnej námornej dopravy. To vyplýva zo skutočnosti, že požiadavka 100 km sa vzťahuje na prepravu vykonávanú v rámci EÚ. Návrh uvedený v článku 2 ods. 2 má jednoznačne rovnaký účinok.

4.1.2 Zdá sa však, že navrhovaným ustanovením sa pravdepodobne vytvorí neistota, pokiaľ ide o to, kedy sa bude uplatňovať, možno až do tej miery, že sa vytvorí regulačná prekážka realizácie projektov kombinovanej dopravy.

Kritérium „žiadna ekvivalentná alternatíva dopravy“ teda ostáva otvorené, či už sa rovnocennosť posudzuje podľa nevyhnutného času, vzdialenosti v kilometroch, alebo ceny. Podobne kritérium „nevyhnuté pri komerčne životaschopnej doprave“ ponecháva široký rozsah výkladu.

4.1.3 EHSV preto spochybňuje užitočnosť navrhovaného ustanovenia, najmä keďže žiadne podobné kritériá výberu, jasne založené na myšlienke vylúčiť možnosti, ktoré nepotrebujú podporu, sa nepovažovali za potrebné v súvislosti so železničnou dopravou.

4.2. EHSV takisto považuje za ťažké pochopiť, prečo sa ešte nezmenila tzv. výnimka z kabotáže v článku 4 smernice. Pokiaľ ide o dopravnú politiku, EHSV sa v tejto súvislosti najskôr odvoláva na návrhy, ktoré sú v súčasnosti v legislatívnom procese, týkajúce sa prístupu na trh v oblasti medzinárodnej cestnej dopravy tovaru vzhľadom na kabotáž a súčasnú diskusiu o prístupe na trh a hospodárskej súťaži vrátane sociálnych aspektov. EHSV takisto berie do úvahy všeobecnú zásadu, že poskytovanie služieb v inej krajine, ako je krajina, v ktorej má poskytovateľ služieb sídlo, by sa malo vykonávať dočasne.

4.2.1 EHSV berie na vedomie dva argumenty, ktoré Komisia uviedla v prospech zvoleného riešenia. Jedným z nich je, že z odpovedí poskytnutých podnikmi počas konzultácií vyplýva, že súčasné riešenie zatraťívňuje kombinovanú dopravu. Druhým je to, že kombinovaná doprava s vymedzením stanoveným smernicou v jej súčasnom znení sa má považovať za jedinú medzinárodnú dopravu. Na podporu tohto tvrdenia sa Komisia odvoláva na judikatúru Súdneho dvora, konkrétne na vec C-2/84 (Komisia/Taliansko).

4.2.2 Podľa názoru EHSV argument založený na judikatúre Súdneho dvora sa jednoducho zakladá na skutočnosti, že Súdny dvor bol viazaný voľbou zákonodarcu vymedziť kombinovanú dopravu spôsobom, vďaka ktorému je možné ju považovať za jednu činnosť alebo cestu. Ide teda len o to, či sa zákonodarca rozhodne, že sa kombinovaná doprava považuje za celok alebo za viacero rôznych činností uskutočnených v rámci určitej koncepcie dopravy. V každom prípade EHSV poukazuje na to, že pri prijímaní smernice zákonodarca považoval za potrebné zabezpečiť voľný prístup pre dopravcov týkajúci sa počiatočného a/alebo koncového úseku cesty cestnej nákladnej dopravy, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou kombinovanej dopravy a môžu, ale nemusia zahŕňať prekročenie hranice.

4.2.3 Podľa názoru EHSV nič nebráni ustanoveniu, podľa ktorého by doprava na úsekoch cestnej nákladnej dopravy v rámci kombinovanej dopravy bola samostatnou dopravnou činnosťou a nariadenie (ES) č. 1072/2009 by sa vzťahovalo na všetky činnosti cestnej dopravy. Článok 4 smernice by sa mal zodpovedajúcim spôsobom zmeniť.

4.3. V tejto súvislosti je takisto prekvapujúce zistenie, že ustanovenie článku 2 smernice, podľa ktorého sa od členských štátov požaduje liberalizácia kombinovanej dopravy uvedenej v článku 1 od všetkých systémov kvót a systémov udeľovania povolení do 1. júla 1993, nie je zahrnuté do návrhu, najmä s ohľadom na skutočnosť, že rozsah pôsobnosti smernice sa má rozšíriť, aby zahŕňal vnútroštátnu kombinovanú dopravu.

4.3.1 V prípade rozšírenia rozsahu pôsobnosti smernice na vnútroštátnu kombinovanú dopravu sa toto ustanovenie bude vzťahovať aj na takéto činnosti. Znenie ustanovenia je pomerne široké a mohlo by sa vykladať ako vyňatie kombinovanej dopravy z pravidiel o prístupe k povolaniu v nariadení (ES) č. 1071/2009 a zo všetkých obmedzení prístupu na trh, pokiaľ ide o kombinovanú dopravu.

4.3.2 EHSV predpokladá, že takéto účinky nie sú zamýšľané, a preto navrhuje buď vypustenie tohto článku, alebo jeho preformulovanie s cieľom jasne stanoviť, že výnimka zo systému kvót a z povolení sa uplatňuje bez toho, aby boli dotknuté pravidlá výkonu povolenia alebo prístupu na trh, pokiaľ ide o všetky druhy dopravy.

4.4. EHSV ďalej poznamenáva, že v návrhu sa neuvádza nijaká zmienka o uplatniteľnosti smernice o vysielaní pracovníkov na kombinovanú dopravu, s výnimkou odkazu v dôvodovej správe na uplatniteľnosť navrhovaného *lex specialis* o vysielaní pracovníkov v cestnej doprave. To by znamenalo, že pravidlá o vysielaní pracovníkov podľa smernice 96/71/ES by sa uplatňovali na cestnú dopravu v kontexte vnútroštátnej kombinovanej dopravy.

4.4.1 EHSV predpokladá, že pravidlá týkajúce sa vysielania pracovníkov sa vzťahujú aj na každé vyslanie v rámci kombinovanej dopravy, ktorá spĺňa kritériá stanovené v článku 1 smernice 96/71/ES a v navrhovanom *lex specialis*, keď a ak sa schváli.

4.5. EHSV berie na vedomie obavy, pokiaľ ide o náklady na diaľkové námorné trasy na okrajové ostrovy, ako sú Cyprus a Malta, a v tejto súvislosti poukazuje na účelnosť systému podpory vytvoreného prostredníctvom nariadenia Rady (ES) 1405/2006 s cieľom kompenzovať náklady na dopravu v oblasti poľnohospodárstva na niektorých menších ostrovoch v Egejskom mori. EHSV sa už v minulosti zaoberal touto otázkou. Výbor preto navrhuje, aby Komisia preskúmala možnosť prijať podobné riešenie aj pre Cyprus a Maltu.

V Bruseli 19. apríla 2018

Prededa
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Luca JAHIER

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení smernica 2009/33/ES o podpore ekologických a energeticky úsporných vozidiel cestnej dopravy

[COM(2017) 653 final – 2017/0291 (COD)]

(2018/C 262/10)

Spravodajca: **Ulrich SAMM**

Konzultácia	Európsky parlament, 30.11.2017 Rada Európskej únie, 4.12.2017
Právny základ	článok 192 Zmluvy o fungovaní Európskej únie
Príslušná sekcia	sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť
Prijaté v sekcii	5.4.2018
Prijaté v pléne	19/04/2018
Plenárne zasadnutie č.	534
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	206/0/2

1. Závbery a odporúčania

1.1. EHSV podporuje základné zásady smernice o ekologických vozidlách, ktorá je súčasťou balíka opatrení v oblasti ekologickej mobility, aj keď bude mať v porovnaní s celkovým úsilím potrebným na dosiahnutie klimatických cieľov EÚ, a konkrétne dekarbonizácie dopravy len veľmi malý vplyv, pretože smernica je obmedzená iba na **verejné obstarávanie** ekologických vozidiel. Cieľom smernice je propagovať určité kategórie vozidiel (s nulovými výfukovými emisiami), ktoré sú najčistejšími (nielen jednoducho čistými) technológiami, a to požadovaním minimálnych cieľov pri verejnom obstarávaní takýchto vozidiel.

1.2. EHSV si dovoľuje kritizovať nejasnosti v tejto smernici, hlavne **rozptýlenosť informácií**, odlišné vymedzenia pojmov a zložité spôsoby počítania ekologických vozidiel počas dvoch rôznych období, počas ktorých sa pravdepodobne opäť zmení vymedzenie prahových hodnôt emisií. Táto komplexnosť vyvolá v zainteresovaných subjektoch vážnu **neistotu**.

1.3. Vzhľadom na neistotu v súvislosti s prahovými hodnotami emisií EHSV vyjadruje pochybnosti, či **prechodné obdobie** do roku 2025 naozaj pomôže pri prekonávaní technologických nedostatkov, kým nebudú všeobecnejšie dostupné technológie s nulovými výfukovými emisiami, a domnieva sa, že to rozhodujúcich činiteľov vo verejnom obstarávaní môže viacej iritovať. Dôsledkom môže byť, že obstarávanie sa bude buď veľmi oneskorovať, alebo dokonca zrýchľovať, avšak so starými technológiami, čo by zasa blokovalo možné budúce investície do nových technológií s nulovými emisiami.

1.4. Najväčšia neistota je pri **ťažkých úžitkových vozidlách**. Nie sú dostupné žiadne emisné normy, ktoré by sa používali v prechodnom období a technológie s nulovými výfukovými emisiami sú pri týchto vozidlách menej vyzreté, než pri ľahkých vozidlách. V prvej fáze prechodného obdobia je prijateľný zemný plyn s prídavkom biometánu, ale so zníženým súčiniteľom váhy, kým v nasledujúcej fáze nie sú dostupné vôbec žiadne prahové hodnoty, ani vymedzenia a neposkytujú sa žiadne informácie o tom, ako tieto nové prahové hodnoty emisií odvodzovať. Z toho EHSV vyvodzuje, že pokiaľ ide o ťažké vozidlá, je táto smernica **predčasná**, a odporúča túto časť od súčasného návrhu oddeliť a zaoberať sa ňou neskôr.

1.5. EHSV víta všeobecný **technologicky neutrálny** prístup otvorený novému vývoju, ktorý môžeme očakávať vzhľadom na neustále výskumno-vývojové snahy podporované EÚ. Chcel by však poznamenať, že v smernici sa tento prístup nepoužíva úplne. Okrem akumulátorových elektromobilov majú aj iné hnacie technológie veľký potenciál prispieť k ekologickej mobilite. EHSV vyslovuje poľutovanie nad tým, že v smernici sa toto dostatočne nezohľadňuje, napríklad sa nezohľadňujú nefosílna palivá, ani prípadné budúce syntetické palivá získavané z odpadov alebo CO₂ a vyrábané využitím prebytočnej elektrickej energie.

1.6. Vzhľadom na neustávajúci vývoj moderných dopravných technológií v nasledujúcich rokoch EHSV odporúča, aby sa namiesto pevne stanovených prahových hodnôt emisií a cieľov obstarávania použil **flexibilnejší prístup**. Aby sa umožnila neskoršia úprava hodnôt, malo by sa urobiť napríklad aspoň preskúmanie minimálnych cieľov v polovici obdobia ich uplatňovania.

1.7. Veľká časť verejného obstarávania sa týka subjektov **miestnej verejnej dopravy**. Tieto subjekty sú v rukách miest a obcí, ktoré zasa majú dosť obmedzené finančné možnosti. EHSV by chcel vyjadriť zásadné obavy, pokiaľ ide o **proporcionalitu** tohto prístupu, pretože vôbec neodráža doplnkové finančné zaťaženie týchto verejných subjektov a neporovnáva návrh s inými možnosťami priemyselnej politiky. Preto nie je zrejmé, že by osobitné zaťaženie vo verejnom obstarávaní hlavne pre mestá a obce bolo najúčinnjším spôsobom, ako rozprúdiť priemyselnú činnosť a vývoj na trhu.

1.8. EHSV zdôrazňuje, že dodatočné náklady môžu spôsobiť značné **zaťaženie pre občanov**, a to vyššími cenami cestovného, vyššími miestnymi daňami alebo dokonca obmedzením ponuky verejnej dopravy. Okrem toho by sa malo uznať veľké úsilie miest a obcí o dosiahnutie čistého ovzdušia, a to aj rozšírením používania verejnej dopravy, a nie aby sa toto úsilie brzdilo novými pravidlami obstarávania, ktoré požadujú minimálne ciele pre všetky členské štáty, ale ťažko sa dodržiavajú a kontrolujú na úrovni obcí s ich rozmanitými malými a veľkými subjektmi verejnej dopravy.

1.9. Keďže do rozsahu pôsobnosti návrhu patria aj subdodávateľské vzťahy, EHSV má obavy z dôsledkov návrhu pre **malé a stredné podniky**. Mnohí malí autobusoví dopravcovia prispievajú k poskytovaniu dopravných služieb vo väčších mestských oblastiach ako subdodávatelia miestnych verejných dopravcov. Tieto podniky nemusia disponovať vozidlami, ktoré sa požadujú v tejto smernici, a preto sa môže stať, že už nebudú spĺňať požiadavky na subdodávateľov.

1.10. EHSV dospel k záveru, že hlavnou prekážkou modernizácie verejnej dopravy a verejného obstarávania je **nedostatočná finančná podpora**, a žiada Komisiu, aby súčasný návrh nanovo zvažila so zameraním na financovanie, pričom by mala zohľadniť najmä jestvujúce nástroje. Špecifická finančná podpora musí zodpovedať rozmanitosti krajín, regiónov a miest z hľadiska ich ekonomickej sily a podielu mestského obyvateľstva s celkovým cieľom harmonizovať obstarávanie ekologických vozidiel vo všetkých členských štátoch.

1.11. EHSV konštatuje, že okrem potreby mať v mestskej doprave ekologickejšie vozidlá je zásadné presvedčiť viac občanov, aby túto dopravu používali, a to tým, že sa zatraktívni (spojenia, pohodlie), a nie tým, že sa budeme zameriavať na nízke ceny cestovných lístkov.

2. Úvod

2.1. Ako sa uvádza v **balíku opatrení v oblasti čistej energie**, EÚ sa snaží o **dekarbonizovaný energetický systém**, ktorého cieľom je urýchliť, transformovať a konsolidovať prechod hospodárstva EÚ na energiu z čistých zdrojov v súlade so záväzkami EÚ z konferencie COP21 a pri zachovaní dôležitých cieľov hospodárskeho rastu a vytvárania pracovných miest.

2.2. EÚ už veľa urobila. **Emisie skleníkových plynov** v EÚ sa v rokoch 1990 až 2016 znížili o 23 %, pričom hospodárstvo za to isté obdobie narástlo o 53 %. Tento úspech sa dosiahol v mnohých odvetviach okrem **dopravy**, ktorá je odvetvím s približne 24 % podielom na európskych emisiách skleníkových plynov (stav v roku 2015) a v ktorej s pokračujúcim oživením v Európe emisie dokonca rastú. Okrem toho sa potreba čistej dopravy ďalej stupňuje vzhľadom na naliehavosť obmedziť znečisťovanie ovzdušia.

2.3. EHSV preto podporuje **Európsku stratégiu pre nízkoemisnú mobilitu** ⁽¹⁾, ⁽²⁾ vrátane jej cieľov a postupov, ktoré sú v súlade s **bielou knihou o dopravnej politike EÚ** ⁽³⁾. Okrem toho boli súčasťou balíka „**Čistá energia pre všetkých Európanov**“ z novembra 2016 a stratégie „**Európa v pohybe**“ z roku 2017 aj opatrenia na urýchlenie zavádzania ekologických vozidiel, ktoré EHSV uvítal ⁽⁴⁾, ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ COM(2016) 501 final.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 173, 31.5.2017, s. 55.

⁽³⁾ COM(2011) 144 final.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 246, 28.7.2017, s. 64.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 81, 2.3.2018, s. 195.

2.4. Súčasťou nedávneho **balíka opatrení v oblasti ekologickej mobility** ⁽⁶⁾ sú špecifické legislatívne iniciatívy, ako je **smernica o ekologických vozidlách** (ktorej je venované toto stanovisko), nové normy emisií CO₂ z vozidiel, akčný plán celoeurópskeho budovania infraštruktúry pre alternatívne palivá, revízia smernice o kombinovanej doprave, nariadenie o osobnej autokarovej doprave a iniciatíva v oblasti akumulátorov, ktorá je dôležitou stratégiou integrovanej priemyselnej politiky EÚ.

2.5. Medzi mnohé nástroje na dekarbonizáciu dopravy môže ako stimul na strane dopytu zohrať významnú úlohu **verejné obstarávanie** ekologických vozidiel. Verejné obstarávanie môže spustiť určitý vývoj na trhu, napríklad v trhovom segmente mestských autobusov. Obstarávanie ekologických vozidiel do verejných vozových parkov by mohlo ovplyvniť aj súkromné nákupy ekologických vozidiel.

3. Nedostatky súčasnej (starej) smernice

3.1. Na podporu verejného obstarávania ekologických vozidiel Komisia v roku 2009 zaviedla **smernicu 2009/33/ES** o podpore ekologických a energeticky úsporných vozidiel cestnej dopravy, ktorú EHSV privítal ⁽⁷⁾, ⁽⁸⁾.

3.2. Verejné orgány v Európe však počas pôsobnosti tejto smernice o ekologických vozidlách nakúpili skôr malé počty vozidiel s nízkymi a nulovými emisiami a iných vozidiel s pohonom na alternatívne palivá. Napríklad v rokoch 2009 až 2015 predstavovali elektrické vozidlá poháňané akumulátormi alebo palivovými článkami, hybridné vozidlá nabíjateľné zo siete a vozidlá s pohonom na zemný plyn v priemere iba 1,7 % všetkých nových autobusov.

3.3. Niektoré členské štáty alebo jednotlivé regióny či mestá už vytvorili ambiciózne rámce verejného obstarávania, v ktorých stanovili minimálne požiadavky na obstarávanie ekologických vozidiel, t. j. vozidiel s nízkymi a nulovými emisiami alebo iných vozidiel s pohonom na alternatívne palivá. To však nepostačuje na vytvorenie dostatočných podnetov a trhových stimulov v celej EÚ.

3.4. Hodnotenie *ex post* v roku 2015 ukázalo, že smernica má závažné nedostatky. Smernica mala len malý vplyv na prenikanie ekologických vozidiel na trh v EÚ, pretože zatiaľ nestimulovala verejné obstarávanie ekologických vozidiel. Zistili sa tieto hlavné nedostatky:

— v smernici sa jasne nevymedzujú ekologické vozidlá.

— Smernica sa neuplatňuje na iné praktiky, než sú priame nákupy verejnými orgánmi, a jej pôsobnosť sa nevzťahuje na nájom, lízing a nákup na splátky, ani na zmluvy o poskytovaní služieb verejnej cestnej dopravy s výnimkou osobnej verejnej dopravy.

— Metodiku peňažného vyjadrovania opísanú v smernici verejné orgány zriedka používajú, pretože je príliš zložitá.

3.5. V rokoch 2016 a 2017 sa ako súčasť posúdenia vplyvu uskutočnili konzultácie so zainteresovanými subjektmi o rôznych navrhovaných možnostiach zlepšenia smernice. Výsledkom bolo predloženie súboru pozmeňovacích návrhov, aby sa zabezpečila definícia ekologických vozidiel a minimálne ciele obstarávania ľahkých vozidiel, ale aj ťažkých úžitkových vozidiel. Takéto harmonizované kritériá, ktoré by platili na úrovni EÚ, doteraz neboli zavedené.

4. Návrhy revidovanej smernice

4.1. Revíziou sa zabezpečí, že nová smernica bude obsahovať vymedzenie pojmu „ekologické vozidlo“ a zahŕňať všetky relevantné spôsoby obstarávania s jednoduchšími a účinnejšími postupmi. Dôležitými novými prvkami sú:

— vymedzenie pojmu „ekologické vozidlo“ vychádzajúce z nulových výfukových emisií pri ľahkých vozidlách a z alternatívnych palív pri ťažkých úžitkových vozidlách,

⁽⁶⁾ COM(2017) 675 final.

⁽⁷⁾ Ú. v. EÚ C 51, 17.2.2011, s. 37.

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ C 424, 26.11. 2014, s. 58.

- prechodné obdobie do roku 2025, počas ktorého sa aj nízkoemisné vozidlá považuje za ekologické, hoci sa počítajú iba so súčiniteľom váhy 0,5,
- ustanovenie, že sa prijme delegovaný akt podľa tejto smernice s cieľom používať pri ťažkých úžitkových vozidlách ten istý prístup ako pri ľahkých vozidlách po tom, čo sa v budúcnosti prijímú emisné normy pre takéto vozidlá na úrovni EÚ,
- okrem nákupu rozšírenie aj na iné formy obstarávania, konkrétne lízing, zmluvy o poskytovaní služieb verejnej cestnej dopravy, prepravy osôb mimo cestovného poriadku a nájom autobusov a autokarov s vodičom,
- vymedzenie minimálnych cieľov obstarávania na úrovni členského štátu s diferenciáciou podľa členských štátov a kategórií segmentov vozidiel,
- zrušenie metodiky peňažného vyjadrovania externých vplyvov,
- zavedenie podávania správ členskými štátmi o vykonávaní smernice každé tri roky počnúc priebežnou správou v roku 2023. Úplná správa o vykonávaní cieľa na rok 2025 sa predloží v roku 2026.

5. Konkrétne pripomienky

5.1. EHSV podporuje základné zásady smernice o ekologických vozidlách, aj keď bude mať v porovnaní s celkovým úsilím potrebným na dosiahnutie klimatických cieľov EÚ len malý vplyv, pretože smernica je zameraná iba na verejné obstarávaných ekologických vozidiel, a nie na súkromné alebo komerčné nákupy vozidiel. Napriek tomu by smernica mohla zohrávať významnú úlohu, pretože verejné investície môžu byť vzorom a pomôcť pri budovaní infraštruktúry, ktorú by mohol využívať aj súkromný sektor a ktorá by teda tiež mohla podnietiť súkromné investície. Verejné investície do ekologických vozidiel majú aj priamy vplyv na čistotu ovzdušia pre občanov, hlavne v centrách miest (napríklad v blízkosti autobusových staníc).

5.2. EHSV si dovoľuje kritizovať **nejasnosť** tejto smernice, hlavne rozptýlenosť informácií, odlišné vymedzenia pojmov a zložité spôsoby počítania ekologických vozidiel počas dvoch rôznych období (do roku 2025 a v rokoch 2025 – 2030), počas ktorých sa pravdepodobne opäť zmení vymedzenie prahových hodnôt emisií⁽⁹⁾. Táto komplexnosť vyvolá v zainteresovaných subjektoch vážnu neistotu.

5.3. Jediným jednoduchým pravidlom v smernici je definícia a počítanie ekologických vozidiel s **nulovými výfukovými emisiami**. Týka sa to hlavne 100 % elektromobilov, avšak umožňuje sa aj odchýlka od tejto zásady tým, že ťažké vozidlá poháňané plynom sa považujú za ekologické, ak je používaný plyn 100 % biometán. Všetky ostatné pravidlá sú zložitejšie, napríklad počítanie určitých vozidiel iba ako polovica vozidla a rozmanité druhy paliva v závislosti od kategórie vozidla a emisných noriem, ktoré sa v blízkej budúcnosti zmenia.

5.4. Počas **prechodného obdobia** (do roku 2025) sa za ekologické vozidlá považujú aj **ľahké úžitkové vozidlá** dosahujúce určitú medznú hodnotu výfukových emisií, ktoré sa však počítajú iba so súčiniteľom váhy 0,5. Prahová hodnota emisií CO₂ je 40 g/km pri dodávkových vozidlách a 25 g/km pri mikrobusech, a tieto hodnoty môžu v súčasnosti dosiahnuť iba hybridné automobily nabíjateľné zo siete. Tieto prahové hodnoty sa zmenia hneď po zavedení nového celosvetového harmonizovaného postupu skúšania ľahkých vozidiel (WLTP), ku ktorému dôjde určite pred rokom 2025. Čiže prechodné obdobie je rozdelené na dve časti. Pre zainteresované subjekty sú dôsledky takejto zmeny vzhľadom na informácie obsiahnuté v smernici nepredvídateľné. Vzhľadom na tieto neistoty EHSV vyjadruje pochybnosti, či prechodné obdobie do roku 2025 naozaj pomôže pri prekonávaní technologických nedostatkov, kým nebudú všeobecnejšie dostupné technológie s nulovými výfukovými emisiami, a domnieva sa, že to rozhodujúcich činiteľov vo verejnom obstarávaní môže viacje iritovať. Dôsledkom môže byť, že obstarávanie sa bude buď veľmi oneskorovať, alebo dokonca zrýchľovať, avšak so starými technológiami, čo by zasa blokovalo možné budúce investície do nových technológií s nulovými emisiami.

⁽⁹⁾ COM(2017) 653 final, príloha 1.

5.5. Pri **ťažkých úžitkových vozidlách** je neistota ešte väčšia. Nie sú dostupné žiadne emisné normy, ktoré by sa používali v prechodnom období a technológie s nulovými výfukovými emisiami sú pri týchto vozidlách menej vyzreté, než pri ľahkých vozidlách. V prvej fáze prechodného obdobia je prijateľný zemný plyn s prídavkom biometánu, ale so zníženým súčiniteľom váhy, kým v nasledujúcej fáze nie sú dostupné vôbec žiadne prahové hodnoty ani vymedzenia. Komisia chce tieto prahové hodnoty po ich definovaní implementovať delegovaným aktom, ale nie sú žiadne informácie o kritériách odvodzovania týchto nových prahových hodnôt emisií. Z toho EHSV vyvodzuje, že pokiaľ ide o ťažké vozidlá, je táto smernica **predčasná**, a odporúča túto časť od súčasného návrhu oddeliť a zaoberať sa ňou neskôr.

5.6. EHSV víta všeobecný **technologicky neutrálny** prístup otvorený novému vývoju, ktorý môžeme očakávať vzhľadom na neustále výskumno-vývojové snahy podporované EÚ. Chcel by však poznamenať, že v smernici sa tento prístup nedodržiava úplne, pretože sú napríklad vylúčené kvapalné nefosílna palivá.

5.7. V súčasnosti mnohé krajiny na celom svete spolu s rastúcim počtom výrobcov automobilov intenzívne podporujú akumulátorové **elektromobily**. Rozšírenie trhu s elektromobilmi však závisí od mnohých činiteľov, ktoré automobilový priemysel môže ovplyvniť iba do určitej miery, napríklad ceny a recyklácia akumulátorov, nabíjacia infraštruktúra, ceny palív alebo obstarávanie vo verejnom sektore, ktoré sa má podporiť touto smernicou.

5.8. Okrem akumulátorových elektromobilov majú aj iné hnacie technológie veľký potenciál prispieť k ekologickej mobilite. EHSV vyslovuje poľutovanie nad tým, že v smernici sa to dostatočne nezohľadňuje. Ide napríklad o **úplne nefosílna palivá** (napr. bionafta HVO100 bežne používaná vo Švédsku a iných krajinách) alebo v budúcnosti pôjde o prípadné **syntetické palivá** získavané z odpadov alebo CO₂ a vyrábané využitím prebytočnej elektrickej energie, ktorá je vďaka pokračujúcemu rozširovaniu premenlivých obnoviteľných zdrojov energie stále dostupnejšia.

5.9. Vzhľadom na neustávajúci vývoj moderných dopravných technológií v nasledujúcich rokoch EHSV odporúča, aby sa namiesto pevne stanovených prahových hodnôt emisií a cieľov verejného obstarávania použil **flexibilnejší prístup**. Aby sa umožnila neskoršia úprava hodnôt, malo by sa urobiť napríklad aspoň preskúmanie minimálnych cieľov v polovici obdobia ich uplatňovania.

6. Ochrana klímy alebo priemyselná politika

6.1. Je zrejmé, že táto smernica napriek svojmu názvu nie je v prvom rade zameraná na ekologické vozidlá, ochranu klímy a čisté ovzdušie. Jej cieľom je skôr verejné obstarávanie a priemyselná politika a má slúžiť na propagáciu určitých kategórií vozidiel, ktoré sú najčistejšími (nielen jednoducho čistými) obstarávanými technológiami. Tento nesúlad sa dá odhaliť podrobnejším skúmaním rôznych druhov „ekologických vozidiel“ a alternatívnych palív vymedzených v tejto smernici. Určité druhy alternatívnych palív môžu pomôcť pri zlepšovaní kvality ovzdušia v mestách, ale nie sú prospešné klimaticky, napríklad vtedy, keď elektrická energia alebo vodík pre elektromobily pochádza z uhoľných elektrární. Naopak, nízkoemisné vozidlá spaľujúce zemný plyn získaný z biometánu sú klimaticky vhodné, avšak napriek tomu môžu prispievať k lokálnemu znečisťovaniu ovzdušia. V časovom rámci smernice do roku 2030 budú úplne nefosílna biopalivá zohrávať rozhodujúcu úlohu pri plnení klimatických cieľov EÚ, hoci sa v tejto smernici neakceptujú. Navyše prístup založený na nulových výfukových emisiách vôbec neodráža celkovú uhlíkovú stopu vozidla počas jeho životnosti.

6.2. Smernica je hlavne zameraná na **priemyselnú politiku s využívaním verejného obstarávania** ekologických vozidiel ako stimulu na strane dopytu na rozprúdenie rozvoja trhu, napríklad trhového segmentu mestských autobusov. Komisia predpokladá, že obstarávanie ekologických vozidiel do verejných vozových parkov môže ovplyvniť aj súkromné nákupy ekologických ľahkých vozidiel, pretože spotrebiteľov ovplyvní zvýšená dôvera občanov, že technológie sú dostatočne vyvinuté a spoľahlivé, ale hlavne ich ovplyvní zdokonalená infraštruktúra verejného dobývania a dopĺňania paliva (inteligentné dobýjanie) dostupná súkromným používateľom, hlavne ľuďom bez vlastnej garáže.

6.3. EHSV by však chcel vyjadriť zásadné obavy, pokiaľ ide o **proporcionalitu tohto prístupu**. V návrhu sa síce uvádza, že je v súlade so zásadou proporcionality, avšak návrh vôbec neodráža **doplnkové finančné zaťaženie** verejných subjektov a neporovnáva sa v ňom ani s inými možnosťami priemyselnej politiky. Preto nie je zrejmé, že by osobitné zaťaženie vo verejnom obstarávaní hlavne pre mestá a obce bolo najúčinnjším spôsobom, ako rozprúdiť priemyselnú

činnosť a vývoj na trhu. Vážne obavy vyslovili miestne organizácie verejnej dopravy aj zástupcovia miest a obcí. Hlavné problémy, na ktoré tieto zainteresované subjekty poukazujú, sú:

- potrebné značné dodatočné investičné prostriedky, ktoré presahujú ich možnosti,
- mnohé mestá už veľa urobili v prospech ekologickej dopravy, v smernici sa však tieto snahy nezohľadňujú,
- nezohľadňujú sa moderné autobusy so vznetrovými motormi podľa normy Euro VI, ktorá sa novou normou stala v roku 2011 a môže priniesť nákladovo účinné zníženie emisií z verejnej dopravy⁽¹⁰⁾,
- po roku 2025 sa neakceptujú hybridné vozidlá nabíjateľné zo siete,
- infraštruktúra na nabíjanie elektrických autobusov a nákladných vozidiel je značne odlišná od infraštruktúry na nabíjanie ľahkých elektromobilov, napríklad osobných automobilov, preto sú tu synergie skôr obmedzené,
- pre hasičské, policajné a záchranné vozidlá sa musia urobiť výnimky,
- v niektorých obciach predstavuje verejné obstarávanie dosť malý počet vozidiel (menej ako 10), takže je sotva možné dosiahnuť stanovené minimálne ciele,
- navrhované podávanie správ sa dá s prijateľnou administratívnou náročnosťou robiť iba vtedy, ak sa do oficiálnej evidencie vozidiel zavedie kategória „ekologické vozidlá“.

6.4. Veľká časť verejného obstarávania sa týka subjektov **miestnej verejnej dopravy**. Tieto subjekty sú v rukách miest a obcí, ktoré zasa majú dosť obmedzené finančné možnosti. Všetky dodatočné investície do najmodernejších technológií s vyššími nákladmi (a rizikami) môžu spôsobiť značné zaťaženie občanov vyššími cenami cestovného, vyššími miestnymi daňami alebo dokonca obmedzením ponuky verejnej dopravy. Okrem toho by sa malo uznať veľké úsilie miest a obcí o dosiahnutie čistého ovzdušia, a to aj rozšírením používania verejnej dopravy, a nie aby sa toto úsilie brzdilo novými pravidlami obstarávania, ktoré požadujú minimálne ciele pre všetky členské štáty, ale ťažko sa dodržiavajú a kontrolujú na úrovni obcí s ich rozmanitými malými a veľkými subjektmi verejnej dopravy.

6.5. Keďže do rozsahu pôsobnosti návrhu patria aj subdodávateľské vzťahy, EHSV má obavy z dôsledkov návrhu pre **malé a stredné podniky**. Mnohí malí autobusoví dopravcovia prispievajú k poskytovaniu dopravných služieb vo väčších mestských oblastiach ako subdodávatelia miestnych verejných dopravcov. Tieto podniky nemusia disponovať vozidlami, ktoré sa požadujú v tejto smernici, a preto sa môže stať, že už nebudú spĺňať požiadavky na subdodávateľov.

6.6. EHSV dospel k záveru, že hlavnou prekážkou modernizácie verejnej dopravy a verejného obstarávania je **nedostatočná finančná podpora**, a žiada Komisiu, aby súčasný návrh nanovo zvažila so zameraním na financovanie, pričom by mala zohľadniť jestvujúce nástroje, ako sú strategické a štrukturálne fondy (EFSI, EŠIF) a Nástroj na prepájanie Európy, a čo je najdôležitejšie, aby pre najbližší viacročný finančný rámec určila správne priority. Špecifická finančná podpora musí zodpovedať rozmanitosti krajín, regiónov a miest z hľadiska ich ekonomickej sily a podielu mestského obyvateľstva s celkovým cieľom harmonizovať obstarávanie ekologických vozidiel vo všetkých členských štátoch. EHSV tiež konštatuje, že okrem toho, že vo verejnej doprave je potrebné mať viac ekologických vozidiel, je aj nevyhnutné zatriktívniť ju v oveľa väčšej miere (spojie, pohodlie) a presvedčiť viac občanov, aby využívali túto prepravu, namiesto toho, aby sa pozornosť sústreďovala na nízku cenu cestovných lístkov.

V Bruseli 19. apríla 2018

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Luca JAHIER

⁽¹⁰⁾ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 582/2011.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení smernica 2009/73/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom

[COM(2017) 660 final – 2017/0294(COD)]

(2018/C 262/11)

Spravodajkyňa: **Baiba MILTOVIČA**

Konzultácia	Európsky parlament, 29.11.2017 Rada Európskej únie, 22.11.2017
Právny základ	článok 194 Zmluvy o fungovaní Európskej únie
Príslušná sekcia	sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť
Prijaté v sekcii	5.4.2018
Prijaté v pléne	19.4.2018
Plenárne zasadnutie č.	534
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržali sa)	149/1/3

1. Závbery a odporúčania

1.1. Občianska spoločnosť ako celok môže prosperovať len v rámci dôsledného právneho štátu. Preto Európsky hospodársky a sociálny výbor, i keď konštatuje isté rozdiely v názoroch s Komisiou a vyjadruje poľutovanie nad tým, že vôbec došlo k takémuto právnemu vákuu, ktoré sa táto smernica usiluje vyplniť, podporuje zámer pozmeňovacích návrhov k smernici o plyne z roku 2009, ktoré by mali podľa očakávania viesť k lepšej integrácii trhu a väčšej bezpečnosti dodávok.

1.2. Tieto navrhované zmeny smernice o plyne⁽¹⁾ viedli k rozsiahlym diskusiám a nezhodám na úrovni členských štátov. Výbor sa domnieva, že sa týkajú dôležitých otázok, ako sú zásady a solidarita, ktoré treba jednoznačne riešiť.

1.3. Je nevyhnutné v plnej miere uznať existenciu politicky a hospodársky citlivých otázok (čo sa zatiaľ nestalo), ale EÚ bude musieť rozhodnúť aj o tom, či je cieľ súdržného, udržateľného a spravodlivého trhu s energiou v súčasnej politickej klíme pre všetky členské štáty dosiahnuteľný. Samotná podstata veci je z krátkodobého hľadiska pre niektoré členské štáty výzvou, aby sa vzdali toho, čo považujú za otázku svojich vlastných národných záujmov, a to v prospech jasných a konzistentných regulačných zásad uplatňovaných v rámci dodávky energie a bezpečnosti dodávok na jednotnom trhu. V dlhodobom horizonte je výzva odlišná a hrozí zablokovanie sa v rámci nákladnej infraštruktúry pre fosílnu palivá, čím sa môže v dôsledku umožnenia zvyšovania závislosti oslabiť schopnosť EÚ plniť svoje záväzky v oblasti klímy.

1.4. Výbor poznamenáva, že odstránenie závislosti od vonkajších zdrojov je dlhodobý program, ktorý si vyžaduje dôkladnejšie rozpracovať vzájomné prepojenie dodávky plynu medzi členskými štátmi, zlepšiť skladovaciu kapacitu a doplniť kapacitu pre alternatívne možnosti dodávok, ako je napríklad skvapalnený zemný plyn (LNG), a uznať čoraz významnejšiu úlohu energie z obnoviteľných zdrojov.

1.5. Výbor sa domnieva, že jedna z oblastí regulačnej neistoty (pokiaľ ide o budúce programy v oblasti výstavby v dôsledku nejasností okolo navrhovaného postupu udeľovania výnimiek) by mohla predstavovať riziko z hľadiska bezpečnosti investícií a brániť voľnej hospodárskej súťaži medzi celoštátnymi a regionálnymi orgánmi pri ich úsilí prilákať investície. To sa musí vyhodnotiť spolu so zásadnými zlepšeniami na trhu s plynom prostredníctvom regulačných postupov, ktoré boli zavedené v posledných dvoch desaťročiach.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ L 211, 14.8.2009, s. 94.

1.6. V uplynulých rokoch výbor vyjadril vo viacerých stanoviskách o politike v oblasti energetiky a klímy⁽²⁾ názory, v ktorých zdôraznil, že tieto citlivé otázky týkajúce sa dodávky energie bude možné vyriešiť len prostredníctvom jasného a účinného riadenia a takisto značnej miery politického pragmatizmu a dobrej vôle. Tento návrh Komisie je v súlade s týmito názormi a malo by sa o ňom čo najrýchlejšie rozhodnúť.

1.7. Výbor však upozorňuje na to, že v súvislosti so zmenami sa môže vyskytnúť celý rad právnych problémov, určite dôjde k zásadným politickým nezhodám a niektoré zainteresované strany z daného odvetvia vyjadrí obavy týkajúce sa ich obchodných záujmov. Preto je poľutovaniahodné, že za týchto okolností nie je k dispozícii posúdenie vplyvu.

1.8. Výbor podporuje navrhované zmeny smernice o vnútornom trhu s plynom, ktorých cieľom je zabezpečiť, aby sa v jurisdikcii EÚ základné zásady právnych predpisov EÚ v oblasti energetiky, ako je prístup tretích strán, regulácia sadzieb, oddelenie vlastníctva a transparentnosť, uplatňovali na prepojenia plynovodov EÚ s plynovodmi tretích krajín. V tejto súvislosti je výbor presvedčený, že potrebné zmeny smernice o vnútornom trhu s plynom by sa mali prijať bezodkladne a nemali by ponechať žiadnu právnu neistotu, pokiaľ ide o plnú uplatniteľnosť práva EÚ na existujúce a plánované prepojenia.

1.9. Výbor zastáva názor, že akékoľvek výnimky z uplatňovania hlavných ustanovení smernice by mali byť striktné obmedzené a časovo ohraničené (napr. maximálne na desať rokov) a mali by sa udeľovať len v mimoriadnych prípadoch na základe komplexného posúdenia, ktoré vykoná Komisia, aby sa zaistilo, že žiadne výnimky nebudú v rozpore s cieľmi energetickej únie a nebudú mať negatívny vplyv na hospodársku súťaž a účinné fungovanie vnútorného trhu Únie s plynom alebo na bezpečnosť dodávok plynu v Únii.

2. Úvod

2.1. Zemný plyn je aj naďalej jedným z hlavných primárnych zdrojov energie v EÚ a efektívne fungovanie vnútorného trhu s plynom zohráva dôležitú úlohu v hospodárstve aj energetickej bezpečnosti mnohých členských štátov EÚ. Takisto je fakt, že závislosť EÚ od dovozu energie všetkých druhov sa za uplynulých 25 rokov sústavne zvyšovala – zo 44 % v roku 1990 na 53 % v roku 2015. Takmer 70 % zemného plynu spotrebovaného v EÚ sa musí doviesť, z čoho 90 % sa privádza plynovodmi z tretích krajín. Najväčším dodávateľom je Rusko, ktorého podiel predstavuje celkovo približne 40 %, hoci v niektorých krajinách východnej Európy je tento podiel značne vyšší.

2.2. Táto závislosť však môže viesť k zraniteľnosti. Jedným z hlavných aspektov smernice o plyne je preto zlepšiť vzájomné prepojenie dodávky plynu medzi členskými štátmi, zlepšiť skladovaciu kapacitu a doplniť kapacitu pre alternatívne možnosti dodávok, ako je napríklad LNG. Stále aktuálnym cieľom energetickej únie je zvýšiť vnútornú odolnosť a zároveň uznať, že eliminácia závislosti od vonkajších zdrojov je dlhodobý program.

2.3. V smernici o plyne boli stanovené spoločné pravidlá týkajúce sa prepravy, distribúcie, dodávky a uskladňovania zemného plynu medzi členskými štátmi EÚ, ktoré sa však nevzťahovali na plynovody spájajúce členské štáty s tretími krajinami. Zámerom predmetnej smernice je prostredníctvom množstva navrhovaných zmien rozšíriť zásady smernice o plyne na existujúce aj budúce plynovody až po hranice EÚ. Na niektoré z týchto plynovodov, napríklad na tie, ktoré privádzajú plyn z územia Energetického spoločenstva, sa už vzťahuje smernica o plyne. No tento návrh bude mať dosah na existujúce plynovody, ktoré privádzajú do EÚ plyn z Nórska, Alžírsku, Líbye, Tuniska, Maroka a Ruska. Návrh môže mať – po brexite – dosah aj na plynovody spájajúce Spojené kráľovstvo s členskými štátmi EÚ.

2.4. Právo EÚ sa zjavne uplatňuje len v jurisdikciách EÚ, nie však v tretích krajinách, no týmito zmenami sa zabezpečí, že sa bude vzťahovať aj na všetky právne a zmluvné dojednania medzi členským štátom a treťou krajinou v mieste vstupu plynovodu do jurisdikcie EÚ. Jednotlivé členské štáty, ktoré uzavrú takéto dohody s dodávateľmi z tretích krajín, by však mali mať možnosť udeliť v prípade existujúcich plynovodov výnimky z mnohých hlavných zásad smernice o plyne. Na nové plynovody, ktoré sa budú v čase nadobudnutia účinnosti tejto smernice plánovať alebo stavať, by sa vzťahovali všetky požiadavky vnútorného trhu so zemným plynom. V prípade, ak budú orgány jednotlivých štátov a Komisia považovať žiadosť o výnimku za odôvodnenú, môže byť pre konkrétny projekt povolený osobitný regulačný rámec. Tým by Európska

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 487, 28.12.2016, s. 70, Ú. v. EÚ C 487, 28.12.2016, s. 81, Ú. v. EÚ C 246, 28.7.2017, s. 34.

komisia získala významnú, ak nie rozhodujúcu úlohu týkajúcu sa regulačného prístupu a prístupu na trh, pokiaľ ide o uzatvorenie akejkoľvek dohody o novom plynovode. Tieto právomoci možno vnímať ako nevyhnutný mechanizmus na dodržiavanie súladu pri formovaní celkového trhu s dodávkami energie a udržiavaní vyváženej medzi cenovou dostupnosťou, bezpečnosťou a udržateľnosťou. Podľa výboru je tento prístup v súlade s rámcom riadenia energetickej únie a jej celkovými cieľmi.

3. Zhrnutie návrhu Komisie

3.1. Rozšírenie zásad smernice o plyne sa považuje za dôležité, pretože v procese vytvárania vnútorného trhu so zemným plynom pre EÚ sa treba zaoberať skutočnosťou, že plynárenské prepravné siete sa podobajú prirodzenému monopolu. Obrovské investície potrebné na zriadenie takýchto obrovských podnikov v oblasti infraštruktúry predstavujú pre ostatné trhové subjekty mimoriadne veľké prekážky z hľadiska vstupu na trh. Preto sa objavila požiadavka na zavedenie opatrení, ktorými by sa zabezpečila povinnosť prístupu tretích strán, oddelenie činností ťažby a dodávky plynu od činností prepravy plynu prostredníctvom oddelenia prevádzkovateľov prenosových sústav, ako aj povinnosť národných regulačných orgánov stanoviť alebo schváliť nediskriminačné a nákladovo efektívne sadzby za používanie prenosových sústav.

3.2. V návrhu je predložených viacero zmien smernice o plyne, ktoré spadajú do štyroch veľkých skupín:

- **konkretizácia širšieho rozsahu pôsobnosti:** vymedzenie pojmu „prepojenie“ sa rozšírilo a vzťahuje sa aj na plynovody do tretích krajín a z nich,
- **pravidlá týkajúce sa oddelenia:** uľahčili sa alternatívne modely oddelenia,
- **požiadavky týkajúce sa konzultácií:** regulačné orgány EÚ sa poradia s príslušnými orgánmi tretích krajín v otázke uplatňovania smernice o plyne až po hranice EÚ,
- **odchýlky:** členský štát môže udeliť odchýlky z uplatňovania ustanovení niektorých článkov smernice o plyne pre existujúce plynovody do tretích krajín a z nich.

4. Všeobecné pripomienky

4.1. Treba poznamenať, že hoci hlavným cieľom návrhu je zlepšiť strednodobú až dlhodobú efektívnosť vnútorného trhu s energiou, možno tvrdiť, že v praxi môžu tieto zmeny vniesť v krátkodobom horizonte istý stupeň regulačnej neistoty. Umožňuje to skutočnosť, že členský štát sa môže rozhodnúť udeliť v prípade existujúcich plynovodov viaceré odchýlky z požiadaviek smernice o plyne. Treba však podotknúť, že takáto neistota by sa mohla nakoniec vyriešiť plným a dôsledným uplatňovaním požiadaviek smernice o zemnom plyne vrátane hlavných zásad tejto smernice, t. j. oddelenia, prístupu tretích strán a sadzieb vychádzajúcich zo všetkých konštrukčných a prevádzkových nákladov.

4.2. Na niekoľkých nových plynovodoch sa v súčasnosti pracuje – konkrétne projekt Nord Stream 2 vyvolal značný nesúhlas zo strany niektorých členských štátov EÚ. Tento nový prvok regulačnej neistoty môže mať dosah na programy výstavby a spôsobiť oneskorenie. Takisto sa argumentuje tým, že zmeny by bránili voľnej hospodárskej súťaži medzi celoštátnymi a regionálnymi orgánmi pri ich úsilí prilákať zahraničné investície. Avšak pri rozvoji jednotného trhu sa vyskytli viaceré prípady zrieknutia sa vnútroštátnej kontroly v záujme občanov EÚ ako celku, pričom sa uznalo, že zo solidárneho konania vyplývajú veľké výhody.

4.3. Vysokotlakové diaľkové plynovody sú zložité a nákladné súčasti infraštruktúry, ktorých ekonomická návratnosť si vyžaduje dlhé roky. Hoci by sa takáto infraštruktúra mohla do istej miery využívať na inovatívnu dodávku nízkouhlíkového plynu (bioplynu/vodíka), hrozí zablokovanie sa v rámci nákladnej infraštruktúry pre fosílna palivá, čím sa môže v dôsledku umožnenia zvyšovania závislosti oslabiť schopnosť EÚ plniť svoje záväzky v oblasti klímy.

4.4. Je možné, že niektoré členské štáty by mohli tieto zmeny považovať za isté obmedzovanie svojej suverenity. Dôvodom je skutočnosť, že členský štát sa v oblasti, na ktorú sa vzťahuje smernica o plyne, t. j. oblasti, ktorá predtým nebola regulovaná na úrovni EÚ, nebude môcť odchyliť od práva EÚ prostredníctvom dvojstranne dohodnutých medzivládnych dohôd. Výbor súhlasí s tým, že je logické a primerané vyplniť toto právne vákuum.

4.5. V súvislosti s uvedenými bodmi výbor vyjadruje znepokojenie nad tým, že Komisia nepovažovala posúdenie vplyvu za potrebné. Je zrejmé, že v tejto politicky citlivej oblasti, v rámci ktorej vstupujú do hry ekonomické činitele, musia byť predložené dôkazy na podloženie tvrdení vyslovených na podporu navrhovaných zmien. Niektoré z týchto dôkazov sú, ako vidno, uvedené v pracovnom dokumente útvarov Komisie, alebo v hĺbkových analýzach, ktoré vykonala Komisia, ako je napríklad posúdenie vplyvu smernice o zemnom plyne.

4.6. Takisto je nevyhnutné, aby sa Komisia jasnejšie vyjadrila k možnostiam prínosu pre vnútorný trh. Vo viacerých členských štátoch sú ešte stále nedostatky vo vykonávaní tretieho energetického balíka, avšak nie je zrejmé, aký vplyv budú mať tieto zmeny na vykonávanie.

4.7. Takisto je však zrejmé, že návrhom sa má vytvoriť možnosť výrazne zasiahnuť (v prípade potreby a na dohodnutej politickej úrovni EÚ), vďaka čomu by sa mohlo obmedziť ďalšie zvyšovanie závislosti od ruského plynu, a tak stimulovať rozmanitosť dodávok. Výbor sa domnieva, že toto je cieľ, ktorý bude aj naďalej v najlepšom záujme EÚ.

5. Konkrétne pripomienky

5.1. Tento návrh treba vnímať ako súčasť programu na zvýšenie súdržnosti, zlepšenie solidarity, konkurencieschopnosti, bezpečnosti a regulárnosti trhu v energetickej politike EÚ, ktorej zástupcom je energetická únia. V tejto súvislosti je strednodobým cieľom znížiť závislosť od dodávateľa zemného plynu s dominantným postavením, a to zvýšením využívania vlastných zdrojov zemného plynu v EHP a terminálov LNG, zlepšením energetickej účinnosti, ako aj významu energie z obnoviteľných zdrojov. V niektorých oblastiach výroby energie existuje v krátkodobom horizonte istá možnosť nahradiť zemný plyn, napr. zariadeniami na kombinovanú výrobu tepla a elektrickej energie. To má veľký význam najmä pre systémy diaľkového vykurovania. Rýchlo kontrolovateľné plynové elektrárne a zariadenia na kombinovanú výrobu tepla a elektrickej energie sa takisto využívajú na zmiernenie prirodzenej fluktuácie v oblasti výroby energie z obnoviteľných zdrojov, a tým vo výraznej miere prispievajú k bezpečnosti dodávok v sektore elektrickej energie a taktiež zaisťujú bezpečnosť dodávok v odvetví vykurovania. V oblasti bývania a komerčnom sektore je malá možnosť nahradenia zemného plynu, pretože je nerealistické, aby tieto odvetvia dokázali udržiavať vybavenie, resp. infraštruktúru na využívanie alternatívnych zdrojov energie.

5.2. Treba tiež poznamenať, že vlády členských štátov opakovane vyhlásili, že „prepojenie“ (integrácia so susedmi, zriadenie spoločného trhu so zemným plynom, rozvoj regionálnej plynárenskej infraštruktúry, ako je napr. baltská prípojka atď.) vytvorí predpoklady pre spravodlivú hospodársku súťaž medzi dodávateľmi plynu, lepšiu kvalitu služieb a širší výber pre odberateľov zemného plynu. Na trhoch, kde spotreba zemného plynu každým rokom klesá, existuje len malý počet dodávateľov, ktorí majú záujem poskytnúť služby odberateľom v kategórii domácnosť.

5.3. V prebiehajúcej diskusii o dodávke zemného plynu do EÚ sa slovné spojenie „energetická bezpečnosť“ interpretuje dvomi rozdielnymi spôsobmi. Na jednej strane sa tvrdí, že výrazným zvýšením kapacity plynovodov na prívod plynu do Európy sa zvýši energetická odolnosť, pretože by to umožňovalo preklenúť dodatočnými dodávkami zemného plynu akékoľvek výpadky v dodávke spôsobené sústavným poklesom ťažby všetkých typov fosílnych palív v celej Európe (uhlie, ropa a plyn). Môže to zohrávať úlohu aj pri prekonávaní výpadkov spôsobených prerušovanou dodávkou elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov, pričom dôležitú úlohu to môže zohrávať pri transformácii energetiky. Zemný plyn, ktorý má z fosílnych palív najnižšiu uhlíkovú stopu, je jednoznačne prioritnou voľbou v prípade, ak je energia z obnoviteľných zdrojov alebo jadrová energia nevhodná alebo nie je k dispozícii.

5.4. Na druhej strane sa tvrdí, že ak by sa rozšírením kapacity dodávok zemného plynu zvýšila závislosť od dodávok zemného plynu z jednej krajiny (Ruska), ktorej záujmy sa môžu zásadne líšiť od záujmov EÚ a ktorá by mohla využívať dodávku plynu ako prostriedok nátlaku v hospodárskej a zahraničnej politike, zraniteľnosť Európy by sa tým mohla ešte zvýšiť. Hospodárske a politické záujmy jednotlivých členských štátov sú v tejto otázke do určitej miery vo vzájomnom rozpore a ťažko povedať, ako bude možné tieto dva výklady v krátkodobom až strednodobom horizonte zosúladiť.

5.5. Po dôkladnej úvahe výbor dospel k názoru, ktorý už v uplynulých rokoch vyjadril vo viacerých svojich stanoviskách, najmä tých, ktoré sa týkali zriadenia a fungovania energetickej únie, že len prostredníctvom účinného a dohodnutého mechanizmu riadenia sa podarí dosiahnuť dohodnuté ciele EÚ v oblasti klímy a energetickej bezpečnosti. To zahŕňa aj zmiernenie rizika nadmernej závislosti od jedného dodávateľa energie.

5.6. Cieľom smernice je riešiť legislatívne nejasné oblasti a zabezpečiť, aby sa uplatňovali pravidlá a zásady jednotného trhu a aby sa neregulovaná oblasť dostala do pôsobnosti právnych predpisov EÚ, pričom Európska komisia by sa väčšmi angažovala pri skúmaní otázok spoločného záujmu.

5.7. Cieľom navrhovaných zmien smernice o vnútornom trhu s plynom je zabezpečiť, aby sa v jurisdikcii EÚ základné zásady právnych predpisov EÚ v oblasti energetiky, ako je prístup tretích strán, regulácia sadzieb, oddelenie vlastníctva a transparentnosť, uplatňovali na prepojenia plynovodov EÚ s plynovodmi tretích krajín. V tejto súvislosti je výbor presvedčený, že potrebné zmeny smernice o vnútornom trhu s plynom by sa mali prijať bezodkladne a nemali by ponechať žiadnu právnu neistotu, pokiaľ ide o plnú uplatniteľnosť práva EÚ na existujúce a plánované prepojenia.

5.8. Výbor zastáva názor, že akékoľvek výnimky z uplatňovania hlavných ustanovení smernice by mali byť striktné obmedzené a časovo ohraničené (napr. maximálne na desať rokov) a mali by sa udeľovať len v mimoriadnych prípadoch na základe komplexného posúdenia, ktoré vykoná Komisia, aby sa zaistilo, že žiadne výnimky nebudú v rozpore s cieľmi energetickej únie a nebudú mať negatívny vplyv na hospodársku súťaž a účinné fungovanie vnútorného trhu Únie s plynom alebo na bezpečnosť dodávok plynu v Únii.

V Bruseli 19. apríla 2018

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Luca JAHIER

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Dosiahnuť čo najširšie využívanie alternatívnych palív – Akčný plán týkajúci sa infraštruktúry pre alternatívne palivá podľa článku 10 ods. 6 smernice 2014/94/EÚ vrátane posúdenia národných politických rámcov podľa článku 10 ods. 2 smernice 2014/94/EÚ

[COM(2017) 652 final]

(2018/C 262/12)

Spravodajca: **Séamus BOLAND**

Konzultácia	Európska komisia, 18. 1. 2018
Právny základ	článok 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie
Príslušná sekcia	sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť
Prijaté v sekcii	5. 4. 2018
Prijaté v pléne	19. 4. 2018
Plenárne zasadnutie č.	534
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	170/1/3

1. Závěry a odporúčania

1.1. Toto stanovisko sa týka predovšetkým zriadenia infraštruktúry pre alternatívne palivá v EÚ v súvislosti so záväzkami EÚ v rámci Parížskej dohody. Dopĺňa teda množstvo doterajších stanovísk venovaných doprave, ktoré prijal EHSV. EHSV dôrazne odporúča, aby si EÚ a zainteresované strany stanovili vykonávanie akčného plánu týkajúceho sa infraštruktúry pre alternatívne palivá za svoju prioritu.

1.2. EHSV rozhodne víta iniciatívy Európskej komisie na dekarbonizáciu sektoru dopravy, najmä jej odhodlanie urýchliť zriadenie infraštruktúry pre alternatívne palivá, aby tak emisie skleníkových plynov a látok znečisťujúcich ovzdušie dosiahli do roku 2050 nulové hodnoty.

1.3. EHSV však vyjadruje znepokojenie nad tým, že národné politické rámce dohodnuté jednotlivými členskými štátmi ako nástroje na dosiahnutie dekarbonizácie sú v súčasnosti ďaleko od splnenia stanovených cieľov a úloh. Z tohto dôvodu je pravdepodobné, že akčný plán týkajúci sa infraštruktúry pre alternatívne palivá stroskotá. EHSV dôrazne odporúča, aby Komisia a členské štáty bezodkladne uznali túto skutočnosť.

1.4. EHSV preto odporúča, aby Komisia urýchlene preskúmala národné politické rámce v snahe zaistiť, aby sa dosiahli vytýčené ciele.

1.5. EHSV odporúča, aby jednotlivé členské štáty identifikovali a odstránili akékoľvek prekážky, a to aj pokiaľ ide o stratu daňových príjmov z fosílnych palív.

1.6. EHSV berie na vedomie významný finančný záväzok EÚ týkajúci sa zaistenia infraštruktúry pre alternatívne palivá. Je však znepokojený tým, že odhady požadovaného financovania sú príliš nízke a pákový efekt financovania zo súkromného sektora zaostáva. EHSV odporúča urýchlene preskúmanie financovania, ktoré má byť navýšené, a v prípade potreby prijatie vhodných opatrení na nápravu situácie, v ktorej nie sú splnené potrebné finančné ciele.

1.7. EHSV berie na vedomie záväzky odvetvia lodnej dopravy a letectva týkajúce sa splnenia cieľov v oblasti dekarbonizácie, na ktorých sa dohodli všetky zainteresované strany. Odporúča však, aby sa v krátkodobom horizonte zintenzívnili potrebný dialóg medzi Komisiou, členskými štátmi a týmito dvomi odvetviami.

1.8. EHSV je veľmi znepokojený nízkou mierou zapojenia spotrebiteľov a interakcie s príslušnými zainteresovanými stranami. Preto rozhodne odporúča, aby spotrebiteľia zohrávali oveľa dôležitejšiu úlohu vo všetkých aspektoch zavádzania alternatívnych palív.

1.9. EHSV odporúča, aby sa uskutočnil výskum s cieľom identifikovať nové zdroje vzácnych zemín. Odporúča tiež, aby Komisia v spolupráci s členskými štátmi aktualizovala informácie o najnovších technológiách v oblasti dopravy.

1.10. Hoci EHSV víta uprednostňovanie opatrení v mestských oblastiach, je potrebné vypracovať programy, ktoré sú vhodné aj pre dopravu na vidieku. Podľa odporúčania EHSV by tieto programy mohli zahŕňať vybudovanie infraštruktúry založenej na využívaní biopalív, najmä takých, ktoré pochádzajú z poľnohospodárskeho odpadu, ako aj z odpadu z iných zdrojov, a využívaní technológie, ktorá podporuje biodigestory. Súčasťou takýchto programov by mohlo byť vytvorenie infraštruktúry založenej na využívaní moderných biopalív pochádzajúcich zo zdrojov poľnohospodárskeho, lesníckeho alebo iného odpadu.

2. Úvod

2.1. Toto stanovisko sa zameriava na akčný plán, ktorý sa vzťahuje na poskytovanie infraštruktúry pre alternatívne palivá v EÚ. EHSV už prijal stanoviská o širšom balíku opatrení v oblasti mobility, ako aj o iných aspektoch dopravy. Toto stanovisko sa preto nebude zaoberať širšou oblasťou dopravy, pokiaľ ide o zmenu klímy. Význam zriadenia infraštruktúry, ktorá uľahčí prechod od klasických palív na udržateľné palivá v zmysle stratégie Európskej komisie na dosiahnutie súladu s Parížskou dohodou, nemožno podceňovať.

2.2. V novembri 2017 Komisia urobila rozhodné kroky smerom k naplneniu záväzkov EÚ vyplývajúcich z Parížskej dohody, ktorá stanovuje záväzný cieľ znížiť domáce emisie CO₂ do roku 2030 aspoň o 40 %. Balík opatrení v oblasti ekologickej mobility zahŕňal akčný plán a investičné riešenia pre transeurópsky rozvoj infraštruktúry pre alternatívne palivá. Cieľom je podporiť národné politické rámce podporovaním investícií do dopravnej siete (transeurópskej dopravnej siete alebo TEN-T) v mestských oblastiach. Tým sa zabezpečí dostupnosť infraštruktúry pre alternatívne palivá pre účastníkov cestnej premávky.

2.3. Akčný plán tiež usmerňuje členské štáty tak, aby zahrnuli ciele znížiť emisie z lodnej a leteckej dopravy.

2.4. EHSV dôsledne podporuje zlepšenie verejného prístupu k infraštruktúre pre alternatívne palivá a svoj postoj dal najavo aspoň v 15 nedávnych stanoviskách, ktoré sa zaoberajú dopravou z hľadiska dekarbonizácie, COP21 a mnohých ďalších otázok súvisiacich s environmentálnou udržateľnosťou.

2.5. Európska komisia v rámci deklarovaných ambícií EÚ stať sa svetovým lídrom v oblasti dekarbonizácie predložila návrhy na dosiahnutie rýchleho prechodu od palív s vysokými emisiami v sektore dopravy k palivám s nízkymi alebo nulovými emisiami do roku 2025.

2.6. Akčný plán týkajúci sa infraštruktúry pre alternatívne palivá má podobu balíka návrhov zameraných na bezproblémové a úplné zníženie emisií v odvetví dopravy v súlade s časovým harmonogramom na roky 2020, 2025 a 2030.

2.7. Podľa súčasných odhadov EÚ až 95 % cestných vozidiel a plavidiel využíva konvenčné palivá, a to aj napriek skutočnosti, že je k dispozícii viacero finančných nástrojov EÚ (pre fosílna palivá alebo biopalivá), ktoré nie sú zahrnuté v akčnom pláne.

2.8. Vzhľadom na dostupnosť týchto finančných zdrojov EÚ sa však dosiahol určitý pokrok v oblasti budovania infraštruktúry pre alternatívne palivá. Európske monitorovacie stredisko pre alternatívne palivá zaznamenalo 118 000 verejne prístupných nabíjajúcich staníc pre elektrické vozidlá. Existuje 3 458 čerpacích staníc pre vozidlá na stlačený zemný plyn a koncom septembra 2017 existovalo 82 staníc pre vozidlá s vodíkovým pohonom. Avšak len v dvoch členských štátoch je k dispozícii viac ako 100 nabíjajúcich staníc pre elektrické vozidlá na 100 000 obyvateľov miest.

2.9. Všetky členské štáty mali predložiť správy o pokroku do konca roka 2017. Dva štáty – Malta a Rumunsko – tak neurobili. V prípade prevažnej väčšiny zvyšných členských štátov sa preukázalo, že zaostávajú za svojimi cieľmi a na základe súčasných predpovedí sa im ich vôbec nepodarí dosiahnuť.

3. Národné politické rámce

3.1. V smernici 2014/94/EÚ sa od členských štátov vyžaduje, aby vytvorili národné politické rámce, v ktorých sa stanoví minimálne pokrytie infraštruktúrou do roku 2020, 2025 a 2030 podľa jednotlivých palív. Každý národný politický rámec stanovuje ciele a úlohy a členským štátom tiež ukladal povinnosť predložiť Komisii správu do roku 2017.

3.2. Smernica sa zameriava na palivá, pri ktorých dochádza k významnému zlyhaniu koordinácie trhu, ako je elektrická energia, vodík a zemný plyn (LNG a CNG). Biopalivá sa tiež považujú za dôležitú alternatívu a je pravdepodobné, že v krátkodobom až strednodobom horizonte na ne bude pripadať prevažný podiel v rámci alternatívnych palív na trhu. Hlavné zložky potrebné na vybudovanie infraštruktúry, ktorá by chránila používanie biopalív, už existujú.

3.3. Národné politické rámce sú navrhnuté tak, aby poskytli minimálne pokrytie infraštruktúrou pre alternatívne palivá do roku 2020, 2025 a 2030 v každom z členských štátov. Hlavné prvky tejto infraštruktúry sú: elektrická energia, stlačený zemný plyn (CNG), skvapalnený zemný plyn (LNG) a vodík.

Z odhadov potrieb v oblasti investícií do infraštruktúry zo strany členských štátov podľa smernice 2014/94/EÚ vyplývajú tieto údaje:

— *Elektrina*: až 904 miliónov EUR do roku 2020 (národné politické rámce stanovujú ciele len do roku 2020).

— *CNG*: až 357 miliónov EUR do roku 2020 a až 600 miliónov EUR do roku 2025 pre cestné vozidlá s pohonom na CNG (na základe celkových nákladov na 937 (do roku 2020) a 1 575 (do roku 2025) nových čerpacích staníc CNG plánovaných v národných politických rámcoch).

— *LNG*: až 257 miliónov EUR do roku 2025 pre cestné vozidlá s pohonom na LNG. Pokiaľ ide o LNG pre vodnú dopravu, až 945 miliónov EUR do námorných prístavov koridorov základnej siete TEN-T do roku 2025 a až 1 miliarda EUR do vnútrozemských prístavov koridorov základnej siete TEN-T do roku 2030.

— *Vodík*: až 707 miliónov EUR do roku 2025 [pozri COM(2017) 652 final].

3.4. Len 8 členských štátov z 25 podľa hodnotenia úplne splnilo podmienky na dosiahnutie svojich cieľov, pričom dva členské štáty nepredložili do novembra 2017 svoje správy. Posúdenie, ktoré urobila Komisia, je mimoriadne kritické, pokiaľ ide o dosiahnutý pokrok a predovšetkým úroveň ambícií, ako vyplýva zo širokej škály sporných politických opatrení v jednotlivých štátoch, čo oslabuje ich vlastné záväzky dosiahnuť ich vlastné ciele týkajúce sa zaistenia infraštruktúry pre alternatívne palivá.

3.4.1. EHSV konštatuje, že po zverejnení týchto údajov niektoré z uvedených krajín zintenzívnili svoje úsilie.

3.5. Podľa všeobecného záveru, ku ktorému dospela Komisia, národné politické rámce nedokázali preukázať skutočný pokrok, pokiaľ ide o zmysluplný rozvoj infraštruktúry pre alternatívne palivá.

3.6. Odsudzujúci charakter posúdenia spolu s pozornosťou, ktorá sa v pracovnom dokumente útvarov Komisie venuje obmedzenému vplyvu národných politických rámcov, naznačujú, že ciele sa zďaleka nedosiahnu a že je prinajmenšom potrebné naliehavé preskúmanie.

4. Kontext a zhrnutie dokumentu Komisie

4.1. Cieľom tohto akčného plánu je podporiť národné politické rámce a pomôcť vytvoriť do roku 2025 „interoperabilnú chrbticovú infraštruktúru EÚ“. Zámerom je vytvoriť hlavné dopravné koridory, ktoré bude možné používať na prekonávanie dlhých vzdialeností a na prekračovanie hraníc, a to za predpokladu, že sa dosiahne dohoda všetkých zúčastnených strán.

4.2. EÚ si želá urýchliť vybudovanie infraštruktúry v dvoch oblastiach: Po prvé, v oblasti základnej a súhrnnej siete TEN-T a po druhé, prioritou by mala byť lepšia reakcia na potreby infraštruktúry v mestských a prímestských oblastiach.

4.3. Opatrenia majú byť prínosom pre spotrebiteľov, priemyselné odvetvia a orgány verejnej správy na základe delby zodpovednosti medzi verejnou správou a priemyslom. Je potrebná udržateľná úroveň dostupných vozidiel a plavidiel, aby sa zabezpečila kontinuita medzi ponukou a dopytom.

4.4. Elektrická energia ako infraštruktúra pre alternatívne palivá sa stala hlavnou prioritou v celej EÚ. Pokrok v budovaní potrebnej infraštruktúry pre elektrické vozidlá do roku 2020 je však malý. Odhaduje sa, že trhový podiel takýchto vozidiel bude v roku 2020 predstavovať 0,1 až 9,2 % celkového počtu vozidiel v závislosti od jednotlivých členských štátov [SWD (2017) 365 final].

4.5. V oznámení sa jasne konštatuje, že je potrebný integrovaný prístup v podobe spoločného politického rámca v celej EÚ pre vozidlá, infraštruktúry, elektrické siete, hospodárske stimuly a digitálne služby. Inak bude miera prechodu na mobilitu s nízkymi a nulovými emisiami rozdielna a povedie k viacrýchlostnému prístupu medzi členskými štátmi.

4.6. V pláne sa zdôrazňuje, že sú potrebné značné investície z verejných a súkromných zdrojov. Zasadzuje sa v ňom za „kombinovanie nenávratných grantov s návratným dlhovým financovaním“ ako spôsob zaistenia maxima požadovaných financií.

4.7. Komisia zriadila dve samostatné fóra s podobnými úlohami – Fórum pre udržateľnú dopravu a Európske fórum pre udržateľnú lodnú dopravu –, zamerané na zaistenie účasti členských štátov, občianskej spoločnosti a iných relevantných zainteresovaných strán.

5. Výzvy týkajúce sa zabezpečenia alternatívnej infraštruktúry

5.1. EHSV poukazuje na rôzne problémy súvisiace so zabezpečením infraštruktúry pre alternatívne palivá, a vyjadruje poľutovanie nad tým, že zainteresované strany neprístupujú k ich riešeniu s naliehavosťou.

5.2. Infraštruktúra na nabíjanie a dopĺňanie paliva vozidiel a plavidiel je v celej EÚ závažne nedostatočná. EHSV sa domnieva, že jedným z hlavných faktorov, ktorý k tomu prispieva, sú nedostatočne rozvinuté inteligentné siete, v dôsledku čoho dochádza k situácii, ktorá spotrebiteľom znemožňuje zapojiť sa do prechodu.

5.3. Vzhľadom na to, že všetky strany robia len malý pokrok pri vykonávaní opatrení, EHSV dospel k záveru, že záväzky jednotlivých členských štátov týkajúce sa infraštruktúry pre alternatívne palivá sa líšia, čo potvrdzujú aj hodnotenia Komisie. Podľa EHSV ide o jednu z hlavných prekážok pri dosahovaní cieľov EÚ v oblasti udržateľnosti. Značný pokrok sa však v EÚ dosiahol v oblasti vývoja biopalív (na ktoré sa nevzťahuje smernica z roku 2014), a to najmä v niektorých členských štátoch.

5.4. Stále sa vynárajú určité pochybnosti týkajúce sa technológií pre infraštruktúru pre alternatívne palivá. Okrem iného ide o výrobu batérií potrebných na výrobu elektrických automobilov vzhľadom na zvyšujúce sa náklady na ťažbu požadovaných prírodných surovín. V súlade so zásadami obehového hospodárstva by sa malo podnecovať využívanie druhotných spätne získaných surovín. Rovnako majú spotrebiteľia nedostatok informácií, aj pokiaľ ide o bezpečnosť stlačeného plynu a používanie vodíka a jeho dostupnosť. Týmto skutočnostiam by sa mala venovať pozornosť.

5.5. Pocit neistoty u spotrebiteľov v oblasti technológií, ako aj nedostatok aktuálnych informácií o porovnávaní cien boli označené za veľkú výzvu pre akceptáciu zo strany spotrebiteľov. (Štúdia EÚ o vykonávaní článku 7 ods. 3 smernice o zavádzaní infraštruktúry pre alternatívne palivá, január 2017.) Tí vidia tiež skutočné obmedzenia týkajúce sa ciest na dlhé vzdialenosti, najmä vo vidieckych oblastiach. Toto je veľkou prekážkou úspechu.

5.6. Vysoké náklady na prechod vo vidieckych oblastiach sú významným blokujúcim faktorom pre zavádzanie infraštruktúry pre alternatívne palivá. Podobne treba naliehavo uznať skutočnosť, že zainteresované strany nepodporovali aktívne zriadenie infraštruktúry pre alternatívne palivá vhodnej pre rozličné potreby poľnohospodárstva a cesty na dlhé vzdialenosti v oblastiach s rozptýlenými vidieckymi sídlami.

5.7. Záujem kombinovať verejné a súkromné finančné mechanizmy bude závisieť od splnenia meniacich sa potrieb verejných a súkromných investorov. Zosúladenie týchto potrieb, najmä ak majú verejné a súkromné zdroje odlišné očakávania, by mohlo oddialiť pokrok.

5.8. Akčný plán sa vo veľkej miere sústreďuje na dosiahnutie prechodu v hlavných mestských sídlach. Jedným z dôvodov je skutočnosť, že technológia na nabíjanie je stále obmedzená, a keďže jazdy na vidieku sú skôr dlhšie, musí byť k dispozícii viac nabíjajúcich staníc. Výbor rovnako konštatuje, že inštalovanie infraštruktúry potrebnej vo vidieckych oblastiach si vyžaduje oveľa viac pozornosti.

5.9. Akčný plán je závislý od vysokej úrovne zaviazanosti každého členského štátu zabezpečiť, že jeho príslušný národný politický rámec bude realizovaný včas a účinným spôsobom.

5.10. Ako podporný krok Komisia zriadila Fórum pre udržateľnú dopravu, ktoré združuje zástupcov členských štátov, odvetvia dopravy a občianskej spoločnosti, s cieľom dosiahnuť účinné vykonávanie politik zameraných na rozvoj infraštruktúry pre alternatívne palivá.

6. Pripomienky EHSV

6.1. EHSV vyjadruje znepokojenie nad skutočnosťou, že národné politické rámce jasne zlyhali, pokiaľ ide o preukázanie skutočných ambícií dosiahnuť naozaj významný pokrok pri zavádzaní infraštruktúry pre alternatívne palivá. Vzhľadom na obavy, že žiadny z cieľov nebude s vysokou pravdepodobnosťou splnený, je naliehavo potrebné preskúmanie tejto stratégie a vypracovanie odporúčaní týkajúcich sa modelu, ktorý by priniesol úspech. Treba však mať na pamäti odlišné názory na rôzne palivá v jednotlivých členských štátoch a na trhoch. Napríklad LNG a CNG nie sú považované za vhodnú možnosť pre novú infraštruktúru v severských krajinách, kde sú na druhej strane veľmi úspešné a podporované biopalivá. V iných častiach EÚ sú úplne odlišné preferencie, pokiaľ ide o jednotlivé palivá.

6.2. Treba tiež vziať do úvahy technickú vyspelosť. Napríklad vodík je na väčšine trhov ešte stále v počiatočnej fáze skúšok. To isté platí aj pre elektrické batérie pre ťažké nákladné vozidlá na dlhšie vzdialenosti, ako sú koridory TEN-T. Nabíjanie batérie pre takéto vozidlá je v strednodobom horizonte pravdepodobne menej realizovateľné. Vo viacerých členských štátoch však pokračuje testovanie elektrického pohonu ťažkých nákladných vozidiel prostredníctvom trolejí alebo koľajníc na povrchu vozovky (tzv. e-diaľnice a pod.). Táto infraštruktúra sa vôbec nespomína v akčnom pláne, ale v súčasnosti ju treba považovať skôr za technologicky vyspelejšiu než vodíkové palivá.

6.3. Odhadovaný objem investícií potrebných na zaistenie verejne dostupnej infraštruktúry pre alternatívne palivá do roku 2020 sa pohybuje v rozmedzí od 5,2 miliardy EUR do 6 miliárd EUR. Výhľadovo do roku 2025 dosiahne táto suma výšku minimálne 22 miliárd EUR. Napriek týmto odhadom existuje len málo dôkazov o tom, že to bude stačiť na zaručenie úspechu pri plnení potrebných cieľov.

6.4. Je možné, že tieto odhady sú príliš konzervatívne a musia byť upravené s cieľom zohľadniť meniace sa technológie. EHSV preto víta zámer Komisie užšie spolupracovať s automobilovým priemyslom pri navrhovaní rôznych finančných nástrojov na podporu súkromných investícií.

6.5. EHSV však konštatuje, že takéto nástroje musia zabezpečiť, že zavádzanie infraštruktúry prinesie veľké výhody verejnosti z hľadiska prístupu a cenovej dostupnosti. Prístup vo vidieckych a izolovaných oblastiach je obzvlášť predmetom obáv.

6.6. EHSV poznamenáva, že zdaňovanie palív je v súčasnosti významným zdrojom národných príjmov vo všetkých členských štátoch EÚ. Je zrejmé, že zníženie príjmov z tejto dane v dôsledku dosahovania environmentálnych cieľov by spôsobilo problémy daňovej politiky každého členského štátu. Malo by sa však poznamenať, že návrh Komisie v rámci balíka mobility, pokiaľ ide o spoplatňovanie používania ciest (Eurovignette, pozri TEN/640), obsahuje niektoré nové možnosti na internalizáciu externých nákladov prostredníctvom poplatkov za infraštruktúru.

6.7. EHSV konštatuje, že regulácia v odvetví lodnej dopravy sa považuje za zložitú, a to najmä vzhľadom na medzinárodný kontext, v ktorom sa tvoria pravidlá a právne predpisy. Lodná doprava musí aktívne pristupovať k spolupráci s infraštruktúrou pre alternatívne palivá, je však zrejmé, že na miestnej úrovni existuje potenciál poskytovať alternatívne palivá (napríklad metanol a LNG), najmä pre príbrežnú námornú dopravu a trajekty. Mohla by sa spomenúť aj elektrická infraštruktúra na prístavných mólach atď.

6.8. Podobne sa očakáva exponenciálny nárast leteckej dopravy do roku 2050, hoci to menej priamo súvisí s akčným plánom. Súlad s cieľmi dekarbonizácie si bude vyžadovať značné využívanie alternatívnych palív, ktoré majú veľký potenciál, pokiaľ ide o znižovanie emisií skleníkových plynov. Malo by sa zväžiť využívanie biopalív v tejto oblasti a potrebné investície by sa mali uskutočniť ako výsledok zmysluplného dialógu so všetkými príslušnými zainteresovanými stranami a Európskou komisiou.

6.9. Je potrebné zefektívniť verejné a súkromné investície do infraštruktúry pre alternatívne palivá. EHSV preto víta návrh Komisie posilniť koordináciu nástrojov financovania EÚ a usilovať sa o synergie, aby tak opatrenia na vnútroštátnej a miestnej úrovni mohli zvýšiť dosah financovania zo strany EÚ.

6.10. Pre úspešný rozvoj tejto infraštruktúry je veľmi dôležitá informovanosť spotrebiteľov. Tá zahŕňa informácie o porovnaní cien, prínosoch pre zdravie a životné prostredie a konkrétnych opatreniach, ktoré pomáhajú rodinám s nižšími príjmami.

V Bruseli 19. apríla 2018

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Luca JAHIER

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Nízkoemisná mobilita sa stáva skutočnosťou Európska únia, ktorá chráni planétu, posilňuje postavenie spotrebiteľov a obraňuje svoj priemysel a pracovníkov

[COM(2017) 675 final]

(2018/C 262/13)

Spravodajca: **Ulrich SAMM**

Konzultácia	Európska komisia, 18.1.2018
Právny základ	článok 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie
Príslušná sekcia	sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť
Prijaté v sekcii	5.4.2018
Dátum schválenia v pléne	19.4.2018
Plenárne zasadnutie č.	534
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	201/0/3

1. Závery a odporúčania

1.1. Oznámenie o cestnej doprave sa sústreďuje na priemyselné odvetvie, ktoré je **svetovým lídrom** v oblasti výroby a poskytovania služieb. Toto silné postavenie sa musí zachovať a využiť na to, aby sa urýchlil, transformoval a upevnil prechod hospodárstva EÚ na čistú energiu, pričom dôležitým cieľom je aj získať **vedúce postavenie v oblasti nových technológií** na svetovom trhu.

1.2. EHSV víta **technologicky neutrálny** prístup, ktorý je otvorený novému vývoju. EHSV by však chcel podotknúť, že iniciatívy nesledujú v plnej miere tento prístup. Nie je vôbec isté, že naša mobilita bude v budúcnosti výlučne elektrická, pričom iné pohonné technológie, ako vodík alebo úplne nefosílné tekuté palivá (napr. HVO100) majú takisto veľký potenciál v oblasti čistej mobility. EHSV vyjadruje poľutovanie nad tým, že sa tejto otázke nevenuje dostatočná pozornosť.

1.3. EHSV víta iniciatívy zamerané na obnovu **dôvery spotrebiteľov** v automobilový priemysel a regulačný systém prostredníctvom realistických emisných noriem a primeraných skúšobných postupov. V tejto súvislosti je nevyhnutná snaha a zodpovednosť samotného odvetvia.

1.4. Výbor konštatuje, že v súčasnosti sa každý rok vyrobí približne 14 miliónov nových vozidiel, ktoré nahrádzajú iba okolo 5 % z celkového vozového parku 253 miliónov vozidiel v EÚ. Táto **miera nahradzania** síce prispieje k znižovaniu úrovne emisií, nie je však postačujúca, a preto EHSV víta každú iniciatívu, ktorá by pomohla urýchliť mieru obnovy súčasného vozového parku v Európe, na základe čoho by sa úroveň emisií znižovala rýchlejšie. Treba však upriamiť pozornosť Komisie na fakt, že je nevyhnutné zamedziť tomu, aby sťahovanie vozidiel z jedného európskeho trhu šlo na úkor iných európskych trhov, kde sa tieto vyradené vozidlá budú ďalej používať (pozri bod 4.7).

1.5. Musíme si uvedomiť, že výrazné zvýšenie podielu vozidiel s nízkymi emisiami si vyžaduje **prechodné obdobie**, ktorého trvanie závisí od vývoja v automobilovom priemysle, ako rýchlo spotrebiteľia prijmu novú technológiu a s ňou spojené náklady, ako aj od iných faktorov, ako je napr. spolpatňovanie infraštruktúry. EHSV zdôrazňuje, že prechodné obdobie nie je zámkou na to, aby automobily s naftovým motorom mohli prekračovať emisné limity a že treba urýchlene vyriešiť otázku možnej modernizácie automobilov s naftovým motorom a s tým spojenú problematiku pokrytia nákladov.

1.6. EHSV žiada Európsku komisiu, aby lepšie a jasnejšie rozlišovala medzi **ochranou klímy** a zlepšením kvality **miestneho ovzdušia**. Je to dôležité s cieľom získať na svoju stranu ľudí a súkromné investície. Niektoré druhy palív môžu prispieť k zlepšeniu kvality ovzdušia v mestách, no nie sú prospešné pre klímu (napr. ak sa elektrická energia alebo vodík pre elektrické vozidlá získavajú v uhoľných elektrárnach). Na druhej strane, vozidlá s nízkymi emisiami využívajúce zemný plyn (myslí sa tým najmä metán pochádzajúci z akýchkoľvek zdrojov, či už podzemných, organických materiálov, zo syntetických chemických procesov alebo ich kombinácia) z biometánu sú síce šetrné ku klíme, môžu však prispievať k lokálnemu znečisťovaniu ovzdušia.

1.7. EHSV naliehavo žiada s Komisiu, aby bola prísnejšia, pokiaľ ide o to, aby sa uľahčil prístup spotrebiteľov k cenovo dostupným novým a ekologickým formám mobility, a zabezpečila, aby prínosy týchto nových služieb mobility mohli využívať všetci a aby boli v Únii rozšírené rovnomerne. Niektoré z navrhovaných **nástrojov financovania** môžu pomôcť riešiť tento problém, výbor ich však nepovažuje za postačujúce.

1.8. EHSV víta dôležitú úlohu, ktorú Komisia zohráva pri vytváraní celoeurópskej aliancie priemyselných odvetví, s cieľom vytvoriť úplný hodnotový reťazec pre rozvoj a výrobu pokročilých **batérií** v EÚ. Väčší podiel výrobného odvetvia v EÚ v rámci hodnotového reťazca má kľúčový význam pre naše pracovné miesta a najlepší spôsob, ako zaručiť, že vyrobené batérie sú „čisté“, je dodržiavanie environmentálnych noriem a pravidiel EÚ, ako napr. v rámci prístupu uplatňovaného v obehovom hospodárstve.

2. Úvod

2.1. EÚ je odhodlaná podporiť **dekarbonizovaný energetický systém**, tak ako sa popisuje v **balíku opatrení v oblasti čistej energie**, ktorého cieľom je urýchliť, transformovať a konsolidovať prechod hospodárstva EÚ na čistú energiu v súlade s jej záväzkami z konferencie COP21, a zároveň zachovať dôležité ciele hospodárskeho rastu a tvorby pracovných miest.

2.2. EÚ už v tejto oblasti urobila veľa. V období od roku 1990 do roku 2016 sa jej podarilo znížiť úroveň **emisí skleníkových plynov** o 23 %, pričom ekonomika zaznamenala v rovnakom období nárast o 53 %. Tento úspech bol dosiahnutý v mnohých odvetviach okrem **dopravy**. Podiel tohto sektora na produkcii emisií skleníkových plynov predstavuje približne 24 % (údaj z roku 2015) a úroveň emisií v tomto odvetví sa dokonca zvýšila v dôsledku pokračujúceho hospodárskeho oživenia v Európe. Tento problém bude riešiť **Európska stratégia pre nízkoemisnú mobilitu** ⁽¹⁾.

2.3. EHSV konštatuje, že v Európskej únii už došlo k výraznému zlepšeniu, pokiaľ ide o smerovanie k čistej mobilite: priemerné hodnoty **emisí CO₂** pre nové vozidlá a ľahké úžitkové vozidlá boli v roku 2009 stanovené v objeme 130 g CO₂/km a pre rok 2020 v objeme 95 g CO₂/km, čo je kľúčom k dosiahnutiu klimatických cieľov EÚ. Od roku 1992, keď bola zavedená **európska norma**, zákonodarcovia znížili limity pre emisie oxidu dusíka pre osobné vozidlá o 97 % (z normy Euro 1 na normu Euro 6) a pre jemné prachové častice o 98 %, v dôsledku čoho došlo k výraznému zníženiu úrovne lokálneho znečistenia ovzdušia v mestách.

2.4. Tieto opatrenia však pre cestnú dopravu nie sú postačujúce z hľadiska záväzkov z konferencie COP21 a pokiaľ ide o to, že mestá potrebujú naliehavo čistý vzduch. Na rozdiel od klesajúcej priemernej úrovne emisií za vozidlo a km, celková úroveň emisií v cestnej doprave neklesá, keďže sa zvýšil celkový objem dopravy a rýchlosť obnovy vozového parku je obmedzená.

2.5. Európska komisia preto na tieto výzvy reagovala iniciatívou **Európa v pohybe**, ktorá zahŕňa množstvo právnych iniciatív predložených v podobe troch balíkov. **Prvý balík**, ktorý bol predložený v roku 2017, odráža ambíciu Európy dosiahnuť rýchly pokrok pri zavádzaní ekologického, konkurencieschopného a prepojeného systému mobility, do ktorého budú do roku 2025 včlenené všetky spôsoby dopravy a ktorý bude pokrývať celé územie EÚ. EHSV privítal tento balík ⁽²⁾ ⁽³⁾, keďže je kľúčom k fungujúcemu **jednotnému európskemu dopravnému priestoru** s vhodným regulačným rámcom.

⁽¹⁾ COM(2016) 501 final.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 246, 28.7.2017, s. 64.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 81, 2.3.2018, s. 195.

2.6. Oznámenie⁽⁴⁾ o **druhom balíku** stratégie Európa v pohybe, ktorým sa zaoberá toto stanovisko, sa skôr zameriava na nástroje určené na znižovanie úrovne emisií v cestnej doprave, ako napr. smernica o ekologických vozidlách⁽⁵⁾, nové normy v oblasti emisií CO₂ pre vozidlá⁽⁶⁾, akčný plán pre transeurópske zavedenie infraštruktúry pre alternatívne palivá⁽⁷⁾, revízia smernice o kombinovanej doprave⁽⁸⁾, nariadenie o službách osobnej autokarovej dopravy⁽⁹⁾ a iniciatíva v oblasti batérií. Konkrétne návrhy sú podrobne uvedené v samostatných stanoviskách výboru. **Tretí balík**, ktorý bude zameraný skôr na otázky týkajúce sa bezpečnosti, bude predložený v prvej polovici roku 2018.

3. Zhrnutie oznámenia Komisie

3.1. Druhý balík obsahuje viaceré legislatívne iniciatívy zamerané na vytvorenie jasných, realistických a vynútiteľných pravidiel s cieľom zabezpečiť rovnaké podmienky medzi priemyselnými aktérmi pôsobiacimi v Európe. Spotrebiteľia budú nabádať, aby prešli na ekologické vozidlá a na iné ekologické možnosti mobility, pričom sa bude rozširovať infraštruktúra pre alternatívne palivá a poskytovanie interoperabilných cezhraničných služieb.

3.2. Na obdobie po roku 2020 je navrhnuté nové **nariadenie o emisiách CO₂** z osobných automobilov a úžitkových vozidiel. Podľa tohto nariadenia budú musieť výrobcovia osobných vozidiel a ľahkých úžitkových vozidiel do roku 2025 znížiť úroveň emisií CO₂ svojho nového vozového parku o 15 % a do roku 2030 o 30 %. Tieto ciele týkajúce sa relatívneho zníženia emisií budú nahradené absolútnymi hodnotami emisií CO₂, hneď ako bude dostupný nový celosvetový harmonizovaný skúšobný postup pre ľahké vozidlá (WLTP) (neočakáva sa pred rokom 2020).

3.3. Zavedenie WLTP ako pevného a realistickejšieho **testovacieho rámca pre typové schvaľovanie** vozidiel bude kľúčom k prekonaniu vážnej krízy dôvery spotrebiteľov a jej obnoveniu. Taktiež budú zavedené testy týkajúce sa emisií za skutočných jazdných podmienok (RDE), ktoré by sa mali realizovať na cestách, a nie na skúšobnom zariadení.

3.4. Navrhuje sa vypracovať akčný plán na podporu investícií do **infraštruktúry pre alternatívne palivá** a na rozvoj siete rýchlych a interoperabilných nabíjacích a čerpacích staníc v celej EÚ. Zahrnuté sú viaceré nástroje financovania, ako napr. nástroj európskej ekologickej dopravy, Európsky fond pre strategické investície a Európsky fond regionálneho rozvoja.

3.5. **Smernica o kombinovanej doprave** sa reviduje s cieľom podporiť kombinované využívanie rôznych druhov nákladnej dopravy (napr. nákladných vozidiel a vlakov).

3.6. **Smernica o službách osobnej autokarovej dopravy** bude stimulovať rozvoj diaľkových autobusových spojení naprieč Európou a ponúkne občanom širší výber spôsobov dopravy a alternatívy k využívaniu súkromných vozidiel.

3.7. **Smernica o ekologických vozidlách** bude podporovať ekologické metódy mobility v rámci postupov verejného obstarávania ako stimuláciu dopytu pre automobilový priemysel.

3.8. **Iniciatíva v oblasti batérií** bude napomáhať, aby sa združenie európskych priemyselných odvetví stalo nezávislejšie a zvýšil sa jeho podiel na hodnotovom reťazci v rámci výroby elektrických vozidiel. Európska komisia taktiež vyčlení 200 miliónov EUR priamo na výskum a inováciu batérií v rámci programu Horizont 2020 (pracovný program na roky 2018 – 2020), a to nad rámec 150 miliónov EUR, ktoré už boli vyčlenené.

⁽⁴⁾ COM(2017) 675 final.

⁽⁵⁾ TEN/652 – Ekologické a energeticky úsporné vozidlá, spravodajca: Samm (Pozri stranu 58 v tomto Ú. v. EÚ).

⁽⁶⁾ INT/835 – Revízia predpisov o emisiách CO₂ z osobných automobilov a ľahkých úžitkových vozidiel, spravodajca: Bergrath (zatiaľ neuvyverejnené v úradnom vestníku).

⁽⁷⁾ TEN/654 – Akčný plán týkajúci sa infraštruktúry pre alternatívne palivá (oznámenie), spravodajca: Boland (Pozri stranu 69 v tomto Ú. v. EÚ).

⁽⁸⁾ TEN/651 – Kombinovaná doprava tovaru, spravodajca: Back (Pozri stranu 52 v tomto Ú. v. EÚ).

⁽⁹⁾ TEN/650 – Prístup na medzinárodný trh autokarovej a autobusovej dopravy, spravodajca: Hencks (Pozri stranu 47 v tomto Ú. v. EÚ).

4. Všeobecné pripomienky

4.1. Toto oznámenie o cestnej doprave sa sústreďuje na priemyselné odvetvie, ktoré je **svetovým lídrom** v oblasti výroby a poskytovania služieb. Výrobná časť tohto odvetvia zamestnáva 11 % všetkých pracovníkov vo výrobe v celej EÚ a vytvára 7 % HDP EÚ. Toto silné postavenie sa musí zachovať a využiť na to, aby sa urýchlil, transformoval a upevnil prechod hospodárstva EÚ na čistú energiu, pričom dôležitým cieľom je aj získať **vedúce postavenie v oblasti nových technológií** na svetovom trhu.

4.2. EHSV víta všeobecný **technologicky neutrálny** prístup, ktorý je otvorený novému vývoju a ktorý možno očakávať so zreteľom na súčasné intenzívne úsilie vyvíjané v oblasti vedy a výskumu, ktoré EÚ podporuje. EHSV by však chcel podotknúť, že iniciatívy nesledujú v plnej miere tento prístup. Pokiaľ ide o technický pokrok, vôbec nie je isté, že naša mobilita bude v budúcnosti výlučne elektrická. Iné pohonné technológie majú takisto veľký potenciál v oblasti čistej mobility. So zreteľom na rýchly vývoj modernej dopravnej technológie počas nadchádzajúcich rokov preto EHSV odporúča skôr **pružnejší prístup**, než napr. pevné limitné hodnoty emisií alebo ciele obstarávania. Zdá sa však, že treba vykonať aspoň strednodobé preskúmanie limitných hodnôt emisií a minimálnych cieľov, aby sa umožnilo prispôbenie v neskoršej fáze.

4.3. EHSV víta iniciatívy zamerané na obnovenie **dôvery spotrebiteľov** v automobilový priemysel a regulačný systém. Zásadný význam má obnova dôvery prostredníctvom realistických emisných noriem a nových skúšobných postupov. EHSV konštatuje, že realistickejšie emisné hodnoty nebudú závisieť len od automobilových technológií, ale do veľkej miery aj od správania vodiča a od poveternostných a cestných podmienok. Spotrebiteľia budú preto konfrontovaní s pomerne širokou škálou údajov, aj pokiaľ ide o jeden druh vozidla.

4.4. Každý rok sa vyrobí približne 14 miliónov nových vozidiel, ktoré nahrádzajú iba okolo 5 % z celkového vozového parku 253 miliónov vozidiel v EÚ. Dokonca aj so zreteľom na túto **mieru nahradzovania**, a vychádzajúc z existujúcich emisných noriem, sa do roku 2030 úroveň emisií CO₂ zníži v porovnaní s rokom 2005 o viac ako 30 % (správa VDA). EHSV by privítal každú iniciatívu, pomocou ktorej by sa mohla urýchlíť miera obnovy, a teda ďalej znižovať úroveň emisií. Osobitne pre krajiny s menšou tradíciou rozvinutého automobilového priemyslu poskytuje skutočnosť, že sú potrebné nové výrobné riešenia, príležitosti, pokiaľ ide o inovatívnosť a potenciál pre rýchly nárast konkurencieschopnosti v oblasti rozvoja mobility s nízkymi emisiami.

4.5. EHSV by chcel zdôrazniť, že Komisia, ktorá, okrem toho že sa zameriava na nové technológie, ako sú elektrické automobily, by mala takisto zohľadniť veľký potenciál v oblasti zlepšenia **existujúceho vozového parku**. Napríklad zníženie emisií CO₂ celkového vozového parku o 1 g prostredníctvom pridávania nefosílnych palív je rovnako účinné, ako zlepšenie emisných hodnôt nového vozového parku o 20 g (správa VDA).

4.6. Musíme si uvedomiť, že výrazné zvýšenie podielu vozidiel s nízkymi emisiami si vyžaduje **prechodné obdobie**, ktorého trvanie nemožno predvídať. Závisí to od vývoja v automobilovom priemysle, ako rýchlo spotrebiteľia prijímajú novú technológiu a s ňou spojené náklady, ako aj od iných faktorov, ako je napr. spoplatňovanie infraštruktúry, ceny paliva alebo sektor verejného obstarávania.

Tento prechod sa však nesmie vnímať tak, že sa tým poskytuje voľný priestor na ďalšie prekračovanie limitov pre vozidlá s naftovým pohonom a na zabránenie ich modernizácii pomocou systému SCR s cieľom zabezpečiť, aby splňali normu Euro 6. Komisia by mala zabezpečiť, aby vnútroštátne legislatívy členských štátov čo najskôr uznali modernizáciu na normu Euro 6 a aby sa objasnila otázka zodpovednosti a krytia nákladov.

4.7. EHSV vyzýva automobilový priemysel, aby prechodné obdobie využil na zlepšovanie **koherentnosti** v EÚ tým, že bude prijímať správne rozhodnutia, pokiaľ ide o umiestnenie výrobných miest, a na to, aby boli príležitosti pre ekologické vozidlá vo všetkých členských štátoch rovnaké. Bolo by napr. neprijateľné, ak by sa v niektorých členských štátoch zakázalo používanie starších vozidiel s naftovým pohonom, ktoré by sa následne predávali v členských štátoch so slabšou ekonomikou. Okrem toho zohráva významnú úlohu vývoj mimo EÚ, keďže európsky automobilový priemysel vyrába vo veľkom rozsahu pre **svetový trh**. Je preto mimoriadne dôležité, aby politiky EÚ podporovali medzinárodné dohody, ktoré sú pre európsky automobilový priemysel spravodlivé v porovnaní s jej konkurentmi v USA alebo Ázii.

4.8. Či v budúcnosti dôjde k technologickému pokroku, napr. v súvislosti s výkonnosťou batérie, závisí od **výskumu a vývoja**. K takémuto pokroku môže dôjsť nielen v súvislosti s batériou elektrických vozidiel, ale aj s palivami používanými v spaľovacích motoroch necestných pojazdných strojov alebo s palivovými článkami. Kým ekologické a úplne nefosílné palivá, ako napr. HVO100, sa už v niektorých krajinách bežne používajú (napr. vo Švédsku), dostupnými by sa mohli stať aj **nové typy palív**, ako napr. syntetické palivo alebo vodík, ktoré sa môžu s prijateľnými nákladmi a v čoraz väčšom objeme vyrobiť z prebytočnej elektrickej energie so zreteľom na prebiehajúcu expanziu premenlivej energie z obnoviteľných zdrojov.

4.9. EHSV žiada Európsku komisiu, aby lepšie a jasnejšie rozlišovala medzi rôznymi cieľmi sledovanými pri zavádzaní ekologických vozidiel. Ide o dva ciele: ochranu klímy a zlepšenie lokálnej kvality ovzdušia. Je dôležité poznamenať, že niektoré druhy palív môžu prispieť k zlepšeniu kvality ovzdušia v mestách, no nie sú prospešné pre klímu (napr. ak sa elektrická energia alebo vodík pre elektrické vozidlá získavajú v uhoľných elektrárnach). Na druhej strane, vozidlá s nízkymi emisiami využívajúce zemný plyn z biometánu sú síce šetrné ku klíme, môžu však prispievať k lokálnemu znečisteniu ovzdušia. Znižovanie lokálneho znečistenia ovzdušia je mimoriadne naliehavou otázkou a vyžaduje si prijímať opatrenia na regionálnej a miestnej úrovni, zatiaľ čo ochrana klímy je celosvetovým problémom, kde zmeny možno dosiahnuť (a pozorovať) len po desaťročiach. Je dôležité jasne rozlišovať medzi týmito cieľmi v snahe získať na svoju stranu ľudí a súkromné investície.

4.10. EHSV naliehavo žiada Komisiu, aby bola prísnejšia, pokiaľ ide o to, aby sa uľahčil prístup spotrebiteľov k cenovo dostupným novým a ekologickejšim formám mobility, a zabezpečila, aby prínosy týchto nových služieb mobility mohli využívať všetci a aby boli v Únii rozšírené rovnomerne. Obavu vyvolávajú možné problémy, najmä so zreteľom na dodatočné **náklady pre spotrebiteľov**. Niektoré z navrhovaných nástrojov financovania môžu pomôcť riešiť tento problém, výbor ich však nepovažuje za postačujúce. EHSV v tejto súvislosti víta iniciatívu Komisie zlepšiť schopnosť spotrebiteľov prijímať lepšie rozhodnutia pri nákupe alebo používaní vozidla tým, že sa poskytne väčšia transparentnosť a ponúkne sa metodika na porovnanie nákladov.

4.11. EHSV víta dôležitú úlohu, ktorú Komisia zohráva pri vytváraní celoeurópskej aliancie priemyselných odvetví, s cieľom vytvoriť úplný hodnotový reťazec pre rozvoj a výrobu pokročilých **batérií** v EÚ. Existuje niekoľko dôvodov, prečo by sa tieto ciele mali splniť: väčšia nezávislosť od výrobcov batérií mimo EÚ má strategický význam. Väčší podiel výrobného odvetvia v EÚ v rámci hodnotového reťazca má kľúčový význam pre naše pracovné miesta. Najlepší spôsob, ako zaručiť, že vyrobené batérie sú „čisté“, je dodržiavanie environmentálnych noriem a pravidiel EÚ, ako napr. v rámci prístupu uplatňovaného v obehovom hospodárstve. Zásadný význam majú veľké investície určené na tento cieľ z priemyselného odvetvia, pričom úlohou Komisie je vymedziť náležité podmienky, ako sú technické normy.

4.12. EHSV podporuje prístup na základe emisií výfukových plynov pri vymedzení „čistých vozidiel“, pretože je jednoduchý. Taktiež by však chcel zdôrazniť, že tento prístup neprihliada na **uhlíkovú stopu** vozidla počas jeho celej životnosti. V záujme toho, aby sa zabránilo akémukoľvek neoprávnenému zaobchádzaniu s určitými typmi vozidiel, treba vyvinúť viac úsilia v legislatívnej oblasti s cieľom prekonať prístup založený na emisiách výfukových plynov a taktiež zohľadniť otázky týkajúce sa výroby alebo dodávok čistej energie.

4.13. EHSV dochádza k záveru, že hlavnou prekážkou modernizácie **verejnej dopravy** je nedostatočná finančná podpora a naliehavo žiada Komisiu, aby opätovne zvážila možnosť revízie smernice o verejnom obstarávaní, najmä so zreteľom na financovanie. EHSV konštatuje, že okrem toho, že vo verejnej doprave je potrebné mať viac ekologických vozidiel, je aj nevyhnutné zatriktívniť ju v oveľa väčšej miere (spoje, pohodlie) a presvedčiť viac občanov, aby využívali túto prepravu, namiesto toho, aby sa pozornosť sústreďovala na nízku cenu cestovných lístkov.

V Bruseli 19. apríla 2018

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Luca JAHIER

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Oznámenie o posilňovaní európskych energetických sietí

[COM(2017) 718 final]

(2018/C 262/14)

Spravodajca: **Andrés BARCELÓ DELGADO**

Konzultácia	Európska komisia, 12.2.2018
Právny základ	článok 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie
Príslušná sekcia	sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť
Prijaté v sekcii	5.4.2018
Prijaté v pléne	19.4.2018
Plenárne zasadnutie č.	534
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržali sa)	157/1/2

1. Závěry a odporúčania

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR:

1.1. **súhlasí** s názorom, že vhodne prepojená európska sieť je nevyhnutná na dosiahnutie cieľa energetickej únie zaistiť cenovo dostupnú, bezpečnú a udržateľnú energiu, ktorá konkurenčným spôsobom umožní proces energetickej transformácie smerom k nízkouhlíkovému hospodárstvu;

1.2. **opätovne potvrdzuje**, že všetky ciele v oblasti klímy a energetickej bezpečnosti EÚ sú navzájom neoddeliteľne prepojené, a preto by sa žiaden z nich nemal považovať za druhotný vo vzťahu k iným, hoci niektoré z nich nie sú pre členské štáty záväzné;

1.3. **sa domnieva**, že investície do sieťovej infraštruktúry bude treba rozvíjať s rovnakou intenzitou ako ostatné investície do energetiky, najmä v koordinácii s nárastom energie z obnoviteľných zdrojov, a preto naliehavo vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zabezpečili riadny rozvoj nadnárodných, ako aj vnútroštátnych energetických sietí v snahe dosiahnuť spoločný rozvoj, ktorý umožní splniť ciele Únie;

1.4. **vyzýva** Komisiu a členské štáty, aby vypracovali dvojročné monitorovacie správy o plnení cieľov rozvoja energie z obnoviteľných zdrojov, ako aj rozvoja vnútroštátnych i nadnárodných sietí, aby sa zabezpečilo koordinované zavádzanie energie z obnoviteľných zdrojov a sietí a súčasne sa venovala osobitná pozornosť zisteniu prekážok, ktoré sťažujú prenos energie z obnoviteľných zdrojov;

1.5. **konštatuje**, že cieľ stanovený na rok 2020 dosiahnuť mieru prepojenia elektrických sietí na úrovni 10 % nebude splnený vo viacerých členských štátoch a že problémy súvisiace s rozvojom týchto projektov (zložité administratívne postupy, politické vplyvy, financovanie, odmietavý postoj spoločnosti) ohrozujú dosiahnutie cieľov stanovených na rok 2030 a komplikujú vykonávanie súboru politík EÚ v oblasti zmeny klímy;

1.6. **poukazuje** na to, že aktívne zapojenie organizovanej občianskej spoločnosti vo fáze navrhovania projektov v oblasti prepojenia môže pomôcť zmierniť odmietavý postoj spoločnosti voči niektorým projektom;

1.7. **požaduje** pokrok v súvislosti s nariadením o riadení energetickej únie, čím sa umožní zavedenie potrebných opatrení na rozvoj prepojení v oblastiach, ktoré v súčasnosti značne zaostávajú v dosahovaní 10 % cieľa;

1.8. **odporúča** doplniť ukazovateľ miery prepojenia v každej krajine o sledovanie podielov pre jednotlivé geografické oblasti (napríklad Pyrenejský polostrov), ako aj začleniť ukazovatele sledovania rozdielov v cenách na veľkoobchodných trhoch s cieľom uprednostniť vykonávanie projektov spoločného záujmu v oblastiach s väčšími rozdielmi;

1.9. **uznáva**, že finančná podpora získaná v rámci Nástroja na prepájanie Európy (NPE), ktorého rozpočet na energetické infraštruktúry do roku 2020 predstavuje 5,35 miliardy EUR, spolu s inými druhmi pomoci a činnosťou regionálnych skupín umožnila rozvoj čoraz väčšieho počtu projektov, ktoré približujú EÚ k dobudovaniu vnútorného trhu s energiou;

1.10. **požaduje** preskúmanie rozpočtu, ktorý je k dispozícii na podporu projektov v oblasti prepojenia, keďže terajšie finančné prostriedky by sa mohli ukázať ako nedostatočné na dosiahnutie stanovených cieľov;

1.11. **vyzýva** členské štáty a Komisiu, aby posilnili mechanizmy solidarity a spoločnej bezpečnosti, čím by sa umožnilo dosiahnutie energetickej transformácie a splnenie cieľov v oblasti bezpečnosti dodávok s dobrým pomerom nákladov a prínosov, ktorý by bol v prospech konkurencieschopnosti priemyslu a európskych občanov, a

1.12. **odporúča** Komisii a členským štátom, aby podporovali riadiace nástroje (softvér), ktoré zvýšia efektívnosť pri prevádzkovaní prepojení.

2. Politika transeurópskych energetických sietí

2.1. V snahe splniť svoje ciele v oblasti zmeny klímy, konkurencieschopnosti a energetickej bezpečnosti si EÚ stanovila niekoľko cieľov v oblasti rozvoja energetických prenosových sietí, ktoré umožnia proces energetickej transformácie smerom k nízkouhlíkovému hospodárstvu.

Konkrétne sa stanovil cieľ, že v roku 2020 dosiahnu členské štáty 10 % mieru prepojenia so susediacimi krajinami. Okrem toho sa Európska rada dohodla zvýšiť cieľ prepojenia elektrizačných sústav do roku 2030 na 15 %, aby sa dosahovanie cieľov týkajúcich sa výroby energie z obnoviteľných zdrojov zosúladiť s primeraným rozvojom prepojení elektrických sietí.

2.2. Na zabezpečenie dosiahnutia prepojenia na úrovni 10 % prijala EÚ v roku 2013 nariadenie o transeurópskych energetických sieťach (nariadenie o TEN-E) a zaviedla Nástroj na prepájanie Európy (NPE), čím sa stanovili základy na identifikáciu, podporu a uprednostňovanie realizácie projektov spoločného záujmu (PCI), ktoré sú potrebné na dosiahnutie odolnej transeurópskej energetickej siete.

2.3. Výška investícií do európskych energetických sietí do roku 2030 sa odhaduje na 180 miliárd EUR a očakáva sa, že po dokončení tieto siete prinesú ročné úspory vo výške 40 až 70 miliárd EUR, a to vďaka tomu, že nebude potrebné vynaložiť náklady na výrobu, a konkurencieschopnejším veľkoobchodným cenám plynu, čím sa znížia náklady na energetickú transformáciu.

V rámci tretieho zoznamu projektov spoločného záujmu, ktorý zatiaľ Európsky parlament neschválil, sa identifikuje 173 projektov, ktoré majú prispievať k splneniu cieľov v oblasti prepojenia na roky 2020 a 2030.

Napriek ambíciám tohto zoznamu a existujúcim podporným opatreniam bude do roku 2020 vzhľadom na technické problémy súvisiace s projektmi, politické a administratívne dôsledky, ako aj odmietanie zo strany spoločnosti dokončených menej než 30 % z celkového počtu 173 projektov zahrnutých do tretieho preskúmania projektov spoločného záujmu z roku 2017.

K tomuto meškaniu prispela skutočnosť, že vnútroštátne pravidlá v oblasti TEN-E neboli uplatnené v plnom rozsahu.

2.4. Na dosiahnutie pokroku pri plnení cieľov Komisia zriadila štyri skupiny na vysokej úrovni v snahe urýchliť rozvoj infraštruktúry v štyroch konkrétnych regiónoch.

2.4.1. Plán prepojenia baltského trhu s energiou

Politickou prioritou je synchronizácia elektrickej siete pobaltských štátov s európskou kontinentálnou sieťou a ukončenie izolácie pobaltských štátov a Fínska z hľadiska ich plynárenských sietí, ako aj ich závislosti od jedného zdroja plynu.

EHSV plne podporuje dosiahnutie politickej dohody s cieľom stimulovať dokončenie projektov spoločného záujmu v oblasti plynu v roku 2012, a to tak prepojenia medzi Estónskom a Fínskom, ako aj medzi Poľskom a Litvou.

2.4.2. Pyrenejský polostrov (Madridská deklarácia)

Žiaľ, aj napriek schváleniu prepojenia sietí v oblasti Biskajského zálivu sú prepojenia Pyrenejského polostrova so zvyškom Európy ďaleko od dosiahnutia cieľov stanovených na rok 2020 a veľmi ďaleko od cieľov na rok 2030.

Existujúca úroveň prepojenia sietí medzi Španielskom a Portugalskom nerieši základný problém, ktorým sú chýbajúce prepojenia medzi Pyrenejským polostrovom a Francúzskom, hoci jediný spôsob, ako prepojiť polostrov s Európou a začleniť ju do vnútorného trhu, je cez Francúzsko, pričom miera prepojenia s touto krajinou sa pohybuje na úrovni 2,8 %.

Tento malý podiel prepojenia prispieva k tomu, že ceny elektrickej energie na Pyrenejskom polostrove patria medzi najvyššie v Európe a náklady na začlenenie energie z obnoviteľných zdrojov do systému sú tiež veľmi vysoké, pretože sú potrebné veľké záložné kapacity výkonu a musia sa uplatňovať postupy umožňujúce riadiť vysokú nestálosť kombinovanej výroby energie. Nedávne vyhlásenia prezidenta Macrona predstavujú zásadnú politickú podporu pre obe pyrenejské prepojenia, ktoré sú ešte stále iba v počiatočnom štádiu vývoja.

2.4.3. Energetické prepojenie strednej a juhovýchodnej Európy

Tento región je zraniteľný z hľadiska prerušenia dodávky a napriek geografickej blízkosti svojho dodávateľa plynu platí za plyn v porovnaní so zvyškom EÚ vyššiu cenu.

Hlavným cieľom je spustenie spojovacieho vedenia medzi Bulharskom a Srbskom, odštartovanie investícií do terminálu skvapalneného zemného plynu (LNG) na ostrove Krk (v prvom polroku 2018) a začiatok výstavby rumunskej časti koridoru Bulharsko – Rakúsko.

2.4.4. Spolupráca v oblasti energetiky v Severnom mori

Hlavným cieľom je kombinácia výroby a prenosu energie z obnoviteľných zdrojov, ako aj vytvorenie právneho a regulačného rámca vhodného pre tento typ projektov, ktorého potenciál v oblasti výroby veternej energie bude predstavovať medzi 4 % a 12 % spotreby EÚ v roku 2030.

3. Preorientovanie politiky v oblasti infraštruktúry na dlhodobšie hľadisko

3.1. Hoci podnietením projektov spoločného záujmu vynaložila Komisia a členské štáty značné úsilie, v skutočnosti sa v roku 2020 bude v plnom rozsahu vykonávať len limitovaný počet projektov vzhľadom na technické problémy, ako aj administratívne prekážky a finančné obmedzenia. Z tohto dôvodu je naliehavo potrebné preskúmať stanovený harmonogram vykonávania projektov spoločného záujmu a uprednostniť oblasti, ktoré sú viac vzdialené od dosiahnutia cieľov týkajúcich sa prepojenia.

3.2. EHSV sa domnieva, že do projektov spoločného záujmu treba zahrnúť kritériá týkajúce sa kybernetickej bezpečnosti, aby sa tak znížilo riziko pre európskych občanov.

Vzhľadom na digitalizáciu bude možné predpokladať, že podiel systémov v nových investičných projektoch bude čoraz významnejší.

3.3. Pokiaľ ide o plynové prepojenia, mali by sa uprednostniť tie projekty spoločného záujmu, ktoré významne prispievajú k zaisteniu bezpečnosti dodávok v členských štátoch tak z hľadiska rizík vyplývajúcich z konania tretích krajín, ako aj z hľadiska technických obmedzení.

3.4. Slabou stránkou cieľov v oblasti elektrického prepojenia je skutočnosť, že vnímajú každý štát osobitne. Považuje sa za potrebné zopakovať analýzu tak, aby sa zohľadňovali geografické oblasti s potrebnými zoskupeniami členských štátov s cieľom vyhnúť sa prekážkam v sieťových prepojeniach. Je to obzvlášť nutné v situáciách, keď daný štát možno prepojiť so zvyškom Európy len prostredníctvom iného štátu, ako je tomu v prípade Pyrenejského polostrova, Cypru, Malty a Írska.

3.5. Prepojenia členských štátov s vyšším deficitom pripojení, ako sú napríklad krajiny Pyrenejského polostrova, juhovýchodnej Európy, Poľsko a Írsko, musia mať prioritu. EHSV vyzýva Komisiu a členské štáty, aby bezodkladne navrhli potrebné opatrenia na ich realizáciu.

3.6. Cieľ v podobe prepojenia elektrických sietí na úrovni 10 % sa nepodarí do roku 2020 dosiahnuť na Cypre, v Španielsku, Taliansku, Poľsku a Spojenom kráľovstve, zatiaľ čo zaradenie Írska a Portugalska do zoznamu krajín, ktoré cieľ dosiahli, je veľmi otáznou.

Z vlastných údajov Komisie sa 15 % prepojenie elektrických sústav do roku 2030 zdá byť ťažko dosiahnuteľné, najmä ak sa vykoná riadna analýza podľa prekážok a nielen podľa členských štátov.

3.7. Na posúdenie potrieb prepojenia a integrácie do jednotného trhu s cieľom splniť ciele na rok 2030 boli stanovené tieto nové prahové hodnoty:

- prah pre cenový rozdiel 2 EUR/MWh medzi veľkoobchodnými tržmi jednotlivých členských štátov, regiónov alebo ponukových oblastí s cieľom pokročiť smerom k harmonizácii trhov,
- dodávky elektrickej elektriny treba zabezpečiť kombináciou kapacity jednotlivých členských štátov a dovozu energie. V prípade, ak je nominálna prenosová kapacita spojovacích vedení nižšia ako 30 % ich špičkového odberu, treba preskúmať možnosti nových spojovacích vedení, a
- tretia prahová hodnota sa týka optimálneho využitia energie z obnoviteľných zdrojov: ak je kapacita spojovacích vedení nižšia ako 30 % ich inštalovanej výrobnnej kapacity z obnoviteľných zdrojov, mali by sa urýchlene preskúmať možnosti ďalších spojovacích vedení.

Tieto tri prahové hodnoty dávajú do priamej súvislosti ciele rozvoja energie z obnoviteľných zdrojov a začlenenie do vnútorného trhu s cieľom prepojiť elektrické siete a dosiahnuť pozitívny pokrok pri spoločnom plnení všetkých týchto cieľov.

3.8. Pri zohľadnení nových stanovených prahových hodnôt a obmedzenia, ktoré vyplýva zo skutočnosti, že analýza je vykonaná podľa jednotlivých členských štátov, existuje šesť krajín, ktoré nespĺňajú žiadnu z týchto troch prahových hodnôt: Cyprus, Španielsko, Grécko, Írsko, Taliansko a Spojené kráľovstvo. K nim treba pridať Portugalsko a Maltu, ktoré spĺňajú dve z troch prahových hodnôt, ale výlučne prostredníctvom pripojenia so Španielskom, resp. s Talianskom.

Pobaltské štáty, ako aj Nemecko, Bulharsko, Poľsko a Rumunsko spĺňajú dve z troch prahových hodnôt, zatiaľ čo ostatné členské štáty sa môžu považovať za plne začlenené, pretože spĺňajú všetky tri prahové hodnoty.

3.9. Z analýzy percentuálneho prepojenia jednotlivých členských štátov, ako aj z analýzy troch nových prahových hodnôt vyplýva, že vo viacerých štátoch bude veľmi problematické dosiahnuť ciele stanovené na rok 2030. Jedným z hlavných problémov je skutočnosť, že cieľ prepojenia nie je pre členské štáty záväzný, čo spolu s oneskoreniami vyplývajúcimi z podstaty týchto projektov (politická zhoda, potreby týkajúce sa financovania, ekonomická návratnosť, odmietanie zo strany spoločnosti) komplikuje jeho dosiahnutie. Všetky ciele v oblasti klímy a energetickej bezpečnosti EÚ sú navzájom neoddeliteľne prepojené, a preto by sa žiaden z nich nemal považovať za druhoradý vo vzťahu k iným.

3.10. EÚ musí naďalej stimulovať proces a schvaľovanie svojho nariadenia o riadení energetickej únie, pričom musí prijať ambiciózny prístup, ktorý zohľadní rovnakým spôsobom prepojenia a cieľ týkajúci sa energie z obnoviteľných zdrojov v snahe zaistiť, že členské štáty a Komisia bezodkladne zmobilizujú všetko úsilie na to, aby sa čo najskôr dosiahol 10 % cieľ prepojenia, čo umožní prístup na vnútorný trh Únie s energiou.

Navyše pre tie projekty, ktoré výrazne zvýšia súčasnú kapacitu prepojenia tam, kde sa nedosahuje 10 % cieľ, by sa mali využiť všetky dostupné finančné nástroje, ako napríklad Nástroj na prepájanie Európy, európske štrukturálne a investičné fondy a Európsky fond pre strategické investície. Tieto projekty by mali byť predmetom osobitnej regulačnej úpravy s posilnením mechanizmov riadenia v rámci európskych projektov, čo by urýchlilo ich zavádzanie.

3.11. Regionálne skupiny musia spolu s Komisiou vykonávať neustále hodnotenie na individuálnom základe, pričom by sa malo uprednostňovať vykonávanie týchto projektov spoločného záujmu vrátane prijatia opatrení potrebných na uľahčenie ich vykonávania – okrem iného zjednodušenia administratívnych postupov – a podporovať dohodu medzi členskými štátmi prostredníctvom organizovania rokovaní na najvyššej úrovni.

Je potrebná koordinovaná činnosť všetkých zúčastnených strán vrátane členských štátov, prevádzkovateľov prenosových sústav, realizátorov projektov a regulačných orgánov. Iniciatívy, ako je napríklad Fórum pre energetickú infraštruktúru, ktoré sa každoročne koná v Kodani a umožňuje aktívne zapojenie všetkých týchto subjektov, sú veľkým prínosom z hľadiska snáh o nájdenie riešení problémov rozvoja projektov v oblasti prepojení.

4. Bezpečnosť dodávok

4.1. Vzhľadom na vysokú závislosť všetkých členských štátov EÚ od zahraničných zdrojov energie je jedným z jej hlavných cieľov zvýšenie bezpečnosti dodávok. V tejto súvislosti sa počas uplynulých rokov dosiahol významný pokrok, a to najmä v prípade sietí a prepojení na dodávku zemného plynu. Aj napriek tomu treba naďalej uprednostňovať rozvoj takých projektov spoločného záujmu, ktoré sú potrebné na to, aby plynárenské systémy jednotlivých štátov boli v súlade s kritériom N-1 definovaným v nariadení (EÚ) č. 994/2010 a následne čo najskôr získali tri alternatívne zdroje dodávok zemného plynu.

4.2. Osobitná pozornosť by sa mala venovať príspevkom požadovaným na odstránenie nedostatkov, ktoré stále vykazujú niektoré územia Únie, ako sú napríklad ostrovy a odľahlé oblasti. Je dôležité pripomenúť závery zo zasadnutia Európskej rady zo 4. februára 2011, na ktorom sa dohodlo, že po roku 2015 by nemal byť žiaden členský štát izolovaný od európskych plynárenských a elektrických sietí a energetická bezpečnosť žiadneho z nich by nemala byť ovplyvnená neexistenciou vhodných prepojení. Pokrok, ktorý sa dosiahol prostredníctvom pokrytia Nástrojom na prepájanie Európy v roku 2017 spolu s podporou projektov, ktoré umožnia ukončiť izolovanosť ostrovov, ako je Cyprus a Malta, a projektov, ktoré sa pripravujú, ako napríklad plynovod EastMed, je aj napriek oneskoreniam dôvodom na optimizmus v strednodobom horizonte.

4.3. Je potrebné zaviesť mechanizmy solidarity medzi členskými štátmi, ktoré by umožnili spoločný postup s cieľom nájsť riešenia v prípade možného ohrozenia dodávok určitého členského štátu v núdzových situáciách.

5. Požiadavky týkajúce sa energetickej transformácie

5.1. Pokrok smerom k nízkouhlíkovému hospodárstvu a ciele stanovené na rok 2030 (27 % energie z obnoviteľných zdrojov) a na rok 2050 (zníženie emisií CO₂ o 80 %) budú stimulovať elektrifikáciu dopravy a domácností, povedú k zvýšeniu dopytu po energii z obnoviteľných zdrojov a zavedú jej nové využitie prostredníctvom projektov „zemný plyn na výrobu elektrickej energie“ (*Power To Gas*).

5.2. Na dosiahnutie cieľov na rok 2050 sú potrebné investície do prenosových a distribučných sústav v objeme 40 až 62 miliárd EUR ⁽¹⁾ ročne v porovnaní so súčasnou sumou 35 miliárd EUR.

5.3. Existuje tu jasné riziko, že ciele v oblasti prepojenia na roky 2030 – 2050 nebudú splnené v dôsledku ťažkostí s realizáciou týchto projektov, čo by mohlo ohroziť európske ciele v oblasti boja proti zmene klímy a zvýšiť náklady na podporu investícií do energie z obnoviteľných zdrojov.

⁽¹⁾ Štúdia Európskeho parlamentu (výbor ITRE) – Investície do európskej energetiky 2017 (IP/A/ITRE/2013-46 – PE595.356).

5.4. Rozvoj energie z obnoviteľných zdrojov musí sprevádzať zodpovedajúci rozvoj nadnárodných, ako aj vnútroštátnych energetických sietí.

6. Pokrok smerom ku skutočnému vnútornému trhu s energiou

6.1. EHSV vždy pripomínal, že energetická únia je kľúčovým faktorom budovania Európskej únie a prepojenia sú nevyhnutným prvkom na dosiahnutie skutočného vnútorného trhu s energiou, keďže ich neexistencia povedie k neštandardným a z mnohých hľadísk neefektívnym situáciám.

V prípade neexistujúcich prepojení bude mať politika podpory obnoviteľných zdrojov energie za následok značnú nestálosť cien, nevyhnutnosť zvýšiť investície do podporných technológií a plytvanie s výrobou energie z obnoviteľných zdrojov v obdobiach, keď dôjde k zvýšeniu výroby a zároveň poklesu spotreby.

6.2. Agentúra pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky (ACER) odhaduje, že na trhu sa ponúka iba 31 % kapacity existujúcich prepojení v krajinách kontinentálnej Európy. V snahe dosiahnuť pokrok pri vytváraní vnútorného trhu sa odporúča prijať opatrenia, ktoré by maximalizovali kapacitu ponúkanú na trhoch, čo povedie k väčšej hospodárskej súťaži, vyššej účinnosti a lepšiemu využívaniu dostupných zdrojov.

6.3. S cieľom znížiť prevádzkové náklady je nevyhnutné dosiahnuť pokrok pri prepájaní vnútrodných trhov a cezhraničných vyrovnávacích trhov, podporiť opatrenia týkajúce sa nariadenia (EÚ) 2017/2195 o zabezpečovaní rovnováhy v elektrizačnej sústave a vyžadovať od členských štátov regionálnu spoluprácu v záujme rozvoja vyvažovacích zón v prepojeniach, ktoré prispievajú k riešeniu problému preťaženia, optimalizácii záložnej energie medzi členskými štátmi a zvýšeniu konkurencieschopnosti trhov⁽²⁾.

7. Ekonomická optimalizácia

7.1. EHSV sa domnieva, že je nutné podniknúť kroky, ktoré by umožnili zaručiť, že dostupné európske finančné prostriedky budú vyčlenené prioritne na projekty, ktoré sú najviac potrebné z hľadiska bezpečnosti dodávok a ktoré zabezpečia vyššiu ekonomickú návratnosť alebo umožnia dosiahnuť väčší pokrok, pokiaľ ide o ciele Únie v oblasti klímy.

7.2. Z ekonomického hľadiska musí byť pri pridelovaní projektov rozhodujúca prahová hodnota 1 (cenový rozdiel).

7.3. Projekty na uskladňovanie elektrickej energie (okrem iného prečerpávanie), ktoré prispievajú k minimalizácii potrieb výrobného parku, musia mať prioritu pred ostatnými projektmi, ktoré v súčasnosti nemajú dostatočnú technologickú podporu a musia sa financovať v rámci programov v oblasti výskumu a inovácií, čo je napríklad prípad niektorých projektov súvisiacich s prepravou CO₂. Regulácia však nesmie predbiehať technológiu.

V Bruseli 19. apríla 2018

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Luca JAHIER

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 312, 28.11.2017, s. 6.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru, Výboru regiónov a Európskej investičnej banke – Tretia správa o stave energetickej únie

[COM(2017) 688 final]

(2018/C 262/15)

Spravodajca: **Toni VIDAN**

Pomocný spravodajca: **Christophe QUAREZ**

Konzultácia	Európska komisia, 18.1.2018
Právny základ	článok 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie
Príslušná sekcia	sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť
Prijaté v sekcii	5.4.2018
Prijaté v pléne	19.4.2018
Plenárne zasadnutie č.	534
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	159/5/5

1. Závbery a odporúčania

1.1. EHSV víta Tretiu správu o stave energetickej únie, podporuje ciele projektu energetickej únie a oceňuje dôraz na zapojenie a angažovanosť európskej spoločnosti v snahe získať pre energetickú úniu jej plnú podporu. Opakuje svoje návrhy, aby sa rozvinul skutočný dialóg o energetike s organizovanou občianskou spoločnosťou na európskej, národnej, regionálnej a miestnej úrovni.

1.2. EHSV vždy považoval myšlienku energetickej únie za mimoriadne významnú pre úspech Európskej únie. Súhlasí s názorom Komisie, že energetická únia je viac než len samotná energetika a klíma. EHSV sa domnieva, že energetická transformácia je príležitosťou na vytvorenie demokratickejšej, súdržnejšej, konkurencieschopnejšej a spravodlivejšej Európy. Spoločné úsilie na dosiahnutie energetickej únie musí posilňovať environmentálnu, politickú, hospodársku a sociálnu udržateľnosť Európskej únie v súlade so základnými hodnotami EÚ.

1.3. EHSV víta balík opatrení v oblasti čistej energie ako krok správnym smerom, s poľutovaním však konštatuje, že v tretej správe sa neuznáva, že ciele stanovené v rámci tohto balíka sú nedostatočné. EHSV podporuje iniciatívy Európskeho parlamentu na posilnenie právneho rámca a s obavami sleduje pokusy Rady oslabiť budúce ustanovenia. EHSV vyzýva EÚ, aby zintenzívnila svoje úsilie priblížiť Európu a svet k naplneniu cieľa nulovej bilancie emisií CO₂ zakotveného v Parížskej dohode, ktorý ratifikovali všetky členské štáty.

1.4. EHSV ľutuje, že v tretej správe nie sú podrobnejšie rozpracované dlhodobé vyhliadky energetickej únie a vyzýva Európsku komisiu, aby vyhliadky do roku 2050 plne zohľadnila a predložila návrh na aktualizáciu plánu postupu do roku 2050 v súlade s Parížskou dohodou. Bolo by to v súlade s uznesením Európskeho parlamentu v snahe pripraviť do roku 2018 pre EÚ stratégiu nulových emisií do polovice storočia (2017/2620(RSP)).

1.5. V tejto súvislosti by chcel EHSV poukázať na kľúčový význam riadenia energetickej únie. Ako už výbor uviedol vo svojom stanovisku na tému *Riadenie energetickej únie* ⁽¹⁾, je nevyhnutné zabezpečiť, aby systém riadenia podnecoval rozhodujúcich činiteľov na všetkých úrovniach, aby vypracovali dlhodobé plány presahujúce rok 2030, prihliadal na záujmy a názory všetkých zainteresovaných strán v spoločnosti, a to najmä vrátane zraniteľných skupín, aby sa dokázal prispôsobiť regulačným a technologickým zmenám a umožňoval verejnosti brať na zodpovednosť rozhodujúcich činiteľov.

1.6. EHSV konštatuje, že energetická transformácia v Európe sa už začala: účinné technológie a uprednostňovanie čistej energie zo strany verejnosti znižujú spotrebu energie, zatiaľ čo výroba energie z obnoviteľných zdrojov sa zvyšuje. Tretia správa sa však zdá byť v určitých aspektoch príliš optimistická, pokiaľ ide o posudzovanie dosiahnutého pokroku. EHSV oceňuje závery tretej správy o význame dialógu Talanoa 2018 o klíme a zdôrazňuje, že je potrebné robiť viac z hľadiska inovácie, investícií, celosvetovej spolupráce a obchodu s cieľom stať sa celosvetovým lídrom, ako sa o to usilujeme.

1.7. EHSV s poľutovaním konštatuje, že tretia správa sa zameriava hlavne na prekážky v oblasti technickej infraštruktúry. V budúcnosti by sa malo oveľa viac pozornosti venovať iným trhovým a inštitucionálnym prekážkam, ktoré širokej verejnosti, spotrebiteľom, spoločnostiam a MSP bránia podieľať sa na prechode na čistú energiu a profitovať z neho, ako aj podporným mechanizmom EÚ v tejto súvislosti. Medzi prekážky, ktoré neboli zohľadnené, patria napríklad rozdiely v kapitálových nákladoch na investície do výroby energie z obnoviteľných zdrojov v rámci EÚ, nedostatočné uplatňovanie princípov právneho štátu, korupcia, nedostatočné administratívne kapacity, ťažkosti s prístupom do distribučnej siete a slabá digitalizácia a demokratizácia v rámci energetickej sústavy.

1.8. EHSV oceňuje skutočnosť, že sa v tretej správe poukazuje na pokles nákladov na obnoviteľné zdroje energie a ďalšie technológie na získavanie čistej energie. Žiada Komisiu, aby tento pokrok zohľadnila vo svojej budúcej politike a v investičných nástrojoch a aby zabezpečila, že v aktualizovanom pláne postupu do roku 2050 sa bude kľásť hlavný dôraz na spoločenské hľadisko.

2. Kontext a úvahy v súvislosti s predchádzajúcimi odporúčaniami EHSV

2.1. Európska verejnosť dôrazne a čoraz viac podporuje ciele energetickej únie a ambicióznejšiu politiku v oblasti klímy a energetiky. Podľa najnovšieho prieskumu Eurobarometra o zmene klímy ⁽²⁾, ktorý sa uskutočnil v marci 2017, si 74 % respondentov myslí, že zmena klímy je veľmi vážny problém, 79 % sa domnieva, že boj proti zmene klímy a účinnejšie využívanie energie môžu posilniť hospodárstvo a zamestnanosť v EÚ, a 77 % má pocit, že šírenie poznatkov a skúseností EÚ do tretích krajín môže byť pre EÚ z hospodárskeho hľadiska prospešné, pričom 65 % tiež súhlasí s tvrdením, že zníženie dovozu fosílnych palív môže priniesť EÚ hospodárske výhody. Veľká väčšina respondentov takisto súhlasí s tým, že na prechod na čistú energiu by sa mala vynaložiť väčšia verejná finančná podpora, a to aj v prípade, že sa tým znížia dotácie na fosílnu palivá (79 %), a zastáva názor, že znížením dovozu fosílnych palív sa môže zvýšiť bezpečnosť dodávok energie v EÚ (64 %).

2.2. Ciele energetickej únie si získavajú čoraz väčšiu podporu aj v európskej podnikateľskej komunite, tak v rámci sektora energetiky, ako aj mimo neho. Dobrým príkladom tejto podpory je nová vízia európskeho združenia odvetvia elektriny Eurelectric ⁽³⁾. Eurelectric vyhlasuje, že so zreteľom na Parížsku dohodu a nevyhnutnosť riešiť problémy späté so zmenou klímy, znečisťovaním ovzdušia a vyčerpaním prírodných zdrojov sa zaväzuje: investovať do čistej výroby elektriny a riešení na podporu transformácie, znížiť emisie a aktívne pokračovať v úsilí o dosiahnutie nulovej bilancie emisií CO₂ ešte skôr ako v polovici storočia, podporovať nevyhnutný prechod od hospodárstva založeného na zdrojoch k európskemu hospodárstvu založenému na technológii, pomáhať zabezpečiť sociálnu a environmentálnu udržateľnosť, presadiť udržateľnosť vo všetkých častiach nášho hodnotového reťazca a prijať opatrenia na podporu využitia existujúcich aktív na vytvorenie spoločnosti bez emisií.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 246, 28.7.2017, s. 34.

⁽²⁾ https://ec.europa.eu/clima/news/eu-citizens-increasingly-concerned-about-climate-change-and-see-economic-benefits-taking-action_en.

⁽³⁾ <https://cdn.eurelectric.org/media/2189/vision-of-the-european-electricity-industry-02-08-2018-h-864A4394.pdf>.

2.3. Čoraz viac odborníkov a vedeckých výsledkov potvrdzuje, že európsky sektor výroby elektriny a energie môže do veľkej miery ťažiť z rapídne klesajúcich cien solárnych panelov, veterných elektrární a technológií na vyvažovanie sústavy. V správe⁽⁴⁾, ktorú nedávno zverejnila Medzinárodná agentúra pre energiu z obnoviteľných zdrojov (IRENA), sa uvádza, že EÚ môže do roku 2030 zvýšiť podiel energie z obnoviteľných zdrojov vo svojom energetickom mixe na 34 %, čo je dvojnásobok podielu z roku 2016, s čisto pozitívnym ekonomickým dosahom. V dôsledku tohto zvýšenia by sa do roku 2030 ušetrilo 44 až 113 miliárd EUR ročne, ak vezmeme do úvahy úspory spojené s nákladmi na energiu a ušetrené environmentálne a zdravotné náklady. V ďalšom nedávnom prieskume⁽⁵⁾, ktorý zverejnila skupina Energy Union Choices, sa dospelo k záveru, že najväčšími nákladovo efektívnymi scenármi pre elektrický mix EÚ obsahuje omnoho vyšší podiel elektriny z obnoviteľných zdrojov, než bol ten, ktorý plánovala Európska komisia do roku 2030, a síce 61 % v porovnaní so 49 %. Podľa tohto scenára by EÚ do roku 2030 zamedzila ročne 265 Mt emisií CO₂ a ušetrila 600 miliónov EUR v nákladoch na energetickú sústavu a poskytla by 90 000 nových pracovných miest (netto).

2.4. Rozbehli sa dôležité iniciatívy, vrátane Maltského vyhlásenia z mája 2017, na urýchlenie prechodu na čistú energiu na ostrovoch, ako aj v najvzdialenejších regiónoch Európy, Fórum pre konkurencieschopnosť priemyslu v oblasti čistej energie, oznámenie o priemyselnej stratégii pre Európu, a tiež úsilie na vytvorenie Európskej aliancie pre batérie. Všetky tieto prvky sú nevyhnutné na presadenie integrovanej priemyselnej politiky, ktorá môže podporiť energetickú transformáciu a zároveň posilniť vytváranie kvalitných pracovných miest a mala by byť príležitosťou ukázať, že Európa dokáže vyvinúť riešenia zodpovedajúce súčasným výzvam.

2.5. EHSV opakovane upozorňoval, že energetická únia musí zabezpečiť stabilné a priaznivé prostredie pre európske podniky a umožniť im a podnecovať ich, aby investovali a zamestnávali ľudí, pričom treba venovať osobitnú pozornosť potenciálu MSP. Na to je potrebné spoločne vytvoriť dobrý systém riadenia energetickej únie, čo sa môže podariť, len ak sa vykonajú ďalekosiahle zmeny v nariadení o riadení energetickej únie, ktoré navrhla Európska komisia.

2.6. EHSV vždy zastával názor, že dostupnosť a fyzický prístup k cenovo dostupnej energii majú kľúčový význam v snahe zabrániť energetickej chudobe, problému, ktorý tiež bráni ľuďom prejsť na nízkoemisné riešenia. Preto oceňuje vytvorenie Strediska pre monitorovanie energetickej chudoby, ktoré je prvým krokom na ceste k sformovaniu ďalekosiahleho európskeho postupu s cieľom odstrániť energetickú chudobu v Európe.

2.7. EHSV žiadal, aby sa medzi hodnotiace kritériá v nasledujúcej správe o stave energetickej únie zahrnul sociálny rozmer. Preto veľmi oceňuje sociálne iniciatívy, s ktorými prišla Európska komisia, napríklad v súvislosti s regiónmi s vysokými emisiami a energetickou chudobou, ako aj skutočnosť, že v správe o stave energetickej únie sa osobitná časť venuje sociálnemu rozmeru energetickej únie. Takýto skvelý prvý krok by sa mal v budúcnosti ďalej podporiť, napríklad spoločným návrhom sociálneho paktu za energetickú transformáciu pod vedením občanov.

2.8. EHSV podotýka, že energetická transformácia si nevyžaduje výrazne odlišné investície, než sú tie, ktoré potrebujeme na zachovanie súčasného energetického systému založeného na prevažne dovážaných fosílnych palivách. Vyžaduje si však podstatne odlišné druhy investícií, ako sú napríklad investície určené na dekarbonizáciu, digitalizáciu, demokratizáciu a decentralizáciu. Hlavnou výzvou je presunúť kapitál z vysokoemisných aktív a infraštruktúry na nízkoemisné. Pri takomto presune by sa mali účinne využívať európske a národné verejné financie, napríklad by sa mali postupne zrušiť dotácie na fosílnu palivá vrátane verejnej podpory EÚ na plynovody, pričom by to nemalo mať negatívny vplyv na konkurencieschopnosť priemyslu a pracovné miesta a nemalo by dôjsť k narušeniu jednotného trhu.

2.9. V snahe pomôcť investorom uskutočniť tento presun kapitálu by verejné orgány mali zaistiť skutočné a predvídateľné ceny emisií vo všetkých hospodárskych činnostiach. Mohli by sa pri tom zväziť aspekty ako minimálna cena emisií v rámci systému obchodovania s emisiami, ako aj zosúladienie daní z energie. Vyžadovalo by si to zjednotiť nástroje politiky EÚ a vyhnúť sa nástrojom, ktoré sa prekrývajú, a tým deformujú investičné signály. EHSV taktiež vyzval

⁽⁴⁾ <http://irena.org/newsroom/pressreleases/2018/Feb/EU-Doubling-Renewables-by-2030-Positive-for-Economy>.

⁽⁵⁾ <http://www.energyunionchoices.eu/cleanersmartercheaper/>.

Komisiu, aby sa aktívne usilovala o vytvorenie celosvetového systému stanovovania cien emisií, ktorý by vytvoril rovnaké podmienky pre európske spoločnosti na vývozných trhoch a so zreteľom na dovážaný tovar.

3. Pripomienky k Tretej správe o stave energetickej únie a následné kroky

3.1. Vytvoriť pre energetickú transformáciu Európy silné a demokratické riadenie

3.1.1. EHSV sa domnieva, že EÚ a väčšina jej členských štátov potrebujú ešte viac zdemokratizovať tvorbu energetickej politiky, napríklad efektívnejším využívaním nástrojov, ako sú informovaný prieskum verejnej mienky (deliberative polling) a európska iniciatíva občanov, a zaistením systematického zapájania a potrebných zdrojov pre organizovanú občiansku spoločnosť, aby sa mohla podieľať na navrhovaní a zavádzaní národných plánov v oblasti energetiky a klímy.

3.1.2. EHSV uznáva, že silné a demokratické riadenie energetickej únie si vyžaduje, aby sa v rámci Európskej environmentálnej agentúry vytvorila Európska informačná služba pre energetiku, ktorá by bola schopná zaistiť kvalitu údajov, ktoré poskytujú členské štáty, vytvoriť jedno vstupné miesto pre všetky súbory údajov potrebné na posúdenie pokroku energetickej únie, vytvárať spolu so zainteresovanými stranami predpoklady pre rôzne scenáre, poskytovať modely otvorených zdrojov, ktoré umožnia overiť rôzne predpoklady, a kontrolovať konzistentnosť medzi rôznymi prognózami. K jej práci by mali mať voľný prístup všetci rozhodujúci činitelia, podniky a široká verejnosť.

3.1.3. V snahe zabezpečiť stabilné a priaznivé podnikateľské prostredie pre európske podniky, najmä pre MSP, by mala EÚ a jej členské štáty vytvárať dlhodobé plány v oblasti energetiky na dosiahnutie cieľa nulovej bilancie emisií, na ktorom sa dohodli v Parížskej dohode. Takéto plány by sa mali vypracúvať čo najinkluzívnejším spôsobom a prispieť k programu 2030 a dlhodobým plánom uvedeným v nariadení o riadení energetickej únie. Takisto by sa mali navrhnúť sektorové a regionálne stratégie dekarbonizácie, aby sa identifikovali podnikateľské a miestne možnosti a anticipoval budúci nárast a pokles z hľadiska pracovných miest, a tak zaistil hladký priebeh transformácie.

3.1.4. EHSV oceňuje iniciatívy, ktoré majú pomôcť s energetickou transformáciou regiónom s vysokými emisiami a ostrovom. Žiada Európsku komisiu, aby ďalej podporovala regionálne prístupy k energetickej transformácii. Európska komisia by mala v tejto súvislosti všetky zainteresované členské štáty a regióny zapojiť do spoločného mapovania silných a slabých stránok každého európskeho regiónu so zreteľom na energetickú transformáciu. Toto mapovanie by im malo poslúžiť pri vypracúvaní priemyselných stratégií a pomôcť predvídať pravdepodobné výsledky z hľadiska tvorby, poklesu a premeny pracovných miest v dôsledku transformácie.

3.1.5. EHSV takisto vyzýva Komisiu, aby ďalej rozvíjala ukazovatele s cieľom sledovať vplyv energetickej transformácie na odvetvia spojené s energetikou a ich rozvoj, pričom by sa mali zlepšiť sociálne ukazovatele vrátane lepšieho zberu údajov a nových ukazovateľov týkajúcich sa širokej verejnosti a občianskej spoločnosti, ako sa uvádza v stanoviskách EHSV o týchto otázkach ⁽⁶⁾.

3.2. Spoločne navrhnuť sociálny pakt za energetickú transformáciu pod vedením občanov

3.2.1. EHSV sa domnieva, že Európa potrebuje sociálny pakt za energetickú transformáciu pod vedením občanov, na ktorom by sa mali dohodnúť EÚ, členské štáty, regióny, mestá, sociálni partneri a organizovaná občianska spoločnosť, aby sa zaistilo, že sa pri transformácii na nikoho nezabudne. Mal by sa stať šiestym rozmerom energetickej únie a mal by zahŕňať všetky sociálne aspekty, ako sú vytváranie kvalitných pracovných miest, odborná príprava, výchova a vzdelávanie spotrebiteľov, sociálna ochrana, osobitné plány pre prechodné regióny, kde došlo k stratám pracovných miest, zdravie a energetická chudoba.

3.2.2. EHSV zastáva názor, že energetická únia si vyžaduje vytvorenie európskeho fondu na prispôbenie sa energetickej transformácii, ktorý by pomáhal pracovníkom, ktorým v dôsledku energetickej transformácie hrozí strata zamestnania. Bol by to signál, že Európa chce skutočne zaistiť, aby sa pri energetickej transformácii na nikoho nezabudlo.

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ C 264, 20.7.2016, s. 117; Ú. v. EÚ C 288, 31.8.2017, s.100.

3.2.3. EHSV vníma energetickú transformáciu ako príležitosť odstrániť energetickú chudobu v Európe a zlepšiť kvalitu života, tvorbu pracovných miest a sociálne začlenenie. Európsky akčný plán na odstránenie chudoby by mal vychádzať zo zistení Strediska pre monitorovanie energetickej chudoby a mal by byť vypracovaný v spolupráci so zainteresovanými stranami vrátane spotrebiteľských organizácií, aby sa zaistilo, že verejné opatrenia budú viac zamerané na hlavné príčiny energetickej chudoby. EHSV pripomína, že vo svojom stanovisku na tému *Balík opatrení v oblasti čistej energie pre všetkých* ⁽⁷⁾ uviedol, že energetická chudoba súvisí s investíciami a najmä zraniteľné domácnosti majú ťažkosti s prístupom k financovaniu, a zdôrazňuje, že je nevyhnutné postupne prejsť od paliatívnych opatrení k preventívnym, ako je renovácia, ktorou sa staré budovy môžu zmeniť na budovy s nulovou spotrebou energie. Sociálne sadzby môžu v tejto súvislosti predstavovať len dočasnú úľavu a mali by ich postupne nahradiť mechanizmy, ako sú energetické šeky alebo dotácie na modernizáciu budov a kúpu elektrických vozidiel.

3.2.4. V snahe zaistiť, aby transformácia prebiehala pod vedením občanov, a zabezpečiť čo najväčší sociálny a hospodársky profit pre spoločnosť v širokom slova zmysle je nevyhnutné uznať a podporovať angažovanosť občanov a komunít za miestne obnoviteľné zdroje energie. Všetky podporné mechanizmy a reformy trhu s energiou by mali miestnym spoločenstvám umožniť aktívne sa podieľať na výrobe energie a mať spravodlivý prístup na trh s energiou. Členskými štátmi, ktoré nemajú dostatočné inštitucionálne kapacity, aby takúto aktívnu účasť verejnosti na energetickej transformácii zaistili, najmä inštitucionálne kapacity na poskytovanie podpory a projekty komunít v súvislosti s prístupom k nástrojom financovania EÚ, by sa malo aktívne pomáhať.

3.2.5. EHSV sa nazdáva, že Európska komisia by mala vytvoriť program „Green Erasmus Pro“, ktorý by nadväzoval na jej pilotný projekt Erasmus Pro, ako aj ďalšie projekty, ktoré môžu prilákať viac mladých ľudí do rozvíjajúcich sa odvetví energetickej transformácie a zlepšiť imidž takýchto zamestnaní a pracovné podmienky, ktoré ponúkajú.

3.2.6. EHSV oceňuje ambíciu Európskej komisie dosiahnuť, aby sa počet predčasných úmrtí v dôsledku znečistenia ovzdušia znížil do roku 2030 o polovicu (v roku 2015 takto predčasne zomrelo v Európe 400 000 ľudí). EHSV sa domnieva, že EÚ a členské štáty by mali boj proti znečisteniu ovzdušia povýšiť na jednu z hlavných politických priorít. Regulačné opatrenia s cieľom znížiť emisie látok, ktoré znečisťujú ovzdušie, z vozidiel a elektrární by sa mali posilniť a mali by sa prijať opatrenia na prípadné postupné upustenie od používania fosílnych palív v doprave a pri výrobe energie.

3.2.7. EHSV oceňuje zlepšenia, ktoré tretia správa prináša, pokiaľ ide o informovanie o využívaní investičných nástrojov EÚ a ich dosahu na širokú verejnosť, spoločenstvá a MSP, podotýka však, že je potrebné zlepšiť prístup k týmto zdrojom pre projekty občanov a spoločenstiev (napr. podpora pre finančné platformy, najmä v členských štátoch, kde takéto subjekty chýbajú).

3.2.8. EHSV by chcel vyzdvihnúť závery a zistenia Štúdie o výrobcov-spotrebiteľoch v domácnostiach v európskej energetickej únii (*Study on Residential Prosumers in the European Energy Union*), ktorá je sprievodným dokumentom k tretej správe, a najmä zistenie, že neexistuje žiaden regulačný rámec pre výrobcov-spotrebiteľov v domácnostiach v EÚ a že členské štáty majú v tejto súvislosti rôzny prístup, a tiež odporúčanie, že spoločná, komplexná definícia výrobcov-spotrebiteľov v domácnostiach by mohla stimulovať vytvorenie jasnej a účinnej politiky EÚ a regulačného rámca, ktoré budú podporovať výrobu energie spotrebiteľmi ⁽⁸⁾.

3.3. Doprava

3.3.1. Elektrifikačný aspekt energetickej transformácie si vyžaduje väčšiu politickú a právnu súdržnosť medzi segmentmi odvetvia energetiky, ktoré sú tradične oddelené. Väčšia interakcia medzi odvetvím výroby elektriny a dopravou je už skutočnosťou a EHSV oceňuje úsilie vyvíjané na zabezpečenie súdržnosti medzi balíkmi legislatívnych opatrení v oblasti čistej energie pre všetkých Európanov a v oblasti čistej mobility.

⁽⁷⁾ Ú. v. EÚ C 246, 28.7.2017, s. 64.

⁽⁸⁾ Štúdia JUST/2015/CONS/FW/COO6/0127.

3.3.2. EHSV konštatuje, že v tretej správe sa nespomína postupné upustenie od fosílnych palív v prípade predaja a/alebo používania osobných vozidiel, ako to nedávno avizovali viaceré členské štáty a mestá, napríklad Holandsko a Paríž. Incidentsy okolo škandálu s emisiami z vozidiel a dôsledky z hľadiska zmeny klímy, znečistenia ovzdušia, zdravia a životného prostredia ukazujú, že je treba rýchlo konať. EHSV sa domnieva, že EÚ by mala zabezpečiť koordinovaný rámec pre postupné odstránenie nafty a benzínu ako paliva pre osobné autá, aby nedošlo k tomu, že nekoordinované a nepredvídateľné rozhodnutia na národnej a nižšej ako celoštátnej úrovni budú mať negatívny dosah na konkurencieschopnosť priemyslu a zamestnanosť a budú narúšať jednotný trh.

3.3.3. V snahe zabrániť, aby vlastníci s nízkymi príjmami boli ponechaní napospas osudu so znečisťujúcimi vozidlami, ktoré budú mať čoraz obmedzenejší prístup do mnohých mestských oblastí, by sa v rámci celej EÚ mali zaviesť legislatívne a finančné stimuly, ktoré umožnia modernizáciu alebo konverziu hnacích sústav existujúcich vozidiel z fosílnych palív na technológie s nulovými emisiami. Takéto opatrenie by tiež umožnilo zminimalizovať využívanie zdrojov a sociálne náklady pri prechode od osobných áut poháňaných fosílnymi palivami na elektrické vozidlá a mohlo by prispieť k transformácii s väčšou súdržnosťou medzi regiónmi a členskými štátmi s nižšou a vyššou úrovňou príjmov.

3.3.4. EHSV oceňuje skutočnosť, že v tretej správe sa uznáva, že batérie „tvoria strategickú súčasť inovačných priorít“, ako aj to, že táto technológia bude „predstavovať nevyhnutnú podpornú technológiu na dosiahnutie cieľov energetickej únie“. EHSV podporuje iniciatívy s cieľom zabezpečiť pre „batérie a technológiu batériových článkov významnú podporu“ a zaručiť, že EÚ bude zohrávať ambicióznou úlohu na celosvetovom trhu.

3.4. Rozvoj infraštruktúry a priemyslu v záujme energetickej transformácie

3.4.1. Energetická transformácia má značné dôsledky pre mnohé odvetvia: po prvé pre výrobcov energie alebo samotný sektor energetiky, po druhé pre odvetvia, ktoré používajú energiu v rámci výroby, najmä energeticky náročné odvetvia, a po tretie pre odvetvia, ktoré poskytujú technológie a riešenia v oblasti energetiky a klímy. Tieto podniky sú konfrontované s rizikami aj so ziskom, a EÚ musí odvetviam pomôcť využiť príležitosti a zdolať prekážky.

3.4.2. EHSV s poľutovaním podotýka, že v tretej správe sa avizované odstúpenie USA od Parížskej dohody nevníma ako historická príležitosť pre európske podniky, inovátorov, pracovníkov a investorov potvrdiť svoje celosvetové prvenstvo na rýchlo sa rozvíjajúcich trhoch s čistou energiou. EÚ by mala byť ambicióznejšia vo všetkých aspektoch čistej energie, od energetickej účinnosti až po elektronickú mobilitu, aby poskytla európskym podnikom riadne fungujúci domáci trh, kde sa môže inovácia bezpečne rozvíjať, ako aj integrovanú priemyselnú stratégiu zameranú na vývoz riešení v oblasti čistej energie do celého sveta.

3.4.3. EHSV opakovane vyzýva Komisiu, aby vykonala komplexné posúdenie súčasných nástrojov politiky znižovania emisií oxidu uhličitého s cieľom zabezpečiť, že sa na dosiahnutie cieľov na dobre regulovaných trhoch budú čo najefektívnejšie používať vhodné nástroje. Malo by sa zabrániť neprímeranej záťaži a iným prekážkam, ako je zložitost' účtov, ktoré majú negatívny dosah na užívateľov v dôsledku slabej konkurencie na trhu a nedostatočnej transparentnosti.

3.4.4. Nový zoznam projektov spoločného záujmu oprávnených na získanie verejných dotácií EÚ, ktorý je pripojený k tretej správe, ukazuje, že počet projektov v súvislosti s fosílnymi palivami sa znížil na 53 projektov týkajúcich sa plynu v porovnaní so 77, ktoré boli uvedené v predchádzajúcom zozname. Niektorí analytici však tvrdia, že je to len výsledok spojenia a zoskupenia viacerých projektov a že nový zoznam obsahuje okolo 90 projektov v oblasti plynu, a teda že v skutočnosti počet týchto projektov vzrástol. Vzhľadom na značné environmentálne a hospodárske riziká spojené s uviaznutými aktívami v prípade investovania do infraštruktúry pre fosílnu palivá by sa tieto projekty a ich označenie za projekty spoločného záujmu mali pri najbližšej príležitosti prehodnotiť.

3.5. Energetická bezpečnosť a geopolitický rozmer energetickej únie

3.5.1. EHSV, ako uviedol vo svojom stanovisku z minulého roka, sa zasadzuje za to, aby energetická bezpečnosť zostala aj naďalej dôležitým cieľom energetickej únie. Energeticky účinné hospodárstvo a udržateľná a spoľahlivá miestna výroba energie, prenosová a skladovacia infraštruktúra, dobre fungujúce trhy s energiou a obchodné vzťahy, ktoré sú plne v súlade s *acquis* EÚ sú kľúčovými faktormi, ktoré treba zabezpečiť. Cieľ energetickej bezpečnosti sa musí lepšie vymedziť, pričom sa netreba zameriavať len na aspekty spojené s dovozom energie a domácou výrobou, ale aj na potenciál zvýšenia odolnosti v celom energetickom systéme, spoločenskú inováciu, zmenu správania a kybernetickú bezpečnosť.

3.5.2. Výbor oceňuje vonkajší rozmer energetickej únie, ktorý je opísaný v tretej správe, a súhlasí s tým, že „vonkajšie a rozvojové politiky EÚ sú základným predpokladom podpory v oblasti prechodu na čistú energiu a nízkouhlíkové hospodárstvo na celom svete, ako aj posilnenia energetickej bezpečnosti a konkurencieschopnosti EÚ“. Bohužiaľ existuje čoraz viac dôkazov, že niektoré štáty a spoločnosti, ktoré dovážajú fosílna palivá do EÚ, používajú praktiky, ktoré sú v bežnej obchodnej praxi nevhodné, a niekedy sa snažia agresívnym spôsobom ovplyvniť politiku členských štátov v oblasti energetiky a klímy, ako aj ďalšie zainteresované strany. V snahe zabezpečiť dôveryhodné, demokratické prostredie pre politickú diskusiu o zavedení energetickej únie je nevyhnutné takéto aktivity systematicky sledovať, zverejňovať a aktívne na ne reagovať.

3.5.3. Na digitalizáciu energetických sústav je potrebné vybudovať vyspelú digitálnu infraštruktúru, pričom sa dôležitou súčasťou úsilia o dosiahnutie energetickej bezpečnosti musia stať opatrenia, ktoré posilnia kybernetickú bezpečnosť. Vzhľadom na interakciu medzi inteligentnými elektrickými sieťami a elektrickými vozidlami sa infraštruktúra elektrických sietí takisto stane kľúčovým prvkom dopravného systému. Kybernetická bezpečnosť prepojených sektorov energetiky a dopravy a ich digitálnej infraštruktúry bude preto ešte dôležitejšia.

3.5.4. Úspech európskej energetickej únie závisí od schopnosti rešpektovať európske právne predpisy a zaistiť, aby sa energetické projekty v Európe realizovali v súlade s legislatívou, ktorou sa riadi európsky trh. Je to mimoriadne dôležité pre investičné projekty, ktoré by mohli byť a podľa niektorých jednoznačne sú v rozpore s cieľmi energetickej únie. V mnohých členských štátoch to vyvoláva politické a hospodárske obavy, ktoré zase podľa všetkého prispievajú k prehĺbeniu nedôvery spoločnosti týchto krajín v hodnoty, ktoré ich viedli k vstupu do Európskej únie. Okrem toho politici, ktorí majú námietky voči európskej integrácii, využívajú nedodržiavanie zásad právneho štátu ako príklad, keď poukazujú na slabé stránky európskej integrácie, čo ešte viac oslabuje jednotu a integritu EÚ. Výbor preto rozhodne odporúča, aby sa projekty ako Nord Stream 2 a ďalšie strategicky dôležité projekty rozvíjali v súlade s pravidlami energetickej únie.

4. Zapojenie občianskej spoločnosti a príspevok EHSV

4.1. EHSV je presvedčený, že zaistiť úspech roku 2018 ako „roku angažovanosti“ za energetickú úniu je nevyhnutné nielen z demokratických dôvodov, ale aj v záujme efektívnosti samotnej energetickej transformácie. Transformácia európskeho energetického systému bude totiž rýchlejšia, lacnejšia a demokratickejšia, ak ju budú poháňať ľudia, ktorí sa čoraz viac stávajú aktívnymi spotrebiteľmi, výrobcami-spotrebiteľmi, účastníkmi crowdsourcingu a kolektívneho financovania energetickej transformácie. Prostriedky mikrofinancovania, dostupné napríklad prostredníctvom miestnych pôžičiek, a podpora investícií sú kľúčom k posilneniu demokracie, širokej účasti spoločnosti a sociálnej udržateľnosti energetickej transformácie. Európska únia by sa mala snažiť preorientovať zo systému, keď energetickú politiku, dokonca aj na vnútroštátnej úrovni, určujú rozhodnutia niekoľkých jednotlivcov, na taký systém, v ktorom ju účinne vedie konanie všetkých zúčastnených.

4.2. EHSV oceňuje, že sa v tretej správe vyzýva na mobilizáciu celej spoločnosti. Zatiaľ ešte nie je jasné, ako chce Komisia zabezpečiť, aby sa tak stalo, keďže správa neobsahuje žiaden praktický návrh, ako to urobiť, a dokonca sa v nej poukazuje na veľmi problematické príklady „priekopníkov“ prechodu na čistú energiu. EHSV vyzýva Európsku komisiu, aby viac spolupracovala s rozhodujúcimi činiteľmi a zainteresovanými stranami a stretla sa s národnými a regionálnymi hospodárskymi a sociálnymi radami a organizovanou občianskou spoločnosťou, aby spoločne zabezpečili čistú energiu všetkým Európanom.

4.3. EHSV má obavy z miery zapojenia občanov a komunít do legislatívnych návrhov po tom, ako bola minulý rok ohlásená a zrealizovaná „rozsiahla verejná diskusia“. Navrhuje, aby sa v nasledujúcich správach o stave energetickej únie uvádzali a jasne prezentovali zlepšenia v politike a postupoch v rámci energetickej únie uskutočnené na základe verejných diskusií a zapojenia občanov.

4.4. EHSV v tejto súvislosti podporuje nedávno prijatú správu Európskeho parlamentu, v ktorej sa uvádza, že „členské štáty by mali zriadiť stálu platformu pre viacúrovňový dialóg o energetike, ktorá by zoskupovala miestne orgány, organizácie občianskej spoločnosti, podnikateľov, investorov a iné príslušné zainteresované strany s cieľom prediskutovať rôzne navrhované možnosti pre politiky v oblasti energetiky a klímy“, a zároveň sa pripomína, že je dôležité zapájať do takýchto platforiem odborové zväzy, spotrebiteľské organizácie a organizácie občianskej spoločnosti zamerané na ochranu životného prostredia a zabezpečiť na ich efektívnu účasť potrebné prostriedky.

4.5. EHSV by chcel aktívne prispieť k ďalšiemu rozvoju súčinnosti a spolupráce medzi inštitúciami EÚ, organizovanou občianskou spoločnosťou a miestnymi a regionálnymi samosprávami a ich inštitúciami, pokiaľ ide o dosahovanie cieľov energetickej únie. Keďže miestne a regionálne orgány majú blízko k širokej verejnosti a dobre poznajú miestnu situáciu, môžu skutočne účinne prispôbovať a uplatňovať opatrenia v oblasti energetickej politiky. Predstavujú kľúčovú úroveň rozhodovania v odvetviach ako doprava, územné plánovanie, budovy a sociálna starostlivosť, a preto sú nesmierne dôležité pre koordináciu opatrení na podporu energetickej účinnosti a obnoviteľných zdrojov energie.

4.6. EHSV sa domnieva, že spoločenské a humanitné vedy zohrávajú dôležitú úlohu v tom, že rozhodujúcim hospodárskym a politickým činiteľom a tiež verejnosti poskytujú správne nástroje umožňujúce pochopiť, čo motivuje rozhodnutia koncových používateľov, vrátane MSP a občanov, v oblasti energetiky. Energetická únia preto potrebuje taký program EÚ pre výskum a inováciu po roku 2020, ktorý bude zameraný na ciele a plne zohľadní spoločenské a humanitné vedy, ako sa navrhuje v správe Európskej komisie, ktorú vypracovala skupina nezávislých expertov na vysokej úrovni o maximalizácii dosahu programov EÚ v oblasti výskumu a inovácií (Lamyho správa).

V Bruseli 19. apríla 2018

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Luca JAHIER

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovuje rámec na preverovanie priamych zahraničných investícií do Európskej únie

[COM(2017) 487 final – 2017/0224 (COD)]

(2018/C 262/16)

Spravodajca: **Christian BÄUMLER**

Pomocný spravodajca: **Gintaras MORKIS**

Konzultácia	Rada, 15.11.2017
Právny základ	článok 207 ZFEÚ
Príslušná sekcia	sekcia pre vonkajšie vzťahy
Prijaté v sekcii	28.3.2018
Prijaté v pléne	19.4.2018
Plenárne zasadnutie č.	534
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	203/1/3

1. Závbery a odporúčania

1.1. Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) zdôrazňuje, že priame zahraničné investície sú hlavným zdrojom rastu, zamestnanosti a inovácie. Priame zahraničné investície boli vždy kľúčovým faktorom pre pozitívny hospodársky a sociálny rozvoj v EÚ. EHSV sa zasadzuje za otvorené inovačné prostredie a víta priame zahraničné investície.

1.2. EHSV konštatuje, že zahraničné investície môžu byť nielen užitočné, ale môžu so sebou prinášať aj riziká a ohrozovať národnú bezpečnosť a verejný poriadok v jednom alebo viacerých členských štátoch.

1.3. EHSV žiada, aby otvorenosť Únie priamym zahraničným investíciám bola sprevádzaná rásnymi a účinnými politickými opatreniami.

1.4. EHSV víta návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovuje rámec na preverovanie priamych zahraničných investícií do Európskej únie, ktorý predložila Komisia, poukazuje však na to, že rozsah tohto problému nie je v plnej miere známy, keďže Komisia na začiatku legislatívneho postupu neanalyzovala investičné toky a ich vplyvy.

1.5. Preverovanie investícií do podnikov a objektov, ktoré majú strategický význam pre národnú bezpečnosť a verejný poriadok EÚ, je neucelené a nekoordinované: niektoré krajiny majú proces preverovania, kým iné nie, takže sa tam investície vôbec nepreverujú. Je preto potrebný systém na úrovni EÚ, ktorý by odstránil tento nedostatok, eliminoval rozdiely medzi členskými štátmi a zaručil ochranu národných a európskych záujmov.

1.6. Malo by sa zabezpečiť, aby členské štáty, ktoré majú postupy na preverovanie priamych zahraničných investícií, ako aj štáty, v ktorých tieto postupy neexistujú, mohli v rovnakej miere sprostredkovať a získavať, a to aj formou výročných správ, ktoré sa predkladajú Európskej komisii, spoľahlivé informácie v prípade, keď členské štáty alebo Komisia zistia, že plánovaná alebo už zrealizovaná priama zahraničná investícia v niektorom členskom štáte môže ohroziť bezpečnosť alebo verejný poriadok.

1.7. EHSV víta to, že sa v návrhu nariadenia stanovujú základné procedurálne požiadavky na mechanizmy preverovania, ako sú transparentnosť, nediskriminácia medzi jednotlivými tretími krajinami a súdne preskúmanie, čím sa zvyšuje investičná a právna istota.

1.8. EHSV poukazuje na to, že Európska únia má výlučnú právomoc v oblasti priamych zahraničných investícií. Ak v členských štátoch existujú národné systémy preverovania, musí byť pre tieto systémy vytvorený právny základ, aby sa zabránilo právnej neistote.

1.9. EHSV považuje za povážlivé, že si Európska komisia právo preverovať investície vyhradzuje len pre investičné činnosti, ktoré by mohli mať vplyv na projekty alebo programy v záujme Únie. Pokiaľ majú priame zahraničné investície cezhraničný vplyv na celú EÚ alebo časti EÚ, musí EÚ využiť svoju právomoc v oblasti preverovania investícií.

1.10. Význam pojmov „bezpečnosť“ a „verejný poriadok“ nie je v návrhu Komisie dostatočne objasnený, EHSV poukazuje na skutočnosť, že v hospodárskych odvetviach, ktoré môžu byť zapojené do preverovania, vládne neistota, pokiaľ ide o to, či sú do tohto pojmu zahrnuté aj strategické sektory a kľúčové podporné technológie. EHSV žiada Európsku komisiu, aby podnikla ďalšie kroky na objasnenie tohto problému.

1.11. EHSV sa zasadzuje za povinné zriadenie kontaktných miest v členských štátoch a vyslovuje sa za vytvorenie koordinačnej skupiny pre preverovanie investícií v EÚ. Nie je však celkom jasná úloha týchto dvoch grémií, úroveň zastúpenia, ani vzájomný vzťah oboch grémií. Komisia by sa v tomto ohľade mala postarať o objasnenie.

1.12. EHSV odporúča vhodným spôsobom zapojiť sociálnych partnerov a občiansku spoločnosť.

1.13. EHSV navrhuje, aby sa preverovanie investícií rozšírilo na citlivé oblasti infraštruktúry a zariadení, ktoré zabezpečujú sociálne funkcie. Patria sem dodávky energie a vody, doprava, digitálna infraštruktúra, finančné služby, finančný trh a oblasť zdravotníctva.

1.14. EHSV podporuje rozšírenie preverovania investícií aj na kľúčové podporné technológie, pokiaľ investorov kontroluje vláda tretej krajiny alebo existuje takéto podozrenie. EHSV navrhuje, aby sa v nariadení ustanovil osobitný postup preverovania priamych zahraničných investícií pochádzajúcich od štátnych investorov, alebo investorov, ktorí majú úzke prepojenie s vládou tretej krajiny.

1.15. EHSV je presvedčený, že proces preverovania bude účinnejší, ak sa bude uplatňovať na plánované, a nie na už vykonané priame zahraničné investície, a žiada Komisiu, aby túto pripomienku v návrhu nariadenia zohľadnila. Výbor predovšetkým odporúča vykonávať monitorovanie po uskutočnení investícií.

1.16. EHSV v záujme investičnej istoty odporúča, aby sa stanovila lehota tak pre rozhodnutie, či sa použije systém preverovania investícií, ako aj lehota pre preverenie ako celok.

1.17. EHSV poukazuje na to, že sa musí zaručiť dôverynosť podnikových údajov v procese preverovania, aby sa neodradili prípadní investori.

1.18. EHSV odporúča pri preverovaní investícií spolupracovať s USA a inými obchodnými partnermi, a prispôbiť pravidlá o preverovaní priamych zahraničných investícií medzinárodným normám. Ako vzor by pri tom mohol poslúžiť výbor pre zahraničné investície (CFIUS) v USA.

1.19. Hoci táto otázka nie je predmetom návrhu nariadenia, EHSV žiada Komisiu, aby uplatňovala zásadu reciprocity v rámci všetkých rokovaní EÚ s tretími krajinami týkajúcich sa priamych zahraničných investícií, keďže čoraz viac investorov mimo EÚ kupuje podniky a subjekty v EÚ, zatiaľ čo investori z EÚ často čelia prekážkam v investovaní v iných krajinách. Výbor vyzýva najmä na urýchlenie rokovaní o investičnej dohode s Čínou.

2. Všeobecné pripomienky

2.1. EHSV v zásade schvaľuje kľúčové postoje obsiahnuté v návrhu nariadenia na vytvorenie postupu na preverovanie priamych zahraničných investícií do Európskej únie, ktorý predložila Európska komisia a v ktorom sa uvádza, že Európska únia je otvorená zahraničným investíciám a že priame zahraničné investície prispievajú k rastu v Únii tým, že zlepšujú konkurencieschopnosť, vytvárajú pracovné miesta, prinášajú kapitál, technológie, inovácie a odborné poznatky a otvárajú nové trhy pre vývoz z Únie.

2.2. Obavy však vyvoláva skutočnosť, že zahraniční investori, predovšetkým štátne podniky, zo strategických dôvodov kúpia európske podniky, ktoré disponujú kľúčovými podpornými technológiami, a budú sa usilovať prevziať infraštruktúru, dôležité technológie budúcnosti, ako aj ostatné aktíva, ktoré sú dôležité pre zaručenie bezpečnosti členských štátov a celej EÚ.

2.3. Za uplynulých desať rokov v EÚ citeľne vzrástol objem investícií z tretích krajín. Oznámenie Európskej komisie Víťame priame zahraničné investície, no chránime si základné záujmy obsahuje štatistické údaje, z ktorých vyplýva, že väčšina investícií pochádza z USA, Kanady, Švajčiarska, a ďalej potom z Brazílie, Číny a Ruska. Počas finančnej krízy v roku 2008 sa objem čínskych investícií v členských štátoch EÚ zvýšil desaťnásobne, a to z 2 miliárd EUR v roku 2009 na takmer 20 miliárd EUR v roku 2015. Len v roku 2016 dosiahli čínske priame investície v EÚ 35 miliárd EUR. V porovnaní s rokom 2015 ide o zvýšenie o 77 %, v porovnaní s rokom 2010 dokonca o 1 500 %. Investície podnikov z EÚ v Číne naopak v roku 2016 poklesli o 25 %.

2.4. Vo februári 2017 tri členské štáty – Francúzsko, Nemecko a Taliansko – vyzvali Európsku komisiu, aby prepracovala právne predpisy týkajúce sa priamych zahraničných investícií v Európskej únii. Dôvodom boli obavy z presunu technologických poznatkov do zahraničia, keďže investori z krajín mimo EÚ v čoraz väčšej miere kupujú technológie EÚ potrebné pre strategické ciele krajiny, zatiaľ čo investori z EÚ sa v iných krajinách často stretávajú s prekážkami, ktoré im bránia investovať. Tieto tri členské štáty poukázali na to, že by sa mala zachovať zásada reciprocitu tam, kde je investorom z EÚ umožnený len obmedzený prístup k trhom mimo EÚ. Tieto tri členské štáty vyzvali Európsku komisiu, aby vytvorila európsky nástroj s cieľom predísť škodám, ktorý by mohli spôsobiť jednostranné strategické priame investície zahraničných kupujúcich v oblastiach, ktoré sú citlivé z bezpečnostného alebo priemyselno-politického hľadiska, a zaručila reciprocitu. Štátne nástroje, ktoré sú v súčasnosti dostupné na úrovni jednotlivých štátov, nie sú dostatočné na to, aby takúto ochranu zabezpečili.

2.5. Európsky parlament vo svojom uznesení z 5. júla 2017 vyzval Komisiu a členské štáty, aby preverovali priame zahraničné investície tretích krajín do strategických priemyselných odvetví, infraštruktúry a kľúčových technológií EÚ.

2.6. Európska komisia predložila návrh nariadenia, ktorým sa navrhuje právny rámec pre preverovanie zahraničných investícií z tretích krajín.

2.7. Európska komisia sa rozhodla obmedziť tento návrh na oblasť bezpečnosti a verejného poriadku, aby sa podarilo dosiahnuť minimálnu dohodu medzi členskými štátmi. Podľa vysvetlenia Komisie do týchto oblastí patria napr. elektronická komunikácia, kybernetická bezpečnosť, ochrana kritickej infraštruktúry a priemyselná konkurencieschopnosť produktov kybernetickej bezpečnosti a služieb v oblasti kybernetickej bezpečnosti.

2.8. Už samotný význam pojmov „bezpečnosť“ a „verejný poriadok“ nie je v danom kontexte dostatočne jasný na to, aby sa zabránilo problémom a rozdielnemu výkladu. EHSV poukazuje na skutočnosť, že v hospodárskych odvetviach, ktoré môžu byť zapojené do preverovania, vládne neistota, pokiaľ ide o to, či sú do tohto pojmu zahrnuté aj strategické sektory a kľúčové podporné technológie. EHSV žiada Európsku komisiu, aby podnikla ďalšie kroky na objasnenie tohto problému.

2.9. EHSV berie na vedomie, že Európska komisia bezvýhradne uznáva, že členské štáty musia mať aj naďalej potrebnú flexibilitu pri preverovaní priamych zahraničných investícií (pozri COM(2017) 494). To by znamenalo, že len členské štáty môžu prijímať rozhodnutia o priamych zahraničných investíciách z tretích krajín.

2.10. EHSV vždy zastával názor, že obchodná a investičná politika Únie musí byť v súlade a zlučiteľná s hospodárskou politikou a ďalšími oblasťami politiky EÚ, a to vrátane oblastí ako ochrana životného prostredia, dôstojná práca, bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci. Efektívna investičná stratégia EÚ zohráva významnú úlohu pri zachovaní konkurencieschopnosti EÚ v časoch rýchlych hospodárskych zmien a výrazných posunov v relatívnej hospodárskej sile vo svete.

2.11. EHSV poukazuje na to, že EÚ je jedným z najotvorenejších hospodárstiev, pokiaľ ide o priame zahraničné investície. Prílev týchto investícií do EÚ sa sústavne zväčšuje. Čoraz viac sa koncentrujú do strategicky zvolených sektorov a na podniky, ktoré sú nadpriemerne veľké, a v čoraz väčšej miere pochádzajú od štátom vlastnených podnikov alebo investorov so silnými väzbami na vlády.

2.12. Zoči-voči tejto skutočnosti sa podľa odhadu Komisie od roku 2016 celosvetovo zintenzívňujú obmedzenia priamych zahraničných investícií. Investorom z EÚ často nie sú v tretích krajinách priznávané rovnaké práva, aké majú investori v EÚ. EHSV vyjadril už v roku 2011 poľutovanie nad tým, že sa Komisia pri vypracúvaní oznámenia Na ceste ku komplexnej európskej medzinárodnej investičnej politike nevyjadrila k otázke prevzatia strategicky dôležitých podnikov, a nabádal zamyslieť sa nad reciprocitou.

2.13. EHSV zdôrazňuje, že tri uvedené členské štáty, ktoré začali iniciatívu na vytvorenie európskeho nástroja na preverovanie investícií, poukázali na to, že zásada reciprocity by mala byť zachovaná, ak majú investori z EÚ len obmedzený prístup k trhom mimo EÚ. V návrhu nariadenia sa otázka reciprocity nespomína. Pokiaľ však ide o priame zahraničné investície, zásada reciprocity by sa mala uplatňovať vo všetkých rokovaníach s tretími krajinami o priamych zahraničných investíciách.

2.14. Strategickým ťažiskom zahraničných investícií v EÚ je okrem toho získavanie európskych podnikov, ktoré vyvíjajú kľúčové podporné technológie alebo udržiavajú infraštruktúry, ktoré sú nevyhnutné na vykonávanie základných úloh spoločnosti a hospodárstva. Kombinácia takéhoto vývoja vyvolala oprávnené obavy európskych občanov, spoločností a členských štátov. Tieto obavy si vyžadujú prijať primerané opatrenia tak, ako bolo oznámené v diskusnom dokumente Komisie ku globalizácii uverejnenom 10. mája 2017 a v **Prejave o stave Únie** 13. septembra 2017.

2.15. EHSV žiada, aby otvorenosť Únie priamym zahraničným investíciám bola sprevádzaná rznymi a účinnými politickými opatreniami.

2.16. EHSV zdôrazňuje, že časť členských štátov už dávno zistila, že zahraničné investície môžu byť nielen užitočné, ale môžu so sebou prinášať aj riziká a ohrozovať národnú bezpečnosť a verejný poriadok. To platí najmä vtedy, ak sa tieto investície zameriavajú na podniky a objekty strategického významu. Preto boli v niektorých členských štátoch vytvorené národné systémy preverovania pre zahraničné investície.

2.17. EHSV poukazuje na to, že preverovanie investícií do podnikov a objektov, ktoré majú strategický význam pre národnú bezpečnosť alebo bezpečnosť EÚ, je neucelené a nekoordinované: Niektoré krajiny majú proces preverovania, kým iné nie, takže sa tam investície vôbec nepreverujú. Je zrejmé, že za týchto okolností sa nedá dosiahnuť ochrana či už členských štátov, alebo EÚ ako celku, pred investíciami, ktoré sú zamerané na prevzatie dôležitých podnikov alebo objektov, ak tretia krajina s politickými a hospodárskymi zámermi cielene postupuje pri plánovaní svojich možností manipulácie. Systém, ktorý sa má zaviesť na úrovni EÚ, preto musí eliminovať rozdiely medzi členskými štátmi a zaručiť ochranu národných a európskych záujmov.

2.18. Preverovanie investícií, ktoré navrhuje Európska komisia, je podľa EHSV prvým krokom správnym smerom, nespĺňa však všetky tieto požiadavky. Návrh dokonca ani nezaväzuje členské štáty, aby vytvorili vlastný systém preverovania investícií.

2.19. EHSV uznáva, že Komisia sa týmto nariadením snaží zaručiť právnu istotu pre tie členské štáty, ktoré majú národné systémy preverovania investícií.

2.20. EHSV víta to, že sa v návrhu nariadenia stanovujú základné procedurálne požiadavky na mechanizmy preverovania, ako sú transparentnosť, nediskriminácia medzi jednotlivými tretími krajinami a súdne preskúmanie, čím sa zvyšuje investičná istota.

2.21. Hoci sa nariadenie zameriava na väčšie zhromažďovanie informácií o priamych zahraničných investíciách v EÚ a monitorovanie využívania mechanizmu výberu v členských štátoch, bude v praxi zložité zabezpečiť harmonizované uplatňovanie na úrovni EÚ. Malo by sa zabezpečiť, aby tak členské štáty, ktoré majú postupy na preverovanie priamych zahraničných investícií, ako aj štáty, v ktorých tieto postupy neexistujú, v rovnakej miere sprostredkovali a získavali, a to aj formou výročných správ, ktoré sa majú predkladať Európskej komisii, spoľahlivé informácie v prípade, keď členské štáty alebo Komisia zistia, že plánovaná alebo už zrealizovaná priama zahraničná investícia v niektorom členskom štáte môže ovplyvniť bezpečnosť alebo verejný poriadok.

2.22. EHSV podporuje návrh Komisie zaviazať členské štáty, aby zriadili kontaktné miesta a vytvorili koordinačnú skupinu zloženú zo zástupcov členských štátov. Nie je však celkom jasná úloha týchto dvoch grémií, úroveň zastúpenia, ani vzájomný vzťah oboch grémií. Výbor odporúča vhodným spôsobom zapojiť sociálnych partnerov a občiansku spoločnosť.

2.23. EHSV považuje za povážlivé, že Európska komisia obmedzuje právo preverovať investície len pre tie investičné činnosti, ktoré by mohli mať vplyv na projekty alebo programy v záujme Únie. Ak leží zodpovednosť za kontrolu priamych zahraničných investícií z veľkej časti v rukách členských štátov, je tu riziko, že zahraničný investor, ktorého cieľom je prevzatie dôležitých podnikov a objektov, si za vstupný bod pre investície zvolí krajinu, ktorá má najslabšiu ochranu voči takýmto investíciám, a potom bude mať prostredníctvom vnútorného trhu prístup ku krajinám so silnejšou ochranou investícií.

2.24. EHSV poukazuje na to, že Európska únia má výlučnú právomoc v oblasti priamych zahraničných investícií, ktorá spadá do rámca výlučnej právomoci v oblasti spoločnej zahraničnej politiky, stanoveného v Lisabonskej zmluve. Podľa článku 207 ZFEÚ tvoria priame zahraničné investície súčasť spoločnej obchodnej politiky EÚ. Podľa článku 206 ZFEÚ Únia prispieva k „postupnému zrušovaniu obmedzení medzinárodného obchodu a k priamym zahraničným investíciám, ako aj k znižovaniu colných a iných prekážok“.

2.25. EHSV zastáva názor, že EÚ by mala využiť svoje právomoci v oblasti priamych zahraničných investícií, pokiaľ majú investície cezhraničný vplyv na celú EÚ alebo jej časti. Preverovanie investícií, ako aj rozhodovanie o tom, či sú tieto investície prípustné, musí byť v rukách Komisie. Členské štáty musia mať k dispozícii záväzné právo byť vypočítané a prostredníctvom koordinačných skupín, ktoré sa majú vytvoriť, byť zapojené do rozhodovacích procesov, ktoré sa týkajú priamych zahraničných investícií.

2.26. EHSV poukazuje na to, že EÚ v smernici o kritickej infraštruktúre (smernica ECI) a smernici o kybernetickej bezpečnosti (smernica NIS) definovala citlivé oblasti súvisiace s najdôležitejšími bezpečnostnými záujmami. Medzi „kritickú“ infraštruktúru v zmysle smernice ECI patria zariadenia a systémy, od ktorých závisí udržanie základných sociálnych funkcií, zdravia, bezpečnosti a hospodársky a sociálny blahobyť. Smernica NIS sa týka poskytovateľov služieb, ktorí vytvárajú predpoklady pre „kritické“ sociálne a hospodárske činnosti. Patrí sem energetika, doprava, finančné služby a finančný trh, ako aj zdravotná infraštruktúra a zásobovanie vodou.

2.27. EHSV už v roku 2011 ⁽¹⁾ zdôrazňoval, že obchodní partneri ako Kanada a USA disponujú mechanizmami na preverovanie priamych zahraničných investícií a že investície by mali byť súčasťou širšie ponímanej vonkajšej politiky EÚ.

2.28. EHSV poukazuje na to, že v USA existuje rozsiahly, veľmi pružne použiteľný súbor nástrojov na preverovanie investícií. Zahraničné investície v USA sa preverujú na federálnej úrovni v rámci medzirezortného výboru s označením CFIUS. Tento výbor môže transakciu, ktorú neschválil, pozastaviť, zakázať, alebo stanoviť dodatočné podmienky. Jeho hlavnou úlohou je odhaliť riziko pre národnú bezpečnosť v dôsledku fúzií a akvizícií, ktoré by mohli viesť k tomu, že sa americký podnik dostane pod zahraničnú kontrolu. Národné bezpečnostné riziko je definované ako ovplyvnenie

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV k medzinárodnej investičnej politike, spravodajca: pán PEEL, Ú. v. EÚ C 318, 29.10.2011, s. 150.

bezpečnosti USA v dôsledku prevzatia kritickej technológie alebo jednotlivých častí infraštruktúry. Kontroly stanovuje výbor vo svojich vlastných predpisoch, takže CFIUS má možnosť upraviť túto definíciu podľa potreby. Takáto forma preverovania investícií by mohla byť zaujímavá aj pre EÚ.

2.29. Čína uplatňuje sektorové obmedzenia zahraničných investícií. Čínska národná komisia pre rozvoj a reformy (NDCR) a ministerstvo obchodu (MOFCOM) uviedli do platnosti verziu 2017 katalógu pre usmerňovanie zahraničného investičného priemyslu. Obsahuje národný negatívny zoznam, v ktorom sú uvedené odvetvia, v ktorých sú zahraničné investície obmedzené alebo zakázané. „Obmedzené“ znamená, že ich vopred musí schváliť MOFCOM. Vytvorenie tohto zoznamu predstavuje pre vládu možnosť presadiť svoje obmedzenia a podmienky. Na tomto negatívnom zozname sú tak politicky citlivé oblasti, ako je tlač, ako aj celý automobilový priemysel, pre ktorý existuje osobitné pravidlo pre spoločné podniky. Pre odvetvia bez obmedzení vláda vyžaduje len registráciu zahraničných investičných projektov.

2.30. EHSV poukazuje na to, že Čína vo svojom strategickom prístupe „Made in China 2025“ uvádza kľúčové odvetvia: informačné technológie novej generácie, špičková číslicová riadiaca technika a robotika, zariadenia pre letectvo a kozmický priemysel, zariadenia pre námorné inžinierstvo a výstavba technicky vyspelých námorných lodí, technicky vyspelé zariadenia pre železničnú dopravu, energeticky úsporné vozidlá a vozidlá využívajúce nové zdroje energie, elektrické zariadenia, stroje a zariadenia pre poľnohospodárstvo, nové materiály, biomedicína a špičkové zdravotnícke pomôcky. V týchto odvetviach treba vo zvýšenej miere očakávať prevzatia európskych spoločností.

2.31. EHSV konštatuje, že výhrady, pokiaľ ide o priame zahraničné investície, sa netýkajú len Číny. Investície Ruska, najmä v sektore energetiky, vzbudzujú v príslušných krajinách obavy týkajúce sa novej závislosti v tomto strategicky dôležitom sektore.

2.32. EHSV považuje rozsah pôsobnosti navrhovaného mechanizmu na preverovanie za príliš obmedzený a navrhuje, aby sa investičné kontroly rozšírili na strategické oblasti, a najmä na kľúčové podporné technológie. Pri vymedzovaní týchto strategických oblastí by sa mala zohľadniť stratégia „Made in China 2025“.

2.33. EHSV sa domnieva, že takýto nástroj na preverovanie, ktorý bude zahŕňať aj strategicky významné kľúčové podporné technológie, je zlučiteľný s pravidlami WTO. EÚ uplatňuje Dohodu o subvenciách a vyrovnávacích opatreniach (Agreement on Subsidies and Countervailing Measures – ASCM). Zamietnutie priamych zahraničných investícií je v rámci nej možné vtedy, ak sú ohrozené kľúčové bezpečnostné záujmy. Kľúčové bezpečnostné záujmy sú podľa názoru EHSV ohrozené vtedy, keď ide o zachovanie hodnôt spoločnosti. Ďalšie obmedzenie priamych zahraničných investícií je možné v tom prípade, keď je investor kontrolovaný vládou alebo má na ňu blízke väzby.

2.34. EHSV súhlasí s názorom Komisie, že pri postupoch preverovania treba zohľadniť, či zahraničného kvestora kontroluje vláda tretej krajiny, a to aj prostredníctvom značných finančných zdrojov. EHSV navrhuje, aby sa v nariadení ustanovil osobitný postup preverovania priamych zahraničných investícií pochádzajúcich od štátnych investorov, alebo investorov, ktorí majú úzke prepojenie s vládou tretej krajiny.

2.35. EHSV je presvedčený, že proces preverovania bude účinnejší, ak sa bude uplatňovať na plánované a nie na už vykonané priame zahraničné investície, a žiada Komisiu, aby túto pripomienku v návrhu nariadenia zohľadnila. Výbor predovšetkým odporúča vykonávať monitorovanie po uskutočnení na investícií.

2.36. EHSV víta nariadenie, ktoré navrhla Komisia, je však zjavné, že celý rozsah problému nie je známy. Komisia na začiatku legislatívneho postupu neanalyzovala investičné toky a ich vplyvy, ale analýzu investičných tokov spustila až neskôr.

3. Konkrétne pripomienky

3.1. EHSV odporúča spolupracovať s USA a inými obchodnými partnermi. Medzinárodné zblížovanie pravidiel pre preverovanie priamych zahraničných investícií by obmedzilo konflikty a prinieslo investičnú istotu. Aspoň s krajinami ako Čína by sme sa mali usilovať o dialóg o ich investičnej politike doma aj v zahraničí. Cieľom by mala byť investičná a obchodná dohoda založená na normách EÚ a zásade reciprocity. Výbor vyzýva najmä na urýchlenie rokovaní o investičnej dohode s Čínou.

3.2. Trvanie preverovania by mohlo byť zásadnou prekážkou pre potenciálnych investorov a negatívne ovplyvniť celkovú konkurencieschopnosť krajiny. Na zmiernenie týchto negatívnych vplyvov by trvanie preverovania investícií do EÚ nemalo byť dlhšie, než je dĺžka stanovená národnými postupmi.

3.3. V záujme toho, aby sa predišlo dodatočnej administratívnej záťaži, je potrebné preskúmať, či je potrebné stanoviť minimálnu hranicu investícií, po ktorej prekročení bude potrebné preverenie. Pritom je potrebné zohľadniť, že aj zakladanie podnikov zaoberajúcich sa kľúčovými podpornými technológiami môže mať veľký význam.

3.4. Hoci sa nariadenie zameriava na to, aby sa zhromažďovalo viac informácií o priamych zahraničných investíciách v EÚ a monitorovalo využívanie mechanizmu preverovania v členských štátoch, bude v praxi zložité zabezpečiť harmonizované uplatňovanie na úrovni EÚ. Dôvodom je skutočnosť, že medzi členskými štátmi, v ktorých existuje mechanizmus preverovania, a tými, v ktorých to tak nie je, existujú rozdiely. Systém by nemal vytvárať rôzne práva a povinnosti, pokiaľ ide o spoluprácu medzi krajinami a Európskou komisiou v oblasti výmeny informácií v prípadoch, keď určité plánované alebo už zrealizované zahraničné investície môžu ovplyvniť bezpečnosť alebo verejný poriadok.

3.5. Nariadenie členské štáty, ktoré dostanú pripomienky od iných členských štátov, nezaväzuje, aby ich primerane zohľadnili. To isté platí aj pre stanovisko Komisie týkajúce sa niektorého z členských štátov, ktorý nemusí stanovisku vyhovieť. Tieto prípady si vyžadujú podrobné vysvetlenie. Nie je jasné, aké dôsledky (ak vôbec nejaké) je možné očakávať, ak Komisia vysvetlenie členského štátu nepovažuje za primerané.

3.6. Pri ďalšom rozvoji nástroja na preverovanie investícií by sa prinajmenšom mali zohľadniť aj iné faktory, ktoré môžu ovplyvniť bezpečnosť a verejný poriadok: postupy, ktoré narušajú spravodlivý obchod, zníženie hospodárskej súťaže, nedostatočná transparentnosť investícií. Investičná a obchodná politika musia byť súčasťou priemyselnej politiky EÚ.

V Bruseli 19. apríla 2018

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Luca JAHIER

**Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Akčný plán EÚ na roky 2017 – 2019 –
Riešenie rozdielu v odmeňovaní žien a mužov**

[COM(2017) 678 final]

(2018/C 262/17)

Spravodajkyňa: **Anne DEMELENNE**

Pomocná spravodajkyňa: **Vladimíra DRBALOVÁ**

Konzultácia	Európska komisia, 13.12.2017
Právny základ	článok 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie
Príslušná sekcia	sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo
Prijaté v sekcii	27.3.2018
Prijaté v pléne	19.4.2018
Plenárne zasadnutie č.	534
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	194/3/4

1. Závěry a odporúčania

1.1. EHSV vo všeobecnosti oceňuje úsilie, ktoré prostredníctvom širokého a koherentného súboru aktivít navrhovaných v predložennom akčnom pláne vyvíja Európska komisia v snahe odstrániť pretrvávajúce rozdiely v odmeňovaní žien a mužov. Domnieva sa však, že každú z ôsmich hlavných línií opatrení by bolo treba podrobnejšie rozpracovať.

1.2. EHSV odporúča zamerať sa na kultúrne korene a na stereotypy vo výchovno-vzdelávacích systémoch, ktoré ovplyvňujú výber povolania. Okrem toho odporúča podrobnejšie preskúmať príčiny segregácie na trhoch práce a presadiť dôraznejšie opatrenia na jej odstránenie.

1.3. EHSV súhlasí s návrhom Komisie, pokiaľ ide o transparentnosť odmeňovania za prácu a audity odmeňovania v sektoroch a podnikoch s cieľom uľahčiť zber individualizovaných (štatistických) údajov a vypracovanie vhodných akčných plánov. Európsky semester je účinným prostriedkom, ktorý môže podnietiť členské štáty, aby urýchlene prijali vhodné opatrenia a vytvorili najmä solídnu infraštruktúru fyzicky a cenovo dostupných zariadení starostlivosti o deti a dlhodobej opatery.

1.4. EHSV odporúča pokračovať v úsilí stratégie Európa 2020 v záujme dosiahnutia cieľa 75 % zamestnanosti žien a mužov, podľa možnosti na plný úväzok.

1.5. EHSV oceňuje, že Komisia uznáva dôležitú úlohu, ktorú v tomto procese zohrávajú sociálni partneri ako kľúčoví aktéri na trhu práce. Vyzdvihuje príspevok organizácií občianskej spoločnosti a význam zásad partnerstva vytvoreného na základe jasne vymedzených úloh.

1.6. EHSV oceňuje, že Komisia vyčlenila na jednotlivé projekty finančné prostriedky, zdôrazňuje však, že v rámci viacročného finančného rámca by sa mali vyčleniť ďalšie, aby sa mohol celý akčný plán zaviesť do praxe, najmä pokiaľ ide o financovanie infraštruktúry v oblasti starostlivosti a opatery bez toho, aby to penalizovalo členské štáty (t. j. tak, aby sa riešilo pravidlo vyrovnaného rozpočtu).

2. Úvod

2.1. Zásada rovnosti odmeňovania je zakotvená v zmluvách EÚ od roku 1957. Dosiadnutím rovnosti odmeňovania a posilnením práv žien môžu všetci len získať: znamená to dostať sa o krok bližšie k spravodlivej a rovnoprávnej spoločnosti, ktorá je pre všetkých prospešná⁽¹⁾. Vďaka boju za práva žien vyplávali na povrch nerovnosti medzi ženami a mužmi a zákonodarcovia (na všetkých úrovniach) museli v tejto súvislosti prijať opatrenia. Tieto nerovnosti však ďalej existujú v rôznych spoločenských vzťahoch, v rodine, škole, spoločnosti, politike a pracovnej sfére.

2.2. Vyrovnať „neupravený“ rozdiel v odmeňovaní žien a mužov zostáva skutočnou výzvou, ktorú treba prekonať. EÚ, členské štáty a sociálni partneri by s pomocou občianskej spoločnosti mali skoordinať svoju činnosť v rámci cieľných prístupov a spojiť uplatňovanie legislatívnych a nelegislatívnych opatrení, ktoré sa budú simultánne zameriavať na viacnásobné príčiny mzdových rozdielov medzi ženami a mužmi, tak na štátnej, ako aj na európskej úrovni, a to v rámci uplatňovania stratégie Európa 2020.

2.3. Rozdiel v odmeňovaní medzi ženami a mužmi je menší v krajinách, kde je väčšia celková rovnosť, a v krajinách, kde je veľmi rozšírené kolektívne vyjednávanie. Odhaduje sa, že zvýšením „pokrytia“ z hľadiska sociálneho dialógu o 1 % sa rozdiel v odmeňovaní žien a mužov znižuje o 0,16 % a že čím vyššia je miera koordinácie z hľadiska určovania miezd, tým spravodlivejšie je odmeňovanie⁽²⁾.

3. Súvislosti v číslach

3.1. Vzhľadom na rozdiel v odmeňovaní medzi pohlaviami zarábajú ženy v EÚ i naďalej v priemere o 16,3 % menej ako muži. Pochopiť príčiny a dôsledky tohto javu je prvým krokom k vyrovnaní mzdových rozdielov medzi ženami a mužmi. Všetky ďalej opísané faktory sú na jednej strane súčasťou problému, na druhej strane ponúkajú riešenie. Zamestnanosť.

3.2. V stratégii Európa 2020 sa stanovil cieľ zabezpečiť, aby v roku 2020 bolo zamestnaných 75 % žien a mužov. V roku 2014 sa však miera zamestnanosti v EÚ pohybovala na úrovni 64,9 %, pričom zamestnanosť žien bola obzvlášť nízka (59,6 % v porovnaní so 70,1 % v prípade mužov vo veku od 20 do 64 rokov). Zapojenie žien je nevyhnutné a treba urobiť radikálne zmeny z hľadiska trhu práce a zaistiť, aby ženy mali naň prístup. V správe nadácie Eurofound o rozdieloch v zamestnanosti žien a mužov sa odhaduje, že tieto rozdiely stoja EÚ približne 370 miliárd EUR ročne, čo predstavuje 2,8 % jej HDP. Práca na skrátený pracovný úväzok.

3.3. V roku 2015 približne 8 zamestnaných osôb z 10 v EÚ pracovalo na plný úväzok a 2 z 10 na skrátený pracovný úväzok. Spomedzi týchto 44,7 milióna pracovníkov na skrátený pracovný úväzok 10 miliónov bolo v situácii tzv. podzamestnanosti, to znamená, že si želali svoj pracovný úväzok zvýšiť. Táto situácia sa týka viac ako jednej pätiny (22,4 %) všetkých pracovníkov na skrátený pracovný úväzok a 4,6 % všetkých zamestnaných osôb v EÚ. Dve tretiny týchto „podzamestnaných“ pracovníkov na skrátený pracovný úväzok boli ženy (66 %). Táto situácia má negatívny dosah na vzdelávacie perspektívy, kariérny postup, dávky v nezamestnanosti a dôchodkové práva. Rovnováha medzi mužmi a ženami na vedúcich miestach.

3.4. Podľa indexu rodovej rovnosti z roku 2017, ktorý zverejnil veľmi efektívny Európsky inštitút pre rodovú rovnosť (EIGE), spomedzi ôsmich oblastí, ktoré sa týmto indexom hodnotili, bola najmenšia rovnosť zaznamenaná v zastúpení mužov a žien pri prijímaní politických, sociálnych a hospodárskych rozhodnutí. Pokiaľ však ide len o hospodársku sféru, indexy z roku 2013 a 2017 dovedna ukazujú, že počet žien v správnych radách sa postupne zvyšuje a od roku 2003 do roku 2015 vzrástol z 9 na 21 %. Týka sa to členských štátov, ktoré v tejto súvislosti prijali záväzné právne predpisy, ako je Francúzsko a Holandsko. Tento odhad nezahŕňa veľké spoločnosti kótované na burze.

3.5. Hoci mikropodniky a malé a stredné podniky predstavujú prevažnú väčšinu zamestnávateľov na kontinente (v roku 2014 tvorili 99,8 % všetkých podnikov v EÚ-28 a zamestnávali takmer 90 miliónov ľudí, čo je 67 % všetkých zamestnaných), ukazovatele a politické opatrenia sa zameriavajú na najväčšie správne rady. Legislatívne opatrenia zavedené v uplynulých desiatich rokoch viedli síce k zaujímavému pokroku, treba však vyvinúť ďalšie úsilie. Jednotlivé členské štáty majú k dispozícii rôzne nástroje: dobrovoľný prístup, kvóty, sankcie atď.

⁽¹⁾ Pre celosvetový prehľad pozri správu *The Global Gender Gap Report 2017*: <https://www.weforum.org/reports/the-global-gender-gap-report-2017>.

⁽²⁾ Uznesenie, ktoré prijal výkonný výbor HSR na schôdzi 17. a 18. júna, *La négociation collective – un outil puissant pour réduire l'écart de rémunération entre les hommes et les femmes*.

3.6. Kríza a v niektorých členských štátoch aj úsporné opatrenia spojené s rozpočtovými reformami spôsobili zníženie prostriedkov a investícií do sociálnej a verejnej infraštruktúry. Nevykonalo sa žiadne posúdenie vplyvu z hľadiska mužov a žien, hoci prístup k tejto infraštruktúre sa zhoršil. A pritom medzi chudobou matiek a hrozbou chudoby a sociálneho vylúčenia detí existuje priama súvislosť. Okrem toho teraz zisťujeme, že v roku 2015 bol rozdiel v dôchodkoch medzi mužmi a ženami v EÚ 38 % ⁽³⁾, čo znamená, že vo vyššom veku hrozí chudoba omnoho väčšiemu počtu žien. Rodová segregácia v povolaniach a odvetviach.

3.7. Podľa Komisie je rodová segregácia v odvetviach jedným z hlavných faktorov podporujúcich rozdiel v odmeňovaní medzi ženami a mužmi. V niektorých odvetviach a povolaniach stále prevládajú muži alebo ženy: menej žien si vyberá odvetvia s vyššími mzdami, ako je stavebníctvo, priemysel, doprava, vedecká sféra a informačné a komunikačné technológie (IKT). „Prilákanie väčšieho počtu žien do odvetví vedy, technológie, inžinierstva a matematiky (STEM) by prispelo k zvýšeniu HDP na obyvateľa v EÚ v roku 2050 o 2,2 až 3,0 %.“ ⁽⁴⁾ Okrem toho Komisia konštatuje, že muži naopak zriedka vstupujú do odvetví, ktoré sú kľúčové pre budúcnosť európskej spoločnosti a hospodárstva, ako je vzdelávanie, ošetrovanie a opatrovateľské profesie v zdravotníctve.

3.8. V akčnom pláne sa uvádza, že ženy odchádzajú z trhu práce, aby sa starali o deti a/alebo iných rodinných príslušníkov a v prípadoch, keď neodchádzajú z trhu práce úplne, často akceptujú menej kvalifikované pozície, aby mohli svoje rodinné úlohy prispôsobiť svojmu návratu do práce ⁽⁵⁾. Na to, ako negatívne vplyva na zapojenie žien do trhu práce nedostatok kvalitných a dostupných zariadení starostlivosti o deti s dlhou otváracou dobou, sa zameriavajú barcelonské ciele, ktoré však zatiaľ ani zďaleka neboli dosiahnuté.

3.9. Mimoriadnu pozornosť treba venovať platovému dosahu na niektoré zraniteľné skupiny (ženy samoživiteľky, ženy s nízkou kvalifikáciou a ženy, ktoré majú navyše migrantský pôvod, ženy so zdravotným postihnutím atď.).

4. Navrhovaný akčný plán

4.1. Akčný plán, ktorý nedávno navrhla Komisia, stanovuje koherentný súbor opatrení zameraný na odstraňovanie rozdielov v odmeňovaní mužov a žien zo všetkých aspektov, a nevymedzuje iba jeden faktor alebo jedinou príčinu. Tieto opatrenia sa navzájom posilňujú. EHSV podporuje tento plán, odporúča však Komisii, aby zabezpečila posúdenie týchto opatrení, ktoré už boli odporúčané, a aby ich prípadne zaviedla v priebehu európskeho semestra.

4.2. Bolo určených osem hlavných línií opatrení:

1. zlepšiť uplatňovanie zásady rovnakého odmeňovania;
2. bojovať proti segregácii v povolaniach a odvetviach (horizontálna segregácia);
3. odstrániť tzv. sklený strop (vertikálna segregácia);
4. odstrániť sankčný účinok rodinných povinností;
5. zlepšiť ohodnotenie zručností, úsilia a zodpovedností žien;
6. zabezpečiť transparentnosť: odhaľovať nerovnosti a stereotypy;
7. upozorňovať na rozdiely v odmeňovaní mužov a žien a informovať o nich;
8. posilňovať partnerstvá s cieľom odstraňovať rozdiely v odmeňovaní mužov a žien.

Na to, aby tieto opatrenia boli účinné, budú potrebné synergie medzi opatreniami, ktoré prijali hlavné subjekty na úrovni EÚ, členských štátov a podnikov.

⁽³⁾ Spoločná správa o zamestnanosti (Joint Employment Report 2017).

⁽⁴⁾ COM(2017) 678 final.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 129, 11.4.2018, s. 44.

4.3. EHSV konštatuje, že väčšina navrhovaných opatrení v oblasti rodovej rovnosti je primeraná, a domnieva sa, že tento ambiciózny akčný plán bude účinnejší, ak sa bude opierať o spoločné chápanie príčin rozdielu v odmeňovaní mužov a žien. V tejto súvislosti sa dôležitý prvok týka zberu štatistických údajov Eurostatom, ktorý musí byť založený na individualizovaných údajoch, a nie na údajoch o domácnostiach, pretože také údaje prispievajú k skrývaniu chudoby žien. Musí tiež počítať s aktívnou účasťou všetkých verejných a súkromných subjektov na všetkých úrovniach: miestne územné celky, inštitúcie EÚ, členské štáty, sociálni partneri, verejné a súkromné podniky, vzdelávacie subjekty, organizácie občianskej spoločnosti atď.

4.4. EHSV pripomína členským štátom potrebu investovať do nediskriminačných a inkluzívnych vzdelávacích systémov. Treba podporovať väčšiu rodovú rôznorodosť v prístupe k štúdiu v oblastiach budúcnosti, ako sú STEM (veda, technológie vrátane IKT, inžinierstvo, matematika), a to tak, aby sa ženám umožnilo získať zamestnanie v sľubnejších a lepšie platených odvetviach. Okrem toho je nevyhnutné, aby ženy mohli počas celej svojej kariéry využívať ďalšiu odbornú prípravu (prostredníctvom nových technológií, ako je odborná príprava na diaľku), čo je vynikajúcim dôvodom na povýšenie, a teda na zvýšenie mzdy. Navyše s cieľom reagovať na demografické výzvy bez toho, aby boli ženy znevýhodnené, by bolo vhodné podporovať takúto rôznorodosť v sociálnych odvetviach, kde sú ženy viac zastúpené.

4.5. EHSV vyzýva Komisiu, aby zvyšovala povedomie podnikov o problematike mzdovej rovnosti mužov a žien, najmä v ich vlastnom záujme, a to zlepšením dostupnosti pracovnej sily, ktorú ženy predstavujú vzhľadom na výzvy demografického vývoja a rastúceho nedostatku požadovaných zručností.

4.6. EHSV vo všeobecnosti zastáva názor, že podniky by mali vyvinúť väčšie úsilie na riešenie kultúrnych príčin a oddávna ustálených stereotypov, ktoré prispievajú k pretrvávajúcemu rozdielu v odmeňovaní. Komisia musí dohliadať na posúdenie toho, čo už bolo zavedené do praxe, a na posilnenie súčasných opatrení.

5. Dôležitá úloha sociálnych partnerov a organizácií občianskej spoločnosti

5.1. Sociálni partneri sa veľmi usilujú o dosiahnutie rovnosti medzi mužmi a ženami a vyriešenie súvisiacich problémov.

5.2. Akčný rámec pre rodovú rovnosť z roku 2005 podpísaný európskymi sociálnymi partnermi už ukazuje, ako treba riešiť otázku rozdielného odmeňovania mužov a žien: využívať jestvujúce praktické nástroje a vypracovať jasné a aktuálne štatistiky na sektorovej/národnej úrovni s cieľom umožniť sociálnym partnerom analyzovať a pochopiť zložité príčiny rozdielov v odmeňovaní a zároveň dohliadať na to, aby systémy odmeňovania vrátane systémov posudzovania pracovných miest a miezd (hrubá, a nie hodinová mzda) boli transparentné a neutrálne z rodového hľadiska, pričom by sa venovala pozornosť prípadným diskriminačným vplyvom, ktoré by mohli mať.

5.3. S cieľom reagovať na obavy zamestnávateľov, že to prinesie ďalšiu administratívnu záťaž, mali by sa napláňovať vhodné sprievodné opatrenia pre podniky. Za rovnaké odmeňovanie nesú zodpovednosť tak odborové zväzy, ako aj zamestnávatelia. Samozrejme, iniciatívy na podporu rovnosti musia byť zavedené v rámci vzdelávania, trhu práce, zariadení starostlivosti o deti, atď. Napriek tomu mzdová transparentnosť je tiež riešením, pretože transparentnosť a audity odmeňovania majú v tomto procese svoje miesto. Podniky sa začínajú angažovať v boji proti všetkým formám diskriminácie na pracovisku a už sa tieto problémy snažia riešiť s cieľom zaručiť rodovo neutrálne systémy odmeňovania, ktoré budú v súlade s rôznorodými štátnymi systémami pracovnoprávných vzťahov. Je dôležité, aby všetky zainteresované strany zohrali svoju úlohu pri odstraňovaní rozdielov v odmeňovaní žien a mužov a vysvetlili ich skutočné príčiny, aby zabezpečili ucelenejší prístup založený na faktoch a objasnili prípadné mylné predstavy.

5.4. Pokiaľ ide o odborové zväzy, uznávajú, že právny rámec podporujúci rovnosť žien a mužov môže byť dôležitým motivačným prvkom pre rokovania, najmä s cieľom presvedčiť zamestnávateľov o hospodárskom a sociálnom význame rokovaní v prospech rovnosti. V tejto súvislosti sa v rámci vyšetovania vedeného Európskou konfederáciou odborových zväzov (ETUC) konštatovalo, že mzdové dohody, ktorých cieľom je zníženie rozdielov v odmeňovaní medzi mužmi a ženami, sú najčastejšie tie, ktoré sa zameriavajú na minimálne mzdy a zvyšovanie miezd slabo platených pracovníkov. Podľa toho istého prieskumu len 20 % odborových zväzov dojednalo dohody zamerané na boj proti segregácii povolání, ktorými sa dosiahlo výraznejšie zvýšenie mzdy pracovníkov s nízkymi mzdami v odvetviach, v ktorých prevládajú ženy.

5.5. Napriek tomu, že mnoho pracujúcich žien je členkami odborových zväzov, ich účasť na vedení odborov napreduje len veľmi pomaly. Odborové zväzy sa pri vypracúvaní reprezentatívnych akčných plánov pre rodovú rovnosť musia snažiť o väčšiu rodovú rôznorodosť. Podobnú situáciu možno konštatovať v rozhodovacích orgánoch organizácií zamestnávateľov (verejných aj súkromných) a organizácií občianskej spoločnosti, ktoré by sa pri vypracúvaní stratégií v oblasti rodovej rovnosti tiež mali usilovať o väčšiu rôznorodosť.

6. Vyhliadky do budúcnosti

6.1. V ročnom prieskume rastu za rok 2018 ⁽⁶⁾ sa využíva pozitívny impulz súčasného hospodárskeho rozmachu. Prieskum sa zameriava na reformy na zvýšenie investícií v súlade so „zlatým pravidlom“ do ľudského kapitálu a sociálnych odvetví a na zlepšenie fungovania trhu s výrobkami a službami a trhu práce s cieľom posilniť produktivitu a rast z dlhodobého hľadiska, ako aj na zvýšenie integrácie prostredníctvom kvalitnejších verejných výdavkov, spravodlivejšieho zdaňovania a modernizácie verejných inštitúcií.

6.2. Okrem toho ročný prieskum rastu môže vytvoriť dodatočné etapy v rámci celého cyklu európskeho semestra tým, že začlení všetky faktory ovplyvňujúce rozdiely v odmeňovaní žien a mužov do národných správ a odporúčaní pre jednotlivé krajiny.

6.3. Európsky pilier sociálnych práv by mal byť plne integrovaný, pričom prioritu majú reformy na podporu nadobúdania zručností pracovníkmi, podporu rovnosti príležitostí na trhu práce a spravodlivých pracovných podmienok, zvýšenie produktivity práce s cieľom podporiť rast miezd, najmä tých najnižších, a na zabezpečenie toho, aby boli systémy sociálnej ochrany primeranejšie a udržateľnejšie.

6.4. EHSV preto dúfa, že súčasná priaznivá hospodárska klíma v dôsledku určitého hospodárskeho rastu a európskeho piliera sociálnych práv by mohla dať nový impulz na zníženie rozdielu v odmeňovaní žien a mužov, a že navrhovaný akčný plán bude skutočne účinný. Ak sa tak nestane do konca roka 2019, EHSV zväzi možnosť poradiť Komisii, aby navrhla legislatívne a nelegislatívne opatrenia na čo najprimeranejšej úrovni, najmä v oblasti sankcií a/alebo stimulov.

V Bruseli 19. apríla 2018

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Luca JAHIER

⁽⁶⁾ COM(2017) 690 final.

Príloha

Nasledujúci zoznam obsahuje hlavné dokumenty zamerané na zmenšenie rozdielov medzi ženami a mužmi, a najmä rozdielov v odmeňovaní:

- Smernica o vykonávaní zásady rovnosti príležitostí a rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach zamestnanosti a povolania (prepracované znenie) (2006/54/ES), ktorá začlenila zásadu rovnakej odmeny zakotvenú v zmluvách EÚ od roku 1957;
  - Dohovor MOP z roku 1951 o rovnakom odmeňovaní pracujúcich mužov a žien za prácu rovnakej hodnoty (č. 100);
  - Odporúčanie Komisie týkajúce sa posilnenia zásady rovnakej odmeny pre ženy a mužov prostredníctvom transparentnosti (2014/124/EÚ) a správa o vykonávaní odporúčania Komisie [C(2014) 1405 final] [COM(2017) 671 final];
  - Strategický záväzok Európskej komisie pre rodovú rovnosť na roky 2016 – 2019;
  - Návrh smernice o zlepšení rodovej vyváženosti medzi nevykonnými riadiacimi pracovníkmi spoločností kótovaných na burze a súvisiacich opatreniach [COM(2012) 614 final]
  - Rímska deklarácia z roku 2017;
  - Medziinštitucionálne vyhlásenie Európskeho piliera sociálnych práv z 17. novembra 2017 na Sociálnom samite pre spravodlivé pracovné miesta a rast v Göteborgu (Švédsko);
  - Návrh smernice o rovnováhe medzi pracovným a súkromným životom rodičov a opatrovateľov [COM(2017) 253 final] a
  - Akčný plán EÚ na roky 2017 – 2019: Riešenie rozdielu v odmeňovaní žien a mužov [COM(2017) 678 final].
-

ISSN 1977-1037 (elektronické vydanie)
ISSN 1725-5236 (papierové vydanie)

Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie
2985 Luxemburg
LUXEMBURSKO

SK